Анджей Сапковський

Останнє бажання

Анджей Сапковський
Останнє бажання

Голос розуму – 1

Вона прийшла над ранок.

Увійшла обережно, тихо, безшумно ступаючи, пливучи по кімнаті, немов примара, фантом, а єдиним звуком, що видавав її рух, був шелест накидки, що торкалася голого тіла. Однак саме це невловиме, ледь чутне шелестіння розбудило відьмака, а може, тільки вирвало з напівсну, у якому він розмірено колихався, немов занурений у бездонну драговину, висячий між дном і поверхнею спокійного моря, серед ниток водоростей, що легенько звиваються.

Він не поворухнувся, навіть не сіпнувся. Дівчина підпорхнула ближче, скинула накидку, повільно, нерішуче сперлася коліном на край ложа. Він спостерігав за нею з-під опущених вій, не видаючи, що не спить. Дівчина обережно піднялася на постіль, лягла на нього, обхопила стегнами. Опираючись на напружені руки, ковзнула по його обличчю волоссям. Волосся пахло ромашкою. Рішуче і ніби нетерпляче нахилилася, торкнулася груддю його повіки, щоки, губ. Він посміхнувся, повільно, обережно, ніжно взяв її руки у свої. Вона випрямилася, вислизаючи з-під його пальців, промениста, підсвічена й від цього світла нечітка в мрячному відблиску зорі. Він поворухнувся, але вона рішучим натиском обох рук зупинила його й легкими, але наполегливими рухами стегон домоглася відповіді.

Він відповів. Вона вже не уникала його рук, відкинула голову, струснула волоссям. Її шкіра була холодною й разюче гладкою. Очі, які він побачив, коли вона наблизила своє обличчя до його обличчя, були величезними й темними, як очі русалки.

Погойдуючись, він потонув у ромашковому морі, а воно завирувало й зашуміло, втративши спокій.

Відьмак

1

Згодом оповідали, начебто він прийшов з півночі, від Ланцюгової брами. Йшов пішки, ведучи нав'юченого коня за повід. Було вже далеко пополудні, крамниці поворозників та римарів позамикалися, вулички спорожніли. Хоч стало спекотно, чоловік накинувся чорним плащем, привертаючи до себе загальну увагу. Зупинився він під корчмою «Старий Наракорт», хвильку постояв, дослухаючись до гомону всередині. Корчма, як і завше о цій порі, була повна людей. Незнайомець подався вуличкою вниз. Неподалік стояла ще одна, менша корчма, називалась вона «Лис». Людей тут було негусто. Корчма зажила не найкращої слави. Хазяїн звів голову з-над діжки квашених огірків і зміряв прибульця поглядом. Той, усе ще в плащі, стояв непорушно перед шинквасом і мовчав.

— Вам чого?

— Пива,— сказав незнайомець. Голос мав неприємний. Корчмар обтер об фартуха руки й наповнив череп'яний кухоль з надщербленими вінцями. Незнайомець не здавався старим, однак був геть сивий. З-під його плаща виглядала потерта шкірянка, зашнурована на шиї й плечах. Коли скинув плаща, всі помітили за плечима в прибульця меч. В тому не було нічого дивного: у Визимі майже всі мали зброю, а проте ніхто не носив меча за плечима, наче лук ачи сагайдак. Незнайомець не сів до столу, де гомоніли нечисленні гості, лишився біля шинквасу й, свердлячи корчмаря проникливим поглядом, навстоячки сьорбав пиво.

— Мені треба десь переночувати,— сказав він.

— Тут нема де,— буркнув корчмар, позираючи на його брудні чоботи.— В «Старому Наракорті» спитайте.

— Я б хотів тут.

— Нема місця.— Корчмар нарешті розпізнав акцент зайди — то був ривієць.

— Я заплачу,— сказав гість тихо, мовби вагаючись. І тоді, власне, й сталась ота дурна пригода. Віспуватий ломовик, що не спускав із прибульця погляду, підвівся й ступив до шинквасу. Двоє його приятелів стали кроків за два позаду.

— Тобі ж кажуть: немає місць, дурню, гультіпако ривійський!— прохрипів ломовик, наближаючись до незнайомця.— Нам тут, у Визимі, такі, як ти, ні до чого. Це порядне місто! Незнайомець узяв свого кухля й відступив трохи назад. Кинув погляд на корчмаря, але той одвертав очі: не мав жодного наміру заступатися. Зрештою, хто тих ривійців любить?

— Усі ривійці — бандюги!— не вгавав ломовик, дихаючи пивом, часником і люттю.— Чуєш, поганцю, що я кажу?!

— Не чує. Йому вуха лайном позакладало,— докинув один із тих, що стояли позаду. Другий зареготав.

— Плати й вимітайся!— гаркнув віспуватий. Незнайомець лише тепер глянув на нього:

— Доп'ю пиво й піду.

— Ми тобі допоможемо!— ревнув ломовик, вибив ривійцеві з руки кухля і вчепився за ремінь у нього на грудях. Один з напарників ломовика вже замахнувся був кулаком іззаду, коли чужинець раптом вирвався. Свиснув меч, видобутий із піхов, і стрімко зблиснув під каганцями. Знявся рейвах. Хтось із гостей кинувся до виходу. З тріском упало крісло, брязнув об діл череп'яний посуд. Корчмар — губи йому тремтіли — дивився на перерубане навпіл обличчя віспуватого, котрий, учепившись пальцями за край шинквасу, сповзав додолу, мовби тонув. Ті двоє вже лежали на підлозі — один непорушно, другий судомився в

кривавій калюжі. Повітря розітнув істеричний жіночий крик. Корчмар затрясся, спазматично ковтнув повітря й почав блювати. Незнайомець відступив до стіни, насторожений і напружений. Меча стискав обома руками, водячи вістрям у повітрі. Ніхто не рухався. Жах, мов холодне багно, обліпив людям обличчя, скував руки-ноги, заціпив горлянки. Сторожа ввалилась до корчми з гуком і брязкотом. Було їх троє, очевидно, проходили поблизу. Вони тримали напоготові обмотані реміняччям палиці, проте, загледівши трупи, повихоплювали мечі. Ривієць, притулившись спиною до стіни, видобув лівою рукою з халяви кинджал.

— Кинь!— зарепетував один із вартових тремтячим голосом.— Кинь, розбійнику! Підеш з нами!

Другий вартовий штурхнув ногою стіл, який перешкоджав підступити до ривійця з другого боку.

— Гукай людей, Трешку!— скомандував він третьому, що тримався ближче до дверей.

— Не треба,— сказав незнайомець, опускаючи меча.— Я сам піду.

— Підеш на налигачі, собачий виродку!— верескнув перший.— Кинь меча, бо макітру тобі розчереплю!

Ривієць випростався. Затисши меча під пахвою, він підніс догори правицю й швидко накреслив у повітрі якийсь химерний знак. Зблиснули заклепки, якими густо, до самих ліктів були обшиті манжети його каптана. Сторожі миттю сахнулися, затуляючи обличчя руками. Хтось із гостей підхопився, хтось кинувся до дверей. Знову дико й пронизливо завищала жінка.

— Я сам піду,— повторив незнайомець твердим, металевим голосом.— А ви втрьох рушайте попереду. Ведіть до бургомістра. Я дороги не знаю.

— Авжеж, пане,— пробелькотів перший сторож і ступив до виходу, боязко озираючись. Другий і третій рушили за ним, задкуючи й кваплячись. Незнайомець підвівся, сховавши меча до піхов, а кинджал — за халяву. Коли проминав столи, гості поквапно затуляли обличчя полами свиток.

2

Велерад, бургомістр Визими, потер підборіддя й задумався. Він не був забобонний, ані полохливий, проте лишатися з сивоволосим сам на сам не зважувався. Зрештою, наказав сторожам:

— Вийдіть. А ти сідай. Ні, не тут. Он там, трохи далі. Незнайомець сів. Не мав уже н меча, ні чорного плаща.

— Слухаю,— сказав Велерад, бавлячись важкою чорнильницею на столі,— Я Велерад, бургомістр Визими. Що хочеш мені сказати, пане розбійнику, перш ніж запроторю тебе до буцегарні? Три душогубства і спроба зурочити всіх присутніх відьмацькими чарами — незле, їй-право, незле. За такі речі в нас у Визимі садять на палю. Але я чоловік справедливий, отож спершу вислухаю тебе. Кажи.

Ривієць розстебнув шкірянку і видобув із-під неї сувій білої козячої шкіри.

— На всіх роздоріжжях, по корчмах висить,— сказав він тихо.— Це правда — що в ньому написано?

— А,— кивнув Велерад, ковзнувши поглядом по змережаній письменами шкірі.— Он воно що. А я й не дотумкав одразу. Авжеж, правда, щонайправдивіша. Он і підпис — Фолтест, король, володар Темерії, Понтару та Магакаму. Значить, правда. Але грамота грамотою, а право правом. Я тут, у Визимі, пильную право й порядок. Мордувати людей не дозволю! Затямив?— Велерад від гніву сопів. Ривієць кивнув головою на знак згоди.

— Відьмацький знак маєш? Ривієць знову сягнув рукою за виріз каптана й видобув звідтіля круглястий медальйон на срібному ланцюжку. На медальйоні був зображений вовк із вишкіреними іклами.

— А звуть тебе як? Мені то байдуже — просто мушу якось звертатись…

— Геральт.

— Хай буде Геральт. За вимовою ти ніби з Ривії?

— Так.

— Ага. То знаєш що, Геральте? Облиш цю затію.— Велерад поплескав долонею по королівській грамоті.— Це справа поважна. Не один уже пробував. Це тобі, голубе, не кількох гультіпак укоськати.

— Я знаю. Але це моє ремесло, бургомістре. В грамоті написано: винагорода — три тисячі золотих.

— Три тисячі,— кивнув Велерад.— І королівна за дружину, як люди подейкують, хоч у грамоті милостивий Фолтест цього не дописав.

— Королівна мене не цікавить,— сказав Геральт. Він сидів непорушно, поклавши руки на коліна.— Там написано: три тисячі.

— Що за часи!— зітхнув бургомістр.— Пришелепуваті часи! Чи міг хто подумати, хоч би й зоп'яну, років двадцять тому, що буде таке ремесло: відьмаки! Мандрівні мисливці на василісків! Переїзні виловлювачі перелесників і драконів!.. Геральте, ваше ремесло дозволяє вам пити пиво?

— Аякже.

Велерад плеснув долонями й гукнув:

— Пива!.. А ти, Геральте, підсовуйся ближче. Без церемоній.

Пиво було пінне й холодне.

— Нікудишні часи,— ремствував Велерад, сьорбаючи з кухля.— Стільки всякої погані наплодилося! У Магакамі, в горах, аж кишить чортівнею. По лісах колись тільки вовки водились, а тепер — упирі, вовкулаки, ще якісь лисі дідьки; де не плюнь — вовкулаки чи інша погань! А по селах русалки та мавки дітей крадуть — уже добру сотню викрали. Та ще й болячки завелися, яких світ не чув. Ну, і це — до гурту!— він посунув шкіряний сувій по стільниці.— Не диво, що й попит тепер такий на ваші послуги!..

— Це королівське послання, бургомістре.— Геральт підвів голову.— Знаєте якісь подробиці?

Велерад відкинувся на спинку крісла і склав руки на череві.

— Подробиці, кажеш? Авжеж, знаю. Не те, щоб із перших рук, але джерело, можна сказати, надійне.

— Мене все цікавить!— Упертий ти. Ну, та як хочеш. Отже, слухай.— Велерад ще сьорбнув пива і стишив голос.— Наш милостивий Фолтест, ще як був королевичем, за старого Меделія, свого батька, не раз показував нам, на що здатен, а здатен він був, скажу я тобі, багато на що. Ми все сподівалися, що з віком це в нього минеться. Але після коронації, невдовзі по батьковій смерті, він перевершив самого себе. Всі аж роти пороззявляли. Словом — змайстрував дитя своїй рідній сестрі Адді. Адда була молодша за нього, завжди трималися разом, та ніхто нічого не підозрював, ну, хіба що королева… Словом, дивимось — Адда вже з ось таким черевом, Фолтест уже й про шлюб поговорює. Брат і сестра, уявляєш, Геральте?! Нівроку! Це .ж якраз під той час Візимир з Новограда надумав видати за Фолтеста свою Дальку, спорядив послів, а тут доводилося тримати короля за руки-ноги, аби не прогнав тих послів у потилицю. Якось минулося, слава Богу, бо ображений Візимир повипускав би з нас усі бебехи. Потім не без сприяння самої Адди, що вплинула на священика, виклопотали тому шмаркачеві швидкий шлюб. Тоді, як і має бути, Адда розродилась. А тепер слухай, бо починається найголовніше. Оте, що вродилося, мало хто й бачив: одна повитуха вискочила у вікно вежі й розбилась насмерть, друга з'їхала з глузду. Видно, те немовля особливою вродою не відзначалось. Була то дівчинка. Зрештою, незабаром померла, бо ніхто, я так думаю, не поспішив перев'язати їй пуповину. На своє щастя й Адда не пережила пологів. А Фолтест знову пошився в дурні. Замість того, щоб те немовля спалити або, я знаю, закопати десь на пустирі, наказав поховати його в саркофазі у підземеллях палацу.

— Пізно тепер мудрувати,— озвався Геральт.— У кожнім разі, слід було запросити когось із Відунів.

— Маєш на увазі тих здирників із зірками на ковпаках? Гай-гай! їх збіглося, може, цілий десяток, але вже потім, коли з'ясувалося, що лежить у тому саркофазі. І що з нього ночами вилазить! А почало воно звідти вилазити не одразу, о ні! Сім років по похоронах був чистий спокій. Аж раптом якоїсь ночі, саме у повні, крик у палаці, метушня, вереск! Та що там казати, сам знаєш, та й грамоту королівську читав… Немовля підросло у труні, і то неабияк, а зуби йому повиростали — ой леле! Одне слово — упириця! Шкода, що ти не бачив замордованих нею. Як я. Оминав би Визиму десятою дорогою.

Геральт мовчав.

— І от,— провадив Велерад,— як я вже казав, поскликав Фолтест до себе цілу купу чаклунів та ворожбитів. Джеркотіли щось один с поперед одного, ледь не побились отими своїми палицями, з якими ходять, щоб, очевидно, собак відганяти, коли хтось напустить. А напускають, я думаю, на них собак часто. Вибач, Геральте, може, ти про чаклунів іншої

думки — при твоєму ремеслі це не дивно, але для мене усі вони — дармоїди й дурні. Вам, відьмакам, люди вірять усе-таки більше. Ви принаймні — як би це краще сказати — дієте напрямки.

Геральт усміхнувся, але знову змовчав.

— А втім,— бургомістр зазирнув до кухля й долив іще пива собі та гостеві,— поради деяких чарівників були не такі-то й безглузді. Один радив спалити упирицю разом з палацом і саркофагом, інші воліли забити осикового кілка у різні частини тіла—зрозуміло, вдень, коли чортиця спить у труні, натопившись нічними забавами. Та знайшовся, на жаль, один телепень, горбатий пустельник із блазенською шапчиною на лисому черепі. Він оголосив, що це — чари, і що Фолтестову доньку можна відчаклувати, тобто зробити з потворної упириці королівну, гарну, як писанка. Треба, мовляв, лише пересидіти цілу ніч у склепі, та й по всьому. Й уяви собі, Геральте: цей недоумок подався на ніч у підземелля! Ну, звісно, лишилась від нього лише ота гостроверха шапчина та палиця. Але Фолтест учепився за цю божевільну думку, як реп'ях—за собачий хвіст. Не дозволив чіпати упирицю, натомість почав звідусіль згукувати шарлатанів, які взялися б обернути потвору на королівну. Ото, скажу тобі, була компанія! Якісь кривобокі баби, горбані, кульгавці, брудні і вошиві, кара Божа! Ну, й давай чаклувати — головним чином над мисками та кухлями. Ясна річ, не одного шахрая викрили, кількох навіть посадили на палю, хоч, як на мене, то їх усіх треба на палю, всіх! Упириця тим часом, сам розумієш, загризала людей, не звертаючи на чаклунів та їхні закляття ніякісінької уваги. Фолтест, звичайно, вже не мешкав у тому палаці. Та й ніхто в ньому не мешкав.

Велерад сьорбнув пива. Відьмак мовчав.

— І тягнеться все це, Геральте, ось уже шість років, бо ця почвара вродилася літ чотирнадцять тому. Мали ми тим часом і інші клопоти — побились, наприклад, із Візимиром з Новограда, але все це, як ти сам розумієш, цілком природно й по-людськи — за прикордонні стовпи, а не за чиюсь там ясновельможну доньку. Фолтест, до речі, вже кілька разів обмовлявся про нове одруження, та й до жіночих парсун, що йому звідусіль надсилають, почав приглядатись уважніше, в кожнім разі, вже не викидає їх, як раніше, до нужника. Та, на жаль, раз у раз обсідає його стара манія, шле комонних гінців по усіх усюдах, аби шукали йому нових і нових чаклунів. Навіть нагороду постановив — три тисячі. Збіглися на цю приманку якісь шаленці, мандрівні лицарі, навіть один пастушок, сільський дурник, царство йому небесне. А упириці хоч би що. Та й ми призвичаїлись. Ото тільки загризе когось час від часу. Від чаклунів принаймні є користь: потвора насититься котримось із них і не швендяє поза палацом. А Фолтест собі новий палац спорудив, нітрохи не гірший.

— За шість років,— вигукнув Геральт,— ніхто нічого не зміг зробити?!

— Як бачиш,— кивнув Велерад.— Очевидно, нічого й неможливо зробити, мусимо змиритися. І Фолтест мусить, хоч поки що він і вивішує на роздоріжжях свої королівські грамоти. Охочих, здається, поменшало. Недавно, щоправда, з'явився був один, але три тисячі конче хотів отримати наперед. То його запхали в мішок і кинули в озеро.

— Шахраїв не бракує.

— Авжеж. По-моєму, їх навіть забагато,— погодився бургомістр, не спускаючи з гостя погляду.— Отож, як підеш до палацу, не вимагай золота наперед. Якщо, звісно, підеш.

— Піду.

— Що ж, діло твоє. Пам'ятай, однак, моє застереження. Що ж до винагороди, то

останнім часом справді подейкують про ще одну — пригадуєщ, я казав тобі? Королівну за дружину. Не знаю, чия це вигадка, але якщо упириця справді така з виду, як кажуть, то жарт цей доволі похмурий. Хоча й не забракло дурнів, які стрімголов кинулись до палацу, аби лишень породичатися з самим королем. Скажімо, двоє шевців. І чого ті шевці такі дурні, Геральте?

— Не знаю. А відьмаки приходили?

— Аякже, було кілька. Та, зачувши, що упирицю треба відчарувати, а не забити, здебільшого лише знизували плечима і їхали геть. Тому так і зросла моя повага до відьмаків, Геральте. Був, правда, один, молодший за тебе, не пам'ятаю, як звати,— здається, він і не називав свого імені. То він таки спробував.

— І що?

— Ох, не питай. Зубата принцеса порозкидала його рештки довкола палацу. На добрих півпострілу з лука.

Геральт кивнув головою:

— Більше не приходили?

— Ні, був ще один.

Велерад хвилину помовчав. Відьмак не квапив його.

— Атож,— озвався нарешті бургомістр.— Був ще один. Фолтест пригрозив йому шибеницею, якщо він, замість відчаклувати, заб'є королівну чи покалічить. Але той лише засміявся й почав пакуватися. Однак…

Велерад знову стишив голос майже до шепоту, схилившись над самий стіл:

— Однак передумав. Розумієщ, Геральте, тут, у Визимі, є кілька розумних людей, декотрі навіть обіймають поважні посади. Отож уся ця історія їм обридла. Подейкують, ніби вони тихцем переконали відьмака не розводити церемоній і не бавитись ні в які відчакловування, а забити потвору і сказати королю, що чари не подіяли, принцеса впала зі сходів, ну, словом, трапився нещасний випадок. Король, звісно, розлютиться, але закінчиться все тим, що він просто не дасть ні гроша з обіцяних трьох тисяч. Клятий відьмак відповів нам на це, щоб ми самі задарма ходили на упирів. Отож, нічого не вдієш, довелося скинутись та поторгуватися… Шкода тільки, що нічого з того не вийшло.

Геральт звів брови.

— Нічого,— повторив Велерад.— Відьмак не схотів іти туди зразу, першої ж ночі. Тинявсь околицею, чатував. Урешті, кажуть, побачив потвору, очевидно, при ділі, бо та просто так зі склепу не вилазить — аби лиш розім'яти ноги. Отож, побачив її і тієї ж ночі здимів. Навіть не попрощався.

Геральт скривив губи, що, швидше за все, мало означати посмішку.

— А ті розумні люди,— мовив він,— звичайно ж, не віддали йому гроші? Відьмаки платню наперед не беруть.

— Не віддали,— кивнув Велерад.

— А що кажуть: скільки тих грошей?

Велерад вишкірив зуби.

— Одні подейкують — вісімсот…

Геральт покрутив головою.

— Інші,— сказав бургомістр,— подейкують про тисячу…

— Негусто, надто коли врахувати, що плітка завжди трохи перебільшує… Як не кажи, король дає три тисячі…

— Не забудь ще й про наречену,— глузливо додав Велерад.— Власне, про що ми тут сперечаємось? Адже ясно, що все одно не дістанеш тих трьох тисяч.

— Це ж чому?

Велерад ляснув долонею по столі:

— Геральте, не псуй моєї доброї думки про відьмаків! Уся ця халепа триває вже понад шість років, бісова упириця щороку вколошкує по півсотні люду. Тепер, правда, трохи менше, бо всі тримаються від палацу подалі… Ні, голубе, я вірю в чари, чимало їх бачив на власні очі; я вірю — до певної міри, звісно,— у відьмаків і чаклунів, у ваші здібності… Але відчакловувати королівну — справжнісінька нісенітниця, дурниця, вигадана горбатим зашмарканим дідом, що здурів на своїх пустельницьких харчах. Дурниця, в яку не вірить ніхто, крім самого Фолтеста. Ні, Геральте! Адда вродила потвору, бо спала з власним братом. Ось тобі вся правда, і ніякими чарами тут не зарадиш. Упириця нищить людей, як і належить упириці, отож треба її просто й без мудрування забити. Знаєш, два роки тому селюки у якійсь глушині під Магакамом пішли гуртом на дракона, що пожирав їхніх овець, затовкли його дрюччям і не вважали навіть за потрібне похвалятись. А ми у Визимі одно чекаємо дива, якомога щільніше замикаємо двері, коли місяць уповні, та ще ставимо злочинців перед палацом, сподіваючись, що потвора наїсться й дасть нам спокій.

— Гарний спосіб,— засміявся відьмак.— І що — злочинність зменшилась?

— Аніскілечки!

— Що ж, пора мені до палацу,— До того, новішого…

— Я проведу тебе. А як щодо пропозиції розумних людей?

— Бургомістре,— мовив Геральт,— ну, навіщо поспішати? Адже нещасний випадок під час роботи справді можливий, незалежно від моїх намірів. Розумним людям годилося б поміркувати, як захистити мене від королівського гніву, а заразом приготувати тих півтори тисячі золотих, про які подейкують…

— Подейкують про тисячу.

— Ні, пане Велераде,— твердо сказав відьмак.— Той, кому ви пропонували тисячу, втік від самого лиш вигляду потвори навіть не торгуючись. Це означає, що ризику тут більш, ніж на тисячу. А може, більше, ніж на півтори,— побачимо. Я, зрозуміло, ще зайду попрощатись.

Велерад почухав потилицю.

— Геральте! Давай за тисячу двісті?

— Ні, бургомістре. Це нелегка робота. Король дає три, а мушу вам сказати, відчарувати часом буває легше, аніж забити. Зрештою, хтось із моїх попередників забив би вже ту упирицю, коли б це було так просто. Чи, гадаєте, вони дали себе загризти тільки тому, що боялися короля?

— Гаразд, друже,— Велерад сумно кивнув головою.— Хай буде по-твоєму. Тільки перед королем ні мур-мур про якийсь там нещасний випадок під час роботи. Щиро тобі раджу.

3

Фолтест був худорлявий і мав гарне, навіть занадто гарне обличчя. Нема йому й сорока, як відзначив про себе відьмак. Фолтест сидів у різьбленому з чорного дерева кріслі, витягши ноги до каміна, біля якого грілося двоє псів. Поруч, на скрині, сидів кремезний немолодий уже чолов'яга з бородою. За королем стояв другий, з гордою поставою і в пишних шатах, вельможа.

— Відьмак із Ривії?— мовив король по хвилинній паузі, яка запала після велерадових слів.

— Так пане!— Геральт схилив голову.

— Чого тобі так посивіла чуприна? Від чарувань? Бачу, ти не старий… Ну, гаразд, гаразд. Це жарт, не кажи нічого. Досвід, я думаю, якийсь маєш?

— Так, пане.

— Я б охоче послухав.

Геральт уклонився ще нижче.

— На жаль, пане, кодекс забороняє нам розповідати про те, що робимо.

— Зручний кодекс, пане відьмак, вельми, вельми зручний. Ну, гаразд, без подробиць. Із лісовиками ти мав справу?

— Так.

— А з чортами, відьмами?

— Теж.

Фолтест хвильку повагався.

— А з упирями?

Геральт підвів голову й глянув королю в очі.

— Теж.

Фолтест відвів погляд.

— Велераде!

— Слухаю, милостивий пане.

— Ти все йому пояснив?

— Так, милостивий пане. Він так само вважає, що королівну можна відчаклувати.

— Це і я знаю. Але як, пане відьмак?.. Ах, справді, забув! Кодекс!.. Ну, гаразд. Одне лише застереження. Тут уже побувало у мене кілька відьмаків. Ти сказав йому про це, Велераде?.. Гаразд. Отже, знаю від них, що ваше ремесло — то радше вбивання, ніж відчакловування. Це мені не підходить. Якщо бодай волосина спаде з доньчиної голови, накладеш своєю. Ото й усе. Ти, Острíте, й ви, пане Сегеліне, зостаньтеся. Розкажіть йому все, що його цікавить. Відьмаки завжди надзвичайно допитливі. Нагодуйте його, і хай живе в палаці. По шинках щоб не тинявся.

Король устав, свиснув до собак і подався з кімнати, шарудячи ногами по соломі, що вкривала долівку. У дверях обернувся:

— Зробиш усе як слід, відьмаче,— й нагорода твоя. Може, навіть іще щось докину, якщо гарно цю справу залагодиш. Ясна річ, балачки про шлюб із королівною — то все дурниця. Не думаєш же ти, що я віддам доньку за якогось приблуду?

— Ні, пане. Не думаю.

— Отож-бо. Виходить, ти справді розумний чоловік.

Фолтест вийшов і зачинив по собі двері. Велерад і вельможі, що досі стояли, відразу ж усілись за стіл. Бургомістр першим ділом допив королівський кубок, зазирнув у дзбан і міцно вилаявся. Остріт, що всівсь у Фолтестове крісло, позирав на відьмака з-під лоба й погладжував різьблені бильця. Сегелін, бородань, кивнув Геральтові:

— Сідайте, пане відьмак, сідайте. Незабаром принесуть вечерю. Про що б ви хотіли ще побалакати? Бургомістр Велерад, сподіваюся, розповів вам усе. Знаю його давно і не сумніваюся, що сказав радше забагато, аніж замало.

— Маю ще кілька запитань.

— Давайте.

— Пан бургомістр казав, що тільки-но упириця об'явилася, король наскликав юрбу відунів.

— Атож. Тільки не кажіть «упириця», а кажіть «королівна». Легше буде уникнути подібної помилки при королі — й пов'язаних із цим прикростей.

— Чи був серед відунів справді славетний?

— Були. Не пам'ятаю, щоправда, імен… А ви, пане Острíте?

— Не пам'ятаю,— сказав вельможа.— Але знаю, що декотрі справді славилися своїми вчинками. Про це була мова.

— І вони згоджувалися, що закляття можна зняти?

— О ні,— всміхнувся Сегелін.— Вони між собою мало в чому згоджувались. Але думка така була. По суті, не вимагалося ніяких магічних здібностей — досить, як я зрозумів, лише перебути ніч від заходу сонця до третіх півнів у підземеллі біля саркофага.

— Куди вже простіше!— пирхнув Велерад.

— А яка вона… королівна?

Велерад підхопився з крісла.

— Як упириця!— заволав він.— Як найупиристіша з-поміж усіх упириць! Її світлість королівська донька, чортова потвора, має чотири лікті зросту, схожа на пивну діжку, має пащеку від вуха до вуха з зубиськами, як стилети, червоністі баньки й руді патли! Руки в неї, з пазурами, мов у дикої кішки, звисають аж до землі! Просто дивно, як це ми ще не почали розсилати її мініатюрні зображення по дружніх дворах! Королівна — бодай дідько побрав таку королівну — має вже чотирнадцять років. Саме час посватати її за якогось королевича!

— Вгамуйся, бургомістре,— скрививсь Остріт, позираючи на двері до королівських покоїв. Сегелін ледь усміхнувсь:

— Опис не лише мальовничий, а й досить докладний. Ви, пане відьмак, маєте бути задоволений, еге ж? Велерад, правда, забув сказати, що королівна рухається з неймовірною швидкістю і має силу набагато більшу, ніж людина з її зростом та будовою. А що має чотирнадцять років — це факт. Якщо він тільки істотний.

— Істотний,— кивнув відьмак.— А на людей вона нападає лише за повного місяця?

— Так,— відповів Сегелін.— За мурами старого палацу. Але в самому палаці люди гинуть незалежно від фази місяця.

— А чи нападала вона хоч раз удень?

— Ніколи.

— А жертви свої вона завжди поглинає?

Велерад соковито сплюнув на солому.

— Облищ, Геральте. Зараз буде вечеря. Тьху, хай їй грець! Поглинає, надкушує, залишає, робить по-всякому, залежно від настрою. Одному, бува, відгризе тільки голову, іншому

випустить тельбухи, а ще іншого обгризе до кісток, догола, як то кажуть. Сучий виплодок!

— Обережніше, Велераде,— цитьнув на нього Остріт.— Про упирицю кажи що хочеш, але Адду не зачіпай. У присутності короля ти не такий хоробрий.

— Чи пощастило комусь урятуватися від неї?— спитав відьмак, не звертаючи особливої уваги на слова вельможі. Сегелін і Остріт перезирнулися.

— Так,— сказав бородань Сегелін.— На самому початку, років шість тому, вона кинулася була на двох солдатів, що вартували біля гробниці. Одному пощастило втекти.

— І ще був один,— утрутився Велерад.— Мельник, на якого вона напала за містом. Пригадуєте?

4

Мельника привели наступного вечора до кімнатки над кордеґардією, де оселили відьмака. Допровадив його туди солдат у плащі з каптуром. Розмова, однак, не дала нових відомостей. Мельник був переляканий, щось белькотів і затинався. Куди промовистішими виявилися рубці на його тілі — упириця мала особливі пазурі й надзвичайно гострі зуби, передусім ікла — по два з кожного боку. Пазуриська у неї були значно гостріші від котячих, хоча й не такі загнуті. Власне, лише завдяки цьому мельникові пощастило вирватись. Закінчивши оглядини, Геральт відпустив солдата й мельника. Солдат, однак, за мить повернувся й скинув каптура. То був король Фолтест власною особою.— Сиди, сиди,— заспокоїв він Геральта.— Я до тебе неофіційно. Задоволений обстеженням? Я чув, ти ходив до старого палацу перед полуднем?

— Так, пане.

— Коли берешся до діла?

— До повного місяця ще чотири дні. Отож, після цього.

— Хочеш до неї попередньо приглянутись?

— Ні, це не обов'язково. Але… сита королівна… буде менш рухливою.

— Упириця, пане майстре, упириця! Не бавмося хоч би тут у дипломатію! Королівною вона ще тільки буде. Власне, про це я й прийшов із тобою балакати. Скажи мені неофіційно, коротко і ясно — буде чи не буде? Не прикривайся тільки своїми кодексами!

Геральт потер чоло:

— Чари можна зняти. Якщо не помиляюсь, для цього справді слід перебути ніч у палаці. Коли спів третіх півнів заскочить упирицю поза труною, зникнуть чари. Так з упирями звичайно й чинять.

— Так просто?

— О ні! По-перше, треба якось ту ніч пережити. Крім того, можуть виникнути різні ускладнення. Скажімо, потрібна буде не одна ніч, а три зряду! Ну, і бувають випадки… так би мовити… безнадійні.

— Так-так,— скрушно зітхнув Фолтест.— Я чув це від багатьох. Забити потвору, бо невиліковна. Майстре, я певен, з тобою про це вже розмовляли. Знищити людожерку без церемоній, на самому початку, а королю сказати, що не було іншої ради. Король не заплатить — то ми заплатимо. Дуже вигідний спосіб. І дешевий. Король відьмака повісить, золото лишиться.

— Король справді повісить відьмака?

Фолтест мовчки поглянув ривійцеві в очі.

— Король і сам не знає,— мовив він нарешті.— Але враховувати й таку можливість, гадаю, варто.

Тепер примовк Геральт.

— Я зроблю все що зможу,— сказав він по паузі.— Та в разі чого, рятуватиму власне життя. Ви, пане, теж мусите враховувати таку можливість.

Фолтест підвівся,

— Ти мене не зрозумів. Не про те йдеться. Ясно само собою — вб'єш її, якщо зробиться надто гаряче, інакше вона вб'є тебе — вибирати тут ні з чого. Не розголошую цього, а проте твердо вирішив не карати того, хто вб'є її захищаючись. Але хай Бог боронить того, хто вб'є

її, навіть не спробувавши відчаклувати. Дехто вже й палац підпалював, і з лука в неї стріляв, і пастки ставив, аж я мусив урешті кількох повісити. Та не про те йдеться, майстре. Слухай!..

— Слухаю, пане!

— По третіх півнях, як я зрозумів, упириці не стане. А що буде?

— Коли все буде добре, то, очевидно, буде чотирнадцятилітня дівчина.

— Червоноока? З крокодилячими зубами?

— Ні, звичайна собі дівчина. Принаймні…

— Що?

— Фізично.

— От тобі й на! А психічно? Щодня на сніданок цеберку крові? Людське стегенце?

— Та ні! Як би це пояснити… Вона буде на рівні… ну, десь трирічної-чотирирічної дитини. Тривалий час потребуватиме піклування.

— Це ясно. А… чи не може все те до неї повернутися з часом?

Відьмак мовчав.

— Ага, значить, може. І що тоді?

— Коли після тривалої, кількаденної непритомності помре, треба спалити тіло. І то хутко.

Фолтест насупився.

— Не думаю, однак, що до того дійде,— мовив Геральт.— Для більшої певності дам вам кілька вказівок, як зменшити небезпеку.

— Саме тепер? Чи ж не заскоро, майстре? А якщо…

— Саме тепер,— перебив його ривієць.— Всяке буває. Може, вранці знайдете в гробниці відчакловану королівну і мого трупа.

— Навіть так? Попри мій дозвіл на будь-який самозахист? Попри те, що й без мого дозволу ти, здається, на все готовий?

— Справа дуже серйозна. Ризик справді великий. Так що послухайте: королівна постійно має носити на шиї сапфір, найкраще — інклюз, на срібному ланцюжку. Постійно. Вдень і вночі.

— Що то таке — інклюз?

— Сапфір з пухирцем повітря всередині. Крім того, в кімнаті, де вона спатиме, час від часу треба палити в каміні гілки ялівцю й ліщини.

Фолтест сидів у задумі.

— Дякую тобі, майстре. Я так і робитиму, якщо тільки… Але послухай і ти мене. Якщо допевнишся, що випадок безнадійний, забий її. Якщо подолаєш чари й дівчинка стане… нормальною… але потім виникнуть хоч якісь сумніви — забий її. Не бійся, нічого тобі не загрожує. Я справді на тебе кричатиму, привселюдно вижену тебе з палацу і з міста, але більш нічого. Нагороди тобі, зрозуміло, не дам. Може, виторгуєш її, сам знаєш, у кого.

Вони хвилю помовчали.

— Геральте!— Фолтест уперше звернувся до нього на ім'я.— Це правда, ніби дитина вродилася такою лишень через те, що Адда моя сестра?

— Дурниці. Жодне закляття саме собою не діє, треба наслати чари. То інша річ, що ваш зв'язок із сестрою став, очевидно, причиною такого наслання.

— Я так і думав. Декотрі відуни теж так казали, хоч і не всі. Але звідки усе це береться, Геральте? Чари, чаклунство…

— Не знаю, королю. Це відуни знають, відки воно все походить. А нам, відьмакам,

досить лиш знати, що такі речі справді бувають — як наслідок чиєсь могутньої волі й лихого умислу. І що всьому цьому можна-таки протидіяти.

— Убиваючи?

— Здебільшого. За це нам, зрештою, й платять. Мало хто вимагає просто зняти чари. Як правило, люди хочуть врятуватись від небезпеки. Та ще часом — помститись, якщо потвора встигла занапастити когось із їхніх близьких.

Король підвівся, зробив кілька кроків кімнатою, зупинився перед мечем, що висів на стіні.

— Ось цим?— запитав він, не дивлячись на Геральта.

— Ні. Цей — для людей.

— Чув, чув. Знаєш що, Геральте? Я таки піду з тобою до склепу.

— Виключено.

Фолтест обернувся, очі йому блищали.

— А знаєщ, відьмаче, що я ніколи не бачив своєї доньки? Ані після народження, ані… пізніше. Боявся. Може, ніколи й не побачу. Невже я не маю права знати, як ти її мордуватимеш?

— Ще раз кажу: виключено. Це неминуча смерть. І для мене теж. Якщо хоч на мить послаблю увагу, волю… Ні, пане.

Фолтест обернувся й рушив до виходу. Геральтові якусь мить здавалося, що король так і вийде без прощального слова чи поруху, однак той зупинився і глянув на нього.

— Викликаєш довіру,— сказав він.— Хоч і знаю, що ти за птиця. Чув про твою пригоду в корчмі. Не сумніваюсь, ти порішив тих гультіпак виключно задля розголосу — аби справити на людей і на мене враження. Міг би, гадаю, їх угамувати й без меча. Боюсь, так і не довідаюся напевне, чи ти йдеш рятувати мою доньку, чи просто — вбити. Але пристаю й на це. Мушу пристати. І знаєш, чому?

Геральт не відгукнувся.

— Бо вважаю,— сказав король,— що вона невимовно страждає… Правда?

Відьмак мовчки дивився на короля своїм проникливим поглядом. Не кивав на знак згоди й не заперечував. Не озвався ні словом, ні порухом, але Фолтест усе знав. Знав відповідь.

5

Геральт востаннє визирнув з вікна палацу. Швидко западали сутінки. За озером невиразно миготіли вогники. Довкола палацу лежав пустир — смуга нічиєї землі, якою місто ось уже шість років відгороджувалось від небезпечного місця, не лишаючи поблизу нічого, окрім руїн, струхлявілих балок та щербатого частоколу, який, очевидно, не веліли розбирати й переносити на нове місце. Найдалі — на протилежний край міста — переніс свою резиденцію сам король; громаддя його нового палацу височіло на тлі вже стемнілого неба. Відьмак повернувся до запорошеного столу в одній із покинутих напризволяще кімнат і повів далі свої неквапні приготування. Часу мав досить. Знав, до півночі упириця не вийде зі свого склепу. На столі перед ним стояла невелика, обкута залізом скринька. Він одкрив її. Всередині, щільно, одна при одній, у вимощених сухою травою гніздах, стояли пляшечки з темнавого скла. Він вибрав з-поміж них три. З підлоги підняв довгастий пакунок, грубо загорнений овечою шкурою і перев'язаний ременем, розгорнув його й видобув замашного меча з візерунчатим руків'ям, у чорних блискучих піхвах, оздоблених рунічними знаками й символами. Він оголив лезо, що зблисло чистим, дзеркальним сяйвом. Меч був із чистого срібла. Геральт прошепотів магічні слова, вихилив уміст двох пляшчинок, за кожним ковтком кладучи ліву долоню на руків'я меча. Потім, закутавшись у свій чорний плащ, усівся долі. Жодного крісла в приміщенні не було. Як, зрештою, і в усьому палаці. Геральт сидів непорушно, з заплющеними очима. Подих, спочатку рівний, прискорився, став хрипкуватим і неспокійним. А потім мовби зовсім зник. Суміш трав, за допомогою яких відьмак міг контролювати всі органи свого тіла, могла виявитися смертельною для простої людини, не призвичаєної з дитинства до подібних трунків. Відьмак різко повернув голову. Його слух, загострений понад усяку міру, чітко вловив тихі кроки на зарослому бур'янами подвір'ї. Для упириці було надто рано. Геральт закинув меча за плечі, сховав своє причандалля між головешок каміна і легко, мов нетопир, злетів униз сходами. Надворі було ще так ясно, що прибулець — а то був Остріт — чітко розгледів обличчя відьмака. З несподіванки він аж сахнувся, гримаса подиву й огиди мимоволі скривила йому вуста. Відьмак тільки криво посміхнувся — добре знав свій теперішній вигляд. Після випитих трунків обличчя зробилось крейдяним, а зіниці розширились ледь не на все око. Завдяки цій мікстурі відьмак міг бачити й у найглибшій темряві — саме це було зараз для нього найголовнішим. Остріт, щоправда, швидко отямився.

— Ти схожий зараз на справжнісінького мерця, чарівниче. Певно, зі страху? Не бійся. Я приніс тобі порятунок.

Відьмак не відгукувався.

— Чуєш, що я кажу, ривійський знахарю? Ти порятований. І багатий,— Остріт зважив у долоні торбину з грошима і кинув її Геральтові до ніг.— Тисяча золотих. Бери їх, сідай на коня і скачи щодуху.

Ривієць не озивався.

— Не вилуплюй на мене очі!— підніс голос Остріт.— І не марнуй мого часу! Я не збираюся стояти тут аж до півночі! Чи ти не дотямив? Я не хочу, щоб ти знімав ці чари. І не хочу, щоб ти її вбивав. Просто хочу, щоб забрався звідси. І щоб усе лишилося по-старому.

Відьмак не рухався. Не хотів, щоб вельможа помітив, якими швидкими зробилися його рухи, якою стрімкою — реакція. Темрява западала швидко, і це було вельми до речі, бо

навіть сутінки здавались занадто яскравими для його розширених зіниць.

— А чому це, пане, все має лишатися по-старому?— спитав він нарешті, намагаючись вимовляти якомога повільніше кожне слово.

— А це вже,— Остріт виклично підніс голову,— хай тебе не обходить!

— А якщо я вже знаю?

— Цікаво.

— Легше буде усунути Фолтеста з трону, якщо та упириця набридне всім по саме нікуди? Якщо королівські примхи остогиднуть нарешті і вельможам, і простим людям? Я, між іншим, їхав до вас через Риданію й Новоград і чув не раз, що у Визимі начебто ждуть — не діждуться короля Візимира яко спасителя й істинного монарха… Але мене, пане Острíте, не цікавить ні політика, ні могуття тронів, ані двірцеві перевороти. Я роблю своє діло. Ви коли-небудь чували про почуття обов'язку та про звичайну порядність?

— Не забувай, волоцюго, з ким розмовляєш!— крикнув розлючено Остріт, кладучи долоню на руків'я меча.— Не люблю дискутувати з ким попало! Ви тільки його послухайте: мораль, етика, кодекси!.. І хто це говорить?! Розбійник, що й прибути не встиг, а вже помордував людей! Лицемір, що розкланювався перед Фолтестом, а за його спиною торгувався із Велерадом, як найманий головоріз! І ти смієш іще задирати кирпу, нікчемо?! Вдавати з себе відуна? Чарівника? Ти, шолудивий відьмаче! Геть звідсіля, поки я не розпанахав твою гидку пику!

Відьмак навіть не ворухнувся.

— Краще ви ідіть звідсіля, пане Острíте,— мовив він спокійно.— Темніє.

Вельможа зробив крок назад і блискавично вихопив з піхов меча.

— Ти сам напросився, знахарю! Отримуй, що заробив! І не поможуть тобі твої штучки! Маю при собі черепашачий камінь!

Геральт лише усміхнувся. Поширені вигадки про силу черепашачого каменю були безпідставні. Але тратити силу на чарівні закляття, як і щербити свій срібний меч об Острітове залізяччя, він не мав жодного наміру. Отож стрімко ухилився від Острітового меча і п’ястком ударив вельможу в скроню.

6

Отямився Остріт доволі швидко. Він марно вдивлявся в темряву, відчував тільки, що зв'язаний. Геральта, який стояв поруч, не бачив, але, збагнувши своє становище, завив протягло й розпачливо.

— Мовчи краще,— мовив відьмак.— Бо прикличеш її передчасно.

— Ти, клятий убивце! Де ти там?! Ану розв'яжи мене зараз же, собацюро! Висітимеш за це, сучий сину, на шибениці!

— Тихо.

Остріт важко дихав.

— Залишиш, аби вона мене зжерла? Зв'язаного?— озвався вже тихіше він, майже пошепки додаючи до запитання лайку.

— Ні,— мовив відьмак.— Відпущу тебе, але не зараз.

— Ти, душогубе!— просичав Остріт.— Хочеш мною затулитись від упириці?

— Хочу.

Остріт принишк, перестав борсатись.

— Відьмаче!

— Чого тобі?

— Знаєш, я справді хотів повалити Фолтеста. Багато хто цього хоче. Але ніхто так, як я, не бажає йому загибелі, не хоче, аби він сконав у муках, збожеволів від них, живцем згнив. І знаєш, чому?

Геральт мовчав.

— Я кохав Адду. Королівську сестру. Королівську коханку. Королівську дівку. Я кохав її… Відьмаче, ти тут?

— Тут.

— Я знаю, що ти собі думаєш. Але цього не було. Я не насилав жодних чар. Я взагалі не розуміюсь на чарах. Лише раз, один раз сказав зі злості… Чуєш, відьмаче?

— Чую.

— Це все його мати, стара королева. Напевно вона. Не могла бачити, як він і Адда… Відьмаче! Щось найшло на мене і я сказав… Це я винен, відьмаче?.. Я?

— Це вже не має значення.

— Північ близько, відьмаче?

— Близько.

— Відпусти мене раніше. Дай мені трохи часу.

— Ні.

Остріт не почув гуркоту кам'яної плити, що зсунулась із гробниці, але відьмак чув усе. Він нахилився над зв'язаним вельможею і кинджалом розрізав мотуззя. Остріт, не чекаючи нагадування, підхопився, пошкутильгав трохи на затерплих ногах, а далі побіг. Його зір уже так призвичаївся до темряви, що розрізняв дорогу до самого виходу.

Лунко вискочила з підлоги плита, що закривала доступ до склепу. Геральт, завбачливо заховавшись за балюстрадою сходів, помітив потворну, нелюдську постать упириці, що спритно, швидко й безгучно кинулася вслід Острітові.

Моторошний, несамовитий крик розітнув ніч, струснув старі мури й завис, вібруючи, під склепіннями покинутого палацу. Відьмак не міг достеменно оцінити відстані —

загострений слух наближав усі звуки, — але знав, що упириця здогнала Остріта дуже швидко. Занадто швидко.

Геральт вийшов на середину зали і став поряд із входом до склепу. Відкинув плаща. Повів плечима, перевіряючи, як висить меч. Натяг рукавиці. Мав іще хвилю часу. Знав, що потвора, хоч і сита по зав'язку, не відразу покине труп Остріта. Серце і нутрощі були для неї коштовними ласощами, що живили її в летаргії.

Відьмак чекав. До світанку, за його підрахунками, лишалося ще зо три години. Хіба що крик півня міг його спантеличити. Та швидш за все тут на цілу округу не було жодного півня.

Нарешті він почув. Упириця ступала поволі, човгаючи по паркеті. А невдовзі й побачив.

Опис був достеменний. Непропорційно велика голова на короткій шиї була оточена кучмою рудого поплутаного волосся. Очі світились у темряві, як два червоні карбункули. Упириця завмерла, вдивляючись у Геральта. Раптом відкрила пащеку, мовби нахваляючись рядами білих гострющих зубів, і лунко її захряснула, наче віко металевої скрині. І в ту ж мить стрибнула — з місця, не розганяючись, націлившись у відьмака кривавими кігтями.

Геральт одскочив убік, крутнувшись у блискавичному піруеті, упириця майнула мимо і теж крутнулась, розтинаючи повітря кігтями. Вона не втратила рівноваги, кинулася знову, тим разом з півоберту, клацнувши зубиськами просто перед грудьми Геральта. Ривієць відскочив у другий бік, трикратно змінивши напрямок обертання в енергійному піруеті і тим самим дезорієнтувавши напасницю. Відскакуючи, сильно, хоч і без замаху, вдарив її в бік шипами, насадженими на тильний бік рукавиці.

Упириця по-звірячому загарчала, виповнюючи склепіння палацу грізним відлунням, припала до землі, завмерла і заходилася вити — глухо, погрозливо, люто.

Відьмак зловтішно всміхнувся. Перша спроба, як він і сподівався, була вдала. Срібло було смертельним для упириці, як і для іншої нечисті, зродженої чаклуванням. Потвора не відрізнялась від інших, а це давало шанс відчаклувати її, тимчасом як срібний меч — крайній засіб — давав шанс заціліти самому.

Упириця не квапилася з новим нападом. Наближалась повільно, вищиряючи ікла і пускаючи бридку слину. Геральт відступав, рухаючись півколом, обережно ставлячи ноги, то сповільнюючи, то прискорюючи свої рухи, чим спантеличував напасницю. Йдучи так, відьмак розмотував довгий тонкий ланцюг із тягарем на кінці. Ланцюг був теж срібний.

Саме в ту мить, коли упириця стрибнула, ланцюг засвистів у повітрі й, звиваючись, наче вуж, стрімко обплів їй голову, шию, плечі. Упириця з пронизливим вереском звалилася на льоту, борсалась на підлозі і дико гарчала — чи то від люті, чи від пекучого болю, що його завдавав ненависний їй метал. Геральт був задоволений — міг убити потвору хоч зараз, коли б тільки захотів. Але меча не виймав. Ніщо у її поведінці поки що не свідчило про невиліковність. Відьмак одступив на безпечну віддаль і, не зводячи погляду з потвори, що катулялася на паркеті, глибоко дихав зосереджуючись.

Ланцюг тріснув, срібні кільця, сипнули, мов дощ, на всі боки, дзеленькаючи об каміння. Засліплена люттю упириця з виттям кинулась на Геральта. Відьмак дожидався спокійно, піднесеною правицею креслячи перед собою знак «Аард».

Упириця відлетіла на кілька кроків назад, наче вдарена молотом, але втрималась на ногах, випустила пазурі й вищирила ікла. Волосся на ній настовбурчилось і замаяло, наче під різким вітром. Важко, з хрипінням, долаючи крок за кроком, вона наближалась. Усе-таки наближалась.

Геральт занепокоївся. Він, звісно, й не думав, що такий простий магічний знак

паралізує потвору, але й не сподівався, що вона подолає його дію так легко. Не міг утримувати знаку занадто довго — було це надміру виснажливо, отож, тільки-но упириця підступила кроків на десять, він зняв знак і відскочив. Як і очікував, з несподіванки упириця полетіла вперед, утратила рівновагу, беркицьнулась, ковзнула паркетом і покотилася сходами вниз у зяючий отвір склепу. З підземелля долинуло її розлючене виття.

Щоб виграти час, Геральт вибіг на сходи, що вели на галерею. Не досяг навіть середини, коли упириця вибралася зі склепу, сунучи, наче велетенський чорний павук. Відьмак почекав, поки вона підніметься за ним на сходи, після чого, перескочивши балюстраду, стрибнув додолу. Упириця крутнулась на сходах, відштовхнулась від них і в неймовірному, метрів на десять, стрибку полетіла за Геральтом. Його піруети збивали її з пантелику дедалі менше, гострі кігті вже двічі лишили слід на каптані ривійця. Але новий, неймовірної сили удар рукавиці зі срібними шипами відкинув потвору і на якийсь час погамував її запал. Почуваючи невимовну лють, Геральт ударом ноги повалив упирицю на землю.

Вона загарчала так, як ніколи досі: аж пересохлий тиньк посипався зі стелі.

Упириця знову звелась на ноги, тремтячи від жадоби помсти. Геральт чекав. Видобувши меча, описував ним у повітрі кола й поволі ступав навкруг упириці, пильнуючи, аби рухи меча не збігалися з ритмом і темпом кроків. Упириця не кидалась — наближалась поволі, не зводячи очей зі срібного леза.

Геральт раптом застиг із піднятим мечем. Упириця, збентежена, теж завмерла. Описавши неквапно вістрям півколо, він ступив крок до неї. Тоді ще один. Тоді рушив швидко, розкрутив меча над головою. Очі його зайнялися зловісним блиском, крізь зціплені зуби виривався звірячий крик. Упириця відступала зигзагом під натиском небувалої люті, ненависті, вбивчої сили, що випромінював цей чоловік. Вражена цим незнайомим їй відчуттям, вона зойкнула, крутнулась на місці і кинулась навтьоки темними лабіринтами палацових коридорів.

Геральт, усе ще відчуваючи в тілі дрож, стояв посеред залу. «Довго ж це тривало,— подумав він,— перш ніж цей макабричний, шалений танок призвів до сподіваного, дав змогу психічно з’єднатися з супротивником і проникнути до найглибших шарів його волі. Лихої, підступної волі, з якої упириця, власне, й постала.» Відьмак удруге здригнувся, згадавши мить, коли ввібрав був у себе той згусток зла, аби спрямувати його на супротивника. Ніколи ще не стикався з такою могутньою ненавистю й жадобою вбивства — навіть у василісків, що славились цим найдужче.

«Ще краще,— подумав він, простуючи до входу в підземелля, що чорнів на підлозі, немов калюжа.— Ще краще, бо ще міцніший удар отримала упириця.» Поки бестія отямиться після шоку, це дасть йому трохи часу на подальші приготування. Навряд чи він спромігся б на ще одне таке зусилля. Дія еліксирів слабшала, а ніч попереду довга. Упириця не повинна потрапити в склеп до світанку, інакше вся його дотеперішня праця піде намарне. Він зійшов сходами вниз. Склеп виявився невеликим — у ньому було лише три кам’яні саркофаги, плита на першому напіввідсунута. Геральт добув з-за пазухи третю пляшину, хутко випив усе, підійшов до саркофага й заліз усередину. Як і сподівався, саркофаг був подвійний — для матері й доньки.

Насунувши плиту над собою, Геральт почув згори гаркіт потвори. Він ліг горілиць біля муміфікованих решток Адди й накреслив на плиті поруч знак «Ірден». На груди собі поклав меч і поставив маленьку клепсидру, виповнену фосфоричним піском. Схрестив руки. Не чув уже ревіння потвори, що нишпорила по палацу. Переставав чути будь-що, бо випитий щойно

трунок починав діяти.

7

Коли розплющив очі, пісок у клепсидрі вже пересипався до кінця, а це означало, що його забуття тривало навіть довше, ніж слід. Геральт нашорошив вуха — і не почув нічого.

Взявши однією рукою меча, він другою провів по плиті саркофага, шепочучи заклинання, після чого легко, без особливих зусиль відсунув плиту. Навколо стояла тиша.

Він підвівся й, тримаючи зброю напоготові, визирнув із саркофага. У склепі панувала темрява, але відьмак знав, що надворі вже розвиднюється. Він викресав вогню, засвітив крихітний каганець і підніс його вгору, кидаючи на стіни склепу химерні тіні. Ні душі.

Геральт вибрався зі склепу затерплий і здерев'янілий від холоду. І побачив її. Вона лежала горілиць під саркофагом, гола і непритомна.

Вигляд мала доволі бридкий: худа, з невеличкими гостpуватими груденятами, страшенно брудна. Рудувате волосся сягало їй майже до пояса. Поставивши каганця на плиті, Геральт похилився над нею. Вуста її були геть бліді, на скроні видніло криваве садно від його удару. Геральт зняв рукавицю, відклав меча і безцеремонно задер їй пальцем верхню губу. Зуби виявилися людськими. Спробував ще роздивитися її руки, сховані в поплутаному волоссі. Та поки намацав долоню, побачив розплющені очі. Запізно.

Упириця вдарила його пазурами, глибоко розітнувши шию, кров бризнула їй на обличчя. Вона завила, цілячись йому в очі другою рукою. Геральт кинувся на неї, хапаючи її за обидва лікті й притискаючи до підлоги. Вона клацнула зубами — тепер уже закороткими — перед його носом. Геральт ударив її лобом у лице й навалився всім тілом. Вона вже не мала колишньої сили, судомилась під ним і вила, випльовуючи кров, його кров, що заливала їй вуста. А кров цебеніла, часу лишалось дедалі менше. Відьмак з прокльоном уп'явся зубами в її шию — просто під вухом — і зціплював щелепи дедалі дужче, аж поки нелюдське виття перемінилось у тонкий, розпачливий крик, а тоді й у схлипування скривдженої чотирнадцятилітньої дитини.

Геральт відпустив її, коли вона перестала рухатись, звівся на коліна, відірвав клапоть сорочки й притиснув собі до шиї. Намацав поруч меча й приклав його вістря до горла знепритомнілій дівчинці. Схилився над її долонею. Нігті були брудні, пообламувані, закривавлені, але вже теж людські. Цілком людські!

Геральт насилу звівся. Крізь отвір до склепу вже сочилась липучо-волога сірість світанку. Він рушив до східців, але похитнувся й сів просто додолу. Крізь набряклу тканину кров стікала йому по руці, заливала рукав. Геральт розстебнув каптан, роздер сорочку на стьожки й заходився чимскоріше замотувати собі шию, знаючи, що немає вже часу, що ось-ось зімліє…

Встиг. І таки знепритомнів.

У Визимі, за озером, півень, розкуйовдивши у ранковій вільготі пір'я, хрипко прокукурікав утретє.

8

Побачивши білені стіни і дерев'яну стелю, Геральт упізнав кімнатку над кордеґардією, де мешкав, готуючись до поєдинку. Поворухнув головою і, скривившись від болю, застогнав. Шия виявилася забинтована — туго, щільно і вправно.

— Лежи, відьмаче,— сказав Велерад.— Лежи, не рухайся.

— Мій… меч…

Велерад похитав головою.

— Очевидно, тебе цікавить срібний відьмацький меч? Він тут, не бійся. І меч, і скринька. І три тисячі золотих. Так, так, мовчи! То я старий дурень, а ти справді мудрий відьмак. Фолтест уже другий день це торочить.

— Другий день?

— Атож, другий. Нівроку вона тобі розпанахала шию — можна було крізь ту дірку всередину зазирнути. Усі твої нутрощі роздивитись. Один Бог знає, скільки з тебе крові витекло. Щастя, що ми зразу по третіх півнях туди побігли. У Визимі ніхто не спав тої ночі. Не випадало. Добряче ви там галасували! Моя балачка тебе не стомлює?

— А королівна?

— Королівна як королівна. Худа, правда. І недорікувата якась. Рюмсає безперестанку. Під себе сюсяє. Але Фолтест каже, що то минеться. Має надію. А ти як гадаєш, Геральте?

Відьмак заплющив очі.

— Гаразд, я вже йду,— сказав Велерад підводячись.— Відпочивай. Але слухай, Геральте, поки я не пішов, скажи мені — навіщо ти хотів її загризти? Чуєш, Геральте?!..

Відьмак спав.

Голос розуму – 2

1

— Геральте.

Його розбудили сліпучі промені сонячного світла, що наполегливо пробивалися крізь щілини в ставнях. Здавалося, сонце, що було вже високо, досліджувало кімнату своїми золотими щупальцями. Відьмак прикрив очі долонею, непотрібним неусвідомленим жестом, від якого ніяк не міг позбутися,— адже досить було просто звузити зіниці, перетворивши їх у вертикальні щілинки.

— Уже пізно,— сказала Неннеке, розкриваючи ставні.— Ви заспалися. Іоле, зникни. Миттю.

Дівчина різко підхопилася, нахилилася, дістаючи з підлоги накидку. На руці, у тому місці, де щойно були її губи, Геральт відчував цівку ще теплої слини.

— Стривай…— непевно сказав він. Вона глянула на нього й швидко відвернулася.

Вона змінилася. Нічого вже не залишилося від тієї русалки, того сяючого ромашкового марення, яким вона була на зорі. Її очі були синіми, не чорними. І всю її вкривало ластовиння — ніс, груди, руки. Ластовиння було дуже привабливе й пасувало до кольору її шкіри й рудого волосся. Але він не бачив його тоді, на зорі, коли вона була його сном. Він із соромом і жалем відзначив, що ображений на неї — адже вона перестала бути мрією — і що він ніколи не вибачить собі цього жалю.

— Стривай,— повторив він.— Іоле… Я хотів…

— Помовч, Геральте,— сказала Неннеке.— Вона однаково не відповість. Іди, Іоле. Поквапся, дитино моя.

Дівчина, загорнувшись у накидку, поспішила до дверей, шльопаючи по підлозі босими ногами, збентежена, порозовіла, неспритна. Вона вже нічим не нагадувала…

Йєннефер.

— Неннеке,— сказав він, натягаючи сорочку.— Сподіваюся, ти не в претензії… Ти її не покараєш?

— Дурник,— фиркнула жриця, підходячи до ложа.— Забув, де ти? Це ж не келія й не Рада старійшин. Це храм Мелітеле. Наша богиня не забороняє жрицям… нічого. Майже.

— Але ти заборонила мені розмовляти з нею.

— Не заборонила, а вказала на безглуздість цього. Іоля мовчить.

— Що?

— Мовчить, тому що дала таку обітницю. Це одна з форм самопожертви, завдяки якій… А, що там пояснювати, однаково не зрозумієш, навіть не спробуєш зрозуміти. Я знаю твоє ставлення до релігії. Стривай, не одягайся. Хочу зирнути, як гоїться шия.

Вона присіла на край ложа, спритно змотала із шиї відьмака щільну лляну пов'язку. Він поморщився від болю.

Відразу ж по його прибуттю в Елландер Неннеке зняла жахливі товсті шви із шевської дратви, якими його зашили у Визимі, розкрила рану, привела її до ладу і перебинтувала заново. Результат був наявним — у храм він приїхав майже здоровим, ну, може, не цілком рухомим. Тепер же він знову почував себе хворим і розбитим. Але не протестував. Він знав жрицю довгі роки, знав, наскільки великі її пізнання в цілительстві і яка багата й різноманітна її аптека. Лікування в храмі Мелітеле могло піти йому тільки на користь.

Неннеке обмацала рану, промила її й почала сваритися. Усе це він уже знав напам'ять.

Жриця не пропускала нагоди побурчати щоразу, як тільки їй на очі попадалася пам'ятка про пазурі визимської принцеси.

— Жах якийсь! Дозволити звичайнісінькій упириці так спотворити себе! М'язи, жили, ще трохи — і вона роздерла б сонну артерію! Велика Мелітеле, Геральте, що з тобою? Як ти міг підпустити її так близько? Що ти збирався з нею зробити? Відтрахати?

Він не відповів, тільки кисло посміхнувся.

— Не корч дурні гримаси,— жриця встала, взяла з комода сумку з медикаментами. Незважаючи на повноту й невеликий ріст, рухалася вона легко й навіть із шармом.— У тому, що сталося немає нічого потішного. Ти втрачаєш швидкість реакцій, Геральте.

— Перебільшуєш.

— Зовсім ні,— Неннеке наклала на рану зелену кашку, що різко пахла евкаліптом.— Не можна було дозволяти себе поранити, а ти дозволив, до того ж дуже серйозно. Прямо-таки згубно. Навіть при твоїх неймовірних регенеративних можливостях пройде кілька місяців, доки повністю відновиться рухливість шиї. Попереджаю, тимчасово втримайся від бійок із жвавими супротивниками.

— Дякую за попередження. Може, ще порадиш, на які гроші жити? Зібрати півдюжини дівчат, купити фургон і організувати пересувний бордель?

Неннеке, знизавши плечима, швидкими впевненими рухами повних рук перев'язала йому шию.

— Учити тебе жити? Я що, твоя мати? Ну, готово. Можеш одягатися. У трапезній чекає сніданок. Поспіши, інакше будеш обслуговувати себе сам. Я не збираюся тримати дівчат на кухні до обіду.

— Де тебе знайти? У святилищі?

— Ні,— Неннеке встала,— Не у святилищі. Тебе тут люблять, але по святилищу не вештайся. Іди погуляй. Я знайду тебе сама.

— Добре.

2

Геральт уже вчетверте пройшовся по обсадженій тополями алейці, що йшла від воріт до житлових приміщень і далі убік утопленого в стрімчасту скелю блоку святилища й головного храму. Після коротких роздумів він вирішив не повертатися під дах і звернув до садів і господарських будівель. Там кілька послушниць у сірому робочому одязі просапували грядки й годували в курниках птахів. В основному це були молоді й дуже молоді дівчата, майже діти. Деякі, проходячи повз, вітали його кивком або посмішкою. Він відповідав, але не пізнавав жодної. Хоч і бував у храмі часто, часом разів зо два на рік, але ніколи не зустрічав більше трьох-чотирьох знайомих облич. Дівчата приходили й ішли — віщунками в інші храми, повитухами й лікарками, що спеціалізувалися на жіночих і дитячих хворобах, мандрівними друїдками, учительками або гувернантками. Але не було нестачі в нових, прибуваючих звідусіль, навіть із самих віддалених районів. Храм Мелітеле в Елландері користувався широкою популярністю й заслуженою славою.

Культ богині Мелітеле був одним з найдавніших, а у свій час — і найпоширеніших, і сягав корінням в незапам'ятні, ще долюдські часи. Майже кожна нелюдська раса й кожне первісне, ще кочове, людське плем'я шанували яку-небудь богиню врожаю й родючості, покровительку хліборобів і городників, берегиню любові й дому. Більша частина культів злилася, породивши культ Мелітеле.

Час, який досить безжалісно учинив з іншими релігіями й культами, надійно ізолювавши їх у забутих, рідко відвідуваних, загублених в міських кварталах церковках і храмах, милостиво обійшовся з Мелітеле. У Мелітеле як і раніше не було нестачі ні в послідовниках, ні в захисниках. Учені, аналізуючи популярність богині, зазвичай зверталися до найдавніших культів Великої Матері, Матері Природи, указували на зв'язки із природними циклами, з відродженням життя й іншими пишно називаними явищами. Друг Геральта, трубадур Жовтець, що мріяв стати авторитетом у всьому мислимому, шукав простіших пояснень. Культ Мелітеле, говорив він,— культ типово жіночий. Мелітеле — патронеса плодовитості, народження, вона опікунка повитух. А жінка, що народжує, повинна кричати. Крім звичайних вересків, суть яких, як правило, зводиться до клятвених запевнень, що вона більше ні за які пряники не віддасться жодному паршивому мужикові, жінка, що народжує, повинна кликати на допомогу яке-небудь божество, а Мелітеле для цього підходить якнайкраще. Оскільки ж, стверджував поет, жінки народжували, народжують і народжуватимуть, остільки богині Мелітеле втрата популярності не загрожує.

— Геральте.

— Ти тут, Неннеке? Я шукав тебе.

— Мене?— посміхнулася жриця.— Не Іолю?

— Іолю теж,— зізнався він.— Ти проти?

— Зараз — так. Не хочу, щоб ти заважав їй і відволікав. Їй треба готуватися й молитися, якщо ми хочемо, щоб з її трансу що-небудь вийшло.

— Я вже говорив тобі,— холодно сказав він,— що не хочу ніякого трансу. Не думаю, щоб від нього була якась користь.

— А я,— злегка поморщилася Неннеке,— не думаю, щоб від нього була якась шкода.

— Загіпнотизувати мене не вдасться, у мене імунітет. Боюся я за Іолю. Для неї як для медіума це може виявитися надмірним зусиллям.

— Іоля не медіум і не розумово відстала ворожка, а дівчинка, що користується особливою прихильністю богині. Будь ласка, не роби дурних гримас. Я сказала, що твоє ставлення до релігій мені відоме. Але мені це ніколи особливо не заважало й, думаю, не завадить у майбутньому. Я не фанатичка. Тобі ніхто не забороняє вважати, що нами править Природа й схована в ній міць. Ти вільний думати, що боги, у тому числі й моя Мелітеле,— усього лише персоніфікація цієї Міці, придумана для простачків, щоб вони легше її зрозуміли, визнали її існування. По-твоєму, це сліпа сила. А мені, Геральте, віра дозволяє очікувати від природи того, що втілене в моїй богині: порядку, принципів, добра. І надії.

— Знаю.

— Ну, а коли знаєш, чому не довіряєш трансу? Чого боїшся? Що я змушу тебе битися чолом об підлогу перед статуєю й розспівувати псалми? Так ні ж, Геральте! Ми просто трохи посидимо разом, ти, я й Іоля. І подивимося, чи дозволяють здібності цієї дівчинки розібратися в клубку сил, що обплутують тебе. Може, довідаємося що-небудь, про що варто було б знати. А може, не довідаємося нічого. Можливо сили Призначення, що оточують тебе, не побажають явитися нам, залишаться прихованими й незрозумілими. Не знаю. Але чому б не спробувати?

— Тому що це безглуздо. Не оточують мене ніякі клубки Призначень. А якщо навіть і оточують, то навіщо ляд у них порпатися?

— Геральте, ти хворий.

— Ти хотіла сказати — поранений.

— Я знаю, що хотіла сказати. З тобою щось негаразд, я відчуваю. Адже я знаю тебе з дитинства, ти тоді діставав мені тільки до пояса. А тепер відчуваю, тебе захопив якийсь диявольський вихор, ти заплутався, потрапив у петлю, яка поступово затягується навколо тебе. Я хочу знати, у чім річ. Самій мені не зуміти, я змушена покластися на здібності Іолі.

— Чи не надто глибоко ти надумала проникнути? І до чого ця метафізика? Якщо хочеш, я сповідаюся тобі. Заповню твої вечори розповідями про найцікавіші події останніх декількох років. Вели приготувати барило пива, щоб у мене в горлі не пересихало, і можна почати хоч зараз. Тільки боюся, ти розчаруєшся, тому що ніяких петель і клубків у моїх розповідях не знайдеш. Так, прості відьмацькі історії.

— Послухаю із задоволенням. Але транс, повторюю, не завадив би.

— А тобі не здається,— посміхнувся він,— що моє невір'я в сенс такого трансу заздалегідь перекреслює його доцільність?

— Не здається. І знаєш чому?— Неннеке нахилилася, заглянула йому в очі, дивно посміхнулася.— Тому що це було б першим відомим мені доказом того, що невір'я має яку-небудь силу.

Зерно правди

1

Чорні цяточки, що рухалися по світлому, посмугованому хмарами небу, привернули увагу відьмака. Їх було багато. Птахи парили, виписуючи правильні, спокійні кола, потім різко падали й відразу злітали, тріпочучи крилами.

Відьмак довго спостерігав за птахами, намагаючись визначити відстань і хоча б приблизний час, потрібний на те, щоб подолати її, з поправкою на рельєф місцевості, густоту лісу, глибину й напрямок яру, про існування якого він підозрював. Нарешті відкинув плащ, затяг на дві дірочки ремінь, що навскіс перетинав груди. Ефес і руків'я меча, що висів за спиною, визирнули через праве плече.

— Накинемо пару верст, Плотво,— сказав відьмак.— Зійдемо із тракту. Здається, пташки кружляють не без причини.

Кобила, саме собою, не відповіла, але рушила з місця, слухняна звичному голосу.

— Хто знає, може, там лось валяється,— сказав Геральт.— А може, і не лось. Хто знає?

Яр дійсно виявився там, де він і очікував,— відьмак зверху оглянув поглядом крони дерев, що щільно заповнювали розпадок. Однак схили яру були пологими, а дно сухе, без тернику й гниючих стовбурів. Він легко вибрався на протилежний схил. Там розкинувся березняк, за ним — більша галявина, верескові зарості й бурелом, що тяг догори щупальця поплутаного гілля і коріння.

Птахи, сполохані появою вершника, злетіли вище, розкричалися пронизливо, хрипло.

Геральт відразу ж побачив перший труп — білизна овчинного кожушка й матова блакить плаття різко виділялися на тлі пожовклих острівців осоки. Другого трупа видно не було, але він знав, де той лежить,— положення тіла видавали пози трьох вовків, що присіли на задні лапи і спокійно дивилися на вершника. Кобила фиркнула. Вовки, як по команді, не поспішаючи, беззвучно потрусили в ліс, раз у раз обертаючи на прибульця витягнуті морди. Геральт зіскочив з коня.

У жінки в кожушку й блакитному платті не було обличчя, горла й більшої частини лівого стегна. Відьмак пройшов повз, не нахилившись.

Чоловік лежав лицем до землі. Геральт не став перевертати тіло, бачачи, що й тут вовки й птахи не дали маху. Втім, детальніше розглядати труп не було потреби — плечі й спину вовняної куртки покривав гіллястий візерунок чорної засохлої крові. Чоловік явно загинув від удару в шию, а вовки спотворили тіло вже потім.

Крім короткого меча в дерев'яних піхвах у чоловіка на широкому поясі висів шкіряний мішечок. Відьмак зірвав його, вивалив на траву кресало, шматочок мила, віск для печаток, жменю срібних монет, складаний, у шкіряному футлярі, ніж для гоління, кроляче вухо, три ключі на кільці, амулет з фалічним символом. Два листи, написаних на полотні, намокли від дощу й роси, руни розпливлися, розмазалися. Третій, на пергаменті, теж трохи попсований вологою, все-таки можливо було прочитати. Він виявився кредитним дорученням, виданим мурривельським банком гномів купцеві на ім'я Рулле Аспер або Аспен. Сума була невелика.

Геральт нахилився, підняв праву руку чоловіка. Як він і очікував, на мідному кільці, що врізалося в розпухлий і посинілий палець, був викарбуваний знак цеху зброярів — стилізовані шолом із забралом, два схрещені мечі й вигравірувана під ними руна «А».

Відьмак повернувся до трупа жінки. Коли перевертав тіло, щось кольнуло його в палець. Троянда, приколена до плаття. Квітка зів'яла, але пелюстки зберегли свій колір — темно-

блакитний, майже синій. Геральт уперше бачив таку троянду. Він перевернув тіло на спину й здригнувся.

На покаліченій шиї жінки чітко виднілися сліди зубів. Не вовчих.

Відьмак обережно позадкував до коня. Не відриваючи погляду від узлісся, скочив у сідло. Двічі об'їхав галявину, нахилившись, уважно розглядав землю, раз у раз оглядаючись, потім, притримавши коня, тихо сказав:

— Так, Плотво, все зрозуміло, хоч і не до кінця. Зброяр і жінка приїхали верхи, з боку он того лісу. Звичайно, прямували з Мурривеля додому — адже ніхто не возить при собі невикористані акредитиви. Ну а чому їхали тут, а не по тракту — питання. І рухалися через верескові зарості пліч-о-пліч. Хотілося б знати, чому обоє злізли чи звалилися з коней. Зброяр загинув відразу. Жінка бігла, потім упала й теж померла, а та погань, що не залишила слідів, тягла її по землі, схопивши зубами за шию. Трапилось це два чи три дні тому. Коні розбрелися, не станемо їх шукати.

Плотва, зрозуміло не відповівши, неспокійно фиркнула, реагуючи на знайомий тон голосу.

— Убив їх, звичайно,— продовжував Геральт, дивлячись на узлісся,— не перевертень і не лісовик. Ні той, ні інший не залишили б стільки поживи для любителів поласувати падлом. Якби тут було болото, я б сказав, що це потвора або глумець. Але тут немає боліт.

Нахилившись, відьмак трохи відвернув попону, що прикривала бік коня, відкрив приторочений до в’юку другий меч із блискучою візерунковою чашкою ефеса й чорним рифленим руків’ям.

— Так, Плотво. Зробимо ми з тобою гак. Треба подивитися, навіщо зброяр і жінка їхали лісом, а не по тракту. Якщо будемо спокійно проїжджати повз такі штучки, то не заробимо навіть тобі на овес, згодна? Га, Плотво?

Кінь слухняно рушив уперед по бурелому, обережно обходячи ями від вивернутих з корінням дерев.

— Хоч це і явно не перевертні, ризикувати нам ні до чого,— продовжував відьмак, дістаючи з торби, притороченої до сідла, пучок борцю й вішаючи його на мундштук.

Кінь фиркнув. Геральт розшнурував куртку біля шиї, витяг медальйон з вискаленою вовчою мордою. Він, висячи на срібному ланцюжку, погойдувався в такт ходу коня, ртуттю поблискуючи в променях сонця.

2

Червоні черепиці конічного даху, що увінчував вежу, він помітив з вершини узгір'я, на яке піднявся, зрізавши поворот ледь помітної стежки. Схил, порослий ліщиною, перекритий висохлими гілками, засіяний килимом жовтого листя, був досить крутий. Відьмак повернувся назад, обережно спустився з пагорба, виїхав на стежку. Він їхав повільно, раз у раз притримуючи Плотвичку і, звісившись із сідла, виглядав сліди.

Кінь смикнув головою, дико заіржав, затанцював на стежинці, здіймаючи копитами хмари сухого листя. Геральт, охопивши шию Плотви лівою рукою, праву склав у знак «Аксій» і водив нею над головою коня, шепотячи заклинання.

— Невже аж настільки кепсько?— пробурчав він, оглядаючись навколо і не знімаючи Знака. – Це ж треба! Спокійно, Плотвичко, спокійно.

Магія подіяла швидко, але кінь, покваплений ногою, все-таки рушив з місця важко, із труднощами, тупо, якось ходульно, втративши розмірений ритм руху. Відьмак спритно зістрибнув на землю й пішов пішки, ведучи коня за вуздечку. І наткнувся на паркан.

Між кам'яним парканом і лісом не було просвіту, листя молодих деревцят і кущів ялівця сплутувалося із плющем і диким виноградом, що чіплялися за камені. Геральт задер голову. І відразу відчув, як по шиї, лоскочучи, піднімаючи волосся, присмоктується й повзе якась невидима м'яка істота. Він знав, у чому справа.

Хтось дивився.

Він повільно, намагаючись не робити різких рухів, обернувся. Плотвичка фиркнула, м'язи в неї на шиї затремтіли під шкірою.

На схилі, з якого він щойно спустився, нерухомо, обіпершись однієї рукою на стовбур вільхи, стояла дівчина. Її біле облягаюче плаття контрастувало із блискучими синювато-чорним розпатланим волоссям, що спадало на плечі. Геральту здалося, ніби вона посміхається, але впевненості не було — вона стояла занадто далеко.

— Привіт!— кинув він, піднявши руку в дружньому жесті, і ступив у її бік.

Дівчина, злегка повертаючи голову, стежила за його рухами. У неї було бліде обличчя й великі чорні очі. Посмішка — якщо це була посмішка — злетіла з її губ, немов її стерли ластиком. Геральт зробив ще крок. Зашелестіло листя. Дівчина козулею збігла по схилу, промайнула між кущів ялівцю і, перетворившись у білу риску, зникла в глибині лісу. Довге плаття, здавалося, зовсім не обмежувало свободу її рухів.

Кінь відьмака, піднявши морду, злякано заіржав. Геральт, що все ще дивився у бік лісу, машинально заспокоїв його Знаком. Ведучи Плотву за вуздечку, пішов уздовж паркану, по пояс потопаючи в лопухах.

Висячі на проржавілих петлях масивні, окуті залізом ворота прикрашала велика латунна стукалка. Після недовгого вагання, Геральт простягнув руку й торкнувся металу, що позеленів. І відразу відскочив, тому що ворота відразу зі скрипом розчинилися, розганяючи навсібіч пучки трави, камінці й гілки. За воротами не було нікого — лише порожній двір, занедбаний, порослий кропивою. Відьмак увійшов, ведучи коня за собою. Одурманений Знаком кінь не пручався, але ноги ставив жорстко й непевно.

Двір із трьох сторін був оточений парканом і залишками дерев'яних будівельних риштувань, четверту утворювала фасадна стіна будинку, усіяна віспинами штукатурки, що відвалилася, брудними патьоками, повита плющем. Облізлі ставні були закриті. Двері теж.

Геральт накинув поводи Плотвички на стовпчик біля воріт і повільно рушив до будинку по щебінчастій алейці, що проходила уздовж низької стінки невеликого фонтана, забитого листям та сміттям. Посеред фонтану на вигадливому цоколі здіймав, вигинаючи до неба відбитий хвіст, дельфін, витесаний з білого каменю.

Поруч із фонтаном, на чомусь схожому на прадавню клумбу, ріс трояндовий кущ. Нічим, крім кольору, він не відрізнявся від інших кущів троянд, які доводилося бачити Геральту. Квіти були виключенням — індиго з легкою домішкою пурпуру на кінчиках деяких пелюсток. Відьмак торкнувся однієї, нахилився, понюхав. У квіток був типовий для троянд, але трохи різкіший запах.

Двері особняка, а одночасно й усі ставні із тріском розчинилися. Геральт швидко підняв голову. По алейці, риплячи щебінкою, прямо на нього перло чудовисько.

Права рука відьмака миттєво здійнялася над правим плечем, у ту ж мить ліва рвонула ремінь на грудях, і руків'я меча саме ковзнуло в руку. Клинок із шипінням вискочив з піхов, описав коротке вогненне півколо й завмер, уп'явшись кінцем на бестію, що неслася на нього. Побачивши меч, чудовисько різко зупинилося. Щебінь пирснув в усі боки. Відьмак навіть не здригнувся.

Істота була людиноподібною, вирядженою у досить пошарпаний, але гарної якості одяг, не позбавлений зі смаком підібраних, хоч і цілком нефункціональних прикрас. Однак людиноподібність ця доходила лише до бруднуватого жабо, а вище здіймала величезна, кошлата ведмежа голова з гігантськими вухами, парою диких очищ і моторошною пащею із кривими іклами, у якій яскравим полум'ям ворушився червоний язик.

— Геть звідси, смертний!— гаркнуло чудовисько, розмахуючи лабетами, але не рухаючись із місця.— Зжеру! Розірву на клапті!

Відьмак не ворухнувся, не опустив меча.

— Оглух, чи що? Геть, кажу, звідси!— заричало чудовисько й вивергнуло із глибин своїх звук, що нагадував щось середнє між вереском свині й риком оленя-самця. Ставні залопотали й захлопали, струшуючи сміття й штукатурку з парапетів. При цьому ні відьмак, ні чудовисько навіть не поворухнулися.

— Забирайся, доки цілий!— закричала істота, але ніби вже не так впевнено.— А то…

— Що «а то»?— перервав Геральт.

Чудовисько бурхливо засопіло, нахилило страхітливу голову.

— Гляньте-но, хоробрий віднайшовся,— сказало воно спокійно, скалячи ікла й дивлячись на Геральта кривавo-червоними очима.— Опусти свою залізяку. Прошу. Може, ще не всік, що ти знаходишся у дворі мого приватного будинку? Або там, звідки ти родом, прийнято погрожувати хазяям мечами на їхніх власних подвір'ях?

— Прийнято,— сказав Геральт.— Але тільки тим хазяям, котрі вітають гостей ревінням і обіцянками розірвати на клапті.

— Ти ба,— занервувало чудовисько,— ще й ображає, приблуда. Теж мені гість знайшовся. Пре у двір, ґрасує чужі квіти, розпоряджається як вдома й думає, що йому негайно піднесуть хліб-сіль! Тьху на тебе!

Чудовисько сплюнуло, засопіло й стулило пащу. Нижні ікла зосталися зовні, надаючи йому вигляду кабана-одинака.

— То що?— сказав відьмак, опускаючи меч.— Так і будемо стояти?

— А є інші пропозиції? Лягти?— хихикнуло чудовисько.— Кажу ж, сховай залізяку.

Відьмак спритно засунув зброю в піхви на спині, не опускаючи руки, погладив

оголовку, що стирчала вище плеча.

— Бажано,— сказав він,— щоб ти не робив занадто різких рухів. Цей меч можна вихопити в будь-яку мить і швидше, ніж думаєш.

— Бачив,— кашлянуло чудовисько.— Якби не це, ти вже давно був би за воротами зі слідом від мого підбора на задниці. Чого тобі тут треба? Звідки ти взявся?

— Заплутав,— збрехав відьмак.

— Заплутав,— повторило чудовисько, грізно скривившись пащу.— Ну, то виплутуйся. За ворота, значить. Оберни ліве вухо до сонця й так і тримайся — потрапиш на тракт. Ну, чого чекаєш?

— Вода тут є?— спокійно запитав Геральт.— Кінь пити хоче. Та і я теж. Якщо це тебе не обтяжить.

Чудовисько переступило з ноги на ногу, почухало вухо.

— Слухай, ти. Ти, що, мене насправжки не боїшся?

— А треба?

Чудовисько оглянулося, відкашлялося, розмашисто підтягло широкі штани.

— Гаразд, чого вже ж. Гість до хати. Не щодня зустрічається людина, котра, побачивши мене, не втекла б або не звалилася без тями. Ну, добре. Як ти втомлений, але порядний подорожній,— запрошую. Але коли розбійник або злодій, знай — будинок виконує мої накази. За цими стінами командую я!

Він підняв кошлату лапу. Ставні відразу загупали об стіну, а в кам'яному горлі дельфіна щось глухо забулькало.

— Запрошую,— повторив він.

Геральт не поворухнувся, уважно дивлячись на нього.

— Один живеш?

— А тобі яке діло з ким?— зло проговорило чудовисько, роззявляючи пащу, а потім голосно розреготалося.— Ага, розумію. Мабуть, думаєш, тримаю сорок красенів подібних до мене. Ні, не тримаю. Ну то що, чорт забирай, скористаєшся запрошенням від чистого серця? Як ні, то ворота он там, якраз за твоїм задом.

Геральт стримано поклонився й сухо відповів:

— Приймаю запрошення. Закон гостинності не порушу.

— Мій дім — твій дім,— відповіло чудовисько настільки ж сухо.— Прошу сюди. А кобилу постав там, біля колодязя.

Будинок усередині теж вимагав солідного ремонту, однак у ньому було в міру чисто й охайно. Меблі вийшли, імовірно, з рук гарних майстрів, навіть якщо це й відбулося давним-давно. У повітрі витав відчутний запах пилу. Було темно.

— Світло!— буркнуло чудовисько, і скіпа, уткнута в залізний тримач, негайно спалахнула й видала полум'я й кіптяву.

— Нічогенько,— кинув відьмак.

— І тільки?— зареготало чудовисько.— Схоже, тебе абичим не здивуєш. Я ж сказав, будинок виконує мої накази. Прошу сюди. Обережніше — сходи круті. Світло!

На сходах чудовисько обернулося.

— А що це в тебе на шиї теліпається, гостю? Га?

— Подивися.

Чудовисько взяло медальйон у лапу, піднесло до очей, злегка натягнувши ланцюжок на шиї Геральта.

— У цієї тварини неприємний вираз… обличчя. Що це?

— Цеховий знак.

— Ага, імовірно, твоє ремесло — намордники? Прошу сюди. Світло!

Середину великої кімнати, у якій не було жодного вікна, займав величезний дубовий стіл, зовсім порожній, якщо не рахувати великого свічника з позеленівшої латуні, повитого фестонами застиглого воску. Виконуючи чергову команду, свічі спалахнули, заблимали, трохи освітивши приміщення.

Одна зі стін була обвішана зброєю — композиціями із круглих щитів, схрещених алебард, рогатин і гізарм, важких мечів і сокир. Половину прилягаючої стіни займав величезний камін, над яким розташовувалися ряди портретів, що лущилися й облізали. Стіну напроти входу заповнювали мисливські трофеї — лопати лосиних рогів, гіллясті роги оленів відкидали довгі тіні на голови кабанів, ведмедів і рисей, на скуйовджені й обтріпані крила орлиних і яструбиних опудал. Центральне, почесне місце займала голова скельного дракона, що відливала стародавньою бронзою, підпсована, із клоччям, що стирчало з дір. Геральт підійшов ближче.

— Його підстрелив мій дідуньо,— сказало чудовисько, кидаючи в камін величезне поліно.— Мабуть, це був останній дракон в окрузі, що дозволив себе впіймати. Сідай, гостю. Голодний?

— Не відмовлюся, хазяїне.

Чудовисько сіло за стіл, опустило голову, сплело на животі кошлаті лабети, якийсь час щось бурмотало, крутячи великими пальцями, потім неголосно рикнуло, репнувши лапою об стіл. Тарілки й блюда олов’яно й срібно дзвякнули, кришталево дзенькнули кубки. Запахло печенею, часником, материнкою, мускатним горіхом. Геральт не видав подиву.

— Так,— потерло лабети чудовисько.— Краще, як слуги, га? Пригощайся, гостю. Ось пулярка, ось шинка, це паштет з… Не знаю із чого. З чогось. Це-ось рябчики. Ні, зараза, то куріпки. Переплутав, розумієш, заклинання. Їж, їж. То порядна, справжня їжа, не бійся.

— Я й не боюся.— Геральт розірвав пулярку навпіл.

— Зовсім забув,— посміхнулося чудовисько,— що ти не з полохливих. А звуть тебе, приміром, як?

— Геральт. А тебе, хазяїне? Приміром же.

— Нівеллен. Але в окрузі кличуть Виродком або Кликачем. І дітей мною лякають,— чудовисько перекинуло в горлянку вміст гігантського кубка, потім занурило пальці в паштет, вихопивши із блюда половину за раз.

— Дітей, кажеш, лякають,— проговорив Геральт з набитим ротом.— Треба думати, без причин?

— Абсолютно. Твоє здоров'я, Геральте!

— І твоє, Нівеллене.

— Ну як винце? Завважив, виноградне, не яблучне? Але як не подобається, начаклую іншого.

— Дякую. Цілком, цілком. Магічні здібності в тебе вроджені?

— Та ні. З'явилися, коли це виросло. Морда, значить. Сам не знаю, звідкіля вони узялися, але будинок виконує все, чого не захочу. Нічого особливого. Так, дріб'язок. Умію начаклувати їдло, випивку, одежу, чисту постіль, гарячу воду, мило. Будь-яка баба зуміє й без чаклунства. Відчиняю й замикаю вікна й двері. Розпалюю вогонь. Нічого особливого.

— Ну нічого-нічого, а все ж… А ця… як ти сказав, морда, давно вона в тебе?

— Дванадцять років.

— Як це вийшло?

— А тобі не однаково? Краще налий ще.

— Із задоволенням. Мені ж бо однаково, просто цікаво.

— Привід цілком зрозумілий і в принципі прийнятний,— голосно розсміялося чудовисько.

— Але я його не приймаю. Немає тобі діла до цього, і годі. Однак, щоб хоч малість задовольнити твою цікавість, покажу, як я виглядав до того. Глянь-но туди, на портрети. Перший від каміна — мій татуньо. Другий — біс його знає, хто. Третій — я. Бачиш?

З-під пилу й павутини з портрета водянистими очима дивився якийсь товстунчик з пухкою, сумною прищавою фізіономією. Геральт, який і сам, на кшталт деяких портретистів, бував схильним підлестити клієнтам, тяжко покачав головою.

— Ну, бачиш?— скалячи ікла повторив Нівеллен.

— Бачу.

— Ти хто такий?

— Не зрозумів.

— Не зрозумів, значить?— чудовисько підняло голову. Очі в нього загорілися, як у кота. — Мій портрет, гостю, висить у тіні. Я його бачу, але я ж бо не людина. Принаймні, зараз. Людина, щоб роздивитися портрет, підійшла би ближче, швидше за все узяла б свічку. Ти цього не зробив. Висновок простий. Але я питаю без натяків: ти людина?

Геральт не відвів погляду.

— Якщо ти так ставиш питання,— відповів він після недовгого мовчання,— то не зовсім.

— Ага. Імовірно, я не вчиню безтактності, якщо запитаю, хто ж ти в такому разі?

— Відьмак.

— Ага,— повторив Нівеллен, трохи помовчавши.— Якщо мені не зраджує пам'ять, відьмаки досить своєрідно заробляють на життя. За плату вбивають різних чудовиськ.

— Не зраджує.

Знову настала тиша. Язики полум'я пульсували, тягнучись нагору тонкими вусиками вогню, відбивалися блискітками в різьбленому кришталі кубків, у каскадах воску, що стікав по свічникові. Нівеллен сидів нерухомо, злегка ворушачи величезними вухами.

— Припустимо,— сказав він нарешті,— ти примудришся дістати меч перщ, ніж я на тебе стрибну. Припустимо, навіть встигнеш мене полоснути. При моїй вазі це мене не зупинить, я повалю тебе з ходу. А потім справу докінчать зуби. Як думаєщ, відьмаку, у кого з нас двох більше шансів перегризти іншому горлянку?

Геральт, притримуючи великим пальцем олов'яну кришку графина, налив собі вина, відсьорбнув, відкинувся на спинку стільця. Він дивився на чудовиська посміхаючись, і усмішка була винятково паскудною.

— Та-а-ак,— протягнув Нівеллен, длубаючи пазуром в куточку пащі.— Треба визнати, ти вмієш відповідати на запитання, не розкидаючись словами. Цікаво, як ти впораєшся з наступним? Хто тобі за мене заплатив?

— Ніхто. Я тут випадково.

— А не брешеш?

— Я не звик брехати.

— А до чого звик? Мені розповідали про відьмаків. Я запам'ятав, що відьмаки

викрадають маленьких дітей, яких потім начиняють чарівними травами. Хто виживе, стає відьмаком, чарівником з нелюдськими здібностями. Їх учать убивати, викорінюють у них усілякі людські почуття й рефлекси. З них роблять чудовиськ, мета яких знищувати інших чудовиськ. Я чув, балакали, уже настав час почати полювання на відьмаків, тому як чудовиськ стає усе менше, а відьмаків — усе більше. Покуштуй куріпку, доки зовсім не охолола.

Нівеллен взяв із блюда куріпку, цілком запхав у пащу й зжував, немов сухарик, хрумтячи кісточками.

— Мовчиш?— запитав він невиразно, проковтуючи пташку.— Що зі сказаного правда?

— Майже нічого.

— А брехня?

— Те, що чудовиськ усе менше.

— Факт, їх чимало,— вискалився Нівеллен.— Представник їх саме сидить перед тобою й роздумує, чи правильно зробив, запросивши тебе. Мені одразу не сподобався твій цеховий знак, гостю.

— Ти — ніяке не чудовисько, Нівеллене,— сухо сказав відьмак.

— А, холера, щось новеньке. Тоді хто ж я, по-твоєму? Журавлинний кисіль? Клин диких гусаків, що тягнеться до півдня тужливим листопадовим ранком? Ні? То, може, я — свята безвинність, загублена біля струмка сисястою донькою мірошника? Га? Геральте? Ну скажи, хто я такий? Невже не бачиш — я увесь аж трясуся з цікавості?

— Ти не чудовисько. Інакше б не зміг доторкнутися до цієї от срібної тарілки. І вже в жодному разі не взяв би в руку мій медальйон.

— Ха!— гаркнув Нівеллен так, що язички полум'я свічок на мить лягли горизонтально. — Сьогодні явно день розкриття страшних секретів! Зараз я довідаюся, що вуха в мене виросли, тому що я ще в дитинстві не любив вівсянки на молоці!

— Ні, Нівеллене,— спокійно сказав Геральт.— Це — результат пристріту. Певен, ти знаєш, хто навів на тебе вроки.

— А якщо й знаю, то що?

— Вроки можна зняти. І досить часто.

— Ти як відьмак, зрозуміло, умієш їх знімати. Досить часто?

— Умію. Бажаєш спробувати?

— Ні. Не бажаю.

Чудовисько розкрило пащу й вивісило червоний язичище довжиною у дві п'яді.

— Ну що, розгубився?

— Розгубився,— зізнався відьмак.

Чудовисько зареготало, відкинулося на спинку стільця.

— Я знав, що розгубишся. Налий собі ще, сядь зручніше. Розповім тобі всю цю історію. Відьмак не відьмак, а очі в тебе не злі. А мені, бач, приспічило побалакати. Налий собі.

— Уже ж нема чого наливати.

— Дідько,— відкашлялося чудовисько, потім знову репнуло лапою по столу. Поруч із двома порожніми графинами невідомо звідки взявся великий глиняний глечик у вербовій обплітці. Нівеллен зірвав іклами воскову печатку.

— Як ти, мабуть, помітив,— почав він, наповнюючи кубки,— округа досить безлюдна. До найближчих людських поселень йти та йти. Тому як, розумієш, татуньо й дідуньо у свій час особливою любов'ю ні у сусідів, ні в проїжджих купців не користувалися. Кожний, хто

сюди завертав, у найкращому разі прощався з майном, якщо татуньо убачав його з вежі. А кілька ближніх селищ згоріли, тому як татуньо, бач, вирішив, що вони затримують оброк. Мало хто любив мого татуня. Крім мене, зрозуміло. Я страшно плакав, коли одного разу на возі доставили те, що залишилося від мого татуня після удару дворучним мечем. Дідуньо в ту пору вже не розбійничав, тому що з того дня, як дістав по черепушці залізним морґенштерном, моторошно заїкався, пускав слину і рідко коли встигав вчасно добігти до вбиральні. Вийшло, що мені як спадкоємцю випало очолити дружину.

— Молодий я тоді був,— продовжував Нівеллен.— Прямо молокосос, так що хлопці із дружини миттю мене обкрутили. Командував я ними, як розумієщ, не краще, як, скажімо, порося вовчою зграєю. Незабаром почали ми витворяти таке, чого татуньо, будь він живий, ніколи б не допустив. Опускаю деталі, переходжу відразу до суті. Одного разу відправилися ми аж під самий Гелібол, що під Миртом, і пограбували храм. На додачу до всього була там ще й молоденька жричка.

— Що за храм, Нівеллене?

— Біс його знає. Але, видно, кепський був храм. Пам'ятаю, на вівтарі лежали черепи й маслаки, горів зелений вогонь. Смерділо, аж страх! Але ближче до справи. Хлопці притисли жричку, стягли з неї одежинку, а відтак сказали, що мені пора вже стати чоловіком. Ну, я й став, дурний шмаркач. У процесі становлення жричка плюнула мені в морду й щось викрикнула.

— Ну?

— Що я — чудовисько в людській шкірі, що буду чудовиськом із чудовиськ, щось про любов, про кров, не пам'ятаю. Кинжальчик маленький такий був у неї, здається, захований у зачісці. Вона покінчила із собою, і отут… Чкурнули ми звідти, Геральте, так що заледве коней не загнали. Ні. Кепський був храм…

— Продовжуй.

— Далі було так, як сказала жричка. Доби через дві прокидаюся ранком, а слуги, як мене побачили, у вереск і драла! Я до дзеркала… Розумієщ, Геральте, запанікував я, скоївся зі мною якийсь припадок, пам'ятаю, як крізь туман. Коротше кажучи, трупи. Декілька. Хапав усе, що тільки під руку попадало, і раптом став страшно сильним. А будинок допомагав як міг: ляскали двері, літали по повітрю предмети, метався вогонь. Хто устиг, утік: тітонька, кузина, хлопці із дружини, та що там — навіть собаки п'ятами накивали, виючи й підтискаючи хвости. Утекла моя кішечка Ненажерочка. Зі страху удар хватив навіть тітоньчиного папугу. І от залишився я один, ревучи, виючи, психуючи, розносячи дощенту все що траплялось, а найперше дзеркала.

Нівеллен замовчав, зітхнув, шаснув носом і продовжував:

— Коли приступ пройшов, було вже пізно що-небудь робити. Я залишився один. Нікому не міг пояснити, що в мене змінилася тільки зовнішність, що, хоч і в жахливому образі, я залишився як і раніше усього лиш дурним пацаном, що ридає у порожньому замку над тілами вбитих слуг. Затим прийшов моторошний страх: от повернуться ті, що врятувалися, і прикінчать мене, перш ніж я встигну розтлумачити. Але ніхто не повернувся.

Виродок замовчав, витер ніс рукавом.

— Не хочеться згадувати ті перші місяці, Геральте. Ще й сьогодні мене трясе. Давай ближче до справи. Довго, дуже довго сидів я в замку, як миша під мітлою, не висуваючи носа знадвору. Якщо хто-небудь з'являвся — а траплялося це рідко,— я не виходив, велів будинку ляснути кілька раз ставнями або гаркав через ринву, і цього зазвичай вистачало, щоб за

відвідувачем тільки курява здійнялася. Але от одного разу визирнув я у вікно й бачу, як ти думаєш, що? Якийсь товстун зрізує троянди із тітоньчиного куща. А належно тобі знати, що це не бозна що, а блакитні троянди з Назаїру, саджанці привіз ще дідуньо. Злість мене взяла, вискочив я у двір. Товстун, як тільки добув голос, який втратив, побачивши мене, проверещав, що хотів всього лише взяти кілька квіток для доні, і благав простити його, дарувати життя й здоров'я. Я вже зібрався було виставити його за головні ворота, але отут кольнуло мене щось, і згадав я казку, яку колись розповідала Леніка, моя нянька, стара тетеря. До дідька, подумав я, наче ж гарні дівчата можуть перетворити жабу в принца або навпаки, так, може… Може, у цій брехні є зерно правди, якась можливість… Підстрибнув я на два сажні, заричав так, що дикий виноград посипався зі стіни, і гаркнув: «Дочка або життя!» Нічого кращого в голову не прийшло. І отут купець — а це був купець — кинувся в плач, потім зізнався, що його донечці всього вісім рочків. Ну смішно, а?

— Ні.

— От і я не знав, сміятися мені або плакати над своєю паскудною долею. Шкода мені стало купця, дивитися було несила, як він трясеться, запросив його в будинок, почастував, а на прощання насипав у мішок золота й камінців. А належно тобі знати, що в підвалах, ще з татуньових часів, залишалося багато добра, я не дуже-то знав, що з ним робити, так що міг дозволити собі широкий жест. Купець просяяв, дякував, аж усього себе обплював. Видно, десь похвалився своєю пригодою, тому що не пройшло й двох місяців, як прибув сюди інший купець. Прихопив великий мішок. І дочку. Теж не малу.

Нівеллен витягнув ноги під столом, потягнувся так, що затріщав стілець.

— Ми швиденько домовилися з торгашем. Вирішили, що він залишить мені доню на рік. Довелося допомогти йому закинути мішок на мула, сам би він не впорався.

— А дівчина?

— Спочатку, бачивши мене, непритомніла, думала, я її з'їм. Але через місяць ми вже сиділи за одним столом, базікали й робили довгі прогулянки. Але хоч вона була цілком мила й напрочуд розумна, язик в мене заплітався, коли я з нею розмовляв. Розумієш, Геральте, я завжди торопів перед дівчатами, наді мною потішалися навіть дівки із хліва, ті, у яких вічно ноги в гної і яких наші дружинники крутили як хотіли, і так, і сяк, і навпаки. Так навіть вони з мене сміялися. Чого ж чекати тепер, думав я, з отакою мордою? Я навіть не зважився сказати їй, навіщо так дорого заплатив за один рік її життя. Рік цей тягся, як сморід за народним ополченням і, нарешті, з'явився купець і забрав її. Я ж з розпачу замкнувся в будинку й кілька місяців не зважав ні на яких гостей з дочками. Але після року, проведеного в товаристві купцевої донечки, я зрозумів, як важко, коли нікому слова мовити.— Виродок видав звук, що мав означати зітхання, але котрий пролунав як гикавка.

— Наступну,— продовжив він трохи згодом,— звали Фенне. Маленька, шустра, балакуча, наче корольок, тільки що без крилець. І зовсім не боялася мене. Одного разу, якраз була річниця моїх пострижин, упилися ми медовухи й… хе, хе. Я відразу вискочив з-під перини й до дзеркала. Зізнаюся, був я збентежений і засмучений. Морда залишилася якою була, може, трішки поглупіла. А ще кажуть, що у казках — народна мудрість! Хрін ціна такої мудрості, Геральте! Ну, Фенне скоренько постаралася, щоб я забув про свої печалі. Весела була дівчисько, кажу тобі. Знаєш, що придумала? Ми на пару лякали непрошених гостей. Уяви собі: заходить такий тип у двір, оглядається, а отут з ревінням вилітаю я рачки. А Фенне, зовсім без нічого, сидить у мене на зашийкові й сурмить у дідунів мисливський ріг!

Нівеллен затрясся від сміху, блиснувши білизною іклів.

— Фенне,— продовжував він,— прожила в мене цілий рік, потім повернулася в родину з великим приданим. Примудрилася вийти заміж за якогось шинкаря, вдівця.

— Продовжуй, Нівелллене. Це цікаво.

— Справді?— сказало чудовисько, чухаючи за вухами.— Ну, ну. Наступна, Примула, була дочкою збіднілого лицаря. У лицаря, коли він понадився сюди, був тільки худий кінь, проржавіла кіраса, і був він неймовірно довгов'язим. Брудний, як купа гною, і розвіював довкола схожий сморід. Примулу, даю руку на відсіч, видно, зачали, коли татусь був на війні, тому як була вона цілком ладненька. І в ній я теж не пробуджував страху. І не дивно, тому що в порівнянні з її батьком я міг видатися цілком навіть нічого. У неї, як виявилося, був неабиякий темперамент, та і я, сповнившись віри в себе, теж не давав маху. Уже через два тижні в нас із Примулою встановилися доволі близькі стосунки, під час яких вона любила смикати мене за вуха й викрикувати: «Загризи мене, звірюко!», «Розірви мене, бестіє!» і подібні ідіотизми. У перервах я бігав до дзеркала, але, уяви собі, Геральте, поглядав у нього зі зростаючим занепокоєнням, тому як я все менше жадав повернення до колишньої, менш працездатної, чи що, форми. Розумієш, раніше я був якийсь розхлябаний, а став мужиком хоч куди. То, бувало, постійно хворів, кашляв і з носа в мене текло, тепер же ніяка холера мене не брала. А зуби? Ти не повіриш, які в мене були паскудні зуби! А тепер? Можу перегризти ніжку від стільця. Скажи, хочеш, щоб я перегриз ніжку від стільця? Га?

— Не хочу.

— А може, так воно й краще,— роззявив пащу виродок. – Дівчат веселило, як я вправлявся з меблями, і в будинку майже не лишалося цілих стільців.— Нівеллен позіхнув, при цьому язик згорнувся в нього трубкою.— Набридла мені балаканина, Геральте. Коротше кажучи: потім були ще дві — Ілка й Венимира. Все йшло як звичайно. Нудьга! Спочатку суміш страху й сторожкості, потому проблиск симпатії, підживлюваний дрібними, але коштовними сувенірчиками, потім: «Гризи мене, з'їж мене всю», потім повернення їхніх татусів, ніжне прощання й усе більш відчутний збиток у скринях. Я вирішив робити тривалі перерви на самотність. Звичайно, у те, що дівочий поцілунок змінить мою зовнішність, я вже давно перестав вірити. І змирився. Більш того, дійшов висновку, що все й так іде добре й нічого міняти не треба.

— Так уже й нічого?

— Ну подумай сам. Я тобі казав, моє здоров'я пов'язане саме з цим тілом — це раз. Два: моя несхожість діє на дівчат як дурман. Не смійся! Я зовсім певен, що в людській подобі мені довелося б добряче набігатися, перш ніж я знайшов би таку, наприклад, Венимиру, досить, скажу тобі, гарну дівку. Думаю, такий хлопець, яким я зображений на портреті, її б не зацікавив. І, по-третє, безпека. У татуня були вороги, деяким удалося вижити. У тих, кого відправила на той світ дружина під моїм смутним командуванням, залишилися родичі. У підвалах — золото. Якщо б не жах, який я вселяю, хто-небудь та явився б за ним. Наприклад, кмети з вилами.

— Схоже, ти певен,— кинув Геральт, граючись порожнім кубком,— що в теперішньому своєму вигляді нікого не скривдив. Жодного батька, ні однієї дочки. Жодного родича або нареченого дочки. Га, Нівеллене?

— Заспокойся, Геральте,— буркнуло чудовисько.— Про що ти говориш? Батьки ледве не обдзюрювалися від радості, побачивши мою щедрість. А дочки? Ти б подивився на них, коли вони приходили в драних сукнях, з рученятами, поїденими лугом від прання, спини сутулі від постійного пересовування балій. На плечах і стегнах у Примули ще навіть після

двох тижнів перебування в мене не зійшли сліди від ременя, яким пригощав її татусь-лицар. А в мене вони ходили царівнами: найважче, що в ручки брали, так це віяло; поняття не мали, де тут кухня. Я їх наряджав і завішував цяцьками. Своїм чаклунством нагрівав за їхнім бажанням воду для бляшаної ванни, яку татуньо ще для мами поцупив з Ассенгарду. Уявляєш собі? Бляшана ванна?! Рідко в якого графа, та що там, короля є бляшана ванна! Для них, Геральте, це був казковий будинок. А що до постелі… Зараза, безвинність у наші дні зустрічається рідше, ніж гірський дракон. Ні одної я не змушував, Геральте.

— Але ти підозрював, що хтось мені за тебе заплатить. І хто б це міг бути?

— Який-небудь негідник, якому спокою не дають ті крихти, що залишилися в моїх підвалах, а дочок йому боги не дали,— виразно вимовив Нівеллен.— Людська жадібність не знає межі.

— І більше ніхто?

— І більше ніхто.

Вони помовчали, дивлячись на язички полум'я свічок, що нервово здригались .

— Нівеллене,— раптом сказав відьмак.— Зараз ти один?

— Відьмаче,— не відразу відповів виродок,— я думаю, мені явно слід покрити тебе не найпристойнішими словами, взяти за комір і спустити зі сходів. І знаєш за що? За те, що ти маєш мене за недоумка. Я давно бачу, як ти прислухаєшся, як зиркаєш на двері. Ти прекрасно знаєш, що я живу не один. Вірно?

— Вірно. Вибач.

— Що мені твої вибачення. Ти її бачив?

— Так. У лісі, неподалік від воріт. У цьому причина того, що купці з дочками з деяких пір їдуть від тебе ні з чим?

— Значить, ти й про це знав? Тож, причина в цьому.

— Дозволь запитати…

— Не дозволю.

Знову помовчали.

— Що ж, воля твоя,— нарешті сказав відьмак, встаючи.— Дякую за хліб-сіль, хазяїне. Мені пора.

— І вірно,— Нівеллен теж підвівся.— З відомих причин я не можу запропонувати тобі нічліг у себе, а зупинятися в тутешніх лісах не раджу. Після того, як округа спорожніла, тут ночами недобре. Тобі слід повернутися на тракт засвітла.

— Матиму на увазі, Нівеллене. А ти певен, що не потребуєш моєї допомоги?

Чудовисько скоса глянуло на нього.

— А ти певен, що можеш мені допомогти? Зумієш звільнити від цього?

— Я мав на увазі не тільки це.

— Ти не відповів на запитання. Добре… Мабуть, відповів. Не зумієш.

Геральт подивився йому прямо в очі.

— Не поталанило вам тоді,— сказав він.— Із усіх храмів у Геліболі й долині Німмар ви вибрали якраз храм Корам Аґх Тера, Левоголового Павука. Щоб зняти закляття, кинуте жрицею Корам Аґх Тера, потрібні знання й здібності, яких у мене немає.

— А в кого є?

— То це тебе все-таки цікавить? Ти ж сказав, буцімто тобі зараз добре.

— Зараз, так. А потім… Боюся…

— Чого?

Виродок зупинився у дверях кімнати, обернувся.

— Годі з мене твоїх запитань, відьмаче. Ти тільки й знаєш, що запитуєш, замість того щоб відповідати. Схоже, тебе треба запитувати по-іншому. Слухай, мене вже якийсь час… Ну, я бачу дурні сни. Може, точніше було б сказати «жахливі». Як думаєш, тільки коротко, я марно чогось боюся?

— А прокинувшись, ти ніколи не помічав, що в тебе брудні ноги? Не знаходив голок у постелі?

— Ні.

— А…

— Ні. Будь ласка, коротше.

— Правильно робиш, що боїшся.

— Цьому можна зарадити? Будь ласка, коротше.

— Ні.

— Нарешті. Пішли, я тебе проводжу.

У дворі, доки Геральт поправляв в'юки, Нівеллен погладив кобилу по ніздрях, поплескав по шиї. Плотвичка, радіючи ласці, нахилила голову.

— Любить мене звірина,— похвалився Нівеллен.— Та і я їх люблю. Моя кішка Ненажерочка, хоч і втекла спочатку, потім усе ж повернулася. Довгий час це була єдина жива істота, моя супутниця недолі. Вереєна теж…

Він осікся, скривив морду.

— Теж любить кішок?— посміхнувся Геральт.

— Птахів,— вискалив зуби Нівеллен.— Прохопився, бодай його. А, та що там. Це ніяка не нова купецька дочка, Геральте, і не чергова спроба знайти зерно правди в старих небилицях. Це щось серйозніше. Ми любимо одне одного. Якщо засмієшся, дістанеш по писку.

Геральт не засміявся.

— Твоя Вереєна,— сказав він,— швидш за все русалка. Знаєш?

— Підозрюю. Худенька. Чорненька. Говорить рідко, мовою, якої я не знаю. Не їсть людську їжу. Цілими днями пропадає в лісі, потім вертається. Це типово?

— Більш-менш,— відьмак затяг попругу.— Ти, певно, думаєш, що вона не повернулася б, якби ти став людиною?

— Певен. Знаєш, як русалки уникають людей. Мало хто бачив русалку зблизька. А я і Вереєна… Ех, бодай її… Ну, бувай, Геральте.

— Бувай, Нівеллене.

Відьмак ткнув п'ятою кобилі в бік і подався до воріт. Виродок плівся збоку.

— Геральте?

— Ну?

— Я не такий дурний, як ти думаєш. Ти приїхав слідом одного з купців, який тут недавно побував. З ним щось трапилося?

— Так.

— Він був у мене три дні тому. З дочкою, втім, не із кращих. Я велів будинку замкнути всі двері й ставні, не подавав ознак життя. Вони покрутилися по двору й поїхали. Дівчина зірвала троянду з тітоньчиного куща й приколола до плаття. Шукай їх в іншому місці. Але будь обережний, це недобрі місця… Уночі в лісі небезпечно. Чутно й видно… недобре.

— Спасибі, Нівеллене. Я не забуду про тебе. Хто-зна, може, знайду когось, хто…

— Може, знайдеш. А може, і ні. Це моя проблема, Геральте, моє життя й моя кара. Я навчився з цим жити, звик. Як стане гірше — я теж звикну. А якщо вже стане зовсім невміч, не шукай нікого, приїжджай сам і кінчай справу. По-відьмачому. Бувай, Геральте.

Нівеллен розвернувся й швидко пішов до особняка. Жодного разу не оглянувшись.

3

Район був пустельний, дикий, зловісно недружелюбний. До настання сутінків Геральт на тракт не повернувся, не хотів робити гак, поїхав навпростець, через ліс. Ніч, поклавши меч на коліна, провів на лисій вершині високого пагорба біля невеликого багаття, в який раз у раз підкидав пучки борцю. Посеред ночі далеко в долині помітив світло, почув очманіле виття й спів і ще щось таке, що могло бути тільки лементом катованої жінки. Ледь розвидніло, він рушив туди, але знайшов лише витоптану галявину й обвуглені кістки в ще теплому попелі. У кроні могутнього дуба щось верещало й сичало. Це міг бути лісовик, але міг бути й звичайний лісовий кіт. Відьмак не став затримуватися, щоб перевірити.

4

Близько полудня, коли він напував Плотву з джерела, кобила дико заіржала, рвонулася, вищіривши жовті зуби й гризучи мундштук. Геральт машинально заспокоїв її Знаком і відразу побачив правильне коло, утворене голівками червонуватих грибків, що стирчали із моху.

— Ну, Плотва, ти стаєш істеричкою,— сказав він.— Адже звичайне ж відьмине коло. Що ще за сцени?

Кобила фиркнула, повернувшись до нього мордою. Відьмак потер чоло, поморщився, задумався. Потім одним махом опинився в сідлі, розвернув коня, швидко поїхав назад по власних слідах.

— «Любить мене звірина»,— буркнув він.— Вибач, конику. Виходить, у тебе більше розуму, ніж у мене.

5

Кобила пряла вухами, фиркала, рила копитами землю, не хотіла йти. Геральт не став заспокоювати її Знаком, зіскочив із сідла, перекинув поводи через голову коня. На спині у нього був уже не старий меч у піхвах зі шкіри ящера, а блискуча гарна зброя із хрестовою гардою й витонченим, добре відбалансованим руків'ям, що закінчувалося кульовим ефесом з білого металу.

Цього разу ворота перед ним не розкрилися, тому що були й без того розкриті, як він залишив їх, їдучи.

Він почув спів. Не розумів слів, не міг навіть розібрати мови. Так це й не треба було — відьмак знав, відчував і розумів саму природу, сутність співу — тихого, пронизуючого, що розливався по жилах хвилею нудотного, позбавляючого свободи дії жаху.

Спів різко обірвався, і тут він побачив її.

Вона пригорнулася до спини дельфіна у висохлому фонтані, охопивши замшілий камінь маленькими руками, такими білими, що вони здавалися прозорими. З-під бурі сплутаного чорного волосся на нього блискали величезні, широко розкриті очі кольору антрациту.

Геральт повільно наближався м'якими, пружинистими кроками, обходячи фонтан півколом з боку паркану, повз кущ блакитних троянд. Істота, що приліпилася до хребта дельфіна, повертала слідом за ним мініатюрне личко, на якому читалася невимовна туга, повна такої чарівності, що змушувала його постійно чути спів, хоча маленькі бліді губи не ворушилися.

Відьмак зупинився за десять кроків. Меч, повільно виповзаючи із чорних, покритих емаллю піхов, блиснув над його головою.

— Це срібло,— сказав він.— Клинок срібний.

Бліде личко не здригнулося, антрацитові очі не змінили виразу.

— Ти така схожа на русалку,— спокійно продовжував відьмак,— що можеш обдурити кого завгодно. Тим більше що ти рідкісна пташка, чорноволоса. Але коні не помиляються. Таких, як ти, вони розпізнають інстинктивно й безпомилково. Хто ти? Думаю, муля або альп. Звичайний вампір не вийшов би на сонце.

Кутки білогубого ротика здригнулися й злегка піднялися.

— Тебе привабив Нівеллен у своєму вигляді, вірно? Сни, про які він говорив,— твоя робота? Здогадуюся, що це були за сни, і співчуваю йому.

Чорноволоса не поворухнулася.

— Ти любиш пташок,— продовжував відьмак.— Однак це не заважає тобі перегризати горлянки людям? Га? Подумати тільки, ти й Нівеллен! Гарна б вийшла парочка, виродок і вампіриха, господарі лісового замку. Відразу б підкорили собі всю околицю. Ти, що вічно жадаєш крові, і він, твій захисник, убивця на замовлення, сліпе знаряддя. Але спочатку йому треба було стати справжнім чудовиськом, а не людиною в масці чудовиська.

Величезні чорні очі прищулилися.

— Що з ним, чорноволоса? Ти співала, а отже, насмокталася крові. Вдалася до останнього засобу — значить, не зуміла скорити його розум. Я правий?

Чорна голівка легенько, майже непомітно, кивнула, а куточки губ піднялися ще вище. Вираз маленького личка став химерним.

— Тепер, мабуть, вважаєш себе господаркою будинку?

Кивок, цього разу більш явний.

— Так ти — муля?

Повільний негативний рух голови. Почулося шипіння, яке могло виходити тільки із блідих губ, що жахливо усміхалися, хоча відьмак і не помітив, щоб вони поворухнулися.

— Альп?

Той самий рух.

Відьмак позадкував, міцніше стис руків'я меча.

— Виходить, ти…

Куточки губ стали підніматись вище, все вище, губи розкрилися…

— Брукса!— крикнув відьмак, кидаючись до фонтана.

Крізь білі губи блиснули гострі ікла. Брукса підстрибнула, вигнула спину, немов леопард, і звизгнула. Звукова хвиля тараном ударила у відьмака, збиваючи подих, ламаючи ребра, голками болі встромлюючись у вуха й мозок. Відскочивши назад, він ще встигнув схрестити кисті рук у Знак Геліотроп. Чари трохи пом'якшили удар спиною об паркан, але в очах однаково стемніло, а залишки повітря зі стогоном вирвалися з легенів.

На спині дельфіна, у кам'яному колі висохлого фонтана, там, де щойно сиділа витончена дівчина в білому платті, розплющилося іскристе тіло, величезного чорного нетопира, що роззявляв довгасту вузьку пащу, заповнену рядами голкоподібних сніжно-білих зубів. Розгорнулися перетинчасті крила, беззвучно захлопали, і істота кинулася на відьмака, немов стріла, пущена з арбалета. Геральт, відчуваючи в роті залізний присмак крові, викинув уперед руку з пальцями, розчепіреними у формі знака «Квен», і викрикнув заклинання. Нетопир, сичачи, різко повернув, з реготом здійнявся в повітря й відразу прямовисно спікірував прямо на шию відьмака. Геральт відстрибнув, рубанув мечем, але промазав. Нетопир повільно, граціозно, підкрутивши одне крило, розвернувся, обійшов його й знову напав, роззявляючи зубасту пащу безокої морди. Геральт чекав, схопивши обома руками меч і витягнувши його у бік нападаючого. В останній момент стрибнув — не вбік, а вперед, рубанувши з розмаху, так що завило повітря. І знову промахнувся. Це було так неочікувано, що він вибився з ритму й ухилився із секундною затримкою. У ту ж мить пазурі бестії вчепились йому в щоку, а оксамитове вологе крило взялося хльостати по шиї. Відьмак розвернувся на місці, переніс вагу тіла на праву ногу, різко вдарив назад… і втретє не дістав фантастично прудкого звіра.

Нетопир замахав крилами, злетів, помчав до фонтану. У той момент, коли криві пазурі заскреготали по каменях облицювання, моторошна слинява паща вже розпливалася, змінювалася, зникала, хоча бліді губки, що проявлялися на її місці, усе ще не прикривали вбивчих іклів.

Брукса пронизливо, модулюючи голос, зверещала, уп'ялася на відьмака ненавидячими очима й знову зверещала.

Удар хвилі був настільки сильний, що переборов Знак. В очах Геральта закрутилися чорні й червоні кола, у скронях і тімені заломило. Крізь біль, що висвердлювала вуха, він почув голоси, стогони й крики, звуки флейти й гобоя, гул вихору. Шкіра на обличчі заніміла. Трясучи головою, він упав на одне коліно.

Чорний нетопир беззвучно плив до нього, роззявляючи в польоті зубасту пащу. Геральт, хоч і ошелешений хвилею вереску, зреагував автоматично. Підхопився, блискавично підлаштовуючи ритм рухів до швидкості польоту чудовиська, зробив три кроки вперед, вольт і півоберт, і відразу ж після цього швидкий, як думка, удар. Вістря не зустріло опору. Майже

не зустріло. Він почув крик, але цього разу — крик болю, викликаний дотиком срібла.

Брукса, виючи, прилипла до спини дельфіна. Трохи вище лівої груді на білому платті розпливалася червона пляма під подряпиною не більше мізинця завдовжки. Відьмак заскреготав зубами — удар, який повинен був розчикрижити бестію, обернувся всього лиш подряпиною.

— Репетуй, вампірихо,— буркнув він, отираючи кров із щоки.— Верещи. Витрачай сили. І тоді вже я зрубаю твою чарівну голівку!

«Ти. Ослабнеш першим. Чаклун. Уб'ю.»

Губи не поворухнулися, але відьмак чітко чув слова, вони звучали у нього в мозку, глухо дзенькаючи, немов з-під води.

— Подивимося,— процідив він і, нахилившись, подався до фонтану.

«Уб'ю. Уб'ю. Уб'ю.»

— Побачимо!

— Вереєно!!!

Нівеллен, схиливши голову, обома руками вчепившись у дверну коробку, виповз із будинку. Погойдуючись, рушив до фонтана, непевно розмахуючи лабетами. Поли куртки були заляпані кров'ю.

— Вереєно!— знову гаркнув він.

Брукса різко повернула голову. Геральт, занісши меч для удару, стрибнув до неї, але вона зреагувала набагато швидше. Різкий крик — і чергова хвиля збила відьмака з ніг. Він звалився горілиць, поповз по гравію доріжки. Брукса вигнулася, зготувалася для стрибка, ікла в неї заблищали розбійницькими стилетами. Нівеллен, розкинувши лабети, як ведмідь, намагався її схопити, але вона гаркнула йому прямо в морду, відкинувши на кілька саженів до дерев'яних риштувань біля стіни, які відразу з диким тріском зламалися, поховавши його під купою дощок.

Геральт, уже підхопившись, мчав півколом, обходячи двір, намагаючись відволікти увагу брукси від Нівеллена. Брукса, шарудячи білим платтям, неслася прямо на нього, легко, як метелик, ледь торкаючись землі. Вона вже не волала й не намагалася трансформуватися. Відьмак знав, що вона стомилася. Але знав і те, що навіть стомлена, вона, як і раніше, смертельно небезпечна. За спиною Геральта Нівеллен, ревучи, ворочався під дошками.

Геральт відскочив уліво, завертів мечем, дезорієнтуючи бруксу. Вона рушила до нього, біла, страшна, розпатлана. Він недооцінив її — вона знову заверещала. Він не встиг створити Знак, відлетів назад, вдарився спиною об стіну, біль у хребті пронизала відьмака, паралізувала руки, підсікла коліна. Він упав рачки. Брукса, співоче виючи, стрибнула до нього.

— Вереєно!!!— гаркнув Нівеллен.

Вона обернулася. І тоді Нівеллен з розмаху встромив їй між грудей обламаний гострий кінець триметрової жердини. Вона не крикнула. Тільки зітхнула. Відьмак, чуючи цей звук, затремтів.

Так вони й стояли — Нівеллен на широко розставлених ногах, що обома руками тримав жердину, кінець якої він затис під пахвою, і брукса, немов білий метелик на шпильці, на іншому кінці жердини, що теж ухопилася за неї обома руками.

Брукса розпачливо охнула й раптом сильно нажала на жердину. Геральт побачив, як на її спині, на білому платті, розцвіла червона пляма, з якої в потоці крові мерзотно й страшно вилазив обламаний гострий кінець. Нівеллен крикнув, зробив крок назад, потім другий і

почав швидко задкувати, але не відпускав жердини, тягнучи за собою пробиту навиліт бруксу. Ще крок — і він уперся спиною в стіну. Кінець жердини, який він тримав під пахвою, скрипнув о цеглини.

Брукса повільно, якось навіть ніжно, пересунула маленькі долоні уздовж жердини, витягнула руки на всю довжину, сильно вхопилася за жердину й нажала знову. Уже майже метр закривавленого дерева стирчав у неї зі спини. Очі були широко розкриті, голова відкинута назад. Подихи стали частішими, ритмічнішими, переходячи в стогін.

Геральт устав, але, зачарований тим, що бачив, як і раніше не міг ні на що зважитися. І тут почув слова, що гули усередині черепа, немов під склепінням холодного й мокрого підвалу.

«Мій. Або нічий. Люблю тебе. Люблю.»

Знову страшний, переривчастий подих, що захлинався кров'ю. Брукса рвонулася, пересунулася уздовж жердини, простягнула руки. Нівеллен відчайдушно заричав, не відпускаючи жердини, намагаючись відсунути бруксу якнайдалі. Марно. Вона ще більше перемістилася вперед, схопила його за голову. Він пронизливо завив, замотав кошлатою головою. Брукса підтяглася ще ближче, схилила голову до горла Нівеллена. Ікла блиснули сліпучою білизною.

Геральт стрибнув. Стрибнув, як вивільнена пружина. Кожний рух, кожний крок, які належало тепер зробити, були його натурою, були завчені, невідворотні, автоматичні й смертельно вірні. Три швидкі кроки. Третій, як сотні подібних кроків до того, скінчився на лівій нозі могутнім, рішучим рухом. Поворот тулуба, різкий, з розмаху удар. Він побачив її очі. Ніщо вже не могло змінитися. Почув її голос. Марно. Він крикнув, щоб заглушити слово, яке вона повторювала. Марно. Він рубонув.

Рубонув упевнено, як сотні разів до того, серединою леза, і відразу, не зменшуючи ритму, зробив четвертий крок і півоберт. Клинок, що наприкінці півоберту вже звільнився, рушив слідом за ним, блискаючи, захоплюючи за собою шлейф червоних крапель. Волосся кольору воронового крила захвилювалося, розвіваючись, пливло в повітрі, пливло, пливло, пливло …

Голова впала на гравій.

Чудовиськ усе менше?

А я? Хто такий я?

Хто кричить? Птахи?

Жінка в кожусі й блакитному платті?

Троянда з Назаїру?

Як тихо!

Як порожньо. Яка порожнеча…

У мені.

Нівеллен, згорнувшись клубком, здригаючись від спазмів й тремтячи, лежав біля стіни будинку в кропиві, обхопивши голову руками.

— Підведися,— сказав відьмак.

Молодий, гарний, міцно складений чоловік з білою шкірою, що лежав біля стіни, підняв голову, озирнувся незрячим поглядом. Протер очі пальцями. Глянув на свої руки. Обмацав обличчя. Тихо застогнав, запхав палець до рота, довго водив ним по яснах. Знову схопився за обличчя й знову застогнав, торкнувшись чотирьох кривавих розпухлих смуг на щоках. Охнув, потім засміявся.

— Геральте! Як це? Як це… Геральте!

— Встань, Нівеллене. Встань і йди. У мене у в'юках ліки, вони потрібні нам обом.

— Я вже… не… Не маю? Геральте? Як це?

Відьмак допоміг йому підвестися, намагаючись не дивитися на маленькі, білі, немов прозорі руки, стиснуті на жердині, що стирчала між маленькими грудками, обліпленими мокрою червоною тканиною. Нівеллен застогнав знову.

— Вереєна…

— Не дивися. Ходімо.

Вони перетнули двір, пройшли повз кущ блакитних троянд, підтримуючи один одного. Нівеллен не переставав обмацувати обличчя вільною рукою.

— Неймовірно, Геральте. Через стільки років! Невже це можливо?

— У кожній казці є зерно правди,— тихо сказав відьмак.— Любов і кров. У них могутня сила. Маги й учені не перший рік ламають собі над цим голови, але зрозуміли тільки одне…

— Що, Геральте, що?

— Любов повинна бути справжньою.

Голос розуму – 3

— Я — Фальвік, граф Мойон. А це лицар Тайлес із Домдалю.

Геральт недбало поклонився, дивлячись на лицарів. Обоє були в броні й кармінових плащах зі знаком Білої Троянди на лівому плечі. Це його трохи здивувало: в окрузі, як він знав, не було жодної командорії цього ордена.

Неннеке, здалося, вільно й безтурботно посміхнулася, помітивши його подив.

— Шляхетні добродії,— сказала вона мимохіть, зручніше влаштовуючись на своєму, схожому на трон кріслі,— перебувають на службі у власника тутешніх земель, дюка Гереварда.

— Князя,— підкреслено поправив Тайлес, молодший з лицарів, втупившись у жрицю поглядом ясних блакитних очей, у яких стояла ворожість.— Князя Гереварда.

— Не будемо вдаватися в деталі,— посміхнулася Неннеке.— У мої часи князями йменували тільки тих, у кого в жилах текла королівська кров, сьогодні, схоже, це вже не має значення. Отже, цих панів я тобі представила, тепер поясню мету візиту лицарів Білої Троянди в мою скромну обитель. Тобі слід знати, Геральте, що Капітул намагається отримати від Гереварда земельні наділи для ордену, тому багато лицарів Троянди вступили на службу до князя. А багато тутешніх, як, наприклад, Тайлес, присягнули йому й прийняли червоний плащ, який, до речі, йому так личить.

— Така честь,— відьмак поклонився, так само недбало, як і раніше.

— Не думаю,— холодно проговорила жриця.— Вони приїхали не для того, щоб виказати тобі честь. А зовсім навіть навпаки. Вони вимагають, щоб ти якомога швидше забрався звідси. Кажучи коротко й по суті, вони мають намір тебе вигнати. Ти вважаєш це честю? Я — ні. Я вважаю це образою.

— Здається, шляхетні лицарі трудилися дарма,— знизав плечима Геральт.— Я не збираюся тут оселятися. Виїду сам, до того ж незабаром, і немає потреби мене квапити й… підштовхувати.

— Незабаром? Негайно!— буркнув Тайлес.— Цієї ж миті! Князь наказує…

— На території цього храму наказую я,— перервала Неннеке холодним, владним тоном. — Я зазвичай волію, щоб мої розпорядження не вступали в надмірне протиріччя з політикою Гереварда. Якщо, звичайно, його політика достатньо логічна й зрозуміла. У даному конкретному випадку вона ірраціональна, тому я не збираюся сприймати її серйозніше, ніж вона того заслуговує. Геральт з Ривії мій гість, добродії. Його перебування в моєму храмі мені приємне. Тому Геральт з Ривії залишиться в моєму храмі доти, доки йому цього хочеться.

— Ти маєш нахабство опиратися князеві, жінко?— крикнув Тайлес, відкидаючи на руку плащ і демонструючи у всій красі рифлений, прикрашений латунню нагрудник.— Ти насмілюєшся підривати авторитет влади?

— Тихіше, тихіше,— сказала Неннеке й прищулилася. – Притиш тон. Стеж за тим, що говориш і з ким говориш.

— Я знаю, з ким говорю!— ступив уперед лицар. Фальвік, той, що старший, міцно схопив його за лікоть і стиснув так, що скрипнула залізна рукавичка. Тайлес люто рвонувся. — А кажу я те, що виражає волю князя, господаря тутешніх володінь! Знай, жінко, біля воріт нас очікують дванадцять солдатів…

Неннеке сунула руку у висячий на поясі мішечок і вийняла невелику порцелянову баночку.

— Повір мені, я не знаю,— спокійно сказала вона,— що буде, якщо я розіб'ю цю баночку біля твоїх ніг, Тайлесе. Можливо, у тебе розірвуться легені. Не виключено, що ти покриєшся шерстю. А може, і те й інше разом, хто знає? Мабуть, тільки милостива Мелітеле.

— Ти смієш погрожувати мені чарами, жрице? Та наші солдати…

— Ваші солдати, варто хоч одному з них торкнутися жриці Мелітеле, будуть висіти на акаціях уздовж дороги до самого міста, причому навіть раніше, ніж сонце торкнеться обрію. Вони чудово знають це. Та й ти теж, Тайлесе, так що перестань грубіянити. Я приймала тебе, шмаркачу, прости, Господи, обкаканий, і мені шкода твоєї матері, але не спокушай долю. Не змушуй мене вчити тебе гарним манерам!

— Ну, добре, добре,— вставив відьмак, якому все це вже набридло.— Схоже, моя скромна персона може стати причиною серйозного конфлікту, а я не бачу приводу потурати цьому.

Пане Фальвіку, ви здаєтеся мені більш урівноваженим, ніж ваш супутник, якого, як я бачу, заносить по молодості. Послухайте, пане, я обіцяю незабаром покинути тутешні місця. Через два-три дні. Заявляю також, що не збирався й не збираюся надалі тут працювати, виконувати замовлення й приймати доручення. Я тут не в якості відьмака, а просто як приватна особа.

Граф Фальвік глянув йому в очі, і Геральт відразу зрозумів свій промах. В очах лицаря Білої Троянди чаїлася чиста, незворушна й нічим не замутнена ненависть. Відьмакові стало зрозуміло, що викидає й виганяє його зовсім не дюк Геревард, а Фальвік і йому подібні.

Лицар повернувся до Неннеке, шанобливо поклонився й почав промову. Говорив він спокійно й шанобливо. Говорив він логічно. Але Геральт знав, що Фальвік бреше як сивий мерин.

— Шановна Неннеке, прошу вибачити мені, але князь Геревард, мій сеньйор, не бажає бачити у своїх володіннях відьмака Геральта з Ривії. Байдуже, чи полює Геральт з Ривії на чудовиськ, чи вважає себе приватною особою. Князь знає, що Геральт з Ривії приватною особою не буває. Відьмак притягає неприємності, як магніт ошурки. Чарівники обурюються й шлють петиції, друїди у відкриту грозять…

— Не бачу підстав змушувати Геральта з Ривії страждати від розгнузданості тутешніх чарівників і друїдів,— перервала жриця.— З яких це пір Геревcovered стала цікавити думка тих і інших?

— Досить базікати,— підняв голову Фальвик.— Або я виражаюся недостатньо зрозуміло, поважна Неннеке? Тоді скажу так ясно, що ясніше нікуди: ні князь Геревард, ні Капітул ордена не мають наміру ні дня терпіти в Елландері відьмака Геральта з Ривії, відомого як М'ясник із Блавікену.

— Тут не Елландер,— підхопилася із крісла жриця.— Тут храм Мелітеле! А я, Неннеке, головна жриця Мелітеле, не бажаю більше ні хвилини терпіти вас на території храму, добродії!

— Пане Фальвіку,— тихо вимовив відьмака,— послухайтеся голосу розуму. Я не бажаю ускладнень, та й вам, я гадаю, вони ні до чого. Я покину тутешні місця якнайбільше через три дні. Ні, Неннеке, прошу тебе, помовчи. Мені однаково вже пора в дорогу. Три дні, графе. Більшого я не прошу.

— І правильно робиш, що не просиш,— сказала жриця, перш ніж Фальвік встиг

відповісти.— Ви чули, хлопці? Відьмак залишиться тут на три дні, тому що таке його бажання. А я, жриця Великої Мелітеле, буду приймати його в себе ці три дні, тому що таке моє бажання. Передайте це вашому Гереварду. Ні, не Гереварду. Його дружині, шляхетній Ермеллі, і додайте, що якщо вона хоче, щоб не переривалися поставки афродизій з моєї аптеки, то нехай заспокоїть свого дюка. Нехай стримує його капризи й фанаберії, які усе більше починають змахувати на кретинізм.

— Досить!— тонко крикнув Тайлес, і голос перейшов у нього у фальцет.— Не бажаю слухати, як якась шарлатанка ображає мого сеньйора і його дружину! Не прощу такої неповаги! Відтепер тут буде правити орден Білої Троянди. Кінець вашим розсадникам пітьми й забобонів. А я, лицар Білої Троянди…

— Слухай, ти, молокососе,— перервав Геральт, зле посміхнувшись.— Приборкай свій дурний язичок. Ти розмовляєш із жінкою, яку належно поважати. Тим більше лицареві Білої Троянди. Правда, щоб стати таким, останнім часом достатньо внести в скарбницю Капітулу тисячу новіградських крон, тому-то орден і став збіговиськом нащадків лихварів і кравців, але якась порядність у вас, сподіваюся, ще збереглася? Чи я помиляюся?

Тайлес сполотнів і потягнувся за мечем.

— Фальвіку,— сказав Геральт, не перестаючи посміхатися,— якщо він витягне меча, я відберу й відстьобаю шмаркача по задниці. А потім виб'ю ним двері.

Тайлес тремтячою рукою витяг з-за поясу залізну рукавичку й із дзенькотом кинув на підлогу до ніг відьмака.

— Я змию образу ордена твоєю кров'ю, вилупку!— звизгнув він.— Викликаю тебе на двобій! Виходи у двір!

— У тебе щось упало, синку,— спокійно вимовила Неннеке.— Підніми, будь ласка, тут смітити не гоже, тут — храм. Фальвіку, поведи звідси свого недоумка, інакше це скінчиться нещастям. Ти знаєш, що треба передати Гереварду. Втім, я напишу йому особистого листа: ви не викликаєте в мене довіри. Забирайтеся звідси. Знайдете вихід самі, сподіваюся?

Фальвік, стримуючи оскаженілого Тайлеса залізною хваткою, поклонився, дзвякнувши панциром. Потім подивився в очі відьмакові. Відьмак не посміхався. Фальвік перекинув через плече карміновий плащ.

— Це був не останній наш візит, поважна Неннеке,— сказав він.— Ми повернемося.

— Саме цього я побоювалася,— холодно відповіла жриця.— На біду.

Менше зло

1

Першими, як і завжди, на нього звернули увагу кішки й діти. Смугастий котяра, що дрімав на нагрітому сонцем штабелі дров, підняв круглу голову, притис вуха, фиркнув і прошмигнув у кропиву. Трирічний Драгомир, син рибалки Трігли, що докладав на порозі хати всіх зусиль до того, щоб ще більше забруднити й без того брудну сорочечку, розкричався, уп'явшись повними сліз очима у проїжджаючого повз вершника. Відьмак їхав повільно, не намагаючись випередити віз із сіном, що займав усю ширину вулиці. За відьмаком, витягнувши шию й раз у раз сильно натягуючи мотузку, трюхикав прив'язаний до луки сідла нав’ючений осел. Крім звичайного вантажу, довговухий трудяга тяг на спині велику штуковину, обгорнену попоною. Сіро-білий бік осла покривали чорні смужки запеченої крові.

Нарешті віз звернув у бічну вуличку, що вела до комор і пристані, від якої віяло бризом і несло смолою й волячою сечею. Геральт поквапив коня. Він залишив без уваги приглушений лемент торговки овочами, що вирячилася на кістляву, пазуристу лапу, що звисала з-під попони і підстрибувала в такт крокам осла. Не оглянувся й на зростаючу купку збуджених людей, що прямували за ним.

Перед будинком війта, як звичайно, було повно возів. Геральт зіскочив з кобили, поправив меч на спині, перекинув вузду через дерев'яну конов'язь. Юрба, що йшла за ним, утворила навколо осла півкільце.

Крики війта були чутні вже від самого входу в будинок.

— Не можна, кажу! Не можна, матір твою! По-людськи не розумієш, мерзотнику?

Геральт увійшов. Перед війтом, низеньким і товстим, почервонілим від злості, стояв селянин, тримаючи за шию гусака, що виривався.

— А тобі чого… О Господи! Це ти, Геральте? Чи ж не осліп я?— І знову звертаючись до прохача, крикнув: — Забирай це, хамло! Оглух, чи що?

— Сказали,— бурмотав селянин, косячись на гусака,— от, мовляв, треба би дати щось шановному, бо інакше…

— Хто сказав?— гаркнув війт.— Хто? Це що ж, виходить, я хабара беру? Не дозволю, сказано тобі! Геть, сказано тобі! Привіт, Геральте.

— Привіт, Кальдемейне.

Війт, потискуючи руку відьмакові, ляснув його по плечі вільною рукою.

— Ти тут не бував, вважай, роки два? Га? Що ж ти ніде не всидиш? Звідки занесло? А, хрін з ним, мені однаково звідки! Агов, хто-небудь, тягніть сюди пива! Сідай, Геральте, сідай. У нас тут, розумієш, бозна що коїться, бо завтра ярмарок. Ну що там у тебе, розповідай!

— Потім. Давай вийдемо.

Юрба була вже рази в три більшою, але вільний простір навколо осла не зменшився. Геральт відвернув попону. Юрба ойкнула й позадкувала. Кальдемейн широко розкрив рот.

— Господи, Геральте? Це що таке?

— Кікімора. Не буде чи за неї якої-небудь винагороди, пане війт?

Кальдемейн переступив з ноги на ногу, дивлячись на павукове, обтягнуте чорною висохлою шкірою тіло, на осклянілe око з вертикальною зіницею, на голкоподібні ікла в закривавленій пащі.

— Де… Звідки?..

— На греблі, версти за чотири від селища. На болотах. Там, Кальдемейне, здається, гинули люди. Діти.

— Угу, чудово. Але ніхто… Хто б міг подумати… Агов, людоньки, по домівках, за роботу! Тут вам не балаган! Закрий її, Геральте. Мухи злітаються.

У кімнаті війт мовчки схопив глечик пива й випив до дна, не відриваючись. Важко зітхнув, потягнув носом.

— Нагороди не буде,— тужно сказав він.— Ніхто й не думав, що така… такий… сидить на солоних болотах. Факт, кілька людей щезло в тамтешніх місцях, але… Мало хто лазив по тих трясовинах. А ти як там опинився? Чому не їхав битим шляхом?

— На битих шляхах не заробиш, Кальдемейне.

— Я й забув,— війт, надувши щоки, стримав відрижку.— Але ж яка була тиха округа! Навіть домовики — і ті рідко дзюрили бабам у глечики з молоком. І от, глянь, під самим боком якась мерзота. Виходить, треба тобі дякувати. Бо заплатити — не заплачу. Фондів немає. На нагороду.

— Кепсько. Трохи готівки мені б не завадило, щоб перезимувати,— відьмак відсьорбнув з кухля, змахнув з губ піну.— Подаюся в Іспаден, так не знаю, чи встигну до снігу. Можу застрягти в якому-небудь містечку уздовж Лутонського тракту.

— Надовго до нас, у Блавікен?

— Ні. Не можна засиджуватися. Зима підпирає.

— Де зупинишся? Може, у мене? На мансарді є вільна кімната. Навіщо тобі до трактирників пертися? Обдеруть як липку, розбійники. Побалакаємо, розповіси, що у світі чути.

— Охоче. А що на це твоя Лібуше? Останнього разу, я помітив, вона була не надто прихильна до мене.

— У моєму будинку баби ні гугу. Але так, між нами, постарайся не робити при ній того, що недавно викинув за вечерею.

— Ти маєш на увазі, коли я запустив виделкою в пацюка?

— Ні. Я маю на увазі, що ти в нього влучив, хоча було темно.

— Я думав, буде кумедно.

— Воно й було. Тільки не роби цього при Лібуше. Слухай, а ця… як там її…Кікі…

— Кікімора.

— Вона тобі для чогось потрібна?

— Цікаво, для чого б? Якщо нагороди не буде, можеш викинути її на смітник.

— А знаєш, це думка. Агов, Карелько, Боргу, Носикамене! Є там хто?

Увійшов міський стражник з алебардою на плечі, з гуркотом зачепивши вістрям за притолоку.

— Носикамене,— сказав Кальдемейн,— прихопи кого-небудь на підмогу, забери від хати осла разом з тією мерзотою, що вкрита попоною, відведи за хліви й утопи в гнойовій ямі. Втямив?

— Угу… Слухаюся… Тільки, пане війте…

— Чого ще?

— Може, перш ніж утопити…

— Ну?

— Показати її метру Іріону? А раптом вона йому віщось згодиться?

Кальдемейн ляснув долонею по столу.

— А ти не дурень, Носикамене. Слухай, Геральте, може, наш міський чаклун відвалить тобі чого за це падло? Рибалки приносять різних чудовиськ, восьминогів там, крабалонів, каракатів, на цьому багато заробили. А ну, пішли у вежу.

— Розбагатіли? Власного чаклуна завели? Назавжди або тимчасово?

— Назавжди. Метр Іріон. Уже рік як у Блавікені. Сильний маг, Геральте, одразу видно.

— Не думаю, щоб ваш сильний маг заплатив за кікімору,— поморщився Геральт.— Наскільки мені відомо, вона на еліксири не годиться. Думаю, Іріон тільки вичитає мене. Ми, відьмаки, не надто дружимо із чарівниками.

— Ніколи не чув, щоб метр Іріон кого-небудь вилаяв. Що заплатить, не обіцяю, але спробувати не завадить. На болотах таких… цих, кікімор, може бути багато. І що тоді? Нехай чаклун огляне її й на випадок чого наведе на драговини які-небудь чари абощо.

Відьмак ненадовго задумався.

— Ну що ж, один-нуль на твою користь, Кальдемейне. Ризикнемо. Де моя шапка?

2

Вежа, складена із гладко обтесаних ґранітних блоків, увінчана кам'яними зубцями, виглядала цілком імпозантно, піднімаючись над побитими дахами будинків і напівроззваленими покрівлями халуп.

— Бачу, обновив,— сказав Геральт.— Чарами, чи вас на роботи зігнав?

— В основному чарами.

— Який він, цей ваш Іріон?

— Цілком нормальний. Людям допомагає. Але пустельник, мовчун. Майже не вилазить із вежі.

На дверях, прикрашених розетою і інкрустованих світлим деревом, висіла величезна стукалка у формі плоскої лупатої риб'ячої голови, що тримала в зубастій пащі латунне кільце. Кальдемейн, видно, знайомий з дією механізму, підійшов, відкашлявся й проговорив:

— Вітає війт Кальдемейн, що з'явився до метра Іріона в справі. З ним вітає також відьмак Геральт з Ривії, що також явився у справі.

Довгий час нічого не відбувалося, нарешті риб'яча голова, поворухнувши зубастими щелепами, випустила хмару пари.

— Метр Іріон не приймає. Ідіть, добрі…

— Я не добра людина,— голосно перервав Геральт.— Я відьмак. А он там, на ослові, лежить кікімора, яку я вбив неподалік від містечка. Будь-який чарівник-резидент зобов'язаний піклуватися про безпеку району. Метру Іріону ні до чого робити мені честь бесідою, і він не зобов'язаний мене приймати, коли така його воля. Але кікмору нехай огляне й зробить відповідні висновки. Носикамене, розкрий кікімору й звали її тут, біля самих дверей.

— Геральте,— тихо сказав війт.— Ти-то поїдеш, а мені тут доведеться…

— Ходімо, Кальдемейне. Носикамене, вийми палець із носа й роби що велять.

— Зараз,— проговорила стукалка зовсім іншим голосом.— Геральте, це справді ти?

Відьмак тихо вилаявся.

— Ну, зануда! Так, справді я. Ну й що з того, що це справді я?

— Підійди ближче до дверей,— вимовила стукалка, випускаючи хмарину пари.— Один. Я тебе впущу.

— А як з кікіморою?

— Побий її грім. Я хочу поговорити з тобою, Геральте. Тільки з тобою. Вибачте, війте.

— Та чого вже там, метре Іріоне,— махнув рукою Кальдемейн.— Бувай, Геральте. Побачимося пізніше. Носикамене! Потвору до гнойової ями!

— Слухаюся!

Відьмак підійшов до інкрустованих дверей, вони злегка відкрилися, рівно настільки, щоб він міг протиснутися, і відразу закрилися, залишивши його в повній темряві.

— Егей!— крикнув він, не приховуючи роздратування.

— Готово,— відповів дивно знайомий голос…

Враження було настільки несподіваним, що відьмак похитнувся й витягнув руки в пошуках опори. Опори не було.

Сад цвів білим і рожевим, повітря було напоєне ароматом дощу. Небо перетинала багатобарвна веселка, зв'язуючи крони дерев з далеким блакитнуватим ланцюгом гір.

Будиночок посередині саду, маленький і скромний, потопав у мальвах. Геральт глянув під ноги й побачив, що стоїть до коліна в тим’яні.

— Ну, йди ж, Геральте,— пролунав голос.— Я в будинку.

Він увійшов у сад. Ліворуч помітив рух, оглянувся. Світловолоса дівчина, зовсім нага, йшла уздовж кущів, несучи кошик, повний яблук. Відьмак урочисто заприсягся самому собі більше нічому не дивуватися.

— Нарешті. Вітаю тебе, відьмаче.

— Стрегоборе!— здивувався Геральт, хоч і вирішив не дивуватися.

Відьмакові зустрічалися в житті розбійники із зовнішністю міських радників, радники, схожі на старців, що вимолювали милостиню, блудниці, що виглядали принцесами, принцеси, що виглядали як тільні корови, і королі з манерами розбійників. Стрегобор же завжди виглядав так, як за всіма канонами і уявленнями повинен виглядати чарівник. Він був високий, худий, згорблений, у нього були буйні кущисті брови й довгий гачкуватий ніс. До того ж він носив чорний, спадаючий до землі балахон із широченними рукавами, а в руці тримав довжелезний ціпок із кришталевою кулькою на кінці. Жоден зі знайомих Геральту чарівників не виглядав так, як Стрегобор. І — що найдивніше — Стрегобор справді був чарівником.

Вони присіли на терасці, оточеній мальвами, вмостившись у плетених вербових кріслах біля столика зі стільницею з білого мармуру. Нага блондинка з кошиком яблук підійшла, посміхнулася й знову подалася в сад, погойдуючи стегнами.

— Теж ілюзія?— запитав Геральт, заглядаючись на принади, що колихалися.

— Теж. Як і все тут. Але, дорогий мій, це ілюзія вищого класу. Квіти пахнуть, яблука можеш покуштувати, бджола може тебе вжалити, а її,— чарівник указав на блондинку,— ти можеш…

— Можливо, пізніше…

— І вірно. Що поробляєш тут, Геральте? Як і раніше трудишся, за гроші винищуючи представників вимираючих видів? Що одержав за кікімору? Напевно — нічого, інакше б не прийшов сюди. Подумати тільки, є люди, що не вірять у Призначення. Хіба що знав про мене. Знав?

— Не знав. Уже якщо я десь не очікував тебе зустріти, то саме тут. Якщо мені пам'ять не зраджує, раніше ти жив у Ковирі, у такій же вежі.

— Багато чого змінилося з тих пір.

— Хоча б твоє ім'я. Тепер ти начебто б звешся метром Іріоном?

— Так звали будівельника цієї вежі, він помер років двадцять тому. Я вирішив, що його треба якось ушанувати, ну й зайняв його обитель. Я отут сиджу за резидента. Більшість городян живуть дарами моря, а, як тобі відомо, моя спеціальність — крім ілюзій, зрозуміло, — це погода. Часом шторм угамую, часом викличу, то західним вітром прижену ближче до берега косяк мерлангів або вугрів. Жити можна. Тобто,— додав він смутно,— можна б жити.

— Чому «можна б»? І навіщо ти змінив ім'я?

— У Призначення маса облич. Моє прекрасне зовні й огидне всередині. Воно простягнуло до мене свої закривавлені пазурі…

— Ти нітрохи не змінився, Стрегоборе,— поморщився Геральт.— Плетеш дурниці й при цьому корчиш розумні й багатозначні міни. Не можеш говорити нормально?

— Можу,— зітхнув чорнокнижник.— Якщо це зробить тобі приємність, можу. Я дістався сюди, утікши від моторошної істоти, яка зібралася мене прикінчити. Втеча нічого

не дала, вона мене знайшла. Цілком ймовірно, спробує вбити завтра, у крайньому випадку — післязавтра.

— Та-а-ак,— безпристрасно простягнув відьмак.— Тепер розумію.

— Щось мені здається, моя можлива смерть не надто тебе хвилює.

— Стрегоборе,— сказав Геральт.— Такий світ. Подорожуючи, бачиш багато чого. Двоє б'ються через межу посеред поля, яке завтра стопчуть коні дружин двох тутешні графів, що жадають знищити один одного. Уздовж доріг на деревах талапаються повішеники, у лісах розбійники перерізають горлянки купцям. У містах раз у раз натикаєшся на трупи в стічних канавах. У палацах штрикають один одного стилетами, а на бенкетах раз у раз хто-небудь валиться під стіл, синій від отрути. Я звик. То з якого дива мене повинна хвилювати смерть, що комусь загрожує, до того ж, котра загрожує не мені, а тобі?

— До того ж, котра загрожує мені,— посміхнувшись, повторив Стрегобор.— А я ж бо вважав тебе другом. Сподівався на твою допомогу.

— Наша остання зустріч,— сказав Геральт,— мала місце при дворі короля Іди в Ковирі. Я прийшов отримати плату за знищення амфісбени, яка тероризувала всю округу. Тоді ти й твій побратим Завіст навперебій обзивали мене шарлатаном, бездумною машиною для вбивств і, якщо мені пам'ять не зраджує, трупоїдом. У результаті Іди не тільки не заплатив мені ні шелонга, але ще велів за дванадцять годин забратися з Ковиру, а оскільки клепсидра в нього була зіпсована, я ледь-ледь устиг. А тепер ти кажещ, що розраховуєш на мою допомогу. Кажещ, що тебе переслідує чудовисько. Чого ти боїшся, Стрегоборе? Якщо воно на тебе нападе, скажи йому, що обожнюєш чудовиськ, оберігаєш їх і стежиш за тим, щоб жоден трупоїдський відьмак не порушив їхнього спокою. Ну а вже якщо й після цього чудовисько розпатрає тебе й зжере, виходить, воно навдивовижу невдячне чудовисько.

Чаклун, відвернувшись, мовчав. Геральт розсміявся.

— Не надувайся як жаба, чаклуне. Кажи, що тобі загрожує. Подивимося, що можна зробити.

— Ти чув про Прокляття Чорного Сонця?

— А як же. Чув. Тільки під назвою Манії Божевільного Ельтибальда. Так звали мага який улаштував бузу, у результаті якої перебили або ув’язнили у вежі кілька десятків високошляхетних дівиць. Навіть королівської крові. Нібито вони були одержимі дияволом, прокляті, зіпсовані Чорним Сонцем, як на вашому пихатому жаргоні ви охрестили звичайнісінське сонячне затемнення.

— Ельтибальд, який зовсім не був божевільним, розшифрував написи на менгірах дауків, на надгробних плитах в некрополях вожгорів, проаналізував легенди й міфи детолаків. Ніяких сумнівів бути не могло. Чорне Сонце повинне було передвіщати швидке повернення Ліліт, шанованої на Сході під ім’ям Нійя, і загибель людства. Дорогу для Ліліт повинні були прокласти «шістдесят див у золотих коронах, які кров'ю заповнять русла рік».

— Маячня,— сказав відьмак.— До того ж неримована. Усі пристойні пророцтва бувають у віршах. Усім відомо, що мав на увазі Ельтибальд і Рада Чарівників. Ви скористалися верзінням божевільного, щоб зміцнити свою владу, зруйнувати союзи, не допустити родинних зв'язків, улаштувати плутанину в династіях — словом, як слід посмикати за мотузочки, підв'язані до маріонеток у коронах. А ти мені мізки пудриш якимсь пророкуваннями, яких посоромився б навіть кривий старий на ярмарку.

— Можна скептично ставитися до теорії Ельтибальда, до інтерпретацій провісників. Але не можна заперечувати того факту, що в дівчат, що народилися після затемнення,

спостерігаються жахливі мутації.

— Чому ж не можна? Я чув щось діаметрально протилежне.

— Я був присутній на розтині однієї з них,— сказав чарівник.— Геральте, те, що ми виявили усередині черепа й спинного мозку, неможливо було однозначно визначити. Якась червона губка. Внутрішні органі зміщені, перемішані, деяких взагалі немає. Усе покрите рухливими війками, синьо-рожевими клаптиками. Серце із шістьома камерами. Дві практично атрофовані, але все ж. Що ти на це скажеш?

— Я бачив людей, у яких замість рук орлині пазурі, людей з вовчими іклами. Людей з додатковими суглобами, додатковими органами й додатковими чуттями. Усе це були результати вашої метушні з магією.

— Кажещ, бачив різні мутації?— підняв голову чорнокнижник.— А скількох з них ти вколошкав за гроші у відповідності зі своїм відьмацьким покликанням? Га? Бо можна мати вовчі ікла й обмежитися тим, що їх показуєш дівкам у хліву, а можна мати вовчу натуру й нападати на дітей. Саме так було з породженими після затемнення дівчатками, у яких проявилася непояснення схильність до жорстокості, агресивність, бурхливі вибухи гніву й надмірний темперамент.

— У будь-якої баби при бажанні можна відшукати подібне,— посміхнувся Геральт.— Що ти плетеш? Випитуєш, скільки мутантів я вбив, а чому тебе не цікавить, скількох я розчаклував, звільнив від пристріту? Я, відьмак, якого ви зневажаєте. А що зробили ви, могутні чорнокнижники?

— Застосували вищу магію. Нашу й священницьку, в різних храмах. Усі випробування минулися смертю дівчат.

— Це погано говорить про вас, а не про дівчат. Отже, перші трупи. Наскільки я розумію, розтинали тільки їх?

— Не тільки. Не дивися на мене так, сам прекрасно знаєщ, що були ще трупи. Спочатку вирішили було ліквідувати всіх. Але потім передумали… Тих же, котрих все ж… забирали, розтинали. Одну піддали вівісекції.

— І ви, сучі діти, ще насмілюєтеся критикувати відьмаків? Ех, Стрегоборе, Стрегоборе, прийде день, люди порозумніють і візьмуться за вас.

— Не думаю, щоб це трапилося дуже скоро,— кисло зауважив чарівник.— Не забувай, ми діяли, захищаючи людей. Мутантки залили б кров'ю цілі країни.

— Так стверджуєте ви, чаклуни, позадиравши носи вище свого німба непогрішності. Коли вже про це зайшла мова, ти, імовірно, не станеш стверджувати, що нібито, полюючи на так званих мутантів, ви жодного разу не помилилися?

— Гаразд,— сказав Стрегобор після довгого мовчання.— Буду відвертий, хоча у власних інтересах і не варто було б. Помилялися, і до того ж не раз. Розділити їх по групах виявилося досить важкою справою. Тому ми перестали їх… убивати, а стали ізолювати.

— Ну так, ваші знамениті вежі,— фиркнув відьмак.

— Так, наші вежі. Однак це була чергова помилка. Ми недооцінили їх, і багато утекли. Серед принців, особливо тих, що молодші, яким нічого було робити, а ще менше — втрачати, поширилася якась ідіотська мода звільняти ув'язнених красунь. На щастя, більшість звернула собі шиї.

— Наскільки мені відомо, ув'язнені у вежах дівчата швидко вмирали. Поговорюють, не без вашої допомоги.

— Брехня. Однак дійсно вони швидко поринали в апатію, відмовлялися від їжі… Що

цікаво, незадовго до смерті в них проявлявся дар яснобачення. Черговий доказ мутації.

— Що не доказ, то усе менш переконливий. Може, є й інші?

— Є. Приміром, Сільвена, хазяйка в Нароці, до якої нам не вдалося навіть наблизитися, так швидко вона взяла владу у свої руки. Зараз там кояться моторошні речі. Фіалка, дочка Евермира, утекла з вежі, скориставшись шнурком, сплетеним з кісок, і давно тероризує Північний Вельгад. Берніку з Тальгару звільнив дурень-принц. Його ж і засліпили і тепер він сидить у ямі, а найпомітніший елемент пейзажу в Тальгарі — шибениця. Є й ще приклади.

— Отож бо, що є,— сказав відьмак.— У Ямурлаці, наприклад, править дідок Абрад, у нього золотуха, жодного зуба, народився він, вважай, років за сто до затемнення, а не засне, доки кого-небудь не обезголовлять у його присутності. Вирізав усіх родичів й перебив половину країни в стані, як це говориться, неосудності. Помітні й сліди надмірного темпераменту, замолоду в нього, здається, прізвисько було Абрад Задериспідничка. Ех, Стрегоборе, хороше було б, якщо б жорстокість владик можна було пояснити мутацією або закляттями…

— Послухай, Геральте…

— І не подумаю. Ти не переконаєш мене у своїй правоті й тим більше в тому, що Ельтибальд не був божевільним розбійником. Повернімося до чудовиська, яке тобі нібито загрожує. Я вислухав тебе й повинен сказати: розказана тобою історія мені не подобається. Але я дослухаю її до кінця.

— Не перебиваючи єхидними зауваженнями?

— Обіцяти не можу.

— Ну що ж,— Стрегобор засунув руки в рукави балахону,— тим більше це займе часу. Отже, історія почалася в Крейдені, маленькому північному князівстві. Дружиною Фредефалька, що княжив у Крейдені, була Аридея, розумна, освічена жінка. У роду в неї були безліч послідовників мистецтва чорнокнижників, і, імовірно, у спадщину їй дістався досить рідкісний і могутній артефакт, Дзеркало Нехалени. Як відомо, Дзеркалами Нехалени в основному користувалися пророки і ясновидці, бо вони безпомилково, хоч і плутано, пророкували майбутнє. Аридея досить часто зверталася до Дзеркала…

— Зі звичайним, як я думаю, питанням,— перервав Геральт,— «Хто на світі всіх миліший?» Наскільки мені відомо, Дзеркала Нехалени поділяються на улесливі й розбиті.

— Помиляєшся. Аридею більше цікавила доля країни. А відповідаючи на її питання, Дзеркало передбачило болісну смерть її самої й безлічі її підданих від руки або з вини дочки Фредефалька від першого шлюбу. Аридея постаралася, щоб звістка ця дійшла до Ради, а Рада послала в Крейден мене. Думаю, не треба додавати, що доня Фредефалька народилася незабаром після затемнення. Я якийсь час спостерігав за дівчиськом. І доки спостерігав, вона встигла замучити канарку, двох щенят і ручкою гребеня виколоти око служниці. Я провів кілька тестів за допомогою заклинань, більшість їх підтвердила, що дівчисько було мутантом. Я доповів про це Аридеї, тому що Фредефальк світу поза донею не бачив. Аридея, як я сказав, була жінкою недурною…

— Ясно,— знову перервав Геральт,— і треба думати, не надто любила падчірку. Воліла, аби трон успадковували її власні діти. Про подальше можна здогадатися. Схоже, там не виявилося нікого, хто міг би звернути доні шию. Та принагідно й тобі на додачу.

Стрегобор зітхнув, здійняв очі догори, тобто до неба, на якому, як і раніше, багатобарвно й барвисто переливалася веселка.

— Я був за те, щоб її тільки ізолювати, але княгиня вирішила інакше. Найняла єгеря-

бандита й відіслала з ним маля в ліс. Пізніше ми знайшли його в заростях. Він лежав без штанів, так що хід подій відновити було неважко. Вона встромила йому шпильку в мозок через вухо, імовірно, коли його увага була поглинена зовсім іншим.

— Якщо ти думаєш, що мені його шкода,— буркнув Геральт,— то помиляєшся.

— Ми влаштували облаву,— продовжував Стрегобор,— але дівчисько як крізь землю провалилося. А мені довелося терміново ретируватися із Крейдену, тому що Фредефальк почав щось підозрювати. Лише через чотири роки я одержав звістку від Аридеї. Вона вистежила дівку, та жила в Магакамі із сімома гномами зараз, яких переконала, що набагато вигідніше оббирати купців на дорогах, ніж запилювати собі легені в шахті. Її всюди називали Сорокопудкою, тому що піймане вона любила живцем насаджувати на гострі коли. Аридея кілька разів наймала вбивць, але жоден не повернувся. А потім уже важко було знайти бажаючих, слух про дівку пройшов усюди. Мечем навчилася працювати так, що мало який мужик міг з нею зрівнятися. Мене знову викликали, я крадькома явився в Крейден і тут довідався, що Аридею отруїли. Усі вважали, що це робота самого Фредефалька, який вигледів собі наложницю молодшу й гарячішу, але я думаю, без Ренфрі тут не обійшлося.

— Ренфрі?

— Так звали Сорокопудку. Я стверджую, що Аридею отруїла вона. Князь Фредефальк незабаром загинув при дивних обставинах на полюванні, а старший син Аридеї пропав безвісти. Звичайно, і це теж була робота дівчиська. Я кажу «дівчисько», а їй на той час стукнуло вже сімнадцять. І вона непогано підросла.

— На той час,— продовжував чаклун після недовгого мовчання,— вона і її гноми вже нагнали страху на весь Махакам. Але одного разу вони з якогось приводу посперечалися, не знаю, чи то через поділ здобичі, чи то через черговість ночі на тижні, важливо, що в хід пішли ножі. Сімка гномів не пережила різанини. Вийшла сухою з води тільки Сорокопудка. Вона одна. Але тоді я вже був у Махакамі. Ми зустрілися віч-на-віч, вона миттєво впізнала мене й відразу докумекала, яка була моя роль тоді в Крейдені. Запевняю тебе, Геральте, я ледь встиг виговорити заклинання, а руки тряслися в мене страшно, коли ця дика кішка кинулася на мене, розмахуючи мечем. Я ув’язнив її у витончену брилу гірського кришталю, шість ліктів на дев'ять. Коли вона поринула в летаргію, я кинув брилу в гном’ячу шахту й завалив ствол.

— Халтурна робота,— прокоментував Геральт.— Легко розчаклувати. Не можна було спопелити, чи що? Адже у вас стільки винятково милих заклинань.

— Не в мене. Не моя спеціальність. Але ти правий, я схалтурив. Віднайшовся якийсь ідіот-королевич, який витратив безліч грошей на контрзаклинання, розчаклував її й із тріумфом привіз до себе додому, у якесь брудне королівство на сході. Його батько, старий розбійник, виявився розумнішим. Відстьобав синочка, а Сорокопудку вирішив випитати про скарби, які та награбувала разом із гномами й хитромудро сховала. Помилка татуся полягала в тому, що коли її, нагу, розпластали на лаві в ката, у того в помічниках ходив старший син короля. Якось так вийшло, що ранком той же старший син, котрий до того часу вже осиротів і втратив геть усю рідню, сидів на троні, а Сорокопудка зайняла місце першої фаворитки.

— Значить, не потвора.

— Справа смаку. Довго їй у фаворитках ходити не довелося. До першого палацового, гучно кажучи, перевороту, бо палац той більше скидався на корівник. Незабаром виявилося, що вона не забула про мене. У Ковирі організувала на мене три замахи з-за рогу. Я вирішив не ризикувати й перечекати в Понтарі. Вона знову знайшла мене. Тоді я втік в Ангрен, але

вона й тут мене відшукала. Не знаю, як це в неї виходить, сліди я замітав добре. Напевно, властивість її мутації.

— А чого ж ти знов-то її в кришталь не вклав? Муки совісті?

— Ні. Таких не було. Однак виявилося, що вона набула імунітету проти магії.

— Неможливо!

— Можливо. Достатньо роздобути відповідний артефакт або ауру. Це, знову ж, могло бути наслідком її прогресуючої мутації. Я втік з Ангрену й сховався тут, на Лукомор'ї, у Блавікені. Рік прожив спокійно, але вона знову мене винюхала.

— Звідки знаєш? Вона вже тут?

— Так. Я бачив її в кристалі,— чарівник підняв паличку.— Вона не одна, керує бандою, а виходить, замислила щось серйозне. Геральте, більше мені бігти нікуди, я не знаю такого місця, де б можна було укритися. Так. Те, що ти прибув сюди саме зараз, не випадковість. Це Призначення. Доля. Фатум.

Відьмак підняв брови.

— Що ти маєш на увазі?

— Я думаю, це ясно. Ти вб'єш її.

— Я не найманий убивця, Стрегоборе.

— Згоден, ти не вбивця.

— За гроші я винищую чудовиськ. Бестій, що загрожують людям. Опудал і страховиськ, створених чарами й заклинаннями таких типів, як ти. Але не людей.

— Вона не людина. Вона — чудовисько, мутантка, проклятий вилупок. Ти привіз кікімору. Сорокопудка гірша за кікімору. Та вбиває від голоду, а Сорокопудка — заради задоволення. Убий її, і я заплачу стільки, скільки ти побажаєш. У межах розумного, звичайно.

— Я вже сказав: історії про мутацію й прокляття Ліліт я вважаю дурницею. У дівчини є причини поквитатися з тобою, я в це втручатися не стану. Звернися до війта, до міської варти. Ти — міський чарівник, на твоєму боці тутешній закон.

— Чхати я хотів на закон, на війта й на його допомогу!— вибухнув Стрегобор.— Не потрібен мені захист, я хочу, щоб ти її вбив! У цю вежу не ввійде ніхто, у ній я в цілковитій безпеці. Але що мені з того, не можу ж я сидіти в ній до кінця днів своїх! Сорокопудка не відмовиться від свого, поки жива, я знаю. Ну й що, накажеш мені хиріти в цій вежі й чекати, коли прийде смерть?

— Дівчата сиділи… Знаєш що, чаклуне? Треба було дати полювати на дівчат іншим чарівникам, більш могутнім, і передбачити наслідки.

— Я прошу тебе, Геральте.

— Ні, Стрегоборе.

Чорнокнижник мовчав. Несправжнє сонце на несправжньому небі анітрошки не зрушилося до зеніту, але відьмак знав, що в Блавікені вже смеркне. Він відчув голод.

— Геральте,— сказав Стрегобор,— коли ми слухали Ельтибальда, у багатьох з нас виникали сумніви. Але ми вирішили вибрати менше зло. Тепер я прошу тебе про те саме.

— Зло — це зло, Стрегоборе,— серйозно сказав відьмак, встаючи.— Менше, більше, середнє — усе єдине, пропорції умовні, а границі розмиті. Я не святий пустельник, не тільки саме добро творив у житті. Але якщо доводиться вибирати між одним злом і іншим, я волію не вибирати взагалі. Мені пора. Побачимося завтра.

— Можливо,— сказав чаклун.— Якщо встигнеш.

3

У «Золотому Дворі», кращому постоялому дворі містечка, було людно й галасливо. Гості, місцеві й приїжджі, були зайняті в основному типовими для їхньої національності й професії справами. Серйозні купці сперечалися із краснолюдами щодо цін на товари й відсотків кредиту. Менш серйозні щипали за сідниці дівчат, що розносили пиво й капусту з горохом. Місцеві недоумки прикидалися добре інформованими. Дівки всіма силами намагалися сподобатися товстосумам, у той же час відштовхуючи безгрошових. Візники й рибалки пили так, немов завтра зранку заборонять вирощувати хміль. Моряки розспівували пісні, що вихваляли морські хвилі, відвагу капітанів і принади сирен, останнє — барвисто й у деталях.

— Напруж пам'ять, Сотнику,— сказав Кальдемейн шинкареві, перехиляючись через стійку так, щоб його можна було почути.— Шість хлопців і дівка, одягнені в чорні, прикрашені сріблом шкіри за новіградською модою. Я бачив їх на заставі. Вони зупинилися в тебе або «Під альбакором».

Шинкар наморщив опуклий лоб, протираючи кухоль смугастим фартухом.

— Тут вони, війте,— сказав нарешті він.— Кажуть, приїхали на ярмарок, а всі при мечах, навіть дівка. Одягнені, як ти сказав, у чорне.

— Угу,— кивнув війт.— Де вони зараз? Щось їх не видно.

— У маленькому закутку. Золотом платили.

— Піду один,— сказав Геральт.— Не треба перетворювати це на офіційний візит, принаймні, поки. Приведу її сюди.

— Може, й правильно. Але обережніше. Мені тут бійки ні до чого.

— Постараюся.

Пісня матросів, судячи за збільшенням насиченості ненормативними словами, наближалася до гучного фіналу. Геральт відкрив жорсткий і липкий від бруду полог, який прикривав вхід в еркер.

За столом сиділо шестеро чоловіків. Тієї, яку він очікував побачити, серед них не було.

— Ну чого?!— Гаркнув той, який помітив його першим, лисуватий, з обличчям, спотвореним шрамом, що проходив через ліву брову, основу носа і праву щоку.

— Хочу побачитися з Сорокопудкою.

Від столу піднялися дві однакові фігури з однаково нерухомими обличчями, світлим скуйовдженим волоссям до плечей, в однаковому облягаючому одязі з чорної шкіри, палаючої срібними прикрасами. Однаковими рухами близнюки підняли з лави однакові мечі.

— Спокійно, Виру. Сідай, Нимире, — сказав чоловік зі шрамом, спершись ліктями на стіл.— З ким, кажеш, хочеш зустрітися, брате? Хто така — Сорокопудка?

— Ти добре знаєш, про кого я.

— Що за тип?— Запитав спітнілий напівголий чолов'яга, хрест-навхрест підперезаним ременями і прикритий на передпліччях шипастими щитками.— Ти його знаєш, Ногорне?

— Ні,— сказав чоловік зі шрамом.

— Альбінос якийсь,— реготнув щуплий темноволосий чоловік, який сидів поруч з Ногорном. Тонкі риси обличчя, великі чорні очі і загострені вуха видавали в ньому полукровку ельфа.— Альбінос, мутант, жарт природи. І треба ж, впускають таких в шинки до

порядних людей.

— Я його десь уже бачив,— сказав міцний засмаглий тип з волоссям, заплетеним у кіски, оцінюючи Геральта поглядом злих примружених очей.

— Неважливо, де ти його бачив, Тавіку,— сказав Ногорн.— Послухай, брате, Ківрил щойно тебе страшно образив. Ти його не викличеш? Такий нудний вечір.

— Ні, не викличу,— спокійно сказав відьмак.

— А мене, якщо виллю на тебе цю риб'ячу юшку, викличеш?— зареготав голий до пояса.

— Спокійно, Десятко,— сказав Ногорн.— Раз він сказав ні, значить, ні. Поки що. Ну, брате, говори, що хочеш сказати, і забирайся. Маєш можливість вийти сам. Якщо не скористаєшся, тебе винесе прислуга.

— Тобі мені сказати нічого. Хочу побачитися з Сорокопудкою. З Ренфрі.

— Чули, хлопці?— Ногорн глянув на товаришів. — Він хоче бачитися з Ренфрі. А навіщо, брате, дозволь дізнатися?

— Не дозволю.

Ногорн підняв голову і глянув на близнюків, ті відразу зробили крок вперед, брязкаючи срібними застібками високих черевиків.

— Знаю,— раптом сказав той, з косою.— Згадав, де я його бачив!

— Чого ти там бурмочеш, Тавіку?

— Перед будинком війта. Він привіз якогось дракона на продаж, отаку помісь павука з крокодилом. Люди балакали, ніби він відьмак.

— Що таке відьмак?— запитав голий, Десятка.— Га? Ківриле?

— Найманий чаклун,— сказав напівельф.— Фокусник. Фокуси показує за жменю срібняків. Я ж сказав — жарт природи. Образа людських і божих законів. Таких треба спалювати.

— Ми не дуже любимо чаклунів, — проскрипів Тавік, не відриваючи від Геральта погляду примружених очей. — Чомусь мені здається, Ківриле, що в тутешній дірі у нас буде роботи більше, ніж думалось. Їх тут не один, а відомо, що вони тримаються разом.

— Свояк свояка бачить здаля,— зловісно посміхнувся напівкровка.— І як тільки земля таких носить? Хто вас плодить, виродків?

— Будь ласка, ввічливіше,— спокійно сказав Геральт.— Твоя матінка, як бачу, досить часто блукала по лісі поодинці, так що в тебе є причина задуматися над власним походженням.

— Можливо,— відповів напівельф, не перестаючи посміхатися.— Але я, принаймні, знав свою матір. А от ти, відьмаче, не можеш цим похвалитися.

— Він начебто щось говорив про матір Ківрила?— спокійно продовжував Ногорн, спершись підборіддям на сплетені пальці.— Щось страшно образливе, якщо я вірно зрозумів. Мовляв, блудила, або якось так. Гей, Десятко, невже ти можеш слухати, як якийсь волоцюга ображає матінку твого друга? Матінка, матір її так, справа свята!

Десятка охоче піднявся, відстебнув меч, кинув на стіл. Випнув груди, поправив наїжачені срібними шипами щитки на передпліччях, сплюнув і зробив крок вперед.

— Якщо ти сумніваєшся,— сказав Ногорн,— поясню: Десятка викликає тебе на кулачний бій. Я сказав, що тебе звідсіля винесуть. Звільніть-но місце.

Десятка наблизився, піднімаючи кулаки. Геральт поклав руку на рукоять меча.

— Обережніше,— сказав він.— Ще крок — і тобі доведеться шукати свою руку на

підлозі.

Ногорн і Тавік підхопилися, хапаючись за мечі. Мовчазні близнюки витягли свої. Десятка позадкував. Не поворухнувся лише Ківрил.

— Що тут відбувається, чорт забирай?! Не можна на хвилину одних залишити?

Геральт дуже повільно повернувся і зустрівся поглядом з очима кольору морської хвилі.

Вона була майже одного з ним зросту. Солом'яне волосся було підстрижене нерівно, трохи нижче вух. Вона стояла, спираючись однією рукою об двері, в облягаючому оксамитовому каптанчику, перетягнутому ошатним поясом. Спідниця була нерівною, асиметричною — з лівого боку доходила до щиколотки, а з правого відкривала міцне стегно над халявою високого чобота з лосиної шкіри. На лівому боці висів меч, на правому — кинджал з великим рубіном в оголів'ї.

— Оніміли?

— Це відьмак,— буркнув Ногорн.

— Ну то й що?

— Він хотів говорити з тобою.

— Ну то й що?

— Це чаклун,— прогудів Десятка.

— Спокійно, хлопці,— сказала дівчина.— Він хоче зі мною говорити, це не злочин. Продовжуйте свої справи. І без скандалів. Завтра торговий день. Думаю, ви не хочете, щоб ваші фокуси зіпсували ярмарок — настільки важливу подію в житті цього милого містечка?

У тиші, що настала почувся тихий противний смішок. Сміявся Ківрил, весь час недбало розвалений на лаві.

— Та ну тебе, Ренфрі,— видавив метис.— Важлива … подія!

— Замовкни, Ківриле! Негайно.

Ківрил перестав сміятися. Негайно. Геральт не здивувався. У голосі Ренфрі прозвучало щось дуже дивне. Щось таке, що асоціювалося з червоним відблиском пожежі на клинках, стогонами вмираючих, іржанням коней і запахом крові. Мабуть, у решти теж виникли подібні асоціації, бо блідість вкрила навіть засмаглу пику Тавіка.

— Ну, білоголовий,— перервала тишу Ренфрі.— Вийдемо у велику залу, приєднаємося до війта, з яким ти сюди прийшов. Він, мабуть, теж хоче зі мною поговорити.

Кальдемейн, який чекав біля стійки, побачивши їх, перервав тиху бесіду з шинкарем, випростався, схрестив руки на грудях.

— Послухайте, Мазель,— твердо сказав він, не витрачаючи часу на обмін непотрібними чемностями.— Я знаю від цього ось відьмака з Ривії, що привело вас в Блавікен. Схоже, ви в образі на нашого чаклуна.

— Можливо. Ну то й що?— Тихо запитала Ренфрі, теж не надто чемно.

— А те, що на такі образи є міські або кастелянські суди. Хто у нас, на Лукомор'ї, збирається мстити за образу залізом, той вважається звичайнісіньким розбійником. А ще те, що або завтра вранці ви заберетеся з Блавікену разом зі своєю чорною компашкою, або я вас засаджу в яму, пре… як це називається, Геральте?

— Превентивно.

— Саме так. Ви зрозуміли, Мазель?

Ренфрі сунула руку в мішечок на поясі, дістала складений у кілька разів пергамент.

— Прочитайте, війте, якщо грамотний. І більше не називайте мене Мазель.

Кальдемейн взяв пергамент, читав довго, потім мовчки подав Геральтові.

— «Моїм комесам, васалам і вільним підданим,— прочитав відьмак вголос.— Всіх і кожного сповіщаю, позаяк Ренфрі, крейгенська княжна, перебуває на нашій службі і мила нам, гнів наш впаде на голову тому, хто їй чинити перишкоди наміриться. Аудоен, король…» Слово «перешкоди» пишеться через «е». Але печатка, схоже, справжня.

— Тому що справжня і є,— сказала Ренфрі, вириваючи в нього пергамент.— Поставив її Аудоен, ваш милостивий пан. Тому не раджу чинити мені перешкоди. Незалежно від того, як це пишеться, наслідки для вас можуть бути сумними. Не вдасться вам, шановний війте, заховати мене в яму. І не називайте мене Мазель. Я не порушила жодного закону. Поки що.

— Якщо порушиш хоч на п'ядь,— Кальдемейн виглядав так, ніби збирався сплюнути,— кину в яму разом з твоїм пергаментом. Клянусь усіма богами, Мазель. Пішли, Геральте.

— А з тобою, відьмаче,— Ренфрі торкнулася руки Геральта,— ще пару слів.

— Не запізнися на вечерю,— кинув війт через плече.— Інакше Лібуше розлютиться.

— Не спізнюся.

Геральт сперся об стійку. Граючи медальйоном з вовчою мордою, що висів на шиї, він дивився в зелено-блакитні очі дівчини.

— Я чула про тебе,— сказала вона.— Ти — Геральт з Ривії, білоголовий відьмак. Стрегобор — твій друг?

— Ні.

— Це полегшує справу.

— Не думаю. Я не маю наміру залишатися осторонь.

Ренфрі примружилася.

— Стрегобор завтра помре,— промовила вона тихо, відкидаючи з чола пасмо нерівно підстриженого волосся.— Зла було б менше, якби помер тільки він.

— Якщо, а вірніше, перш ніж Стрегобор помре, помруть ще декілька людей. Іншої можливості я не бачу.

— Скромно сказано — декілька.

— Щоб мене налякати, потрібно щось більше, ніж слова, Сорокопудко.

— Не називай мене Сорокопудкою, не люблю. Справа в тому, що я бачу інші можливості. Варто було б їх обговорити, але, що робити, Лібуше чекає. Вона хоч нічого, ця Лібуше?

— Це все, що ти мала мені сказати?

— Ні. Але тепер іди. Лібуше чекає.

4

У його комірчині на мансарді хтось був. Геральт знав про це ще раніше, ніж підійшов до дверей і зрозумів це за ледь відчутною вібрацією медальйона. Він задув каганець, яким освітлював собі сходи, вийняв кинджал з-за халяви, сунув його ззаду за пояс. Натиснув ручку. У кімнатці було темно. Не для відьмака.

Він, навмисне не поспішаючи, ніби сонно, переступив поріг, прикрив за собою двері. У наступну мить, сильно відштовхнувшись, стрибнув ластівкою, навалився на людину, що сиділа на його ліжку, притиснув її до ліжка, ліве передпліччя тицьнув їй під підборіддя, потягнувся за кинджалом. Але не вийняв. Щось було не так.

— Непогано для початку,— глухо промовила Ренфрі, нерухомо лежачи під ним.— Я розраховувала на це, але не думала, що ми так скоро опинимося в ліжку. Прибери руку з мого горла, будь ласка.

— Це ти?

— Це я. Слухай, є два виходи. Перший — ти злізеш з мене, і ми поговоримо. Другий — все залишається як є, але хотілося б все ж скинути чоботи. Як мінімум.

Відьмак вибрав перший вихід. Дівчина зітхнула, встала, поправила волосся і спідницю.

— Запали свічки. В темряві я бачу не як ти, а бачити співрозмовника люблю.

Вона підійшла до столу, висока, худорлява, гнучка, сіла, витягнувши ноги в чоботях. Зброї начебто у неї не було.

— Випити є?

— Ні.

— Тоді добре, що я прихопила,— засміялася вона, ставлячи на стіл дорожній бурдючок і два шкіряних кубки.

— Майже північ,— холодно сказав Геральт.— Може, перейдемо до справи?

— Хвилинку. Пий. Твоє здоров'я, Геральте.

— Взаємно, Сорокопудко!

— Мене звуть Ренфрі, чорт забирай,— підняла вона голову.— Дозволяю випускати княжий титул, але перестань називати мене Сорокопудкою.

— Тихіше, розбудиш весь будинок. Можу я нарешті дізнатися, навіщо ти влізла сюди через вікно?

— Який кмітливий! Я хочу врятувати Блавікен від різанини. Щоб обговорити це з тобою, я лазила по дахах, наче березневий кіт. Цінуй.

— Ціную. От тільки не знаю, який сенс у такій розмові. Положення зрозуміле. Стрегобор сидить у чаклунський вежі, щоб його дістати, тобі доведеться організувати облогу. Якщо ти це зробиш, тобі не допоможе твій королівський папірус. Якщо ти відкрито порушиш закон, Аудоен не стане тебе захищати. Війт, варта, весь Блавікен виступлять проти тебе.

— Якщо виступить весь Блавікен, то страшно пошкодує.— Ренфрі усміхнулася, показавши хижі білі зубки.— Ти розгледів моїх хлопчиків? Запевняю, вони свою справу знають. Уявляєш собі, що станеться, якщо почнеться бійка між ними і тими телятами з варти, які раз у раз спотикаються об власні алебарди?

— А ти, Ренфрі, вважаєш, що я буду стояти осторонь і спокійно дивитися на таку бійку? Бачиш, я живу у війта? При потребі буду поруч з ним.

— Не сумніваюся,— посерйознішала Ренфрі.— Тільки, швидше за все, один ти, тому що інші поховаються по підвалах. Немає на світі бійця, який упорався б із моєю озброєною мечами сімкою. Це не під силу жодній людині. Але, білоголовий, давай не будемо лякати одне одного. Я сказала — різанини і потоків крові можна уникнути. Конкретно: є дві людини, яким це під силу.

— Я — сама увага.

— Один — Стрегобор. Особисто. Він добровільно вийде зі своєї вежі, я відведу його куди-небудь на пустир, а Блавікен знову зануриться в милостиву апатію і незабаром забуде про все.

— Стрегобор, можливо, і схожий на божевільного, але не до такої ж міри.

— Хтозна, відьмаче, хтозна. Є докази, які неможливо відкинути, і пропозиції, які не можна відхилити. До таких, наприклад, відноситься тридамський ультиматум. Я пред'явлю чаклуну тридамський ультиматум.

— У чому його суть?

— Це маленька і солодка таємниця.

— Хай так. Тільки сумніваюся в її ефективності. У Стрегобора, варто йому заговорити про тебе, починають зуби стукати. Ультиматум, який змусив би його добровільно віддатися у твої чарівні ручки, повинен і справді бути якимось особливим. Давай-но одразу перейдемо до другої особи, яка може запобігти різанині в Блавікені. Спробую вгадати, хто це. Це — ти, Ренфрі. Ти сама. Ти виявиш воїстину княжу, та що там — королівську великодушність і відмовишся від помсти. Я вгадав?

Ренфрі відкинула голову і голосно розсміялася, встигнувши прикрити рот рукою. Потім посерйознішала і втупилася на відьмака палаючими очима.

— Геральте, я була княжною, але в Крейдені. У мене було все, про що тільки можна мріяти, навіть просити не було потреби. Слуги за першим покликом, плаття, туфельки. Трусики з батисту. Коштовності та біжутерія, буланий поні, золоті рибки в басейні. Ляльки і будинок для них, місткіший твоєї тутешньої халупи. І так було до того дня, доки твій Стрегобор і ця повія, Аридея, не наказали єгереві відвести мене в ліс, зарізати і подати їм мої серце і печінку. Чудово, чи не так?

— Швидше огидно. Я радий, що ти тоді поквиталася з єгерем, Ренфрі.

— Поквиталася?! Як же! Він змилостивився і відпустив мене. Але спочатку зґвалтував, сучий син, відібрав сережки і золоту діадемку.

Геральт глянув їй в обличчя, граючи медальйоном. Вона не відвела очей.

— На тому й скінчилася княжна. Платтячко розірвалося, батистові трусики назавжди втратили білизну. А потім були бруд, голод, сморід, палиці та стусани. Я віддавалася першому зустрічному за миску юшки і дах над головою. Знаєш, яке у мене було волосся? Як шовк і спадало на добрий лікоть нижче литок. Коли у мене завелись воші, мені обрізали коси ножицями для стрижки овець під самий корінь. Більше вони так і не відросли по-справжньому.

Вона ненадовго замовкла, відкинула з чола нерівну прядку.

— Я крала, щоб не здохнути з голоду. Вбивала, щоб не вбили мене. Сиділа в ямах, просмерджених сечею, не знаючи, повісять мене вранці або тільки відшмагають і виженуть. І весь цей час моя мачуха і твій чаклун переслідували мене, наймали вбивць, намагалися отруїти. Насилали порчу. Проявити великодушність? Простити їм по-королівськи? Я йому по-королівськи довбешку відірву, а може, спочатку вирву обидві ноги, там видно буде.

— Аридея і Стрегобор намагалися тебе отруїти?

— Саме так. Яблуком, заправленим витяжкою з беладони. Мене врятував один гном. Він дав мені блювотний камінь, від якого, я думала, мене виверне навиворіт, як панчоху. Але — вижила.

— Один із семи гномів?

Ренфрі, яка в цей момент якраз наповнювала кубок, тримаючи над ним бурдючок, завмерла.

— Ого. Ти багато про мене знаєш. А що? Що ти маєш проти гномів? Чи інших гуманоїдів? Якщо бути точною, вони ставилися до мене краще, ніж більшість людей. Але тобі до цього немає діла. Я сказала, Стрегобор і Аридея, доки могли, переслідували мене як дикого звіра. Потім вже не могли, я сама стала мисливцем. Аридея відкинула копита у власному ліжку. Для неї я склала особливу програму. А тепер — для чаклуна. Геральте, як ти вважаєш, він заслуговує смерті? Ну скажи.

— Я не суддя. Я — відьмак.

— Отож. Я сказала, є дві людини, які можуть запобігти різанині в Блавікені. Друга — ти. Тебе чаклун пустить в башту, і ти його вб'єш.

— Ренфрі,— спокійно сказав Геральт,— по дорозі до мене ти, бува, не звалилася з даху головою вниз?

— Зрештою, відьмак ти чи ні, чорт забирай?! Кажуть, ти вбив кікімору, привіз її на ослику для оцінки. Стрегобор гірший за кікімору, вона — бездумна скотина і вбиває, бо такою її боги створили. Стрегобор — нелюд, маніяк, чудовисько. Привези його мені на ослику, і я не пошкодую золота.

— Я не найманий вбивця, Сорокопудко.

— Справді,— посміхнулася вона й відкинулася на спинку стільця, поклавши ноги на стіл і навіть не намагаючись прикрити спідницею стегна.— Ти — відьмак, рятівник людей, яких захищаєш від Зла. А в даному випадку Зло — це залізо і вогонь, які розгуляються тут, коли ми станемо один проти одного. Тобі не здається, що я пропоную Менше Зло — найкраще рішення? Навіть для цього сучого сина Стрегобора. Можеш вбити його милосердно, одним рухом, випадково. Він помре, не знаючи, що вмирає. А я йому цього не гарантую. Зовсім навпаки.

Геральт мовчав. Ренфрі потягнулася, піднявши руки над головою.

— Розумію твої сумніви,— сказала вона.— Але відповідь я повинна отримати негайно.

— Знаєш, чому Стрегобор і княгиня хотіли тебе вбити тоді, в Крейдені, і після?

Ренфрі різко випросталася, зняла ноги зі столу.

— Думаю, це ясно,— вибухнула вона.— Хотіли позбутися первородної дочки Фредефалька, тому що я була спадкоємицею трону. Діти Аридеї народилися в результаті морганатичного зв'язку, і у них не було ніяких прав на …

— Я не про те, Ренфрі.

Дівчина опустила голову, але тільки на мить. Очі в неї розгорілися.

— Ну добре. Нібито я проклята. Зіпсована ще в лоні матері. Я …

— Договорюй.

— Я — чудовисько.

— А хіба ні?

Якусь мить Ренфрі здавалася беззахисною і надломленою. І дуже сумною.

— Не знаю, Геральте,— шепнула вона, потім риси її обличчя знову озлобилися.— Та й

звідки мені, чорт забирай, знати? Якщо я уколю собі палець, йде кров. Щомісяця теж … ну сам розумієш. Переїм — болить живіт, а переп'ю — голова. Якщо мені весело — я співаю, якщо сумно — лаюся. Якщо когось ненавиджу — вбиваю, а якщо … А, чортівня, досить. Твоя відповідь, відьмаче.

— Моя відповідь така: ні.

— Ти пам'ятаєш, про що я говорила?— запитала вона після недовгого мовчання.— Є пропозиції, які не можна відхилити, наслідки бувають страшними. Я тебе серйозно застерігаю, моя пропозиція належить саме до таких. Подумай як слід.

— Я подумав як слід. І постався до мене серйозно, тому що я теж застерігаю тебе серйозно.

Ренфрі якийсь час мовчала, граючи шнуром перлів, що тричі обгортав красиву шию і кокетливо ховався в заглибленні між двома витонченими півкулями, що визирали в розрізі блузки.

— Геральте, Стрегобор просив тебе вбити мене?

— Так. Він вважав, що це буде Менше Зло.

— І ти відмовив йому так само, як і мені?

— Так само.

— Чому?

— Тому що я не вірю в Менше Зло.

Ренфрі слабо посміхнулася, потім губи в неї скривилися в гримасі, дуже негарній при жовтому світлі свічки.

— Виходить, не віриш. Бачиш, ти правий, але тільки почасти. Існують просто Зло і Велике Зло, а за ними обома в тіні ховається Дуже Велике Зло. Дуже Велике Зло, Геральте, це таке, якого ти і уявити собі не можеш, навіть якщо думаєш, ніби вже ніщо не в змозі тебе здивувати. І знаєш, Геральте, часом буває так, що Дуже Велике Зло схопить тебе за горло і скаже: «Вибирай, брате, або я, або те, котре трішки менше».

— Можна дізнатися, куди ти хилиш?

— А нікуди. Випила трохи, ось і філософствую, шукаю загальні істини. Одну якраз знайшла: Менше Зло існує, але ми не в змозі вибирати його самі. Лише Дуже Велике Зло може примусити нас до такого вибору. Хочемо ми того чи ні.

— Я явно випив дуже мало,— єхидно посміхнувся відьмак.— А північ, між тим, вже минула, як і всяка північ. Перейдемо до конкретних питань. Ти не вб'єш Стрегобора в Блавікені, я тобі не дам. Не дозволю, щоб справа дійшла до бійні і різанини. Вдруге пропоную: відмовся від помсти. Відмовся від наміру вбити його. Таким чином ти доведеш йому, і не тільки йому, що ти не кровожерне, нелюдське чудовисько, мутант і виродок. Доведеш, що він помиляється. Що зробив тобі Дуже Велике Зло своєю помилкою.

Ренфрі деякий час дивилася на медальйон відьмака, що обертався на ланцюжку, який той крутив пальцями.

— А якщо я скажу, відьмаче, що не вмію прощати або відмовлятися від помсти, то це буде рівносильно визнанню, що він і не тільки він праві? Вірно? Тим самим я доведу, що я все-таки чудовисько, нелюдь, демон, проклятий богами? Послухай, відьмаче. На самому початку моїх поневірянь мене прихистив один вільний кмет. Я йому сподобалася. Однак оскільки мені він зовсім не подобався, а зовсім навіть навпаки, то всякий раз, коли він хотів мене взяти, він дубасив мене так, що вранці я ледь сповзала з лежанки. Одного разу я встала затемна і перерізала жалісливому кмету горло. Тоді я ще не була такою вправно, як тепер, і

ніж здався мені занадто маленьким. І, розумієщ, Геральте, слухаючи, як кмет булькає, і бачачи, як він дриґає ногами, я відчула, що сліди від його палиці і кулаків вже не болять і що мені добре, так добре, що … Я пішла, весело посвистуючи, здорова, радісна і щаслива. І потім кожен раз повторювалося те ж саме. Якби було інакше, хто став би витрачати час на помсту?

— Ренфрі,— сказав Геральт.— Незалежно від твоїх мотивів і міркувань, ти не підеш звідси посвистуючи і не будеш відчувати себе так добре, що… Підеш не веселою і щасливою, але підеш живою. Завтра вранці, як наказав війт. Я вже тобі це казав, але повторю: ти не вб'єш Стрегобора в Блавікені.

Очі Ренфрі блищали при світлі свічки, горіли перлини в вирізі блузи, іскрився Геральтів медальйон з вовчою пащею, обертаючись на срібному ланцюжку.

— Мені шкода тебе,— несподівано промовила дівчина, не спускаючи очей з миготливого кружечка срібла.— Ти стверджуєщ, що не існує Меншого Зла. Так от — ти залишишся на площі, на бруківці, залитій кров'ю, один-однісінький, бо не зумів зробити вибір. Не вмів, але зробив. Ти ніколи не будеш знати, ніколи не будеш впевнений. Ніколи, чуєш … А платою тобі буде камінь і зле слово. Мені шкода тебе, відьмаче.

— А ти?— Запитав відьмак тихо, майже пошепки.

— Я теж не вмію робити вибір.

— Хто ти?

— Я те, що я є.

— Де ти?

— Мені холодно …

— Ренфрі, — Геральт стиснув медальйон у руці.

Вона підняла голову, наче прокинувшись від сну, кілька разів здивовано моргнула. Мить, коротку мить здавалася переляканою.

— Ти виграв,— раптом різко кинула вона.— Виграв, відьмаче. Завтра рано вранці я поїду з Блавікену і ніколи не повернуся в це задрипане містечко. Ніколи. Налий, якщо там ще щось залишилося.

Звичайна глузлива, лукава посмішка знову заграла у неї на губах, коли вона відставила кубок.

— Геральте?

— Так?

— Цей бісів дах дуже крутий. Я б краще вийшла від тебе на світанку. В темряві можна впасти і покалічитися. Я княжна, у мене ніжне тіло, я відчуваю горошину крізь матрац. Якщо, звичайно, він як слід не набитий сіном. Ну, як ти думаєш?

— Ренфрі,— Геральт мимоволі посміхнувся,— те, що ти говориш, личить княжні?

— Що ти, в біса, розумієш в княжнах? Я була княжною і знаю: вся принадність життя в тому і полягає, щоб робити те, що захочеться. Я що, мушу тобі прямо сказати, чого хочу, чи сам здогадаєшся?

Геральт, продовжуючи посміхатися, не відповів.

— Я навіть подумати не смію, що не подобаюся тобі,— скривилася дівчина.— Вже краще вважати, що ти просто боїшся, щоб тебе не спіткала доля вільного кмета. Ех, білоголовий, у мене при собі немає нічого гострого. Втім, перевір сам.

Вона поклала йому ноги на коліна.

— Стягни з мене чоботи. Халяви — найкраще місце для кинджала.

Боса, вона встала, смикнула пряжку ременя.
— Тут теж нічого не ховаю. І тут, як бачиш. Та загаси ти вже свою трикляту свічку.
Зовні в темряві кричав кіт.
— Ренфрі?
— Що?
— Це батист?
— Звичайно, чорт забирай. Княжна я чи ні, врешті-решт?

5

— Татку,— монотонно тягнула Марилька,— коли ми підемо на ярмарок? На ярмарок, татку!

— Тихо ти, Марилько,— буркнув Кальдемейн, витираючи тарілку хлібом.— Так що кажеш, Геральте? Вона забирається з містечка?

— Так.

— Ну не думав, що так гладко піде. З цим своїм пергаментом та з печаткою Аудоена вона приперла мене до стінки. Я прикидався героєм, але, по правді кажучи, хрін що міг їм зробити.

— Навіть якщо б вони відкрито порушили закон? Влаштували шум, бійку?

— Розумієш, Геральте, Аудоен страшно дратівливий король, посилає на ешафот за будь-яку дрібницю. У мене дружина, дочка, мені подобається моя посада. Не доводиться думати, де вранці дістати сала для каші. Одним словом, добре, що вони виїжджають. А як це, власне, вийшло?

— Татку, я хочу на ярмарок.

— Лібуше, забери ти Марильку! Так, Геральте, не думав я. Розпитував Сотника, шинкаря з «Золотого Двору», про новіградську компанію. Та ще зграя. Деяких упізнали.

— Справді?

— Той, зі шрамом на пиці, Ногорн, колишній наближений Абергарда з так званої Ангренської вольниці. Чув про таку вольницю? Ясно, хто не чув. Той, котрого кличуть Десяткою, теж там був. І навіть якщо не був, думаю, його прізвисько пішло не від десяти добрих справ. Чорнявий напівельф Киврил — розбійник і професійний убивця. Начебто має якесь відношення до різанини в Тридамі.

— Де-де?

— У Тридамі. Не чув? Про це багато було шуму. Три… Ну так, три роки тому, бо ж Марильці тоді було два рочки. Барон з Тридаму тримав у ямі якихось розбійників. Їх дружки, серед них, здається, і напівкровка Киврил, захопили пором на річці, повний пілігримів, а справа була під час Свята Ніс. Послали барону вимогу: мовляв, звільни всіх. Барон, справа ясна, відмовив, і тоді вони почали вбивати паломників по черзі, одного за іншим. Поки барон не зм'якшився і не випустив їх дружків з ями, вони спустили за течією більше десятка. Баронові за це загрожувало вигнання, а то й сокира: одні мали на нього зуб за те, що він поступився, тільки коли прикінчили стількох, інші підняли шум, мовляв дуже погано вчинив, що, мовляв, це був прен… прецендент, або як його там, що, мовляв, треба було перестріляти всіх там з арбалетів разом із заручниками чи штурмом взяти на човнах, не поступатися ні на палець. Барон на суді тлумачив, що вибрав менше зло, бо на поромі було більше чверті сотні людей, баби, дітвора …

— Тридамський ультиматум,— прошепотів відьмак.— Ренфрі…

— Що?

— Кальдемейне, ярмарок.

— Ну і що?

— Не розумієш? Вона мене обманула. Нікуди вони не виїдуть. Змусять Стрегобора вийти з вежі, як змусили барона з Тридаму. Або змусять мене… Не розумієш? Почнуть мордувати людей на ярмарку. Ваш ринок посеред цих стін — справжня пастка!

— О боги, Геральте! Сядь! Куди ти, Геральте?

Марилька, налякана криком, розревілася, втиснувшись у кут кухні.

— Я ж тобі казала,— крикнула Лібуше, вказуючи на Геральта.— Від нього одна біда!

— Тихо, бабо! Геральте! Сядь!

— Треба їх зупинити. Негайно, поки люди не хлинули на ринок. Збирай стражників. Коли будуть виходити з заїжджого двору, за шиї їх і до ями!

— Геральте, подумай. Так не можна, ми не можемо їх зачепити, якщо вони нічого не зробили. Чи стануть опиратися, проллється кров. Це професіонали, вони виріжуть мені весь народ. Якщо слух дійде до Аудоена, полетить моя голова. Гаразд, зберу варту, піду на ринок, буду стежити за ними…

— Це нічого не дасть, Кальдемейне. Коли натовп повалить на площу, ти вже нічим не заспокоїш народ, не зупиниш паніку і різанину. Їх треба знешкодити зараз, поки ринок порожній.

— Це буде беззаконня. Я не можу допустити. Щодо напівельфа і Тридаму – це, може, плітка. Раптом ти помиляєшся, і що тоді? Аудоен з мене ремені наріже!

— Треба обрати Менше Зло!

— Геральте! Я забороняю! Як війт, забороняю! Поклади меча! Стій!

Марилька кричала, прикривши личко рученятами.

6

Ківрил, затуливши очі долонею, подивився на сонце, що виповзало з-за дерев. На ринку починалося пожвавлення, погуркували візки та вози, перші перекупники вже заповнювали намети товаром. Стукав молоток, співав півень, голосно кричали чайки.

— Намічається чудовий день,— мовив Десятка задумливо. Ківрил косо глянув на нього, але змовчав.

— Як коні, Тавіку?— Запитав Ногорн, натягуючи рукавиці.

— Готові, осідлані. Ківриле, їх все ще мало на ринку.

— Буде більше.

— Треба б чого пожерти.

— Потім.

— Як же! Буде в тебе потім час. І бажання.

— Гляньте,— несподівано сказав Десятка.

З боку головної вулички наближався відьмак, обходив прилавки, прямуючи просто до них.

— Ага,— сказав Ківрил.— Ренфрі була права. Дай-но самостріл, Ногорне.

Він згорбився, натягнув тятиву, притримуючи ногою стремінце. Ретельно уклав стрілу в канавці. Відьмак йшов. Ківрил підняв арбалет.

— Ні кроку далі, відьмаче!

Геральт зупинився. Від групи його відділяло близько сорока кроків.

— Де Ренфрі?

Напівкровка скривив свою красиву фізіономію.

— Біля вежі. Робить чарівникові якусь пропозицію. Вона знала, що ти прийдеш. Веліла передати тобі дві речі.

— Говори.

— Перше — послання, яке звучить так: «Я є те, що я є. Обирай. Або я, або те, інше, менше». Начебто ти знаєш, у чім справа.

Відьмак кивнув, потім підняв руку, вхопив рукоять меча, що стирчала над правим плечем. Блиснув клинок, описавши коло над його головою. Він повільно попрямував у бік групи.

Ківрил бридко, зловісно засміявся.

— Ну-ну! Вона і це передбачала, відьмаче. А тому зараз ти отримаєш те друге, що вона веліла тобі передати. Прямо поміж очі.

Відьмак йшов. Напівельф підніс самостріл до обличчя. Стало дуже тихо.

Дзенькнула тятива. Відьмак махнув мечем, почувся протяжний дзвін металу по металу, стріла, крутячись, злетіла вгору, сухо вдарилася об дах, загуркотіла в стічній трубі. Відьмак йшов.

— Відбив…— охнув Десятка.— Відбив у польоті…

— До мене,— скомандував Ківрил.

Брязнули мечі, вихоплювані з піхов, група стулила плечі, ощетинилася вістрями.

Відьмак прискорив крок, його рухи, дивовижно плавні і м'які, перейшли в біг — не прямо, на групу, що ощетинилася мечами, а вбік, обходячи її по спіралі, що поступово звужувалася.

Тавік не витримав першим, рушив назустріч, скорочуючи відстань. За ним рвонули близнюки.

— Не розходитись!— Гаркнув Ківрил, вертячи головою і втративши відьмака з виду. Вилаявся, відскочив убік, бачачи, що група розпадається, кружляє між прилавками в божевільному хороводі.

Тавік був першим. Ще мить тому він гнався за відьмаком, тепер раптом побачив, що той промайнув у нього ліворуч, прямуючи в протилежний бік. Він задріботів ногами, щоб зупинитися, але відьмак пролетів поруч перш, ніж він встиг підняти меча. Тавік відчув сильний удар вище стегна. Розвернувся і почав падати. Уже опинившись на колінах, з подивом глянув на своє стегно і почав кричати.

На ринку закипіло від тікаючих перекупників, загуркотіли перекидувані прилавки, піднялися пил і крик. Тавік ще раз спробував підвестися на тремтячих руках і впав.

— Десятко, зліва!— гаркнув Ногорн, несучись півколом, щоб обійти відьмака ззаду.

Десятка швидко обернувся. Недостатньо швидко. Отримав раз по животу, витримав, розмахнувся для удару, тут же отримав знову — в шию під самим вухом. Напружившись, зробив чотири невпевнених кроки і впав на візок, повний риби. Візок покотився. Десятка зісковзнув на бруківку, срібну від луски.

Ківрил і Ногорн вдарили одночасно з двох сторін, ельф з розмаху зверху, Ногорн з присіду, низько, плоско. Обидва удари відьмак парирував, два металічних удари злилися в один. Ківрил відскочив, спіткнувся, втримався на ногах, схопившись за дерев'яні стовпці ларька. Ногорн кинувся і затулив його піднятим вверх мечем. Удар був настільки сильний, що його відкинуло назад, довелося підігнути коліна. Схоплюючись, він затулився рукою. Пізно. Отримав удар в обличчя симетрично старому шраму.

Ківрил, відштовхнувшись спиною від ларька, перескочив через падаючого Ногорна, налетів з півоберту, вдарив обома руками, не влучив, моментально відскочив. Удару він не відчув. Ноги під ним підкосилися, коли, захищаючись, він спробував перейти з фінтом до чергового випаду. Меч випав у нього з руки, розсіченої з внутрішньої сторони, вище ліктя. Він упав на коліна, затряс головою та так і завмер в червоній калюжі, серед розкиданих капусти, бубликів і риби.

На ринок вступила Ренфрі.

Вона йшла м'яким, котячим кроком, обходячи візки і прилавки. Натовп, що наче рій шершнів, гудів у вуличках і біля стін будинків, затих. Геральт стояв нерухомо, тримаючи меч в опущеній руці. Дівчина підійшла на десять кроків, зупинилася. Стало видно, що під каптанчиком у неї кольчуга, коротка, що ледь прикривала стегна.

— Ти вибрав,— сказала вона.— Ти впевнений, що вірно?

— Тут не буде другого Тридаму,— насилу сказав Геральт.

— І не було б. Стегобор висміяв мене. Сказав, що я можу перебити весь Блавікен і додати кілька найближчих сіл, але він все одно з вежі не вийде. Чого так дивишся? Так, я обдурила тебе. Я все життя обманювала, якщо це було необхідно, заради чого ж робити виняток для тебе?

— Іди, Ренфрі.

— Ні, Геральте,— розсміялася вона і швидко вихопила меч.

— Ренфрі.

— Ні, Геральте. Ти свій вибір зробив, тепер моя черга.

Одним ривком вона зірвала спідницю зі стегон, закрутила нею в повітрі, обмотуючи

матеріал навколо лівого передпліччя. Геральт відступив, підняв руку, склавши пальці в Знак. Ренфрі знову засміялася, коротко, хрипко.

— Дарма, білоголовий. Це мене не бере. Тільки меч.

— Відійди, Ренфрі,— повторив він.— Відійди. Якщо ми схрестимо мечі, я … Я вже не зможу …

— Знаю,— сказала вона.— Але я … Я теж не можу інакше. Просто не можу. Ми є те, що ми є. Ти і я.

Вона рушила на нього погойдуючись, легким кроком. У правій руці, випрямленій і відведеній убік, поблискував меч, лівою вона волокла спідницю по землі. Геральт відступив на два кроки.

Вона стрибнула, махнула лівою рукою, спідниця злетіла в повітря, слідом за нею, заслонений матеріалом, блиснув меч. Короткий удар. Геральт відскочив, тканина його навіть не зачепила, а клинок Ренфрі ковзнув по його мечу, він машинально захистився серединою клинка, зв'язав обидва мечі коротким обертанням, намагаючись вибити у неї зброю. Це була помилка. Вона відбила його вістря і відразу на напівзігнутих, погойдуючи стегнами, вдарила, цілячись в обличчя. Геральт ледве встиг парирувати удар, відскочив від падаючої на нього тканини. Закружляв, уникаючи меча, що миготів у блискавичних ударах, знову відскочив. Вона налетіла на нього, кинула спідницю прямо в очі, вдарила зблизька з півоберту. Він відхилився, вивернувшись зовсім поруч з нею. Вона знала ці прийоми. Розвернулася одночасно з ним і, майже торкнувшись його, так що він відчув її дихання, проїхала йому лезом по грудях. Біль різонув його, але він не збив темпу. Розвернувся ще раз, в протилежний бік, відбив клинок, що летів до його скроні, зробив швидкий фінт і випад. Ренфрі відскочила, нахилилася для удару знизу. Геральт, присівши у випаді, блискавично рубонув її знизу, самим кінчиком меча, через відкрите стегно і пах.

Вона не крикнула. Упала на коліно і на бік, відпустила меч, вп'ялася обома руками в розсічене стегно. Кров поштовхами запульсувала між пальцями, струмочком стікаючи на прикрашений пояс, на лосині чоботи, на брудну бруківку. Натовп, втиснутий у вулички, заворушився і заволав.

Геральт сховав меч.

— Не йди,— простогнала вона, скручуючись у клубок.

Він не відповів.

— Мені … холодно …

Він не відповів. Ренфрі знову застогнала. Кров верткими цівками заповнювала ямки між каменями бруківки.

— Геральте… обійми мене.

Він не відповів.

Вона відвернулася і завмерла, притулившись щокою до каменів. Кинджал з дуже гострим лезом, який вона до того приховувала своїм тілом, вислизнув з її мертвіючих пальців.

Пройшла хвилина, що здалася вічністю. Відьмак підняв голову при звуці палиці Стрегобора, що стукала по бруківці. Чарівник швидко наближався, обходячи трупи стороною.

— Ну бійня!— засопів він.— Бачив, Геральте, усе бачив у кристалі…

— Неймовірно,— похитав він головою.— Сорокопудка мертва. Абсолютно.

Геральт не відповів.

— Ну, Геральте,— випростався чарівник,— іди за возом. Візьмемо її до вежі. Треба зробити розтин.

Він глянув на відьмака і, не дочекавшись відповіді, нахилився над тілом.

Хтось, незнайомий відьмаку, що сидів усередині нього, стиснув руків'я меча, швидко вихопив його з піхов. «Тільки торкнися її, чаклуне,— сказав той, кого відьмак не знав.— Тільки торкнися її, і твоя голова опиниться на бруківці».

— Ти що, Геральте, здурів? Та ти поранений, у шоці! Розтин — єдиний спосіб дізнатися…

— Не торкайся її!

Стрегобор, бачачи занесений над ним меч, відскочив, змахнув посохом.

— Добре!— крикнув він.— Як хочеш! Але ти так ніколи і не дізнаєшся! Ніколи не будеш впевнений! Ніколи, чуєщ, відьмаче!

— Геть!

— Як хочеш,— маг повернувся, вдарив палицею в бруківку.— Я повертаюся в Ковир, ні на мить не затримаюсь в цій дірі. Пішли зі мною. Не залишайся тут. Ці люди нічого не знають, не розуміють, вони тільки бачили, як ти вбиваєш. А ти вбиваєш огидно, Геральте. Ну, пішли?

Геральт не відповів, навіть не глянув на нього. Прибрав меч. Стрегобор знизав плечима і швидко відійшов, ритмічно постукуючи палицею.

З натовпу полетів камінь, вдарився об бруківку. За ним просвистів другий, біля самого плеча Геральта. Відьмак, випроставшись, підняв обидві руки, виконав ними швидкий рух. Натовп зашумів, камені посипалися густіше, але Знак відкидав їх убік — вони пролітали повз ціль, котру оберігав невидимий, обтічний панцир.

— Годі!— Гаркнув Кальдемейн.— Кінчайте з цим, дідько …

Натовп загудів, як хвиля прибою, але каміння перестало літати. Відьмак стояв нерухомо.

Війт підійшов до нього.

— Це,— сказав він, широким жестом вказуючи нерухомі тіла, що валялися на площі,— все? Так воно виглядає — Менше Зло, яке ти вибрав? Ти зробив уже все, що вважав за потрібне?

— Так,— насилу, не відразу відповів Геральт.

— Твоя рана серйозна?

— Ні.

— У такому разі йди звідси.

— Добре,— сказав відьмак. Він ще хвилину постояв, уникаючи погляду війта. Потім повільно, дуже повільно повернувся.

— Геральте!

Відьмак озирнувся.

— Не повертайся сюди ніколи,— сказав Кальдемейн.— Ніколи.

Голос розуму – 4

— Поговорімо, Іоле.

Мені необхідна ця розмова. Кажуть, мовчання — золото. Можливо. Не знаю. Принаймні, своя ціна у нього є.

Тобі легше, так, не заперечую. Адже ти добровільно обрала мовчання, ти зробила з нього жертву своїй богині. Я не вірю в Мелітеле, не вірю в існування інших богів, але ціную твій вибір, твою жертву, ціную і поважаю те, у що ти віриш. Бо твоя віра і посвята, ціна мовчання, яку ти платиш, зроблять тебе кращою, достойнішою. Принаймні, можуть зробити. А моє невір'я не може нічого. Воно безсиле.

Ти питаєш: у що я, в такому випадку, вірю?

В меч.

Бачиш, у мене їх два. У кожного відьмака по два мечі. Недоброзичливці базікають, ніби срібний — проти чудовиськ, а сталевий — проти людей. Це, звичайно, неправда. Є чудовиська, яких можна убити лише срібним клинком, але зустрічаються і такі, для яких смертельне залізо. Ні, Іоле, не будь-яке залізо, а тільки те, що міститься в метеоритах. Що таке метеорити? Ти, я думаю, не раз бачила падаючу зірку. Падаюча зірка — коротка світна смужка на нічному небі. Бачачи її, ти, мабуть, загадувала якесь бажання, може, для тебе це був черговий привід повірити в богів. Для мене метеорит всього лише шматочок металу, який, падаючи, зарывається у землю. Металу, з якого можна викувати меч.

Можеш, ну звичайно, можеш взяти мій меч в руку. Бачиш, який він легкий? Навіть ти його легко піднімеш. Ні! Не торкайся до вістря, поранишся. Воно гостріше за бритву. Таким має бути.

О так, я тренуюся часто. Кожну вільну хвилину. Мені не можна втрачати навичок. Сюди, у найдальший куток храмового парку, я теж прийшов, щоб розім'ятися, вигнати з м'язів мерзенне, шкідливе оніміння, яке на мене нападає, холод, що тече по моїх жилах. А ти мене знайшла. Смішно, кілька днів я намагався відшукати тебе. Хотів…

Мені потрібна ця розмова, Іоле. Сядьмо, поговорімо трохи.

Адже ти мене зовсім не знаєш.

Мене звуть Геральт. Геральт з… Ні. Просто Геральт. Геральт з нізвідки. Я відьмак.

Мій дім — Каер Морхен, Обитель відьмаків. Я звідти. Є… Була така фортеця. Від неї мало що залишилося.

Каер Морхен… Там «виготовляли» таких, як я. Тепер цього вже не роблять, а в Каер Морхені вже ніхто не живе. Ніхто, крім Весемира. Хто такий Весемир? Мій батько. Чому ти дивуєшся? Що в цьому дивного? У кожного є якийсь батько. Мій — Весемир. То й що, що несправжній. Справжнього я не знав, матір теж. Не знаю навіть, чи живі вони. І, загалом, мені це байдуже.

Так, Каер Морхен… Я пройшов там звичайну мутацію. Випробування Травами, а потім — як завжди. Гормони, витяжки, віруси. І все заново. І ще раз. До результату. Вважалося, що я переніс трансмутацію напрочуд добре, хворів дуже недовго. Ну і мене визнали досить імунізованим — є таке вчене слово — хлопцем і відібрали для подальших, більш складних… експериментів. Ці були ще гірші. Значно гірші… Але, як бачиш, я вижив. Єдиний з усіх, кого для цих експериментів відібрали. З тих пір у мене біле волосся. Повна відсутність пігменту. Як то кажуть — побічний ефект. Так, дріб'язок. Майже не заважає.

Потім мене навчали всякому. Досить довго. І, нарешті, настав день, коли я покинув Каер Морхен і вийшов на битий шлях. У мене вже був медальйон. Ось цей. Знак Школи Вовка. Дали мені і два мечі — срібний і сталевий. Крім мечів, я ніс переконання, запал, мотивування і… віру. Віру в те, що я потрібний і корисний. Бо світ, Іоле, нібито сповнений чудовиськ і бестій, а в моє завдання входило захищати тих, кому ці чудовиська загрожують. Йдучи з Каер Морхену, я мріяв зустрітися зі своїм першим чудовиськом, не міг дочекатися тієї хвилини, коли зіткнемося з ним лицем до лиця. І дочекався.

У мого першого «чудовиська», Іоле, була розкішна лисина і огидні зуби. Я зустрівся з ним на тракті, де він разом з дружками-мародерами з якоїсь армії зупинив селянську підводу і витягнув дівчинку років, ймовірно, тринадцяти, а може, й менше. Дружки тримали батька дівчинки, а лисий зривав з неї платтячко і верещав, що їй-бо саме час дізнатися, що таке справжній чоловік. Я під'їхав, зліз з сідла і сказав лисому, що для нього теж настав такий час. Мені це здавалося страшенно смішним. Лисий відпустив дівча і кинувся на мене з сокирою. Він був страшенно повільний, але міцненький. Я вдарив його двічі, тільки тоді він впав. Удари були не дуже точні, але дуже, я б сказав, ефектні, такі, що дружки лисого втекли, бачачи, що може зробити з людини відьмацький меч.

Тобі не нудно, Іоле?

Мені потрібна ця розмова. Вона мені дуже потрібна.

То на чому я зупинився? Так, на моєму першому благодіянні. Бачиш, Іоле, в Каер Морхені мені в голову вбили, що не слід вплутуватися в такі історії, треба обходити їх стороною, не вдавати із себе мандрівного лицаря і не підміняти правоохоронців. Я вийшов на тракт не геройствувати, а за гроші виконувати доручені мені роботи. А я втрутився, як дурень, не від'їхавши й п'ятдесяти верст від підніжжя гір. Знаєш, чому я це зробив? Хотів, щоб дівчинка, заливаючись сльозами, цілувала мені, своєму визволителю, руки, а її батько розсипався би в подяках, стоячи на колінах. Натомість батько дівчинки втік разом з мародерами, а дівчинку, на яку пролилася більша частина крові лисого, вирвало, і з нею стався напад істерії, а коли я до неї підійшов, вона з переляку знепритомніла. З тих пір я майже ніколи не встрявав у подібні історії.

Я відвідував міста і фортеці, шукав сповіщення, прибиті до стовпів на перехрестях. Шукав повідомлення на кшталт: «Терміново потрібен відьмак. Оплата за угодою». А потім, як правило, було якесь урочище, підземелля, некрополь чи руїни, лісовий яр або печера в горах, забита кістками і смердючим падлом. І що-небудь таке, єдиною метою якого було вбивати. Від голоду, заради задоволення, виконуючи чиюсь хвору волю, з інших причин, але — вбивати. Мантихор, виверн, мгляк, жагниця, жряк, химера, лісовик, вампір, гуль, гравейр, перевертень, гігаскорпіон, стрига, упир, яга, мара, глумець. І був танець у темряві та помахи меча. І був страх і жах в очах того, хто вручав мені потім плату.

Помилки? А як же, були.

Але я завжди дотримувався принципів. Ні, не кодексу. Іноді просто прикривався кодексом. Людям це подобається. Тих, хто має кодекси і керується ними, шанують і поважають.

Не існує ніяких кодексів, Іоле. Ще не написаний жоден кодекс для відьмаків. Я свій собі придумав сам. Взяв і придумав. І дотримувався його. Завжди…

Ну, скажімо, майже завжди.

Адже бувало й так, що мені здавалося, ніби все ясно, ніяких сумнівів. Просто треба сказати собі: «А яке мені діло? Чи не все одно, я — відьмак». І слід було прислухатися до

голосу розуму. Послухатися інтуїції, якщо не досвіду. Та хоч би й звичайного, звичайнісінького собі страху.

Треба було послухати голосу розуму і тоді…

Я не послухався.

Я думав, вибираю Менше Зло. Ну і вибрав… Менше Зло. Менше Зло! Я, Геральт з Ривії. Якого ще називають М'ясником з Блавікену. Ні, Іоле, не торкайся моєї руки. Контакт може вивільнити в тобі… Ти можеш побачити…

Я не хочу, щоб ти побачила. Не хочу знати. Мені відоме моє Призначення, яке крутить і вертить мною, як смерч. Моє Призначення? Воно йде за мною слідом, але я ніколи не озираюся.

Петля? Так, Неннеке, здається, відчуває це. Що мене тоді смикнуло, в Цинтрі? Хіба можна було так нерозумно ризикувати?

Ні, ні і ще раз ні. Я ніколи не озираюся. А в Цинтру не повернуся, буду обходити її, як розсадник чуми. Ніколи туди не повернуся.

Так, якщо мої розрахунки вірні, дитина повинна була народитися в травні, приблизно в дні свята Беллетейн. Якщо я правий, то це був би цікавий збіг обставин. Бо Йєннефер теж народилася в Беллетейн…

Пішли, Іоле. Сутеніє.

Дякую тобі за те, що ти погодилася зі мною поговорити.

Дякую тобі, Іоле.

Ні, ні, зі мною все в порядку. Я почуваю себе чудово.

Цілком.

Цілком.

Питання ціни

1

До горла відьмака був приставлений ніж.

Відьмак лежав, занурившись в мильну воду й відкинувши голову на слизький край дерев'яної бадді. У роті відчувався гіркий присмак мила. Ніж, тупий як валянок, болісно скріб йому кадик, із хрускотом переміщуючись до підборіддя.

Цирульник з міною художника, що усвідомлює народження шедевра, шкрябнув ще раз, ніби роблячи останній мазок, потім витер йому обличчя шматком лляного полотна, змоченого чимсь таким, що цілком могло зійти за настоянку лікарського дягелю.

Геральт підвівся, дозволив слузі вилити на себе цебро води, виліз із бадді, залишаючи на підлозі сліди мокрих ніг.

— Рушник, пане,— слуга із цікавістю глянув на його медальйон.

— Дякую.

— Ось одяг,— сказав Гаксо.— Сорочка, штани, підштанники, камзол. А ось взуття.

— Ви про все подумали, кастеляне. А у своїх черевиках не можна?

— Не можна. Пива?

— Залюбки.

Він одягався повільно. Дотик чужого, шорсткого, незвичного одягу до розпареного тіла псував настрій, який встановився, доки він відмокав у гарячій воді.

— Пане кастелян?

— Слухаю вас, пане Геральт.

— Чи не знаєте, до чого все це? Навіщо я тут потрібен?

— Не моє діло,— сказав Гаксо, зиркнувши на слуг.— Мені велено вас надягти…

— Ви хотіли сказати одягти?

— Ну так, одягти й привести на бенкет, до королеви. Одягніть, вибачте, надягніть камзол, пане Геральт, і сховайте під ним відьминський медальйон.

— Відьмацький, пане кастелян, відьмацький. Тут лежав мій кинджал.

— Уже не лежить. Він у безпечному місці, як і обидва мечі та решта вашого майна. Там, куди ви йдете, ходять без зброї.

Відьмак знизав плечима, обсмикав тіснуватий пурпурного кольору камзол.

— А це що?— він указав на вишивку, що прикрашала груди.

— О, звичайно,— сказав Гаксо,— ледь не забув. На час бенкету ви будете шляхетним хазяїном Равіксом із Чотирирогу. Як почесний гість сядете одесную королеви. Таке її бажання. А на камзолі — ваш герб. На золотому полі чорний ведмідь, на ньому дівчина в блакитному одіянні з розпущеним волоссям й піднесеними руками. Маєте це запам'ятати, хто-небудь із гостей може мати пунктик на геральдиці, таке частенько трапляється.

— Ясно. Запам'ятаю,— серйозно сказав Геральт.— А Чотирирога — де це?

— Чотириріг. Досить далеко. Ви готові? Можна йти?

— Можна. Скажіть-но ще, пане Гаксо, з якого приводу бенкет?

— Принцесі Паветті виповнюється п'ятнадцять, за звичаєм заявилися претенденти на її руку. Королева Каланте хоче видати її за кого-небудь зі Скелліге. Нам необхідний союз із острів'янами.

— Чому саме з ними?

— На тих, з ким у них союз, вони нападають рідше, ніж на інших.

— Вагомий привід.

— Але не єдиний. У Цинтрі, пане Геральт, традиція не дозволяє правити жінці. Наш король, Роґнер, недавно помер від морової пошесті, а іншого чоловіка королева мати не бажає. Наша правителька Каланте — жінка мудра й справедлива, але король є король. Той, хто одружиться на принцесі, займе трон. Добре, якби попався бойовий хлопець. А таких треба шукати на островах. Вони там народ жорсткий. Ну, пішли.

На середині внутрішньої галереї, що оточувала невеликий порожній дворик, Геральт зупинився й тихо проговорив:

— Скажіть, пане кастелян. Ми зараз одні. Для чого королеві знадобився відьмак? Ви повинні дещо знати. Хто, якщо не ви?

— Для того, для чого й усім іншим,— буркнув Гаксо.— Цинтра нічим не відрізняється від інших місць. У нас є й перевертні, і василіски, та й мантихор знайдеться, якщо доладно пошукати. А значить, і відьмак може згодитися.

— Ох, крутите. Я питаю, навіщо королеві знадобився відьмак на бенкеті, до того ж переодягнений у блакитного ведмедя з розпущеним волоссям.

Гаксо теж зупинився й навіть перегнувся через балюстраду галереї.

— Коїться щось недобре, пане Геральт,— буркнув він.— У замку, значить. Щось тут з'являється час від часу.

— Що?

— А що може з'являтися? Страховисько якесь. Кажуть, маленьке, горбате, усе в шипах, немов їжак. Ночами замком бродить, ланцюгами гримить. Охає й стогне в покоях.

— Ви самі-то бачили?

— Ні,— Гаксо сплюнув.— І бачити не бажаю.

— Плетете, пане кастелян, плетете,— поморщився відьмак.— Одне з іншим не в'яжеться. Ми йдемо на заручний бенкет. І що я там повинен робити? Доглядати, як би з-під столу не виліз горбун і не заохав? Без зброї? Вирядженний немов блазень? Ех, пане Гаксо!

— А, думайте що хочете,— надувся Гаксо.— Веліли нічого вам не казати. Ви просили, от я й сказав. А ви — мовляв, я плету. Ввічливі аж страх!

— Вибачте, не хотів вас образити. Просто здивувався…

— Перестаньте дивуватися,— Гаксо, усе ще ображений, повернув голову.— Ви тут не для того, щоб дивуватися. І раджу, пане відьмак, якщо королева накаже вам роздягнутися догола, пофарбувати собі задницю блакитною фарбою й зависнути в сінях вниз головою як канделябр, робіть це не дивуючись і негайно. Інакше можуть бути неприємності. Зрозуміло?

— А як же. Ходімо, пане Гаксо. Що б там не було, зголоднів я після купання.

2

Не вважаючи ні до чого не зобов’язуючого формального вітання, коли вона назвала його «володарем Чотирирогу», королева Каланте не обмінялася з відьмаком ані словом. Бенкет ще не починався, гості, що їх гучно оголошував герольд, продовжували з'їжджатися.

За величезним прямокутним столом могли розміститися понад сорок людей. В голові столу на троні з високою спинкою сиділа Каланте. Праворуч від неї сів Геральт, ліворуч — Дрогодар, сивоволосий бард із лютнею. Два верхні крісла ліворуч від королеви пустували.

Праворуч від Геральта уздовж довгої сторони стола сіли кастелян Гаксо й воєвода з іменем, що важко запам'ятовувалося. Далі сиділи гості із князівства Аттре — похмурий і мовчазний лицар Райнфарн і його підопічний, товстощокий дванадцятирічний князь Віндгальм, один із претендентів на руку принцеси. Далі — барвисті й різномасті лицарі із Цинтри й околишні васали.

— Барон Ейлемберт з Тіґґу!— виголосив герольд.

— Кудкудак!— буркнула Каланте, штовхнувши ліктем Дрогодара.— Буде потіха.

Худий і вусатий багато виряджений лицар низько поклонився, але його живі веселі очі й блукаюча на губах посмішка суперечили смиренному вигляду.

— Вітаю вас, пане Кудкудак,— церемонно вимовила королева. Прізвисько барона явно зрослося з ним міцніше, ніж родове ім'я.— Рада бачити.

— І я радий запрошенню,— зітхнувши, повідомив Кудкудак.— Що ж, подивлюся на принцесу, коли на те твоя воля, королево. Важко жити на самоті, пані.

— Ну-ну, пане Кудкудак,— слабко посміхнулася Каланте, накручуючи на палець локон. — Ми прекрасно знаємо, що ви одружені.

— Ооох,— зітхнув барон.— Сама знаєш, пані, яка слабка й ніжна в мене дружина, а тепер у наших краях саме віспа ходить. Ставлю свій пояс проти старих постолів, що через рік з нею буде покінчено.

— Бідненький Кудкудак, але й щасливець одночасно,— Каланте посміхнулася ще миліше.— Дружина в тебе дійсно слабенька. Я чула, коли на торішніх жнивах вона застукала тебе в копиці з дівкою, то гнала вилами чи не версту, та так і не наздогнала. Треба її краще годувати й доглядати, щоб ночами спина не мерзнула. І через рік, от побачиш, вичухається.

Кудкудак посумнів, але не дуже переконливо.

— Натяк зрозумів. Але на бенкеті залишитися можу?

— Буду рада, бароне.

— Посольство зі Скелліге!— крикнув уже доволі захриплий герольд.

Остров'яни ввійшли молодецькими гучними кроками, учотирьох, у блискучих шкіряних куртках, обшитих хутром котика, оперезані картатими вовняними шарфами. Першим ішов жилавий воїн, смаглявий, з орлиним носом, поруч — плечистий юнак з рудою шевелюрою. Усі четверо схилилися перед королевою.

— Вважаю за честь,— сказала Каланте, злегка почервонівши,— знову вітати у своєму замку знатного лицаря Ейста Турсеаха зі Скелліге. Якщо б не добре відомий факт, що тобі перечить думка про сімейні узи, я б з радістю прийняла звістку, що ти, можливо, прибув просити руки моєї Паветти. Невже самотність стала тобі докучати?

— Досить часто, прекрасна Каланте,— відповів смуглолиций остров'янин, піднімаючи на королеву палаючі очі.— Однак я веду занадто небезпечне життя, щоб думати про

постійний зв'язок. Якби не це… Паветта ще молодий бутон, що нерозкрився, але…

— Що «але», лицарю?

— Яблучко від яблуньки недалеко падає,— посміхнувся Ейст Турсеах, блиснувши білизною зубів.— Досить глянути на тебе, королево, щоб побачити, якою красунею стане принцеса, коли досягне того віку, у якому жінка може дати щастя воїнові. Зараз же боротися за її руку повинні юнаки. Такі, як племінник нашого короля Брана, Крах ан Крайт, що прибув до тебе саме із цією метою.

Крах, нахиливши руду голову, опустився перед королевою на одне коліно.

— А кого ти ще привів, Ейсте?

Кряжистий чоловік з мітлуватою бородою й здоровань із волинкою за спиною опустилися на коліно поруч із Крахом ан Крайтом.

— Це доблесний друїд Мишовур, як і я,— друг і радник короля Брана. А це Драйг Бон-Дху, наш славетний скальд. Тридцять же моряків зі Скелліге чекають у дворі, сподіваючись, що прекрасна Каланте із Цинтри покажеться їм бодай у вікні.

— Розсідайтеся, шляхетні гості. Ти, пане Турсеах, тут.

Ейст зайняв вільне місце на вузькій стороні стола, відділений від королеви тільки порожнім стільцем і місцем Дрогодара. Інші остров'яни сіли ліворуч, між маршалом двору Віссегердом і трійкою синів правителя зі Стрепту, яких звали Слиздяк, Дроздяк і Держигірка.

— Ну, більш-менш усі,— нахилилася королева до маршала.— Починаємо, Віссегерде.

Маршал ляснув у долоні. Слуги із тарелями й глечиками в руках строєм рушили до столу, і їх вітав радісний гул.

Каланте майже нічого не їла, лише байдуже колупала страви срібною виделкою. Дрогодар, щось швидко поковтавши, бриньчав на лютні. Зате інші гості активно спустошували тарелі із запеченими поросятами, птахами, рибою й молюсками, при цьому випереджав усіх рудий Крах ан Крайт. Райнфарн із Аттре строго стежив за юним князем Віндгальмом, один раз навіть дав йому по руках за спробу схопити глечик з яблучною наливкою. Кудкудак, на секунду відірвавшись від баранячої ноги, порадував сусідів свистом болотної черепахи. Ставало усе веселіше. Звучали тости, все менш зграбні.

Каланте поправила тонкий золотий обруч на попелясто-сірому, закрученому локонами волоссі, злегка повернулася до Геральта, що намагався розгризти панцир великого червоного омара.

— Ну, відьмаче,— сказала вона,— за столом уже досить гамірно, щоб непомітно обмінятися кількома словами. Почнемо з люб'язностей. Я рада познайомитися з тобою.

— Взаємно радий, королево.

— А тепер так: у мене до тебе справа.

— Здогадуюся. Рідко хто мене запрошує на гулянки із чистої симпатії.

— Треба думати, ти не надто цікавий співрозмовник за столом. Ну а ще про що-небудь ти здогадуєшся?

— Так.

— Про що ж?

— Скажу, коли довідаюся, яка в тебе до мене справа, королево.

— Геральте,— сказала Каланте, торкнувшись пальцями намиста, у якому найменший смарагд був розміром зі скарабея,— як по-твоєму, яке завдання можна придумати для відьмака? Га? Викопати колодязь? Залатати діру в даху? Виткати гобелен, що зображує всі

пози, які король Вріданк і прекрасна Церо спробували під час першої ночі? Думаю, ти й сам прекрасно знаєш, у чому полягає твоя професія.

— Знаю. І тепер можу сказати, про що я здогадався.

— Цікаво.

— Про те, що, як і багато інших, ти плутаєш мою професію із зовсім іншою.

— Ах,— Каланте із замисленим і відсутнім видом, злегка нахилившись до Дрогодара, що бринчав на лютні, проговорила:

— І хто ж вони такі, Геральте, ті багато хто, які виявилися рівними мені по невігластву? І з якою такою професією ці дурні плутають твою?

— Королево,— спокійно сказав Геральт,— на шляху до Цинтри мені зустрічалися селяни, купці, лахмітники-краснолюди, казанярі й лісоруби. Вони говорили про бабу-ягу, у якої десь у тутешніх місцях є лігвище, такий собі будиночок на пазуристих курячих ніжках. Згадували про химеру, що гніздиться в горах. Про жагниць-коромисел і сколопендроморфів. Начебто б зустрічається й мантіхор, якщо належно пошукати. Так що роботи для відьмака вистачає, і при цьому йому навіть немає потреби наряджатися в чуже пір'я й герби.

— Ти не відповів на запитання.

— Королево, не сумніваюся, що союз зі Скелліге, укладений шляхом заміжжя твоєї доньки, Цинтрі необхідний. Можливо, інтриганів, які прагнуть цьому перешкодити, варто було б провчити, та так, щоб правитель не був у це замішаний. Зрозуміло, краще, якщо б це зробив нікому тут не відомий хазяїн із Чотирирогу, який відразу зникне зі сцени. А тепер я відповім на твоє питання. Ти плутаєш мою спеціальність із професією найманого вбивці. А багато інших — це ті, у руках у яких влада. Мене вже не раз кликали в палаци, у яких проблеми хазяїна вимагають швидких ударів меча. Але я ніколи не вбивав людей заради грошей, незалежно від того, вимагали цього добрі, чи погані обставини. І ніколи цього робити не стану.

Атмосфера за столом пожвавлювалася пропорційно кількості спожитого пива. Рудий Крах ан Крайт знайшов вдячних слухачів, які слухали його розповіді про битву під Твітом. Накресливши на столі карту за допомогою кістки з м'ясом, змоченої в соусі, він наносив на неї тактичну ситуацію, при цьому голосно верещачи. Кудкудак, доводячи справедливість даного йому прізвиська, зненацька закудахтав, немов справжнісінька квочка, викликавши загальні веселощі бенкетуючих і розпач слуг, що вирішили, що, насміхаючись над пильністю охоронців, у залу знадвору проникнув птах.

— Т-а-а-ак, доля покарала мене надто вже здогадливим відьмаком,— посміхнулася Каланте, але очі її були прищулені й злі.— Відьмак, який без тіні поваги або хоча б елементарної шанобливості розкриває мої інтриги й жахливі злочинні плани. Послухай, а чи випадково не притупило твого розуму замилування моєю красою й привабливістю? Ніколи більше так не роби, Геральте. Не говори так з тими, у кого в руках влада. Ніхто не вибачить тобі цього, а ти знаєш королів, знаєщ, що засобів у них достатньо. Кинджал. Отрута. Підземелля. Розпечені кліщі. Є сотні, тисячі способів, до яких вдаються королі, що звикли мстити за ображену гордість. Ти не повіриш, Геральте, як легко зачепити гордість деяких владик. Рідко хто з них спокійно вислухає такі слова, як «Ні», «Не буду», «Ніколи». Мало того, досить їх перебити або вставити невідповідне слівце, і все — катування забезпечене.

Каланте склала білі вузькі долоні й злегка торкнулася їх губами, зробивши ефектну паузу. Геральт не перебивав і не вставляв невідповідних слівець.

— Королі,— продовжувала Каланте,— поділяють людей на дві категорії. Одним

наказують, інших купують. Тому що королі дотримуються старої й банальної істини: купити можна кожного. Кожного. Питання тільки в ціні. Із цим ти згодний? Ах, марно я запитую, ти ж відьмак, виконуєш свою роботу й береш плату. По відношенню до тебе слово «купити» втрачає своє презирливе звучання. І питання ціни у твоєму випадку — справа очевидна, пов'язана зі ступенем складності завдання, якістю виконання, майстерністю. І з твоєю славою, Геральте. Жебраки на ярмарках співають про діяння білоголового відьмака з Ривії. Якщо хоча б половина того, про що вони співають, правда, то можу посперечатися, що ціна твоїх послуг чимала. Залучати тебе до таких простих і банальних справ, як палацові інтриги й грабежі, було б марною витратою грошей. Це можуть зробити інші, більш дешеві руки.

— Брааак! Ґгааа-брааак!— раптом заволав Кудкудак, зірвавши голосні оплески за імітацію лементу чергової тварини. Геральт не знав якої, але не хотів би зустрітися із чим-небудь подібним. Він відвернувся, помітивши спокійний, ядуче-зелений погляд королеви. Дрогодар, опустивши голову й сховавши обличчя за сивим волоссям, що спадало на руки, тихо побренькував на лютні.

— Ах, Геральте,— сказала Каланте, жестом забороняючи слузі доливати кубок.— Я все говорю, а ти все мовчиш. Ми на бенкеті, нам хочеться як слід повеселитися. Розвесели мене. Мені починає бракувати твоїх цінних зауважень і проникливих коментарів. Не завадила б парочка компліментів, запевнення в повазі й вірності, наприклад. Черговість — на твій розсуд.

— Ну що ж, королево,— вимовив відьмак,— не сперечаюся, я, безсумніву, малоцікавий співрозмовник за столом. Надивуватися не можу, що саме мені ти зробила честь, помістивши поруч із собою. Адже тут можна було посадити набагато більш відповідну твоїм бажанням людину. Достатньо кому-небудь наказати або кого-небудь купити. Усього лише питання ціни.

— Говори, говори.— Каланте відкинула голову, прикрила очі й склала губи, зобразивши якусь подобу милої посмішки.

— Я неймовірно гордий тим, що саме мені випала честь сидіти поруч із королевою Каланте із Цинтри, красу якої перевищує тільки її мудрість. Не меншою честю я вважаю й те, що королева призволила чути про мене, а також і те, що на підставі почутого побажала використати мене для банальних справ. Минулою зимою князь Погробарк, не будучи настільки тонким розумом, намагався найняти мене для пошуків красуні, яка, переситившись його залицяннями, утекла з балу, загубивши туфельку. Я на превелику силу переконав його, що для цього потрібен спритний мисливець, а не відьмак.

Королева слухала із загадковою посмішкою на вустах.

— Та й інші владики, не настільки мудрі, як ти, правителько Каланте, бувало, пропонували мені елементарні, по суті, завдання. В основному їх цікавили банальні вбивства пасинка, вітчима, мачухи, дядечка, тітоньки, важко перелічити. Їм здавалося, начебто все впирається лише в ціну.

Посмішка королеви могла означати все що завгодно.

— Тому повторюю,— Геральт злегка нахилив голову.— Я не тямлю себе від гордості, маючи можливість сидіти поруч із тобою, королево. Гордість же для нас, відьмаків, значить дуже багато. Ти не повіриш, королево, як багато. Якийсь владика одного разу вразив гордість відьмака, запропонувавши тому роботу, що не узгоджувалася із честю й відьмацьким кодексом. Більше того, він не взяв до уваги ввічливої відмови, хотів втримати відьмака у своїх володіннях. Усі, хто б не коментував цей випадок, в один голос стверджували, що ідея

того владики була не з кращих.

— Геральте,— сказала Каланте, трохи помовчавши,— я помилилася. Ти виявився дуже цікавим співрозмовником за столом.

Кудкудак, обтрусивши вуса й каптан від пивної піни, задер голову й пронизливо завив, досить вдало наслідуючи виття вовчиці під час тічки. Собаки у дворі й по всій окрузі підтримали його виттям.

Один зі стрептських братів, здається, Держигірка, вмочивши палець у пиво, провів товсту риску поблизу військового підрозділу, намальованого Крахом ан Крайтом, і викрикнув:

— Помилково й бездарно! Не можна було так діяти. На цьому фланзі треба було поставити кінноту і вдарити збоку!

— Ха!— гаркнув Крах ан Крайт, репнувши кісткою по столу, у результаті чого обличчя й туніки сусідів покрилися плямами соусу.— Й послабити середину? Ключову позицію? Нісенітниця!

— Тільки сліпий або божевільний не маневрує при такій ситуації!

— Точно! Вірно!— крикнув Віндхальм з Аттре.

— А тебе хто запитує, гівнюче?

— Від гівнюка чую!

— Заткнися, бо вперіщу кісткою!

— Сиди на своїй задниці, Краху, і мовчи!— крикнув Ейст Турсеах, перериваючи бесіду з Віссегердом.— Досить лаятися! Агов, пане Дрогодар! Талант пропадає! Щоб слухати ваш прекрасний, але занадто тихий спів, необхідна зосередженість і серйозність. Драйгу Бон-Дху, кінчай жерти й хлебтати! За цим столом ти нікого не здивуєш ні тим, ні іншим. Подуйно в свої дудки й порадуй наші вуха пристойною бойовою музикою. З твого дозволу, шляхетна Каланте!

— О матір моя,— шепнула королева Геральту, у німому розпачі зводячи очі до стелі. Але кивнула, посміхнувшись природно й доброзичливо.

— Драйгу Бон-Дху,— проговорив Ейст,— зіграй нам пісню про битву під Хочебужем! Вона ж бо не підірве нашої довіри до тактичних дій полководців! І ще раз повідає про те, хто покрив себе нев'янучою славою в тому бою! Здоров'я героїчної Каланте із Цинтри!

— Здоров'я! Хвала!— ричали гості, наповнюючи кубки й глиняні кухлі.

Дудки драйгової волинки видали лиховісний гул, потім занили жахливим, протяжним вібруючим стогоном. Бенкетуючі заспівали, відбиваючи такт, тобто барабанячи, чим до рук трапило, по столу. Кудкудак жадібно витріщився на мішок із козячої шкіри, безсумнівно, зачарований думкою про те, як би включити моторошні звуки, що виривалися з його черева, у свій репертуар.

— Хочебуж,— сказала Каланте, дивлячись на Геральта,— мій перший бій. Хоч я й побоююся викликати дорікання поважного відьмака, зізнаюся, що тоді билися через гроші. Ворог палив села, які платили нам данину, а ми, ненаситні й жадібні, замість того щоб допустити це, кинулися в бій. Банальний привід, банальна битва, банальні три тисячі трупів, розкльовані воронами. І зауваж, замість того щоб посоромитися, я сиджу тут, пишаючись, що про мене складають пісні. Навіть якщо їх маломелодійний спів супроводжується настільки страхітливою, варварською музикою.

Королева знову зобразила на обличчі пародію на посмішку, щасливу і доброзичливу, піднявши порожній кубок у відповідь на тости, що летіли з усіх боків столу. Геральт мовчав.

— Продовжимо.— Каланте прийняла подане Дрогодаром стегенце фазана і почала його витончено обгризати.— Отже, ти пробудив у мені інтерес. Мені розповідали, що ви, відьмаки, цікава каста, але я не надто вірила. Тепер вірю. Якщо вас вдарити, ви видаєте такий звук, ніби викувані зі сталі, а не виліплені з пташиного посліду. Однак це жодною мірою не змінює того факту, що ти знаходишся тут, щоб виконати завдання. І ти його виконаєш не мудруючи.

Геральт не посміхнувся ні насмішкувато, ні єхидно, хоча було в нього таке бажання.

— Я думала,— буркнула королева, приділяючи, здавалося, всю увагу виключно фазанячому стегенцю,— ти що-небудь скажеш. Або посміхнешся. Ні? Тим краще. То чи можна вважати, що ми уклали угоду?

— Нечіткі завдання,— сухо кинув відьмак,— неможливо чітко виконувати, королево.

— А що тут нечіткого? Ти ж відразу про все здогадався. Дійсно, я планую союз із Скелліге й заміжжя моєї дочки, Паветти. Ти не помилився, припустивши, що моїм планам щось загрожує, а також, що потрібний мені, щоб цю загрозу ліквідувати. Але на тому твоя здогадливість і закінчується. Припустивши, начебто я плутаю професію твою із професією найманого вбивці, ти завдав мені болю. Урахуй, Геральте, я входжу до числа тих небагатьох владик, які абсолютно точно знають, чим займаються відьмаки й для яких справ їх слід запрошувати. З іншого боку, якщо хтось убиває людей так само спритно, як ти, нехай навіть і не заради грошей, він не повинен дивуватися тому, що настільки багато людей приписують йому професіоналізм у подібних справах. Твоя слава випереджає тебе, Геральте, і вона гучніша, ніж триклята волинка Драйга Бон-Дху. Та й приємних звуків у ній настільки ж мало.

Волинщик, хоч і не міг чути слів королеви, закінчив свій концерт. Застільники нагородили його хаотичною, гучною овацією й з новими силами кинулися винищувати запаси їжі й напоїв, віддавшись спогадам про хід різних битв і непристойним жартам про жінок. Кудкудак раз у раз видавав голосні звуки, однак неможливо було визначити однозначно, чи було це наслідування чергової тварини, або ж спроби полегшити переобтяжений шлунок.

Ейст Турсеах перегнувся через стіл.

— Королево, ймовірно, серйозні проблеми спонукують тебе увесь свій час присвячувати винятково хазяїну із Чотирирогу, але, я гадаю, пора б уже глянути на принцесу. Чого ми чекаємо? Не того ж, щоб Крах ан Крайт упився вкрай. А це вже близько.

— Ти, як завжди, правий, Ейсте.— Каланте тепло посміхнулася. Геральт не переставав дивуватися багатому арсеналу її посмішок.— Дійсно, ми зі шляхетним Равіксом обговорювали надзвичайно важливі справи. Але не хвилюйся, я присвячу час і тобі. Але ти ж знаєш мій принцип: спочатку справи, потім задоволення. Пане Гаксо!

Вона підняла руку, кивнула кастелянові. Гаксо мовчки встав, вклонився й швидко побіг по сходах, зникши в темній галерейці. Королева знову повернулася до відьмака.

— Чув? Ми, виявляється, надто захопилися бесідою. Якщо Паветта вже перестала вертітися перед дзеркалом, то зараз прийде. Тому слухай уважно, повторювати я не стану. Я прагну добитися того, що задумала й що ти досить точно вгадав. Ніяких інших рішень бути не може. Що стосується тебе, то в тебе є вибір. Тебе можуть змусити діяти за моїм наказом… Наслідки непослуху не бачу змісту розтлумачувати. Слухняність, зрозуміло, буде щедро нагороджена. Або ж ти можеш зробити мені платну послугу. Зауваж, я не сказала: «Можу тебе купити», тому що вирішила не уражати твого відьмацького самолюбства.

Погодься, різниця колосальна?

— Розміри цієї різниці якось вислизнули від моєї уваги.

— То ти вже постарайся бути більш уважний, коли я говорю з тобою. Різниця, дорогий мій, полягає в тому, що купленому покупець платить на власний розсуд, а той, хто робить послугу ціну призначає сам. Ясно?

— Більш-менш. Припустимо, я вибираю форму платної послуги. Але тобі не здається, що мені слід знати, у чому ця послуга полягає?

— Ні, не слід. Якщо це наказ, то він, звичайно, повинен бути конкретним і однозначним. Інша справа, коли мова йде про платну послугу. Мене цікавить результат. Нічого більше. Якими засобами ти його забезпечиш — твоя справа.

Геральт, піднявши голову, зустрівся із чорним пронизуючим поглядом Мишовура. Друїд зі Скелліге, не спускаючи з відьмака очей, ніби в задумі кришив у руці шматочок хліба, впускаючи крихти. Геральт глянув на стіл. Перед друїдом на дубовій стільниці крихти хліба, зернятка каші й червоні уламочки панцира омара швидко ворушилися, бігаючи немов мурахи. І складалися в руни. Руни — на мить — з'єдналися в слово. У питання.

Мишовур чекав, не спускаючи з Геральта очей. Відьмак ледь помітно кивнув. Друїд опустив повіки і з кам'яним обличчям змів крихти зі столу.

— Шляхетні добродії!— оголосив герольд.— Паветта із Цинтри!

Гості затихли, повернувши голови до сходів.

Попереду йшли кастелян і світловолосий паж у пурпурового кольору куртці, за ними повільно, опустивши голову спускалася принцеса. Волосся в неї було того ж кольору, що в матері,— попелясто-сіре, але вона носила його заплетеними у дві товсті коси, що доходили майже до сідниць. Крім діадемки з мистецьки вирізаною гемою й поясу із дрібних золотих ланок, що охоплював на стегнах довге сріблясто-блакитне плаття, на Паветті не було ніяких прикрас.

Супроводжувана пажем, герольдом, кастеляном і Віссегердом, принцеса пройшла до столу й зайняла вільний стілець між Дрогодаром та Ейстом Турсеахом. Лицар-острів'янин поспішив подбати про її кубок і зайняти розмовою. Геральт звернув увагу, що відповідала вона не більше ніж одним словом. Очі в неї були постійно опущені й увесь час прикриті довгими віями, навіть під час гучних тостів, що летіли з усіх боків столу. Її краса, безсумнівно, справила враження на бенкетуючих. Крах ан Крайт перестав скрикувати й мовчки витріщався на Паветту, забувши навіть про кубок з пивом. Віндхальм з Аттре пожирав принцесу очима, переливаючись усіма барвами мінливості, немов лише кілька піщинок у годиннику відокремлювали його від шлюбного ложа. Підозріло зосередившись, розглядали мініатюрне личко дівчинки Кудкудак і брати зі Стрепту.

— Так,— тихо сказала Каланте, явно задоволена ефектом.— Що скажещ, Геральте? Без зайвої скромності — діва вродилася в матір. Мені навіть трохи шкода віддавати її в руки рудому опецьку Краху. Уся надія на те, що, може, зі шмаркача виросте щось такого ж класу, як Ейст Турсеах. Що не кажи — та ж кров. Ти мене слухаєш, Геральте? Цинтра повинна вступити в союз зі Скелліге, тому що того вимагають державні інтереси. Моя дочка повинна вийти за відповідну людину, тому що це моя дочка. Саме цей результат ти повинен мені забезпечити.

— Я? Невже недостатньо твоєї волі, королево?

— Події можуть піти так, що буде недостатньо.

— Що може бути сильнішим твоєї волі?

— Призначення.

— Ага. Значить, я, слабкий відьмак, повинен опиратися Призначенню, яке сильніше королівської волі. Відьмак, що бореться із Призначенням! Яка іронія!

— У чому ти бачиш іронію?

— Не будемо про це. Королево, схоже, послуга, якої ти вимагаєш, межує із неможливістю.

— Якби вона межувала з можливістю,— процідила крізь зуби Каланте,— я впоралася б сама, мені не знадобився б знаменитий Геральт з Ривії. Перестань мудрувати. Зробити можна все, це лише питання ціни. Чорт забирай, у твоєму відьмацькому ціннику повинна бути ціна за те, що межує із неможливістю. Думаю, чимала. Забезпеч потрібний мені результат, і ти отримаєш те, що побажаєш.

— Як ти сказала, королево?

— Дам, що побажаєш. Не люблю повторювати. Цікаво б довідатися, відьмаче, ти перед кожною роботою, за яку берешся, намагаєшся відбити в наймача бажання так само вперто, як у мене? Час іде, відьмаче. Так, чи ні? Відповідай.

— Так.

— Краще. Краще, Геральте. Твої відповіді вже набагато ближчі до ідеалу, усе більше скидаються на ті, яких я очікую. А тепер непомітно простягни ліву руку й помацай за спинкою мого трону.

Геральт сунув руку під жовто-блакитне драпірування. Майже відразу ж наткнувся на меч, пласко прикріплений до оббитої тисненою козячою шкірою спинки. Прекрасно знайомий меч.

— Королево,— кинув він тихо,— не кажучи вже про те, що я раніше сказав щодо знищення людей, ти, звичайно, розумієш, що проти Призначення меча недостатньо?

— Розумію,— Каланте опустила голову.— Необхідний ще відьмак, який цей меч тримає. Як бачиш, я подбала й про це.

— Королево…

— Ні слова більше, Геральте. Ми й так занадто довго перешіптуємося. На нас дивляться, а Ейст починає закипати. Тільки не надто налягай. Я волію, щоб рука в тебе була твердою.

Він так і зробив. Королева включилася в розмову, яку вели Ейст, Віссегерд та Мишовур за мовчазної і сонної участі Паветти. Дрогодар відклав лютню й надолужував згаяне в їжі. Гаксо був неговіркий. Воєвода з важко вимовним іменем, який щось чув про справи й проблеми Чотирирогу, запитав із пристойності, чи добре жеребляться кобили. Геральт відповів, що, мовляв, так, краще, ніж жеребці. Він не був певен, що жарт правильно зрозуміли. Більше питань воєвода не задавав.

Мишовур увесь час намагався зустрітися поглядом з відьмаком, але крихти на столі вже не ворушилися.

Крах ан Крайт усе більше зближався із двома братами зі Стрепту. Третій, наймолодший, зовсім захмелів, намагаючись витримати темп, запропонований Драйгом Бон-Дху. Здавалося, скальд із цього змагання вийшов тверезим як скельце.

Ті гості, що зібралися наприкінці столу, більш молоді й не настільки важливі, фальшиво затягли відому пісеньку про рогате козеня й мстиву, геть-чисто позбавлену почуття гумору бабцю.

Курчавий слуга й капітан варти в жовто-блакитних кольорах Цинтри підбігли до Віссегерду. Маршал, поморщившись, вислухав доповідь, устав, підійшов до трону й, низько

нахилившись, щось прошептав королеві. Каланте швидко глянула на Геральта й відповіла коротко, односкладово. Віссегерд нахилився ще нижче, зашептав, королева різко глянула на нього, мовчки вдарила долонею по підлокітнику трону. Маршал поклонився, передав наказ капітанові варти. Геральт не розчув, що це був за наказ. Однак побачив, що Мишовур неспокійно ворухнувся й глянув на Паветту — принцеса сиділа нерухомо, опустивши голову.

У залі почулися важкі кроки, що віддавали металом, пробиваючись крізь гул за столом. Бенкетуючі підняли голови і обернулися.

Фігура, що наближалася, була закована в панцир, скомбінований з металевих пластин і протрусної у воскові шкіри. Опуклий, гранований, чорно-блакитний нагрудник заходив на сегментну спідницю й короткі захисні щитки на стегнах. Металеві наплічники щетинилися гострими сталевими голками, забрало з густою сіткою, витягнуте на зразок собачої морди, було всіяне шипами, як шкірка каштана.

Хрускаючи й скриплячи, дивний гість наблизився до столу й застиг напроти трону.

— Шляхетна королево, шляхетні добродії,— проговорив прибулець через забрало, роблячи незграбний уклін.— Прошу вибачити за те, що порушую врочистий бенкет. Я Їжак з Ерленвальду.

— Вітаю тебе, Їжаче з Ерленвальду,— повільно проговорила Каланте.— Займи місце за столом. Ми в Цинтрі раді будь-якому гостю.

— Дякую, королево,— Їжак з Ерленвальду ще раз поклонився, торкнувся грудей рукою в залізній рукавичці.— Однак я прибув у Цинтру не як гість, а в справі — важливій, такій, що не терпить зволікання. Якщо королева Каланте дозволить, я викладу її суть негайно, не забираючи у вас надміру часу.

— Їжаче з Ерленвальду,— різко сказала королева.— Похвальна турбота про наш час не виправдовує зневажливості. А такою я вважаю те, що ти звертаєшся до мене через залізне решето. Тому — зніми шолом. Вже ж ми якось переживемо втрату часу, який тобі знадобиться на таку дію.

— Моє обличчя, королево, повинне залишатися прихованим. Поки. Із твого дозволу.

По залу пролетів гнівний шум, гул, тут і там посилений приглушеними лайками. Мишовур, нахиливши голову, беззвучно поворухнув губами. Відьмак відчув, як заклинання на секунду наелектризувало повітря, ворухнуло його медальйон. Каланте глянула на Їжака, прищулившись і постукуючи пальцями по підлокітникові трону.

— Дозволяю,— сказала вона нарешті.— Хотілося б вірити, що причина, якою ти керуєшся, досить серйозна. Отже, кажи, що привело тебе, Їжаче Безликий.

— Дякую за дозвіл,— вимовив прибулець.— Однак, щоб відхилити докір у відсутності поваги, поясню, що справа в лицарській обітниці. Я не можу відкрити обличчя, доки не проб'є північ.

Королева недбалим жестом підтвердила, що приймає пояснення. Їжак зробив крок уперед, скрипнувши шипастими латами.

— П'ятнадцять років тому,— пояснив він голосно,— твій чоловік, пані Каланте, король Роґнер, заблукав під час полювання в Ерленвальді. Блукаючи по бездоріжжю, упав з коня в яр і вивихнув ногу. Він лежав на дні яру й кликав на допомогу, але відповіддю було тільки шипіння змій та виття перевертнів, що наближалися. Він, безсумнівно, загинув би, якби не підоспіла допомога.

— Я знаю. Так воно й було,— підтвердила королева.— І якщо ти це знаєш теж, то, здогадуюся, що ти й був тим, хто надав йому допомогу.

— Так. Тільки завдяки мені він повернувся в замок цілим і неушкодженим. До тебе, королево.

— Виходить, я маю тобі дякувати, Їжаче з Ерленвальду. Ця дяка не стає меншою від того, що Роґнер, владика мого серця й ложа, уже покинув цей світ. Я рада б запитати, яким чином можу виявити дяку, однак боюся, що шляхетного лицаря, що дає обітниці, що й керується у всіх учинках лицарським кодексом, таке питання може образити, оскільки це припускало б, що допомога, яку ти надав королеві, не була безкорисливою.

— Ти прекрасно знаєш, королево, що вона дійсно не була такою. Знаєш також, що я саме й прийшов за нагородою, обіцяною мені королем за порятунок його життя.

— Он як?— посміхнулася королева, але в її очах забігали зелені іскорки.— Значить, ти знайшов короля на дні яру, беззбройного, пораненого, кинутого напризволяще долі, на милість змій і чудовиськ, і тільки після того, як він пообіцяв тобі нагороду, поспішив йому на допомогу? А якщо б він не хотів або не міг обіцяти нагороди, ти залишив би його там, а я дотепер не знала б, де біліють його кості? Ах як шляхетно! Вже ж, напевно, ти керувався якою-небудь лицарською обітницею.

Шум між присутніми підсилився.

— І сьогодні прибув за нагородою, Їжаче?— продовжувала королева, посміхаючись усе більш зловісно.— Через п'ятнадцять років? Імовірно, сподіваєшся на відсотки, які набігли за цей час? Тут не банк гномів, Їжаче. Значить, кажеш, нагороду тобі обіцяв Роґнер? Що вдієш, важкувато буде призвати його сюди, щоб він розплатився з тобою. Мабуть, простіше відправити тебе до нього, на той світ. Там ви домовитеся, хто кому заборгував. Я достатньо сильно любила свого чоловіка, Їжаче, щоб не думати про те, що могла б втратити його вже тоді, п'ятнадцять років тому, якщо б він не захотів з тобою торгуватися. Ця думка викликає в мене не надто приємні почуття до твоєї особи. Чи знаєш ти, замаскований прибульцю, що зараз тут у Цинтрі, у моєму замку й у моїх руках, ти настільки ж безпомічний і близький до смерті, як і Роґнер тоді, на дні яру? Так що ж ти можеш запропонувати мені, яку ціну, яку нагороду, якщо я пообіцяю, що ти підеш звідси живим?

Медальйон на шиї Геральта сіпнувся, затремтів. Відьмак швидко глянув на Мишовура, зустрівся з його пронизуючим, явно стурбованим поглядом. Він злегка покачав головою, питально підняв брови. Друїд теж зробив негативний рух, ледь-помітно вказавши кучерявенькою бородою на Їжака. Геральт не був впевнений.

— Твої слова,— викрикнув Їжак,— розраховані на те, щоб злякати мене. І на те, щоб викликати гнів тих шляхетних панів, що зібралися тут, презирство з боку твоєї красуні дочки, Паветти. Але найголовніше — твої слова брехливі. І ти прекрасно знаєш це!

— Інакше кажучи, я брешу як собака,— на губах Каланте заграла дуже неприємна посмішка.

— Ти добре знаєш, королево,— спокійно продовжував прибулець,— що тоді відбулося в Ерленвальді. Знаєш, що врятований мною Роґнер сам, по своїй волі заприсягся дати мені все, що я побажаю. Я призиваю всіх у свідки того, що я зараз скажу! Коли король, якого я врятував і відвів до табору, знову запитав, чого я хочу, я відповів. Попросив, щоб він обіцяв віддати мені те, що залишив вдома, але про що не знає й чого не очікує. І король заприсягся, що бути тому. А повернувшись у замок, застав тебе, Каланте, коли ти народжувала. Так, королево, я чекав п'ятнадцять років, а в цей час відсотки на мою нагороду росли. Сьогодні, дивлячись на прекрасну Паветту, я бачу, що очікування себе виправдало! Милостиві панове, добродії й лицарі! Частина з вас прибула в Цинтру просити руки принцеси. Заявляю, що ви

прибули дарма. Від дня свого народження, у силу королівської клятви, прекрасна Паветта належить мені!

Серед бенкетуючих вибухнула буря. Хтось кричав, хтось лаявся, хтось бив кулаками по столу, перевертаючи посуд. Держигірка зі Стрепту вихопив ніж, що стирчав у баранячій печінці, і взявся ним розмахувати. Крах ан Крайт, нахилившись, явно намагався вирвати поперечину із хрестовини столу.

— Це нечувано!— репетував Віссегерд.— Чим ти доведеш? Де докази?

— Обличчя королеви,— викликнув Їжак, простягнувши руку в залізній рукавичці,— найкращий тому доказ.

Паветта сиділа нерухомо, не піднімаючи голови. У повітрі конденсувалося щось дуже дивне. Медальйон відьмака смикався на ланцюжку під камзолом. Геральт побачив, як королева рухом руки підкликала пажа, що стояв поруч, і пошепки віддала йому короткий наказ. Який, Геральт не розчув, однак подив, що з'явився на обличчі хлопця, і те, що королеві довелося повторити наказ, змусило його задуматися. Паж побіг до виходу.

Гомін за столом не припинявся. Ейст Турсеах повернувся до королеви.

— Каланте, він каже правду?

— А якщо навіть і так,— процідила королева, кусаючи губи й смикаючи зелений шарф на руці,— то що?

— Якщо він каже правду,— насупився Ейст,— то обіцянку доведеться виконати.

— Правда?

— Треба розуміти,— тужно запитав остров'янин,— що так само безтурботно ти ставишся до всіх обіцянок? У тому числі й до тих, які так добре закріпилися в мене в пам'яті?

Геральт, який ніяк не очікував побачити на обличчі Каланте яскравого рум'янцю, вологих очей і тремтячих губ, був здивований.

— Ейсте,— шепнула королева,— це зовсім інше…

— Правда?

— Ах ти, сучий сину,— зненацька гаркнув Крах ан Крайт, зриваючись із місця.— Останній дурень, який насмілився стверджувати, начебто я щось зробив дарма, був обгризений крабами на дні затоки Алленкер. Не для того прибув я сюди зі Скелліге, щоб вертатися ні із чим! Конкурент знайшовся! Агов, а ну хто-небудь принесіть мені меча і дайте залізяку цьому дурневі! Зараз подивимося, хто…

— А може, заткнешся, Краху?— в'їдливо кинув Ейст, спершись обома руками на стіл.— Драйгу Бон-Дху! Головою відповідаєш за королівського племінника!

— Мене ти теж заспокоїш, Турсеаху?— крикнув, встаючи, Райнфарн із Аттре.— Хто посміє утримати мене від того, щоб змити кров'ю ганьбу, нанесену моєму князеві? І його синові Віндхальму, єдиному, гідному руки й ложа Паветти! Подайте мій меч! Зараз тут, на місці, я покажу цьому Їжакові, або як там його кличуть, як ми в Аттре відповідаємо на подібні образи! Цікаво, знайдеться хто-небудь або що-небудь, здатне мене зупинити?

— Охоче. А як же звичай?— спокійно сказав Ейст Турсеах.— Негоже починати бійку або кидати кому-небудь виклик, не отримавши згоди господарки дому. Може, ви думаєте, що тронна зала Цинтри — трактир, де можна лупити по мордах і штрикати ножами, щойно заманеться?

Усі, хто зібрався, знову взялися репетувати, перебиваючи один одного, погрожуючи й розмахуючи руками. Шум обірвався, немов його ножем обрізали, коли в залі зненацька

пролунало коротке скажене ревіння розлютованого зубра.

— Так,— сказав Кудкудак, відкашлявшись і піднімаючись зі стільця.— Ейст помилився. Це навіть не трактир. Це щось наподобі звіринцю, тому й зубр був до речі. Шляхетна Каланте, дозволь висловити мою думку щодо виниклої проблеми.

— Як бачу,— повільно сказала Каланте,— багато хто мають на цей рахунок свою думку й висловлюють її навіть без мого дозволу. Дивно, чому нікого не цікавить моя власна? А моя думка така: скоріше чортовий замок звалиться мені на голову, ніж я віддам Паветту цьому… дивакові. У мене немає ні жодного наміру…

— Клятва Роґнера… — почав Їжак, але королева відразу перервала його, гепнувши по столу золотим кубком.

— Клятва Роґнера цікавить мене не більше, ніж торішній сніг! А що до тебе, Їжаче, то я ще не вирішила, чи дозволю Краху або Райнфарну схопитися з тобою або попросту велю повісити. Перериваючи мене, коли я говорю, ти серйозно впливаєш на моє рішення!

Геральт, усе ще стурбований посмикуванням медальйона, обводячи поглядом залу, зненацька зустрівся з очами Паветти, смарагдово-зеленими, як очі матері. Принцеса більше не приховувала їх під довгими віями — водила ними від Мишовура до відьмака, не звертаючи уваги на інших. Мишовур крутився, нахилившись, і щось бурмотав.

Кудкудак багатозначно кашлянув.

— Говори,— кивнула королева,— але по суті й у міру коротко.

— Слухаюся, королево. Шляхетна Каланте й ви, пани, добродії й лицарі! Воістину дивну умову поставив Їжак з Ерленвальду королеві Роґнеру, дивної нагороди захотів, коли король заприсягся виконати будь-яке його бажання. Але не треба прикидатися, начебто ми ніколи не чули про подібні вимоги, про старе як світ Право Несподіванки. Про ціну, яку може запросити людина, що врятувала чиєсь життя в безнадійній, здавалося б, ситуації, хто висловив неможливе, здавалося б, бажання. «Віддаси мені те, що вийде першим зустрічати тебе». Ви скажете: це може бути собака, алебардник біля воріт, навіть теща, що з нетерпінням очікує того моменту, коли зможе набити морду зятеві, що вертається додому. Або: «Віддаси мені те, що застанеш вдома, але чого не очікуєш». Після довгої подорожі, шановні гості, і несподіваного повернення це звичайно буває коханець у ліжку дружини. Але цілком може бути й дитина. Дитина, указана Призначенням.

— Коротше, Кудкудак,— насупилася Каланте.

— Слухаюся! Господи! Невже ви не чули про дітей, указаних Призначенням? Хіба легендарний герой Затрет Ворута не був ще дитиною відданий гномам, тому що виявився тим першим, кого батько зустрів, повернувшись у фортецю? А Шалений Деї, що зажадав від мандрівника віддати йому те, що той залишив вдома, але про що не знає? Цією несподіванкою виявився славний Супрі, який пізніше звільнив Шаленого Деї від закляття, що лежало на ньому. Згадайте також Зівелену, яка зійшла на трон Метинни за допомогою гнома Румплестельта, пообіцявши йому натомість свого первістка. Зівелена не виконала обіцянки, а коли Румплестельт прибув за нагородою, чарами примусила його тікати. Незабаром і вона, і дитина отруїлися й померли. Із Призначенням не можна грати безкарно!

— Не лякай мене, Кудкудаче,— поморщилася Каланте.— Наближається північ, пора страхів. Чи пам'ятаєш ти ще які-небудь легенди із часів твого, безсумнівно, важкого дитинства? Якщо ні, то сідай.

— Прошу дозволу,— барон покрутив свої довгі вуса,— ще трохи постояти. Хотілося б нагадати присутнім ще одну легенду. Це стара, забута легенда, усі ми її, імовірно, чули в

нашому, безсумнівно, важкому дитинстві. У цій легенді королі завжди виконували дані ними обіцянки. А нас, бідних васалів, з королями зв'язує лише королівське слово, на ньому ґрунтуються трактати, союзи, наші привілеї й наші володіння. І що? У всьому цьому слід засумніватися? Засумніватися в непорушності королівського слова? Дочекатися, що воно буде вартувати не більше торішнього снігу? Воїстину, якщо буде так, то після важкого дитинства на нас чекає не менш важка старість.

— На чиїй ти стороні, Кудкудаче?— крикнув Райнфарн із Аттре.

— Тихо, нехай говорить!

— Цей надутий півень ображає монарха!

— Барон з Тиґґу правий!

— Тихіше,— зненацька сказала Каланте, встаючи.— Дозвольте йому закінчити.

— Сердечно дякую,— поклонився Кудкудак.— Я саме закінчив.

Опустилася тиша, дивна після того шуму, який щойно викликали слова барона. Каланте продовжувала стояти. Навряд чи хто-небудь, крім Геральта, помітив, як тремтить рука, якою вона торкнулася чола.

— Добродії,— сказала вона нарешті,— повинна вам дещо пояснити. Так… Їжак… каже правду. Роґнер дійсно клятвено пообіцяв йому віддати те, чого не сподівався. Схоже, наш незабутній король був, вибачте, пентюхом у жіночих справах і не вмів рахувати до дев'яти. А мені повідав істину тільки на смертному одрі. Бо знав, що б я зробила з ним, якби він зізнався у своїй клятві раніше. Він знав, на що здатна мати, дитиною якої так легковажно розпоряджаються.

Лицарі й вельможі мовчали, Їжак стояв нерухомо, немов шипаста залізна статуя.

— А Кудкудак,— продовжувала Каланте,— ну що ж, Кудкудак нагадав мені, що я не мати, а королева. Добре. Як королева завтра я зберу Раду. Цинтра — не тиранія. Рада вирішить, чи повинна клятва покійного короля вплинути на долю спадкоємиці трону. Вирішить, чи належить її й трон Цинтри віддати бурлаці без роду й племені або ж зробити відповідно до інтересів держави.

Каланте ненадовго замовкла, косо глянувши на Геральта.

— А що стосується шляхетних лицарів, що прибули в Цинтру в надії отримати руку принцеси… то мені залишається тільки виразити співчуття із приводу жорстокої образи, обезчесчення й осміяння, яким вони тут піддалися. Не моя в тому провина.

У гулі голосів, що прокотився по залу, відьмак уловив шепіт Ейста Турсеаха.

— О боги моря,— видихнув остров'янин.— Так не годиться. Ти явно провокуєш їх на кровопролиття. Каланте, ти їх попросту нацьковуєш…

— Замовкни, Ейсте,— люто прошипіла королева.— Бо я розгніваюся.

Чорні очі Мишовура блиснули, коли друїд указав ними на Райнфарна з Аттре, який збирався встати з похмурим, перекошеним обличчям. Геральт негайно прореагував, випередивши його, устав першим, шумно відсунувши стілець.

— Можливо, Рада не знадобиться,— голосно й звучно сказав він.

Усі здивовано замовкли. Геральт відчував на собі смарагдовий погляд Паветти, погляд Їжака через ґрати забрала, відчував Силу, що здіймалася, як хвиля повені, яка густіла в повітрі. Бачив, як під впливом цієї Сили дим від смолоскипів і світильників починає набувати фантастичних форм. Він знав, що Мишовур теж це бачить. Але знав також, що ніхто інший не помічає.

— Я сказав,— спокійно повторив він,— що, можливо, збирати Раду не знадобиться. Ти

розумієш, що я маю на увазі, Їжаче з Ерленвальду?

Шипастий лицар зробив два скрипливі кроки вперед.

— Розумію,— сказав він глухо через забрало.— Дурень би не зрозумів. Я чув, що хвилину тому сказала милостива й шляхетна правителька Каланте. Вона знайшла прекрасний спосіб відскіпатися від мене. Я приймаю твій виклик, незнайомий лицарю.

— Не пригадаю, щоб я тебе викликав,— сказав Геральт.— Я не збираюся битися з тобою, Їжаче з Ерленвальду.

— Геральте!— крикнула Каланте, скрививши губи й забувши про те, що відьмака слід величати «Шляхетним Равіксом».— Не перетягай струни! Не випробовуй мого терпіння!

— І мого!— зловісно додав Райнфарн.

А Крах ан Крайт тільки забурчав. Ейст Турсеах досить багатозначно показав йому кулак. Крах забурчав ще голосніше.

— Всі чули,— проговорив Геральт,— як барон з Тіґґу розповідав про славних героїв, забраних у дитинстві від батьків у силу таких самих клятвених обіцянок, яку Їжак змусив дати короля Роґнера. Однак чому й навіщо вимагають таких клятв? Ти знаєш відповідь, Їжаче з Ерленвальду. Така клятва здатна створити могутні, нерозривні узи Призначення між тим, хто вимагає клятви і її об'єктом, тобто дитиною-несподіванкою. Такій дитині, вибраній сліпою долею, можуть бути призначені незвичайні діяння. Вона, можливо, здатна зіграти неймовірно важливу роль у житті того, з ким її пов'яже доля. Саме тому, Їжаче, ти зажадав від Роґнера винагороду, яку маєш намір нині отримати. Тобі не потрібен трон Цинтри. Тобі потрібна принцеса.

— Все саме так, як ти кажеш, незнайомий лицарю,— голосно розсміявся Їжак.— Саме цього я домагаюся! Віддайте мені ту, яка стане моїм Призначенням!

— Це,— сказав Геральт,— ще треба довести.

— Ти смієш сумніватися? Після того, як королева підтвердила істинність моїх слів? Після всього, що сам щойно сказав?

— Так. Тому що ти не сказав нам усього. Роґнер, Їжаче, знав силу Права Несподіванки й вагомість даної тобі клятви. А дав він її, знаючи, що закон і звичай мають силу, що захищає клятви. Силу, що стежить за тим, щоб вони виконувалися тільки в тому випадку, якщо їх підтвердить сила Призначення. Я стверджую, що поки в тебе ще немає на принцесу ніяких прав, Їжаче. Ти одержиш їх лише після того, як…

— Після чого?

— Після того, як принцеса погодиться піти з тобою. Так говорить Право Несподіванки. Лише згода дитини, а не батьків підтверджує клятву, доводить, що дитина дійсно народилася під покровом Призначення. Саме тому ти повернувся через п'ятнадцять років, Їжаче. Тому що саме таку умову включив у свою клятву король Роґнер.

— Хто ти?

— Геральт з Ривії.

— Хто ти такий, Геральте з Ривії, що вважаєш себе оракулом у питаннях звичаїв і законів?

— Він знає закон краще за будь-кого,— хрипло сказав Мишовур,— тому що до нього цей закон був колись застосований. Його колись забрали з рідного дому, тому що він виявився тим, кого батько, повернувшись, ніяк не сподівався застати вдома. Він був призначений для чогось іншого. І силою Призначення став тим, хто він є.

— І хто ж він?

— Відьмак.

У тиші, що настала, ударив дзвін у кордеґардії, тужливим дзенькотом виголосивши північ. Всі здригнулися й підняли голови. На обличчі Мишовура, що дивився на Геральта, з'явився дивний вираз. Але помітніше й неспокійніше за всіх поворухнувся Їжак. Його руки в залізних рукавичках упали уздовж тіла, шипастий шолом похитнувся.

Дивна, невідома Сила, що заповнила залу сивим туманом, раптом погустіла.

— Це вірно,— сказала Каланте.— Геральт з Ривії — відьмак. Його професія гідна поваги й шани. Він присвятив себе тому, щоб оберігати нас від жахів і страховиськ, які породжує ніч, насилають лиховісні, ворожі людям сили. Він убиває всіх страховиськ і монстрів, які підстерігають нас у лісах і ярах. А також і тих, які мають нахабність з'являтися в наших володіннях.

Їжак мовчав.

— А тому,— продовжувала королева, піднімаючи унизану перснями руку,— хай реалізується закон, хай здійсниться клятва, виконання якої домагаєшся ти, Їжаче з Ерленвальду. Пробило північ. Твоя обітниця вже не діє. Відкинь забрало. Перш ніж моя дочка висловить свою волю, нехай вона побачить твоє обличчя. Усі ми хочемо побачити твоє обличчя.

Їжак з Ерленвальду повільно підняв заковану в залізо руку, рвонув зав'язки шолома, зняв його, схопившись за залізний ріг, і із дзенькотом кинув на підлогу. Хтось скрикнув, хтось вилаявся, хтось зі свистом втягнув повітря. На обличчі королеви з'явилася зла, дуже зла усмішка. Усмішка жорстокого торжества.

Поверх широкого напівкруглого металевого нагрудника на них дивилися два опуклі чорні ґудзики очей, розміщені по обидва боки вкритого рудуватою щетиною, витягнутого, тупого, прикрашеного тремтячими вібрисами рила з пащею, заповненою гострими білими зубами. Голова й шия істоти, що стояла посеред зали, стовбурчилися гребенем коротких, сірих голок, що ворушилися.

— Так я виглядаю,— проговорила істота,— про що ти прекрасно знала, Каланте. Роґнер, розповідаючи тобі про пригоду, що трапилася з ним в Ерленвальді, не міг змовчати про зовнішність того, кому був зобов'язаний життям. Ти прекрасно підготувалася до мого візиту, королево. Твоя пафосна й презирлива відмова виконати дане слово не схвалили твої ж васали. Коли провалилася спроба напустити на мене інших, що жадали роздобути руку Паветти, у тебе в запасі виявився ще вбивця-відьмак, що сидить по праву руку. І нарешті, звичайний, низький обман. Ти хотіла принизити мене, а принизила себе.

— Досить!— Каланте встала, взялася за боки.— Покінчимо із цим. Паветто! Ти бачиш, хто, а вірніше, що стоїть перед тобою й сподівається тебе здобути. По букві й духу Права Несподіванки й споконвічного звичаю вирішувати належить тобі. Відповідай. Досить одного твого слова. Скажи: «Так» — і ти станеш власністю, здобиччю цього чудовиська. Скажеш: «Ні» — і ти вже ніколи його не побачиш.

Пульсуюча в залі Сила стисла скроні Геральта залізним обручем, шуміла у вухах, піднімала волосся на шиї. Відьмак дивився на біліючі фаланги пальців Мишовура, стиснуті на краю стола. На тонкий струмок поту, що збігає по щоці королеви. На крихти хліба на столі, які, рухаючись, немов комашки, утворювали руни, що розбігалиться й знову збиралися в чіткий напис: «УВАГА!»

— Паветто!— повторила Каланте.— Відповідай. Чи хочеш ти піти із цим створінням?

Паветта підняла голову.

— Так.

Сила, що переповнювала залу, вторила їй, глухо гудучи під склепінням. Ніхто, абсолютно ніхто не видав ні найменшого звуку.

Каланте повільно, дуже повільно опустилася на трон. Її обличчя не виражало абсолютно нічого.

— Всі чули,— пролунав у тиші спокійний голос Їжака.— Ти теж, Каланте. І ти, відьмаче, хитрий найманий убивце. Мої права підтверджені. Правда й Призначення взяли гору над неправдою й шахрайством. Що ж вам залишається, шляхетна королево й переодягнений відьмаче? Холодна сталь?

Ніхто не відгукнувся.

— Радше за все,— продовжував Їжак, ворушачи вібрисами й морщачись,— я негайно покинув би це місце разом з Паветтою, але я не відмовлю собі в невеликому задоволенні. Ти, Каланте, підведеш свою дочку до мене й вкладеш її білу ручку в мою руку.

Каланте повільно повернула голову й глянула на відьмака. У її очах був наказ. Геральт не ворухнувся, відчуваючи й бачачи як краплі Сили, що збиралися в повітрі, конденсуються на ньому. Тільки на ньому. Він уже знав. Очі королеви перетворилися у вузенькі щілинки, губи здригнулися…

— Що?! Що таке?— раптом заричав Крах ан Крайт, зриваючись із місця.— Білу ручку? У його лапу? Принцеса й цей щетинистий поганець? Це свиняче рило?

— А я збирався битися з ним як з лицарем!— вторив йому Райнфарн.— Із цим страховидлом, із цією худобою? Зацькувати його собаками! Собаками!

— Варто!— звизгнула Каланте.

Далі пішло прудко. Крах ан Крайт, схопивши зі столу ніж, із тріском повалив стілець. Слухняний наказу Ейста Драйг Бон-Дху, не роздумуючи, із усієї сили огрів його по потилиці дудкою від волинки. Крах повалився на стіл між заливним осетром і кривими «шпангоутами» ребер, що залишилися від запеченого кабана.

Райнфарн підскочив до Їжака, блиснувши витягненим з рукава кинджалом. Кудкудак, зірвавшись, штовхнув табурет прямо йому під ноги. Райнфарн спритно перестрибнув перешкоду, але хвилинної затримки вистачило — Їжак обдурив його коротким фінтом і відразу повалив на коліна могутнім ударом закованого в залізо кулака. Кудкудак налетів, щоб вирвати в Райнфарна кинджал, але його затримав князь Віндхальм, схопивши зубами за стегно, немов кровожерливий пес.

Від дверей бігла сторожа, озброєна гізармами, глевіями й піками. Каланте, пряма й грізна, указала їм на Їжака владним, різким жестом. Паветта почала кричати, Ейст Турсеах лаятися. Усі позіскакували з місць, не надто, проте, знаючи, що робити.

— Убийте його!— крикнула королева.

Їжак, зловісно фиркаючи й ощиривши ікла, обернувся до нападаючих вартових. Він був беззбройний, але закований у покриту шипами сталь, від якої із дзенькотом відскакували вістря глевій. Однак удар відкинув його назад, прямо на Райнфарна, що піднімався з підлоги, який зупинив його, схопивши за ноги. Їжак заричав, відбиваючи залізними налокітниками удари. Райнфарн штрикнув його кинджалом, але вістря ковзнуло по пластинах нагрудника. Вартові, схрестивши ратища, приперли Їжака до облицювання каміну. Райнфарн, що завис у нього на поясі, відшукав у панцирі щілину й всадив туди кинджал. Їжак зігнувся.

— Да-а-ані!— тонко звизгнула Паветта, сплигуючи на стілець.

Відьмак з мечем у руці помчався по столу, розкидаючи блюда, тарілки й кубки, до тих,

що билися. Він знав, що часу мало. Вереск Паветти ставав все більш неприродним. Райнфарн знову заніс кинджал.

Геральт рубонув, зіскочивши зі столу, підігнувши коліна. Райнфарн завив, покотився до стіни. Відьмак закружляв, серединою меча дістав вартового, що намагався всадити вістря глевії між спідницею й нагрудником Їжака. Вартовий звалився на підлогу, втрачаючи плоский шолом. Від входу бігли нові.

— Так не піде!— заричав Ейст Турсеах, хапаючи стілець. З розмаху зламав незручний предмет меблів об підлогу, а з тим, що залишилося в руці, кинувся на вартових, що наближалися.

Їжак, якого зачепили одночасно два гаки гізарм, з гуркотом повалився на підлогу, закричав і зафиркав. Третій вартовий підскочив, заніс глевію для удару. Геральт вістрям меча тицьнув його в скроню. Вартові, що волокли Їжака, відскочили, кинувши гізарми. Ті, що бігли від входу, позадкували від уламку важкого стільця, що свистів у руці Ейста, немов чарівний меч Бальмур у правій руці легендарного Затрета Ворути.

Вереск Паветти досяг вершини й зненацька обірвався. Геральт, угадавши, що їх чекає, упав долілиць на підлогу, піймавши поглядом зеленуватий спалах, відразу відчув моторошний біль у вухах, почув жахливий гул і дикий лемент, що виривався із численних горлянок. А потім рівне, монотонне вібруюче виття, принцеси.

Стіл, розкидаючи навколо блюда зі стравами, вертячись, піднімався, важкі дубові стільці носилися по залі, розбиваючись об стіни, носилися хмари пилу, літали гобелени й килими. Від входу доносився хрускіт, лемент і сухий тріск ратищ гізарм, що переламувалися, як прутики.

Трон разом із Каланте, що сиділа на ньому, підстрибнув, стрілою пронісся через залу, з гуркотом врізався в стіну й розвалився. Королева впала, безпомічна, немов ганчіркова лялька. Ейст Турсеах, ледве утримавшись на ногах, стрибнув до неї, обійняв, усім тілом заслонивши від граду уламків, що бив у стіни й підлогу.

Геральт, стиснувши в кулакові медальйон, з усією доступною швидкістю повз туди, де Мишовур, який усе ще невідомо яким дивом стояв на колінах, а не лежав на животі, піднімав догори короткий прутик глоду. На кінці прутика виднівся щурячий череп. На стіні, за спиною друїда, справжнісінькім вогнем палав гобелен, що колись зображував облогу й пожежу фортеці Ортагор.

Паветта вила. Кружляючи, вона вереском, мов кийком, хльостала геть усе. Ті, хто намагався встати з підлоги, відразу падали й звивалися або прилипали до стіни. На очах Геральта величезна срібна соусниця, виконана у вигляді багатовеслового човна з піднятим носом, свистячи в повітрі, збила з ніг воєводу з іменем, що важко запам'ятовується, що намагався увернутися. Із складеної з колод стелі тихо сипалася штукатурка. Під стелею кружляв стіл, а Крах ан Крайт, що розпластався на ньому метав униз химерні прокльони.

Геральт доповз до Мишовура, і вони присіли за гіркою, яку, рахуючи знизу, утворювали Дроздяк зі Стрепту, барильце пива, Дрогодар, стілець і лютня Дрогодара.

— Найчистіша, первородна Сила!— крикнув друїд, пересилюючи гул і гуркіт.— Вона не може з нею впоратися!

— Знаю!— крикнув Геральт. Запечений фазан з кількома смугастими пір'їнами, що ще стирчали в тушці, ударив його по спині, звалившись невідомо звідки.

— Її треба стримати! Стіни починають давати тріщини!

— Бачу!

— Ти готовий?

— Так.

— Раз! Два! Давай!

Обоє вдарили одночасно, Геральт Знаком «Аард», Мишовур — моторошним триступінчастим заклинанням, від якого, здавалося, почне плавитися паркет. Крісло, на якому сиділа принцеса, розлетілося вщент. Паветта цього ніби і не помітила — продовжувала висіти в повітрі, усередині прозорої зеленуватої сфери. Не перестаючи волати, вона повернулася до них, і її личко раптом зіщулилося в лиховісній гримасі.

— А, щоб тебе!— заричав Мишовур.

— Увага!— крикнув відьмак, втягуючи голову в плечі.— Блокуй її, Мишовуре, блокуй, бо інакше нам кінець!

Стіл важко звалився на підлогу, ламаючи під собою хрестовину й усе інше, що опинилося внизу. Крах ан Крайт, що лежав на столі, підлетів на три лікті. Навколо падав, сипався важкий град із тарелів і залишків їжі, розліталися, ударяючись об паркет, кришталеві фужери. Зірваний зі стіни карниз загудів, як грім, трясучи підмурки замку.

— Вона вивільняє все!— крикнув Мишовур, цілячись прутиком у принцесу.— Вона вивільняє все! Тепер уся Сила рине на нас!

Геральт ударом меча відбив велику двозубу вилку, що летіла на друїда.

— Блокуй, Мишовуре!

Смарагдові очі метнули в них дві зелені блискавки. Блискавки згорнулися в сліпучі лійки, що оберталися, вихри, зсередини яких рвонулася на них Сила, тараном розриваючи черепи, гасячи очі, уражаючи подих. Одночасно із Силою посипалися скло, майоліка, блюда, свічники, кості, надкушені шматки хліба, дошки, дощечки й тліючі поліна з каміну. Дико кричачи, немов величезний глухар, пролетів над їхніми головами кастелян Гаксо. Величезна голова вареного коропа розплющилася на грудях Геральта, на золотому полі, ведмеді й дівчині із Чотирирогу.

Крізь закляття Мишовура, що здригали стіни, крізь лемент і виття поранених, гул, гуркіт і дзенькіт, крізь виття Паветти відьмак зненацька почув найстрашніший звук, який тільки йому доводилося коли-небудь почути.

Кудкудак, стоячи рачки, стискав руками й колінами волинку Драйга Бон-Дху. А сам, перекрикуючи звірячі звуки, що виривалися з хутра, відкинувши голову назад, вив і ричав, верещав і скреготав, мукав і репетував, створюючи неймовірну мішанину з голосів усіх відомих, невідомих, домашніх, диких і міфічних тварин.

Паветта, здивована, замовкла, дивлячись на барона широко розплющеними очима. Сила різко ослабла.

— Давай!— гаркнув Мишовур, розмахуючи прутиком.— Давай, відьмаче!

Геральт ударив. Зеленувата сфера, що оточувала принцесу, лопнула під ударом, немов мильна булька, порожнеча миттєво всмоктала Силу, що шаліла в залі. Паветта важко звалилася на паркет і розплакалася.

Крізь коротку тишу, що дзвеніла у вухах після недавнього гармидеру, крізь розгром і спустошення, поламані предмети меблів і напівмертві тіла важко почали пробиватися голоси.

— Cuach op arse, ghoul y badraigh mal an cuach,— бубонів Крах ан Крайт, випльовуючи кров, що юшила з покусаної губи.

— Візьми себе в руки, Краху,— важко проговорив Мишовур, обтрушуючи одяг від

гречаної каші.— Тут жінки.

— Каланте. Люба. Моя Каланте!— повторював Ейст Турсеах у паузах між поцілунками. Королева розкрила очі, але не намагалася вивільнитися з обіймів. Тільки сказала:

— Ейсте. Люди ж дивляться.

— Ну й нехай.

— Не чи зволить, чорт забирай, хто-небудь пояснити мені, що це було?— запитав маршал Віссегерд, виповзаючи з-під зірваного зі стіни гобелену.

— Ні,— сказав відьмак.

— Лікаря сюди!— тонко крикнув Віндхальм з Аттре, схилившись над Райнфарном.

— Води сюди!— кричав один зі стрептських братів, Держигірка, намагаючись загасити власним каптаном тліючий гобелен.— Води, скоріше!

— І пива!— прохрипів Кудкудак.

Трохи лицарів, ще здатних стояти на ногах, намагалися підняти Паветту, однак та відштовхнула їх, устала без їхньої допомоги й непевними кроками подалася до каміна, поруч із яким, притулившись до стіни, сидів Їжак, котрий невміло намагався звільнитися від вимазаних кров'ю пластин панцира.

— Ох вже ця нинішня молодь!— фиркнув Мишовур, дивлячись на них.— Раненько починають! Одне тільки в них в голові.

— А саме?

— Хіба ти не знаєш, відьмаче, що дівчина, себто незаймана, не могла б скористатися Силою?

— Пропади вона пропадом, її невинність,— буркнув Геральт.— І взагалі, звідки в неї такі здібності? Наскільки мені відомо, ні Каланте, ні Роґнер…

— Успадкувала через покоління, це вже точно,— проговорив друїд.— Її бабка, Адалія, порухом брів піднімала розвідний міст. Агов, Геральте, глянь-но! А ця ніяк не заспокоїться!

Каланте, що висіла на плечі Ейста Турсеаха, указала на пораненого Їжака вартовим. Геральт і Мишовур швидко, але, як виявилося, даремно, підійшли. Вартові відскочили від напівлежачого тіла, позадкували, шепотячи й бурмочучи щось невиразне.

Химерна морда Їжака розпливлася, затуманилася, почала втрачати обриси. Шипи й щетина, погойдуючись, перетворилися в чорне, блискуче, кучеряве волосся й кучерявеньку борідку, що обрамляли бліде, кутасте чоловіче обличчя, прикрашене великим носом.

— Що… — заїкаючись, вимовив Ейст Турсеах.— Хто це? Їжак?

— Дані,— ласкаво сказала Паветта.

Каланте, стиснувши зуби, відвернулася.

— Зачарований?— пробурчав Ейст.— Але як…

— Пробило північ,— сказав відьмак.— Саме зараз. Дзенькіт, який ми чули раніше, був непорозумінням і помилкою… дзвонаря. Вірно, Каланте?

— Вірно, вірно,— простогнав чоловік на ім’я Дані, відповівши замість королеви, яка, втім, і не збиралася відповідати.— Однак, може, хто-небудь, замість того щоб базікати, допоможе мені зняти залізяки й викличе лікаря? Збожеволілий Райнфарн тицьнув мене під ребро.

— До чого нам лікар?— сказав Мишовур, виймаючи прутик.

— Досить,— Каланте випрямилася, гордо піднявши голову.— Досить. Коли все скінчиться, я хочу бачити вас у себе в палатах. Усіх, хто тут стоїть. Ейст, Паветта, Мишовур, Геральт і ти… Дані. Мишовуре?

— Так, королево?
— А цей твій прутик… Я стукнулася спиною. І… навколо…
— Слухаюся, королево.

3

— …закляття,— продовжував Дані, потираючи скроні.— З народження. Я так і не знаю, у чому була причина й хто це зробив. З опівночі до зорі — нормальна людина, від зорі… самі бачили що. Акерспаарк, мій батько, хотів це приховати. У Мехті люди марновірні, чаклунство й закляття в королівській родині могли б фатальним чином позначитися на династії. Із двору мене забрав один з батьківських лицарів, виховав, удвох ми бродили по світу, мандрівний лицар зі зброєносцем. Потім, коли він загинув, я блукав один. Уже й не пам'ятаю, від когось почув, що від закляття мене може звільнити тільки дитина-несподіванка. Незабаром я зустрів Роґнера. Решта вам відома.

— Про інше ми знаємо або догадуємося,— кивнула Каланте.— Особливо про те, що ти закрутив голову моїй доньці. Паветто! І давно?

Принцеса опустила голову й підняла один палець.

— Ну, от вам! Ах ти, маленька чаклунко. У мене під носом! Ну дай тільки довідатися, хто впускав його вночі в замок! Ох, доберуся я до фрейлін, з якими ти ходила збирати первоцвіти! Первоцвіти, чорт забирай! Ну й що мені тепер з вами робити?

— Каланте… — почав Ейст.

— Не поспішай, Турсеаху. Я ще не скінчила. Дані, все сильно ускладнилося. Ти з Паветтою вже скоро рік, так? І нічого. Це значить, що ти не в того батька вторгував обіцянку. Призначення пожартувало над тобою. Яка іронія, як каже Геральт з Ривії. Відьмак.

— Чхав я на Призначення, закляття й іронії,— поморщився Дані.— Я люблю Паветту, вона любить мене, тільки це має значення. Ти, королево, не можеш завадити нашому щастю.

— Можу, Дані, можу, і ще й як,— посміхнулася Каланте однією зі своїх безвідмовних посмішок.— Але, на твоє щастя, не хочу. Є в мене невеликий боржок перед тобою, Дані. За що, сам знаєш. Я рішуче хотіла… Мені варто було б просити в тебе вибачення, але я цього страшно не люблю. Коротше — віддаю тобі Паветту, і ми квити. Павеττο? Ти ще не передумала?

Принцеса заперечно й гаряче покачала головою.

— Дякую, добродії, дякую,— посміхнувся Дані.— Ти мудра й великодушна королева.

— Ще б пак. І прекрасна.

— І прекрасна.

— Якщо хочете, можете обоє залишитися в Цинтрі. Тутешні люди не такі марновірні, як жителі Мехту, і швидко звикнуть. Втім, навіть в образі Їжака ти був досить симпатичний. Тільки-от на трон ти поки розраховувати не можеш. Я збираюся ще небагато покоролі… ні, поправити поруч із новим королем Цинтри. Шляхетний Ейст Турсеах зі Скелліге зробив мені деяку пропозицію.

— Каланте…

— Так, Ейсте, я згодна. Мені ще ніколи не доводилося чути любовного зізнання, лежачи на підлозі, серед уламків власного трону, але… Як би ти сказав, Дані? Тільки це має значення, і нехай ніхто не стане на шляху до мого щастя, щиро раджу. А ви чого так витріщаєтеся? Я не така стара, як можна подумати, дивлячись на мою майже заміжню доню.

— Ох вже ця нинішня молодь,— пробурчав Мишовур.— Яблучко від яблуньки…

— Що ти там бурмочеш, чаклуне?

— Нічого, пані.

— Ну й добре. До речі, Мишовуре, у мене є пропозиція. Паветті знадобиться вчитель. Їй слід знати, як поводитися зі своїм особливим даром. Я люблю свій замок і хотіла б, щоб він стояв як стоїть. При наступному приступі істерії моєї до чортиків здібної донечки він може розвалитися на шматки. Твоя відповідь, друїде?

— Вважатиму за честь.

— Мені здається,— королева глянула у вікно,— світає. Пора…

Вона різко повернулася туди, де Паветта й Дані про щось шепотілися, тримаючись за руки й ледве не стикаючись чолами.

— Дані!

— Так, королево?

— Ти чуєш? Світає! Уже світло! А ти…

Геральт глянув на Мишовура, Мишовур на Геральта, і обоє розсміялися.

— Що це вас так розсмішило, чарівники? Хіба не бачите…

— Бачимо, бачимо,— запевнив Геральт.

— Ми чекали, доки ти сама побачиш,— хмикнув Мишовур.— Мене цікавило, коли ти зрозумієш.

— Що?

— Ти зняла закляття. Ти його зняла,— сказав відьмак.— У той момент, коли вимовила: «Віддаю тобі Паветту», здійснилося Призначення.

— Це вже точно,— підтвердив друїд.

— О боги,— повільно проговорив Дані.— Нарешті. Чорт забирай, я думав, буду більше радіти, думав, заграють бойові труби або що-небудь схоже… Звичка. Королево! Дякую тобі. Паветто, ти чуєш?

— Угу,— сказала принцеса, не піднімаючи очей.

— Таким чином,— зітхнула Каланте, втомлено дивлячись на Геральта,— все добре кінчається. Адже вірно, відьмаче? Закляття зняте, насуваються два весілля, ремонт тронної зали займе приблизно місяць, четверо вбитих, незліченна маса поранених, Райнфарн із Аттре ледве дихає. Радій! Чи знаєш, відьмаче, був момент, коли я збиралася наказати тобі…

— Знаю.

— А тепер я повинна віддати тобі… належне. Господи, яка тавтологія, або як там її… Я вимагала результату, і от він — результат. Цинтра укладає союз зі Скелліге. Моя дочка вдало виходить заміж. Мені щойно подумалося, що все й без того минулося б успішно відповідно до Призначення, навіть якщо б я не запросила тебе на бенкет і не посадила поруч із собою. Але я помилялася. Призначення міг звести нанівець кинджал Райнфарна. А Райнфарна стримав меч у руці відьмака. Ти чесно відробив своє. Залишилося лише питання ціни. Говори, чого ти бажаєш?

— Хвилиночку,— сказав Дані, обмацуючи перебинтований бік.— Питання ціни, кажеш? Боржник — я, і мені слід…

— Не перивай мене, зятю,— прищулилася Каланте.— Твоя теща не терпить, коли її переривають. Запам'ятай! І знай, ніякий ти не боржник. Так вже вийшло, що ти був чимсь на зразок предмету угоди, яку уклали ми з Геральтом з Ривії. Я сказала, ми квити, і не бачу сенсу нескінченно просити в тебе прощення. Але договір наш як і раніше в силі. Ну, Геральте, твоя ціна?

— Добре,— сказав відьмак.— Прошу дати мені твій зелений шарф, Каланте. Нехай він завжди нагадує мені про колір очей найпрекраснішої із усіх відомих мені королев.

Каланте розсміялася, зняла із шиї намисто зі смарагдами.

— Ця дрібничка,— сказала вона,— виконана з каменів відповідного відтінку. Збережи її разом із приємними спогадами.

— Можна й мені дещо сказати?— скромно вимовив Дані.

— Зрозуміло, зятю, прошу, прошу.

— Я продовжую стверджувати, що я — твій боржник, відьмаче. Моєму життю загрожував кинджал Райнфарна. Мене вбили б вартові, якби не ти. І коли заходить мова про яку б то не було ціну, платити повинен я. Ручаюся, мене на це вистачить. Чого ти бажаєш, Геральте?

— Дані,— повільно проговорив Геральт,— відьмаку, якому ставлять таке запитання, належить просити, щоб його повторили.

— Повторюю. Тому що, бачиш, я — твій боржник ще й з іншої причини. Коли я довідався там, у залі, хто ти такий, я зненавидів тебе й подумав про тебе дуже погано. Я вважав тебе сліпим, кровожерливим знаряддям, кимсь таким, хто бездумно й нещадно вбиває, отирає кров із клинка й перераховує гроші. Але я переконався, що професія відьмака дійсно гідна поваги. Ти захищаєш нас не тільки від Зла, що чаїться в пітьмі, але й від того, яке сидить у нас самих. Шкода, що вас так мало.

Каланте посміхнулася. Уперше за цю ніч Геральт готовий був визнати, що посмішка вийшла природньою.

— Добре сказав мій зять. До цього я повинна додати два слова. Рівно два. Вибач, Геральте.

— А я,— серйозно сказав Дані,— повторюю: чого ти бажаєш?

— Дані,— так само серйозно сказав Геральт,— Каланте, Паветто. І ти, шляхетний лицарю Турсеах, майбутній королю Цинтри. Щоб стати відьмаком, потрібно народитися під покровом Призначення, а дуже мало тих, хто так народжується. Тому нас так мало. Ми старіємо, гинемо й не можемо нікому передати свої знання, свої здібності. Нам бракує спадкоємців. А цей світ повний Зла, яке тільки й чекає моменту, коли нас не стане.

— Геральте,— шепнула королева.

— Так, королево, ти не помилилася. Дані! Ти даш мені те, що вже маєш, але про що не знаєш. Я повернуся в Цинтру через шість років, щоб перевірити, чи було Призначення до мене прихильне.

— Паветто,— розкрив очі Дані.— Невже ти…

— Паветто!— викликнула Каланте.— Ти… Невже…

Принцеса потупилася й почервоніла. А потім відповіла.

Голос розуму – 5

— Геральте! Агов! Ти тут?

Геральт відірвався від пожовклих шорсткуватих сторінок «Історії світу» Родеріка де Новембра — цікавого, хоч і дещо суперечливого твору, який вивчав із учорашнього дня.

— Я тут. У чому справа, Неннеке? Я тобі потрібен?

— До тебе гість.

— Знову? Хто цього разу? Дюк Геревард власною персоною?

— Ні. Цього разу Жовтець, твій дружок, шалапут, трутень і ледар, жрець мистецтва, сяюча зірка балад й любовних віршів. Як завжди, осяяний славою, надутий, немов свинячий міхур, і пропахлий пивом. Хочеш його бачити?

— Звичайно. Це ж мій друг.

Неннеке, зітхнувши, знизала плечима.

— Не розумію такої дружби. Він — повна тобі протилежність.

— Протилежності сходяться.

— Ясно. Он, гляньте, йде,— указала вона порухом голови.— Твій великий поет.

— Він дійсно великий поет, Неннеке. Думаю, не станеш стверджувати, начебто не чула його балад.

— Чула,— поморщилася жриця.— А як же. Ну що ж, я в цьому не розбираюся, можливо, саме уміння нітрохи не вагаючись перескакувати із хвилюючої лірики на непристойне свинство і є талантом. Ну добре. Вибач, я змушена піти. Мені не хочеться слухати ні його віршів, ні вульгарних жартів. Я сьогодні не в гуморі.

З коридору донісся заливистий сміх, тринькання лютні, і на порозі бібліотеки постав Жовтець у лиловій куртці з товстого сукна з мереживними манжетами, у шапочці набакир. Побачивши Неннеке, трубадур перебільшено шанобливо поклонився, метучи по підлозі приколотим до шапочки пером чаплі.

— Моя найглибша шана, вельмишановна матір,— ідіотськи запищав він.— Хвала Великій Мелітеле й жрицям її, вмістилищам чесноти й мудрості…

— Перестань блазнювати, Жовтцю,— фиркнула Неннеке.— І не називай мене матір'ю. При одній думці, що ти міг би бути моїм сином, мене охоплює жах.

Вона повернулася й вийшла, шарудячи довгим платтям. Жовтець, кривлячи мавпячі гримаси, зобразив уклін.

— Ну нітрохи не змінилася,— сказав він добродушно.— Як і раніше не сприймає жартів. Розлютилася на мене за те, що, приїхавши, я трохи побалакав з воротаркою, цією чарівненькою блондиночкою з довгими віями, дівочою косою аж до зграбної попки, не вщипнути яку було б грішно. Ну я й ущипнув, а Неннеке, яка в цей момент саме підійшла… Та що там. Здоров будь, Геральте.

— Вітаю, Жовтцю. Як довідався, що я тут?

Поет випрямився, підтяг штани.

— Я був у Визимі. Почув про упирицю, довідався, що ти був поранений. Здогадався, куди ти міг податися на лікування. Бачу, ти вже здоровий?

— Правильно бачиш. Але спробуй пояснити це Неннеке. Сідай, побалакаємо.

Жовтець присів, заглянув у книгу, що лежала на пюпітрі, і посміхнувся.

— Історія? Родерік де Новембр? Читав, читав. Коли вчився в Оксенфуртській академії,

історія посідала друге місце в списку моїх улюблених предметів.

— А перше?

— Географія,— серйозно сказав поет.— Атлас світу був великий, і за ним легше було сховати пухир з горілкою.

Геральт сухо засміявся, устав, зняв із книжкової полиці «Таємниці магії й алхімії» Луніні й Тірсса й витяг на світ божий заховану за солідним томом пузату, обплетену соломою посудину.

— Ого,— явно повеселів поет.— Мудрість і натхнення, як бачу, як і раніше укриваються у книгозборах. Це я люблю. На сливі, мабуть? Так, це алхімія, вже точно. От він — філософський камінь, воїстину гідний вивчення. Твоє здоров'я, брате. О-ох, міцна, зараза.

— Що привело тебе сюди?— Геральт взяв у поета сулію, ковтнув і закашлявся, мотаючи забинтованою шиєю.— Куди прямуєш?

— А нікуди. Тобто, міг би й туди, куди й ти. Супроводжувати тебе. Довго маєш намір тут відсиджуватися?

— Недовго. Місцевий дюк дав зрозуміти, що я небажаний гість у його володіннях.

— Геревард?— Жовтець знав усіх королів, князів, владик і сеньйорів від Яруги до Драконячих гір.— Начхай на нього. Він не зважиться зіпсувати відносини з Неннеке, з богинею Мелітеле. Народ пустив би його господарство з димом.

— Мені ні до чого зайві клопоти. А сиджу я тут і без того досить довго. Поїду на південь, Жовтцю. Далеко на південь. Тут мені роботи не знайти. Цивілізація! Набіса їм відьмак? Коли я запитую про яку-небудь роботу, на мене дивляться як на дивину.

— Що ти плетеш? Яка там цивілізація? Я переправився через Буйну тиждень тому і наслухався в тутешніх місцях всякої всячини. Схоже, є тут і водяні, і в'юни, і химери, і летюги. Взагалі, зараза усіляка. Роботи — по вуха.

— Всячину-то і я чув. Половина або придумана, або перебільшена. Ні, Жовтцю. Світ змінився. Щось закінчується.

Поет відпив із пляшки, прищулився, важко зітхнув.

— Знову починаєш сльози лити над своєю сумною відьмацькою долею? Та ще й філософствуєш? Помічаю пагубні наслідки не того, яке потрібне, читання. Тому як до думки про мінливий світ прийшов навіть цей старий шкарбун, Родерік де Новембр. Мінливість світу в принципі єдина ідейка в його трактаті, з якою можна погодитися беззастережно. Але ідейка, скажу я, не настільки нова, щоб пригощати нею мене й при цьому вдавати із себе мислителя, що, повір, тобі зовсім не личить.

Замість відповіді Геральт теж відпив із пляшки.

— Звичайно ж,— знову зітхнув Жовтець.— Світ змінюється, сонце заходить, а горілка закінчується. Як думаєш, що закінчується ще? Ти згадував про закінчення, філософе.

— От тобі кілька прикладів,— сказав Геральт, трохи помовчавши.— За останні два місяці, проведених на цьому березі Буйної. Одного разу під'їжджаю, дивлюся — міст. Під мостом сидить троль, з кожного перехожого й проїжджого вимагає мито. Тому, хто відмовляється, переламує ногу, а то й дві. Ну йду до солтиса — скільки дасте, запитую, за цього троля. Солтис від здивування аж рот роззявив. Тобто як, запитує, а хто буде міст лагодити, коли троля не стане? Троль піклується про міст, регулярно лагодить, у поті чола, солідно, на совість. Бач, дешевше, виходить, відвалювати йому мито. Добре. Їду далі, дивлюся — вилохвіст. Невеликий такий, аршинів з п'ять від носа до хвоста. Летить, тягне в пазурах вівцю. Я — у село: скільки, запитую, заплатите за гада? Мужики на коліна, ні,

кричать, це улюблений дракон молодшої дочки нашого барона, якщо в нього з живота хоч одна лусочка впаде, барон село спалить, а з нас шкіру здере. Їду далі, а їсти усе більше хочеться. Випитую про роботу, вірно, є, але яка? Тому піймай русалку, цьому німфу, третьому отаку духобабу… Украй збожеволіли, по селах дівок повно, аж ні, подавай їм нелюдей. Інший просить, щоб я прикінчив скорпіонницю й приніс кістку з її лапи, бо ж, якщо її розмолоти й додати в юшку, то, начебто, потенція підсилюється.

— От оце-от якраз балачки,— вставив Жовтець.— Пробував. Не підсилює нічогісінько, а юшка стає наче відвар з онучі. Але якщо люди вірять і готові платити…

— Не стану я вбивати скорпіонниць. І інших нешкідливих істот.

— Виходить, будеш ходити з порожнім черевом. Хіба що зміниш роботу.

— На яку?

— А не однаково, на яку? Іди у священики. Був би зовсім непоганим зі своїми принципами, зі своєю мораллю, зі своїм знанням людської натури й узагалі всього сущого. Те, що ти не віриш ні в яких богів, не проблема. Я мало знаю священиків, які вірять. Стань священиком і кінчай проливати над собою сльози.

— Я не проливаю. Констатую.

Жовтець заклав ногу на ногу й з цікавістю став розглядати стерту підошву.

— Ти, Геральте, нагадуєш мені старого рибалку, який під кінець життя з'ясував, що риба пахне, а від води тягне холодом і ломить у костях. Будь послідовним. Балачками і скигленням тут не допоможеш. Якщо б я побачив, що потреба в поезії закінчується, повісив би лютню на цвях і зайнявся садом. Троянди б вирощував.

— Дурниця. На таку самопожертву ти не здатний.

— Ну що ж,— погодився поет, продовжуючи вивчати підошву.— Може, ти й правий. Але в нас трохи різні професії. Попит на поезію й звуки лютні ніколи не зникне. З тобою справи гірші. Ви, відьмаки, самі себе позбавляєте роботи. Повільно, але вірно. Чим краще й ретельніше працюєте, тем менше у вас залишається роботи. Адже ваша мета, резон існування — світ без чудовиськ, світ спокійний і безпечний. Тобто світ, у якому відьмаки не потрібні. Парадокс, вірно?

— Вірно.

— Давним-давно, коли ще жили єдинороги, існувала велика група дівчат, які зберігали невинність, щоб мати можливість їх ловити. Пам'ятаєш? А щуролови із сопілками? Люди прямо-таки билися за них. А прикінчили пацюків алхіміки, придумавши сильнодіючі отрути, до того ж допомогли приручені кішки, білі тхори й ласки. Звірина виявилася дешевшою, приємнішою й не сьорбала стільки пива. Примічаєш аналогію?

— Примічаю.

— То скористайся чужим досвідом. Незаймані, що займалися єдинорогами, миттєво перестали бути такими, щойно втратили роботу. Деякі, прагнучи надолужити роки утримання, згодом стали широко відомі технікою й запалом. Щуролови… Ну цих краще не наслідуй, усі вони, як один, спилися й відбули до праотців. Схоже, тепер настала черга відьмаків. Ти читаєш Родеріка де Новембра? Там, якщо мені пам'ять не зраджує, згадуються відьмаки, ті, перші, що почали колесити по країні років триста тому, коли селяни виходили на жнива озброєними юрбами, села оточували потрійним частоколом, купецькі каравани нагадували колони найманців, а на захисних валах нечисленних городищ день і ніч стояли готові до стрілянини катапульти. Тому що ми, люди, були тут незваними гостями. Тутешніми землями володіли дракони, мантихори, грифони й амфісбени, вампіри,

перевертні й упирі, потвори, химери й летюги. І землю доводилося відбирати в них клаптиками, кожну долинку, кожен перевал, кожен бір і кожну галявину. І вдалося це не без неоціненної допомоги відьмаків. Але ці часи, Геральте, минули безповоротно. Барон не дозволяє забити вилохвоста, тому що це, імовірно, останній драконід у радіусі тисячі верст і вже викликає не страх, а співчуття й ностальгію за минулим часом. Троль під мостом зжився з людьми, він уже не чудовисько, яким лякають дітей, а релікт і місцева визначна пам'ятка, до того ж корисна. А химери, мантихори, амфісбени? Сидять у хащах і неприступних горах…

— Виходить, я був правий. Щось закінчується. Подобається тобі це чи ні, але щось закінчується.

— Не подобається мені, що ти викладаєш прописні істини. Не подобається міна, з якою ти це робиш. Що з тобою коїться? Не впізнаю тебе, Геральте. Ех, зараза, їдьмо скоріше на південь, у ті дикі краї. От прикінчиш пару-трійку чудовиськ — і кінець твоїй нудьзі. А чудовиськ там, начебто, чимало. Кажуть, тільки-но якій старій бабці життя обридне, так іде вона, сердешна, сама-самісінька за хмизом у ліс, не прихопивши із собою рогатини. Результат гарантований. Ти повинен осісти там назавжди.

— Може, і повинен. Але не осісти.

— Чому? Там відьмакові легше заробити.

— Заробити легше,— Геральт відпив із пляшки,— так витратити важче. До того ж там їдять ячну кашу й просо, у пива присмак чогось незрозумілого й комарі гризуть.

Жовтець розреготався на все горло, обіпершись потилицею на оправлені в шкіру корінці книг на полиці.

— Просо й комарі! Це нагадує мені наш перший спільний похід на край світу. Пам'ятаєш? Ми познайомилися на гулянці в Гулеті, і ти вмовив мене…

— Це ти мене вмовив. Тобі самому довелося накивати п’ятами з Гулети, бо у дівчини, яку ти трахнув під настилом для музикантів, виявилося четверо кремезних братів. Тебе шукали по всьому місту, грозили виваляти в соломі й ошурках. Тому ти до мене тоді й пристав.

— А ти ледь, було, з чобіт не вискочив від радості, що знайшов попутника. До того ти в дорозі міг побалакати хіба що з кобилою. Але нехай ти правий, було як кажеш. Я дійсно тоді змушений був зникнути на якийсь час, а Долина Квітів здавалася мені найбільш підходящим місцем. Адже вважалося, що це край населеного світу, форпост цивілізації, найбільш висунутий пункт на межі двох світів… Пам'ятаєш?

— Пам'ятаю, Жовтцю, пам'ятаю.

Край світу

1

Жовтець обережно спустився по сходах трактиру, тримаючи в руках два стікаючі піною жбани. Сварячись собі під ніс, він протиснувся крізь купку цікавих дітлахів. Перетнув двір, обходячи коров'ячі коржі.

Навколо виставленого на майдані столу, за яким відьмак розмовляв із солтисом, уже зібралося десятки півтори поселенців. Поет поставив жбани на стіл, присів і одразу ж зрозумів, що за час його короткої відсутності розмова анітрошки не просунулася.

— Я — відьмак, пане солтис,— повторив невідомо вкотре Геральт, утираючи губи.— Я нічим не торгую. Я не займаюся вербуванням в армію й не вмію виліковувати сап. Я — відьмак.

— Професія така,— пояснив невідомо вкотре Жовтець.— Відьмак, зрозуміло? Упирів убиває й вампірів. Всяку погань… вколошкує. Розумієте, солтисе?

— Ага! — чоло солтиса, прооране глибокими борознами від тяжкого думання, розгладилось.— Відьмак! Ну так! А як же! Треба ж було так відразу!

— Саме так,— підтвердив Геральт.— Отож я відразу й запитаю: знайдеться для мене в окрузі яка-небудь робота?

— А-а-а,— Солтис знову взявся так натужно міркувати, що це можна було помітити неозброєним оком.— Робота? Так немає… Хіба що ці… Ну… Живоглоти? Ви про те, чи є тут живоглоти?

Відьмак посміхнувся й кивнув, почухавши пальцем віко.

— Є,— дійшов висновку солтис після довгого роздуму.— А як же. Гляньте туди, гори бачите? Там ельфи живуть, там їхнє царство. Палаци їхні, кажу,— ну прямо з чистого золота. Ого-го! Ельфи, кажу. Жахіття! Хто туди піде, не повернеться.

— Так я й думав,— холодно сказав Геральт.— Саме тому я туди й не збираюся йти.

Жовтець нахабно зареготав. Як і очікував Геральт, солтис думав довго. Нарешті сказав:

— Ага. Ну так, воно, звісно. Але тут є й інші живоглоти… Видно, лізуть із ельфових країв. Ну є, пане відьмак, є, а як же. Кінця-краю їм немає. А гіршими за всіх будуть примари, я вірно кажу, людоньки?

«Людоньки» пожвавилися, оточили стіл з усіх боків.

— Примари! — сказав один.— Так, так, староста вірно мовить. Бліда дівка по хатах ходить на зорі, а діточки тому мруть!

— І домовики ще! — додав інший, солдат з місцевої варти.— Коням гриви заплітають по стійлах, значить!

— І нетопирі! Нетопирі теж тут є!

— Й ці, як їх, ну, порчуни! Через них людина аж коростою покривається!

Кілька хвилин пішло на активне перерахування чудовиськ, що дошкуляли місцевим господарям своїми мерзенними вчинками, або самим тільки своїм існуванням. Геральт і Жовтець довідалися про бідаків і мамун, через котрих порядна людина до хати не може потрапити в п'яному вигляді, про летюгу, яка, бачте, літає, значить, і ссе в корів молоко, про голову на павучих ногах, що бігає в лісі, про коболд, що носять червоні шапочки, і про грізну щучище, яка вириває, чуйте, білизну з рук жінок, що перуть у ріці і того й гляди візьметься за самих цих жінок. Не обійшлося, звичайно, без скарг на те, що баба Нарадкова ночами літає на кочерзі, а вдень краде фрукти, мірошник підмішує у звичайне борошно жолудяне, а

якийсь Дуда, говорячи про королівського керуючого, обзиває того злодієм і сволотою.

Геральт вислухав спокійно, киваючи в удаваній увазі, задав кілька питань, в основному відносно дороги і топографії, потім устав і кивнув Жовтцю.

— Ну, бувайте здорові, добрі люди,— сказав він.— Я скоро повернуся, тоді подивимося, що вдасться для вас зробити.

Вони мовчки їхали уздовж халуп і парканів під гавкіт собак і крик дітей.

— Геральте,— проговорив Жовтець, піднявшись на стременах і зірвавши маленьке яблучко з гілки, що визирнула за огорожу.— Ти постійно ремствуєш на те, що тобі усе сутужніше знайти заняття. А зі сказаного нам випливає, що роботи в тебе тут навалом, будеш гарувати до зими, причому без відпочинку. Ти б заробив трохи грошенят, я набрав би дивовижних тем для балад. Так чому, поясни мені, ми їдемо далі?

— Я не заробив би й шелонга, Жовтцю.

— Це чому ж?

— А тому ж, що в їхніх словах не було й сотої частки правди.

— Не зрозумів?

— Немає таких істот, про яких вони говорили. Немає й не було.

— Та ти жартуєш! — Жовтець виплюнув зернятко й запустив недогризком яблука в кошлатого пса, що особливо люто кидався на бабки коня.— Неймовірно. Я уважно спостерігав за цими людьми, а я в людях розуміюся. Вони не брехали.

— Вірно,— погодився відьмак.— Не брехали. Вони глибоко вірили в усе сказане. Що, однак, не змінює факту.

Поет якийсь час мовчав.

— Жодного, говориш, із цих чудовиськ… Жодного? Та бути того не може! Щось із їхніх придумок повинне існувати. Хоча б одне! Погодься.

— Погоджуюся. Одне тут є очевидно.

— Ну от! Що?

— Нетопирі. Кажани, значить.

Вони виїхали за околицю, на дорогу, що йшла по полях, жовтих від ріпаку і вівса, що хвилювався на вітрі. Назустріч тяглися навантажені вози. Бард перекинув ногу через луку сідла, поставив лютню на коліно й набринькував на струнах тужливі мелодії, час від часу помахуючи рукою дівчиськам у підібраних спідницях, що тупотіли по узбіччю із граблями на міцних плечах.

— Геральте,— сказав він раптом,— але ж чудовиська існують. Ну, може, їх тепер не так багато, як бувало, може, вони не таяться за кожним деревом у лісі, але вони є. Існують. Так навіщо ж люди на додачу придумують таких, яких немає? Мало того, вірять у свої придумки? Га? Геральте з Ривії, прославлений відьмаче? Га? Ти не замислювався над причиною?

— Замислювався, прославлений поете. І знаю причину.

— Цікаво б почути.

— Люди,— Геральт повернув голову,— люблять видумувати страховиськ і страхи. Тоді самі собі вони здаються менш бридкими. Напиваючись до білої гарячки, обманюючи, крадучи, б’ючи дружин віжками, морячи голодом стару бабку, четвертуючи сокирами піймату в курнику лисицю або обсипаючи стрілами останнього єдинорога, що залишився на світі, вони люблять думати, що жахливіша й бридкіша за них все-таки примара, яка ходить на зорі по хатах. Тоді в них легшає на душі. І їм простіше жити.

— Запам'ятав,— сказав Жовтець після хвилинного мовчання.— Підберу рими й складу

баладу.

— Склади, склади. Тільки не сподівайся на бурхливі оплески.

Скоро останні хати селища зникли з виду. І хоч їхали вони повільно, швидко залишили позаду і смугу лісистих пагорбів.

— Гм,— Жовтець зупинив коня, роззирнувся.— Глянь, Геральте. Хіба не гарно? Ідилія, побий мене грім. Око радіє!

Місцевість за пагорбами потроху опускалася до рівних, пласких полів, прикрашених мозаїкою різнобарвних посівів. Посередині, округлі й правильні, як листки конюшини, блищали плеса трьох озер, облямовані темними смугами вільшняку. Обрій позначала затягнута серпанком синя лінія гір, що здіймалися над чорною безформною смугою бору.

— Їдьмо, Жовтцю.

Дорога вела прямо до озер уздовж дамби й укритих у вільшняку ставків, повних крижнів, чирянок, чапель і норців. Багатство пернатої живності викликало подив, якщо врахувати, що всюди проглядали сліди діяльності людини — дамби були доглянуті, обкладені фашиною, спуски для води укріплені каменями й балками, шлюзові щити не прогнили, весело бризкали водою. У приозерному очереті були видні човни й помости, а із глибини стирчали жердини розставлених сіток і верш.

Жовтець раптом обернувся.

— За нами хтось їде. На возі!

— Це ж треба!— не озираючись посміхнувся відьмак.— На возі! А я ж бо думав, місцеві їздять на нетопирах.

— Знаєш, що я тобі скажу?— пробурчав трубадур.— Чим ближче до краю світу, тем тоншими стають твої жарти. Страшно подумати, до чого це може дійти!

Вони їхали не поспішаючи, а, оскільки запряжений двома рябими кіньми віз був порожній, він наздогнав їх швидко.

— Тпррр!— чоловік, що тримав віжки, зупинив коней зразу за ними. Кожушок він носив на голе тіло, а волосся відпустив до самих брів.— Славлю богів, милостиві!

— І ми,— відповів Жовтець, знайомий з тутешніми звичаями,— славимо.

— Якщо хочемо,— буркнув відьмак.

— Мене звуть Кропивка,— повідомив візник.— Я чув, як ви із солтисом з Верхнього Посаду балакали. Знаю, що ви відьмак.

Геральт опустив повіддя, дозволивши кобилі пофиркати на придорожню кропиву.

— Чув,— продовжував чоловік у кожушку,— як солтис байки плів. Спостерігав за вами і не дивувався. Давно я такої маячні і брехні не чував.

Жовтець розсміявся. Геральт мовчав, уважно дивлячись на хлопця. Кропивка кашлянув.

— А не чи візьметесь ви за справжню, пристойну роботу, пане відьмак?— запитав він.— У мене для вас дещо є.

— І що ж саме?

Кропивка очей не опустив.

— Про справи на дорозі не теревенять. Їдьмо до мене, у Нижній Посад. Там поговоримо. Адже вам однаково туди.

— Звідки така впевненість?

— Звідти, що іншої дороги тут немає, а ваші коні в той бік мордами, а не хвостами повернуті.

Жовтець знову засміявся.

— Що скажеш, Геральте?

— Нічого,— сказав відьмак.— На дорозі про справи не теревенять. В дорогу, шановний Кропивко.

— Прив'язуйте коней до воза й перелазьте до мене,— запропонував хлопець.— Зручніше буде. Навіщо задницю сідлом мозолити?

— Свята істина.

Вони перебралися на віз. Відьмак із задоволенням розтягся на сіні. Жовтець, імовірно, боячись забруднити модний зелений каптан, сів на дошку. Кропивка цмокнув коням, і віз заторохтів по укріпленій колодами дамбі.

Переїхали по мосту зарослий лататтям й ряскою канал, минули смугу скошеного лугу. Далі, скільки сягало око, тяглися оброблювані поля.

— Просто не віриться, що це край світу, кінець цивілізації,— сказав Жовтець.— Тільки глянь, Геральте. Жито — що твоє золото, а в кукурудзі може сховатися вершник. Або он та ріпа, подивися, яка величезна.

— Так ти, певно, знавець в сільському господарстві?

— Поети повинні знати все,— пишномовно проговорив Жовтець.— А якщо ні, то ми компрометували б себе. Вчитися треба, дорогий мій, вчитися. Від села залежить доля світу, так що потрібно розбиратися в сільських справах. Село годує, взуває, уберігає від холоду, розважає й підтримує мистецтво.

— Ну, з розвагами й мистецтвом ти трохи переборщив.

— А самогон із чого женуть?

— Розумію.

— Мало розумієш. Вчися. Глянь, бачиш фіолетові квіти? Це люпин.

— Взагалі-то це вика,— вставив Кропивка.— Ви що, люпину не бачили, або як? Але в одному ви праві, пане. Вродитися тут все може, й росте — дивитися приємно. Тому й кажуть — Долина Квітів. Тому-то й поселилися тут наші діди, спочатку витуривши звідсіля ельфів.

— Долина Квітів, або Діл Блатанна.— Жовтець тикнув ліктем відьмака, що розтягся на сіні.— Чуєш? Ельфів вигнали, а стару ельфову назву залишили, тільки переінакшили на свій лад. Брак фантазії. Ну і як вам живеться тут з ельфами, хазяїне? Адже вони у вас у горах за межею.

— Не заважаємо одне одному. Вони самі по собі, ми самі по собі.

— Найкращий вихід,— сказав поет.— Вірно, Геральте?

Відьмак не відповів.

2

— Дякуємо за частування,— Геральт облизав кістяну ложку й поклав її в порожню тарілку.— Дякуємо стократно, господарю, а зараз, якщо дозволите, перейдемо до справи.

— А й справді, можна,— погодився Кропивка.— Ну як, Дхуне?

Дхун, солтис Нижнього Посаду, кряжистий мужик з похмурим поглядом, кивнув дівкам, ті швидко зібрали зі столу посуд і покинули кімнату, на превеликий жаль Жовтця, який із самого початку шкірився до них і викликав смішки своїми не зовсім пристойними жартами.

— Отже, слухаю,— вимовив Геральт, дивлячись у вікно, через яке доносилися стукіт сокир і вереск пилки. Надворі йшла якась робота, різкий смоляний дух проникав у будинок. — Кажіть, чим можу бути корисний.

Кропивка глянув на Дхуна. Той кивнув, відкашлявся й сказав:

— Значить так. Є тут у нас одне таке поле…

Геральт штовхнув під столом Жовтця, котрий уже зібрався додати єхидного коментаря.

— Поле,— продовжував Дхун.— Я вірно глаголю, Кропивко? Довго те поле пустувало, але розорали ми його й тепер саджаємо на нім коноплі, хміль, льон. Велике поле, здоровенне, глаголю. Аж під самий бір підходить…

— І що?— не витримав поет.— Що ж на тому полі-то?

— Ну шо-шо?— Дхун підняв голову, почухав за вухом.— Шо? Дідько тама валандається, от шо.

— Що?— фиркнув Жовтець.— Що таке?

— Я ж глаголю — дідько.

— Який дідько?

— Який-який? Дідько, і вся недовга.

— Дідьків не буває!

— Не лізь, Жовтцю,— спокійно сказав Геральт.— А ви продовжуйте, шановний Дхуне.

— Я ж глаголю — дідько.

— Це я вже чув.— Геральт, якщо хотів, міг бути до біса терплячим.— Перестаньте «глаголить» і скажіть, як він виглядає, звідки узявся, чому вам заважає. По порядку, якщо можна.

— Ну так. Воно звісно,— Дхун підняв руку й взявся важко рахувати, загинаючи вузлуваті пальці.— По порядку, йому, бач! Ну, значить, так. Виглядає ж бо він, пане відьмак, точнісінько як дідько. Їй-богу. Звідкіля взявся-то? А нізвідкіля. Бах, трах, тарарах, значить, дивимося — дідько. А заважати-то він нам, правду кажучи, не шпарко й заважає. Буває, навіть помагає.

— Допомагає?— реготнув Жовтець, намагаючись витягти муху з пива.— Дідько?

— Не лізь, я ж просив. Продовжуйте, шановний Дхуне. І як же він вам допомагає, цей, як ви його називаєте…

— Дідько,— з акцентом повторив війт.— Угу, допомагає, а як же: землю удобрює, ґрунт рихлить, кротів нищить, птахів розполохує, за ріпою й буряками доглядає. Та й гусениць, що в капусті заводяться, поїдає. Хоча, правду сказати, і капусту теж того — з'їдає. Але так, не дуже, начебто б гризе. Одне слово — дідько.

Жовтець знову зареготав, потім клацнув пальцями й вистрілив вимоченою в пиві мухою в кота, що спав біля каміна. Кіт відкрив одне око й з докором глянув на барда.

— І все ж,— спокійно сказав відьмак,— ви готові мені заплатити, щоб відскіпатися від того дідька, так чи ні? Іншими словами, не хочете, щоб він знаходився у вашій окрузі?

— А кому ж,— Дхун тужно глянув на нього,— хочеться, аби дідько сидів у нього на полі-то? Це наша земля від дідів-прадідів, за королівською грамотою, і дідьку до неї ніяких діл немає. Плювали ми на його поміч, шо, у нас своїх рук немає чи ж як? І взагалі, пане відьмак, воно й не дідько ніякий зовсім, а злостиве бидло, і в голові його, перепрошую, насрато так, шо витримать тяжко. Ранком не відаєщ, шо йому до вечора в голову взбреде. То в колодязь наробить, то за дівкою поженеться, лякає, грозить її… це… Ну, загалом, того… Краде, пане відьмак, худобу й провізію. Знищує й псує, набридає всім, на дамбі ями риє, немов пацюк який, чи бобер, вода з одного ставка вкрай витекла і коропи поснули. У копицях люльку курив, сучий син, пустив з димом все сіно…

— Розумію,— перервав Геральт.— Виходить, все-таки заважає.

— Нє,— покрутив головою Дхун.— Не заважає. Бешкетує, от шо.

Жовтець, стримуючи сміх, відвернувся до вікна. Відьмак мовчав.

— Так чого тут базікати,— проговорив Кропивка, що до того мовчав.— Ви відьмак, чи хто? Ну то наведіть порядок із цим дідьком. Шукали роботи у Верхньому Посаді, сам чув. Отож вам і робота. Ми заплатимо як треба. Але вважте, ми не хочем, аби ви дідька вбили. Це вже точно.

Відьмак підняв голову й недобре всміхнувся.

— Цікаво. Я б сказав — незвичайно.

— Шо?— наморщив чоло Дхун.

— Незвичайна умова. Звідки раптом стільки милосердя?

— Убивати не можна,— Дхун ще сильніше зморщився,— тому як в тій Долині…

— Не можна, і вся недовга,— перервав Кропивка.— Піймайте його, або проженіть за сьому гору. А будемо розплачуватися — не образимо.

Відьмак мовчав, не перестаючи посміхатися.

— По руках?— запитав Дхун.

— Спочатку хотілося б глянути на нього, на цього вашого дідька.

Селяни переглянулися.

— Ваше право,— сказав Кропивка і підвівся.— І ваша воля. Дідько ночами гуляє по всій окрузі, але днем сидить десь у коноплях. Або біля старих верб на болоті. Там його можна побачити. Ми вас не станемо квапити. Хочете перепочити, відпочивайте скільки влізе. Ні зручностей, ні їжі ми для вас не пошкодуємо, як того вимагає закон гостинності. Ну, бувайте.

— Геральте,— Жовтець підхопився з табурету, визирнув у двір, на селян, що віддалялися,— я перестаю що-небудь розуміти. Не минуло й дня, як ми розмовляли про вигаданих чудовиськ, а ти раптом наймаєшся ловити дідьків. А про те, що саме дідьки-то і є вигадкою, що це чисто міфічні істоти, знає кожен, за винятком, видно, темних селян. Що повинен означати твій несподіваний запал? Ручаюся, трохи знаючи тебе, ти не опався до того, щоб таким маніром отримати нічліг, харч і прання?

— Дійсно,— поморщився Геральт.— Схоже, ти мене вже трохи знаєш, співаче.

— У такому разі — не розумію.

— А що тут розуміти?

— Дідьків немає!— крикнув поет, остаточно вириваючи кота із дрімоти.— Немає! Дідьки не існують, дідько забирай!

— Правда,— посміхнувся Геральт.— Але я, Жовтцю, ніколи не міг противитися спокусі глянути на те, чого не існує.

3

— Одне зрозуміло,— пробурчав відьмак, оглянувши поглядом конопельні джунглі, що розкинулися перед ними.— Цей дідько не дурень.

— З чого такий висновок?— поцікавився Жовтець.— З того, що він сидить у непрохідній хащі? Будь-якому зайцю розуму вистачить.

— Справа в особливих властивостях конопель. Таке велике поле випромінює потужну антимагічну ауру. Більшість заклинань тут безсилі. А он там, бачиш, жердини? Хміль. Флюїди шишок хмелю діють так само. Б'юсь об заклад, це не випадковість. Цей тип вловлює ауру й знає, що тут він у безпеці.

Жовтець відкашлявся, підтяг штани.

— Цікаво,— сказав він, почухавши чоло під шапочкою,— як ти візьмешся до роботи, Геральте? Ніколи ще не бачив тебе у ділі. Думаю, тобі дещо відомо про лов дідьків. Я намагаюся пригадати прадавні балади. Була одна про диявола й бабу, непристойна, але кумедна. Розумієш, баба…

— Відчепись ти зі своєю бабою, Жовтцю.

— Як хочеш. Я тільки думав допомогти, нічого більше. А до старих байок треба ставитися шанобливо, у них — мудрість поколінь. Є, наприклад, балада про хлопця на ім'я Дуринда, який…

— Припини. Настав час братися за діло. Заробляти на їжу й матрац.

— Що ти збираєшся робити?

— Понишпорю трохи в коноплях.

— Оригінально,— фиркнув трубадур.— Хоч і не дуже.

— Ну а як би почав ти?

— Інтелігентно,— набундючився Жовтець.— Спритно. З облави, наприклад. Вигнав би дідька із заростей, а в чистім полі наздогнав би його на коні й заарканив. Що скажеш?

— Дуже оригінальна ідея. Як знати, може, і вдалося б її здійснити, якщо б ти побажав взяти участь, тому що для такої операції потрібні щонайменше двоє. Але поки втримаємося. Для початку я хочу розібратися, що являє собою цей чорт. А виходить, треба понишпорити у коноплях.

— Агов,— бард тільки тепер помітив,— а де твій меч?

— А навіщо він? Я теж знаю баладу про дідьків. Ні баба, ні хлопець на ім'я Дуринда мечами не користувалися.

— Гм… — Жовтець озирнувся.— Що, лізти в саму середину?

— Тобі не обов'язково. Можеш вертатися в село й чекати на мене там.

— Е, ні,— заперечив поет.— Пропустити таку оказію? Я теж хочу побачити дідька, переконатися, чи дійсно він такий страшний, як його малюють. Я запитав, чи обов'язково продиратися крізь коноплі, якщо є стежка.

— Вірно,— Геральт прикрив очі рукою.— Є. Скористаємося.

— А якщо це дідькова стежка?

— Тим краще. Не доведеться багато ходити.

— Знаєш, Геральте,— тлумачив бард, ідучи за відьмаком по вузькій, звивистій стежці в коноплях,— я завжди думав, що «чорт» — просто така метафора, придумана, щоб було чим лаятися. «Чорти побрали», «Чорт із ним», «Чорт зна що» і так далі. Так ми говоримо

простою мовою. Низушки, бачачи гостей, що наближаються, говорять: «Знову когось дідько приніс». Краснолюди, коли в них щось не виходить, голосять: «Duwel hoael», а кепський товар називають «Duweisheyss». А в Старшій Мові є така приказка: «A d'yeabl aep arse», вибач за сучасний акцент, що означає…

— Я знаю, що це означає. Перестань базікати, Жовтцю.

Жовтець замовк, зняв прикрашену пером чаплі шапочку, помахав нею й витер зіпріле чоло. У заростях конопель стояла важка, волога, задушлива спека, яку ще більше підсилював висячий у повітрі аромат квітучих трав і бур'янів. Стежка злегка вильнула й відразу за поворотом закінчилася невеликою витоптаною галявинкою.

— Глянь-но!— вигукнув Жовтець.

У самому центрі галявинки лежав великий плоский камінь, на ньому — кілька глиняних мисочок. Між мисочками стояла сальна свічка, що майже повністю догоріла. Геральт бачив зерна кукурудзи й бобів, а також інші кісточки й насіння, що приліпилися до коржів розплавленого жиру.

— Так я й думав,— пробурчав він.— Йому приносять жертви.

— І вірно,— сказав поет, указуючи на недогарок.— І ставлять чортові свічку. Але годують його, як видно, зернятками, немов чижика якого. Ну й хлів! Усе липке від меду й дьогтю. Що…

Подальші слова барда заглушило голосне бекання. У коноплях щось застрибало й затупотіло, а потім із плутанини рослин вилізла найдивніша істота, яку Геральту доводилося бачити.

В істоти були вирячені очі, козячі роги й борода, і зросту в ній було ледь більше сажню. Губи, рухливі, розсічені й м'які, теж наводили на думку про козу, що жує. Нижню частину його тіла по самі роздвоєні копитця вкривало довге, густе, темно-руде волосся. Крім того, у нього був довгий хвіст, що закінчувався китичкою, яким воно енергійно розмахувало.

— Ук! Ук!— гукнуло чудовисько, переступаючи копитцями.— Ну чого треба? Геть! Геть! На роги візьму! Ук, ук!

— Тобі що, козел, колись по заду піддали?— не витримав Жовтець.

— Ук! Ук! Е-е-е!— мекнув козеріг. Важко було сказати, що це: підтвердження, заперечення або просте бекання мистецтва заради.

— Замовкни, Жовтцю,— пробурчав відьмак.— Ні слова більше.

— Е-е-е!— люто забулькала істота, при цьому верхня губа в неї широко розійшлася, показуючи жовті кінські зуби.— Ук! Ук! Ук! Е-е-е!

— Запросто!— кивнув Жовтець.— Шарманка й дзвінок — твої. Коли підеш додому, можеш прихопити.

— Перестань, побий тебе,— прошипів Геральт.— Ти все псуєш. Прибережи для себе дурні жартики…

— Жартики!!!— гаркнув козеріг і підстрибнув.— Жартики, бе-е-е, бе-е-е! Нові жартівники з'явилися, га? Кульки залізні принесли? Я вам покажу кульки залізні, сучі діти, ук, ук, ук! Пожартувати приспічило, бе-е-е? Нате свої жарти! Нате свої кульки! Нате!

Істота підстрибнула й різко змахнула рукою. Жовтець завив і сів на стежку, схопившись за чоло. Істота мекнула, замахнулася знову. Повз вухо Геральта щось просвистіло.

— Нате ваші кульки! Бе-е-е!

Залізна кулька діаметром з дюйм вдарила відьмака по плечу, інша ударила Жовтця по коліну. Поет брудно вилаявся й кинувся бігти. Геральт, не чекаючи більше, стрибнув слідом,

а кульки свистіли у нього над головою.

— Ук! Ук! Бе-е-е!— підстрибуючи, кричав козеріг.— Я вам покажу кульки! Жартівники засрані!

У повітрі просвистіла чергова кулька. Жовтець вилаявся ще бридкіше й схопився за сідницю. Геральт стрибнув убік, у коноплі, але не ухилився від снаряду, який поцілив йому в лопатку. Належало визнати, чорт кидався досить влучно й, здавалося, володів невичерпним запасом кульок. Відьмак, кружляючи між рослин, знову почув торжествуюче бекання й відразу свист нової кульки, лайку й тупіт. Це Жовтець дряпав стежкою.

А потім настала тиша.

4

— Ну, знаєш, Геральте,— Жовтець приклав до чола охолоджену в цебрі підкову.— Такого я не очікував. Якесь рогате опудало з козячою бородою, такий кошлатий дурень, а погнав тебе, немов шмаркача якого. А я дістав по чолу. Глянь, яка ґуля!

— Ти вшосте показуєш. Від цього вона меншою не стає.

— Дякую за співчуття. А я ж бо думав, що поруч із тобою буду в безпеці!

— Я не просив лізти за мною в коноплі. А от тримати за зубами свого балакучого язика — просив. Не послухався — тепер терпи. Мовчи, якщо можеш, вони йдуть.

У кімнату ввійшли Кропивка й важкий Дхун. За ними дріботіла сива й скручена кренделем бабця в супроводі світловолосого й разюче худенького дівчати.

— Шановний Дхуне і шановний Кропивко,— без передмов почав відьмак.— Перш ніж йти, я запитував, чи намагалися ви самі що-небудь робити відносно вашого чорта-дідька. Ви сказали, що ні. У мене є підстави вважати, що було інакше. Чекаю пояснень.

Селяни перекинулися кількома словами, потім Дхун кашлянув у кулак й зробив крок уперед.

— Ви, прощення просимо, праві. Ми, це, збрехали, тому як совісно було. Хотіли самі дідька перехитрити, зробити так, шоб він, виходить, пішов від нас геть…

— Яким чином?

— У нас, у Долині,— повільно вимовив Дхун,— уже й раніше з'являлися страховиська. Летючі дракони, земні в'юни, вурдалаки, упирі, здоровенні павуки й різне змійство. А ми завше проти того гадства шукали поради в нашій книзі.

— Що за книга?

— Покажи книгу, бабко. Книгу, глаголю! Книгу! Їй-бо, лусну зара. Глуха як пень! Ліліє, скажи бабці, аби книгу показала!

Світловолоса дівчинка витяглася велику книгу зі скорчених пальців баби й подала відьмакові.

— У книжиці цій,— продовжував Дхун,— котра в роду нашому вже з незапам'ятних часів зберігається, описані способи проти усіляких чудовиськ, чаклунства й виродків, котрі на світі були, є чи будуть.

Геральт зважив на руці важкий, товстий томище, що обріс жирною кіркою. Дівчинка продовжувала стояти перед ним, перебираючи руками фартушок. Вона була старша, ніж йому здалося спочатку,— в оману ввела витончена фігурка, що так відрізняється від міцних тіл інших посадських дівчат, її одноліток.

Він поклав книгу на стіл і перевернув важку дерев'яну кришку палітурки.

— Глянь-но, Жовтцю.

— Старші Руни,— визначив бард, заглядаючи йому через плече й усе ще притискаючи підкову до чола.— Найдавніше письмо, яким користувалися до введення сучасного алфавіту. Воно походить від рун ельфів і гномових ідеограм. Незвичний синтаксис, але так раніше говорили. Цікаві гравюри й віньєтки. Нечасто зустрічається подібне, Геральте, а якщо й трапляється, то в храмових бібліотеках, а не по селах на краю світу. Звідки це у вас, шановні Дхуне і Кропивко? Чи не хочете ви сказати, що вмієте це читати? Бабко? Ти вмієш читати Старші Руни? Ти взагалі-то вмієш читати хоч які-небудь руни?

— Чого-о-о?

Світловолоса дівчинка підійшла до бабці й щось шепнула їй на вухо.

— Читати?— бабуся показала в посмішці беззубі ясна.— Я? Ні, золотенькі, не навчена.

— Поясніть мені,— холодно сказав Геральт, повертаючись до Дхуна й Кропивки,— яким чином ви користуєтеся книгою, не вміючи читати руни?

— Найстарша бабка в селі завше знає, шо в книзі є,— тужно сказав Дхун.— А тому, шо знає, учить молоду, коли їй уже пора в землю. Самі бачите, нашій бабці вже якраз. Тоді бабка пригріла Лілиє й учить її. Але поки бабка краще знає.

— Стара відьма й молода відьма,— буркнув Жовтець.

— Якщо я вірно зрозумів,— недовірливо сказав Геральт,— бабка знає всю книгу напам'ять? Так, так? Бабусю?

— Усю-то ні, де вже там,— відповіла бабка знову за допомогою Лілиє.— Тільки те, що біля картинки стоїть.

— Ага,— Геральт навмання відчинив книгу. Помітний на порваній сторінці малюнок зображував плямисту свиню з рогами у формі ліри.— А ну похваліться, бабусю. Що тут написано?

Бабка зачмокала, вдивилася в гравюру, прикрила очі.

— Тур рогатий, або таурус,— прошамкала вона.— Неуками помилково ізюбром іменований. Роги має й буцає ними…

— Досить. Дуже добре, досить… — відьмак перевернув кілька злиплих сторінок.— А тут?

— Потучники й планетники різні. Ці дощем ллють, ці вітер віють, ці блискавиці мечуть. Коли побажаєш урожай від них поберегти, візьми ніж залізний, новий, посліду мишачого три лоти, сала сірої чаплі…

— Браво! Гм… А тут? Це що?

Гравюра зображувала розчехране страховидло на коні, з величезними очиськами ще більшими зубиськами. У правій руці воно тримало солідних розмірів меч, у лівій — мішок грошей.

— Відьмак,— промямлила бабка,— деяким відьмином називаний. Викликати його дуже небезпечно, тіки тоді потрібно, коли проти чудиськ і поганців різних нічого поробити вже не можна, відьмак упорається. Однак ж стежити треба…

— Досить,— пробурчав Геральт.— Досить, бабусю. Дякую.

— Ні-ні,— запротестував Жовтець, єхидно посміхнувшись.— Як там далі? Вельми, вельми цікава книженція! Говоріть, бабусю, говоріть.

— Е-е… Стежити треба, щоб до відьмака не доторкатися, тому що від його запаршивіти можна. І дівок від нього ховати, бо відьмак охочий до них надміру…

— Оце вже точно,— засміявся поет, а Лілиє, як здалося Геральту, ледь помітно посміхнулася.

— …і хоча він досить до злата жадібний,— бурмотала бабка, щулячи очі,— не давати йому більше як за утопельника срібний гріш або півтора, за котолака два срібні гроші, за вампіра — чотири срібні гроші…

— Були ж часи,— пробурчав відьмак.— Спасибі, бабусю. А тепер покажіть нам, де тут про дідька мова й що ця книга взагалі про дідьків говорить. Хотілося б почути побільше, цікаво довідатися, який метод ви застосували проти його.

— Обережніше, Геральте,— засміявся Жовтець.— Починаєш наслідувати їх. Це заразно.

Бабка, ледве стримуючи тремтіння в руці, перевернула кілька сторінок. Відьмак і поет

нахилилися над столом.

Дійсно, на гравюрі фігурував знайомий уже їм метач кульок, волосатий, хвостатий і зловісно усміхаючийся.

— Дідько, він же чорт,— декламувала бабка.— Він же рокита, або сільван, а також лісовик. Проти худобини й домашнього птаха шкодник великий і надокучливий. Коли захочеш його з поля вигнати, таке зроби…

— Ну, ну,— пробурчав Жовтець.

— Побери горіхів лісових пригорщу,— тягла бабка, водячи пальцем по пергаменту,— куль залізних пригорщу іншу. Меду глечик, дьогтю інший. Мила сірого діжку малу, сиру іншу. Коли дідько сидить, піди нічною порою. І зачни їсти горіхи. Дідько зразу, ласий зело, прибіжить і запитає, чи смачно? Отут і дай йому кульки залізні…

— А, щоб вас холера… — буркнув Жовтець.— Щоб вас покрутило.

— Тихіше,— сказав Геральт.— Ну, бабулю, далі.

— …зуби виламавши, дідько, побачивши, як ти мед їси, також меду побажає. Дай йому дьогтю, а сам їж сир. Скоро почуєш, як у дідька усередині бурчання й свистіння почнеться, але зроби вигляд, начебто нічого такого. А захоче дідько сиру, то дай йому мила. А після мила вже дідько не утримає…

— Отже, шановні, ви добралися до мила?— перервав Геральт з кам'яним обличчям, обернувшись до Дхуна й Кропивки.

— Куди там,— ойкнув Кропивка.— Добре хоч до кульок. Ох, задав він нам перцю, коли кульки почав гризти…

— А хто велів давати йому стільки кульок-то?— розсміявся Жовтець.— У книзі сказано: одну пригорщу. А ви йому цільний мішок тих кульок наносили! Ви йому, дідьку-то, амуніції, вважай, на два роки без малого наносили, дурні!

— Обережніше!— посміхнувся відьмак.— Починаєш наслідувати їх. Це заразно.

— Дякую.

Геральт швидко підняв голову, заглянув в очі дівчинки, що стояла поруч із бабкою. Лілiє не відвела погляду. Очі в неї були ясні й неймовірно блакитні.

— Навіщо ви приносите дідькові жертви зерном? Адже видно ж, він — типове травоїдне. Зерна не їсть.

Лілiє не відповіла.

— Я задав тобі питання, дівчино. Не бійся, від розмови зі мною не запаршивієш.

— Не випитуйте ні про що,— кинув Кропивка із занепокоєнням у голосі.— Лілiє… Вона… Дивна. Не відповість, не змушуйте її.

Геральт не відривав від Лілiє очей, а Лілiє як і раніше дивилася на нього. По спині в Геральта пробігли мурашки, виповзли на шию.

— Чому ви не пішли на диявола із дрюччям і вилами?— підвищив він голос.— Чому не розставили пастки? Якщо б ви тільки захотіли, його цапина голова вже стирчала б на тичині в якості опудала від ворон. Мене попередили, щоб я не намагався його вбити. Чому? Ти заборонила їм, вірно, Лілiє?

Дхун піднявся із лави. Головою ледь не зачепив стелю.

— Вийдь, дівко,— буркнув він.— Забирай бабку й вийдь звідсіля.

— Хто вона?— проговорив Геральт, коли за бабкою й Лілiє захлопнулися двері.— Хто ця дівчинка, Дхуне? Чому користується у вас більшою повагою, ніж ця чортова книга?

— Не ваше діло,— глянув на нього Дхун, і в його погляді не було дружелюбності.—

Розумних дівчат у себе в містах переслідуєте, на багаттях спалюєте. У нас цього не було й не буде.

— Ви мене не зрозуміли,— холодно сказав відьмак.

— І не намагаюся,— пробурчав Дхун.

— Я це помітив,— процідив Геральт, теж не надто сердечно.— Але одну основну річ призвольте зрозуміти, шановний Дхуне. Нас як, і раніше, не зв'язує ніякий договір, я як і раніше не зобов'язаний вам нічим. У вас немає підстав вважати, начебто ви прикупили собі відьмака, який за срібний гріш або півтора зробить те, чого ви зробити не вмієте. Або не хочете. Або… не можете. Отож, шановний Дхуне, ви ще не купили відьмака, і не думаю, щоб це вам удалося. При вашому-то небажанні що-небудь розуміти.

Дхун мовчав, з-під лоба дивлячись на Геральта. Кропивка кашлянув, повертівся на лаві, возячи постолами по глинобитній підлозі, потім раптом випрямився.

— Пане відьмак,— сказав він.— Не сердіться. Скажемо, що і як. Га, Дхуне?

Посадський солтис згідно кивнув.

— Коли ви сюди їхали,— почав Кропивка,— ви бачили, як тут усе росте, які тут сходи. Таке іноді вимахає, що де в іншім місці й мріяти важко. Навіть неможливо. Ну от. Оскільки в нас саджанці, та й зерно — штука превідмінна, ми й данину цим платимо, і продаємо, і обмінюємо…

— Що це має спільного із чортом?

— Має. Дідько раніше начебто б капостив і різні штучки підлаштовував, а тут раптом почав зерно красти потроху. Тоді ми йому стали класти помалу на камінь у коноплях, думали, нажреться й відстане. А ні, продовжував красти. А коли ми від нього запаси ховати почали по складах та сараях, що на три замки замикаються, то він як сказився, ричав, бекав, «ук-ук» кричав, а вже коли він укукати починає, то краще ноги в руки. Погрожував, мовляв…

— …трахати почне,— вставив Жовтець із добродушною усмішкою.

— І це теж,— підтакнув Кропивка.— Та й про червоного півня нагадував. Довго казати, — коли не зміг більше красти, зажадав данини. Велів собі зерно й інше добро мішками цілими носити. Тоді ми озлилися й усім сходом вирішили йому хвостату задницю відбити. Але…

Кропивка кашлянув, опустив голову.

— Нема чого кружляти-то,— зненацька проговорив Дхун.— Невірно ми пана відьмака оцінили. Валяй усе як є, Кропивко.

— Бабка заборонила дідька бити,— швидко проговорив Кропивка,— але ми-то знаємо, що це Лілíє, бо ж бабка… Бабка тільки те каже, що їй Лілíє велить. А ми… Самі бачите пане відьмак, ми слухаємося.

— Помітив,— поморщився Геральт.— Бабка може тільки бородою трясти й бурмотати текст, якого й сама не розуміє. А на дівчисько ви витріщаєтеся, як на статую богині, розкривши роти, не дивитеся їй в очі, але намагаєтеся вгадувати її бажання. А її бажання — для вас накази. Хто вона, ця ваша Лілíє?

— Так ви ж відгадали, пане. Віщунка. Ну, Мудра, значить. Тільки не кажіть про це нікому. Просимо. Коли до князя дійде або, не бороньте боги, до намісника…

— Не бійтеся,— серйозно сказав Геральт.— Знаю, в чім річ, і вас не видам.

Дивні жінки й дівчата, що зустрічались по селах, яких жителі називали віщунками, або Мудрими, не користувалися особливою симпатією у вельмож, що збирали данину і тягли жили із селян. Селяни завжди зверталися за порадою до віщунок, майже з будь-яких питань.

Вірили їм сліпо й безмежно. Прийняті на основі таких порад рішення найчастіше повністю суперечили політиці хазяїв і владик. Геральт чув про зовсім радикальні й незрозумілі випадки — про знищення племінних черід, припиненя сівби або збирання й навіть про переселення цілих сіл. Владики переслідували «марновірство», найчастіше не вибираючи засобів. Тому селяни дуже швидко навчилися приховувати Мудрих. Але слухатися їх не перестали. Тому що одне, як підказував досвід, не підлягало сумніву — по великому рахунку завжди з’ясовувалося, що Мудрі праві.

— Лілiє не дозволила нам убити дідька,— продовжував Кропивка.— Веліла зробити так, як вчить книга. Ви вже знаєте — не вийшло. Уже були неприємності із сеньйором. Коли ми віддали зерна менше, ніж призначено, він розізлився, кричав, що поквитається з нами. Про дідька-то ми йому ні-ні, бо ж сеньйор строгий аж страх, як і в жартах нічогісінько не розуміє. І тут ви з'явилися. Ми запитували Лілiє, чи можна вас… найняти?

— І що?

— Через бабку сказала, що спочатку їй треба на вас глянути.

— І глянула.

— Ага. І визнала вас, ми це знаємо, уміємо зрозуміти, що Лілiє визнає, а чого ні.

— Вона не вимовила ні слова.

— Вона нікому, окрім бабки, слова не зронить. Але якщо б вас не визнала — у хату б не ввійшла нізащо.

— Гм… — задумався Геральт.— Цікаво. Віщунка, яка, замість того щоб провіщати, мовчить. Звідки вона взялася?

— Не знаємо, пане відьмак,— буркнув Дхун.— Але з бабкою, як стверджують старі, теж так було. Попередня бабка теж приголубила неговірку дівку, таку, шо з'явилася невідомо звідкіль. А та дівка — то саме наша теперішня бабка. Дід мій говорив, мовляв, бабка таким маніром перероджується. Зовсім як місяць на небі відроджується й щораз стає новий. Не смійтеся…

— Я не сміюся,— покачав головою Геральт.— Я досить багато бачив, щоб мене могли насмішити такі речі. До того ж я й не думаю сунути носа у ваші справи, шановний Дхуне. Мої запитання мають на меті встановити зв'язок між Лілiє й дідьком. Ви, мабуть, уже й самі зрозуміли, що такий зв'язок існує. Тому, якщо вам дорога ваша віщунка, то щодо дідька я можу вам дати тільки одну пораду: ви повинні його полюбити.

— Знаєте,— сказав Кропивка,— тут не тільки в дідькові справа. Лілiє нікому не дозволяє зробити нічого поганого. Жодній істоті.

— Звичайно,— вставив Жовтець.— Сільські віщунки походять із того ж кореня, що й друїди. А друїд, коли ґедзь ссе його кров, так він тому ще й смачного побажає.

— Точно,— слабко посміхнувся Кропивка.— Саме в яблучко. Те ж було в нас і з дикими свинями, які по городах занадилися лазить. І що? Гляньте у вікно. Городи як на картинці. Віднайшовся спосіб, Лілiє навіть не знає який. Чого око не бачить, того серцю не шкода. Зрозуміло?

— Зрозуміло,— буркнув Геральт.— А як же. Ну й що? Лілiє не Лілiє, а ваш дідько — це сильван. Істота надзвичайно рідкісна, але розумна. Я його не вб'ю, тому що мій кодекс цього не дозволяє.

— Коли він такий страх як розумний,— проговорив Дхун,— то спробуйте його на цей самий розум взяти.

— І вірно,— підхопив Кропивка.— Якщо в дідька є розум, виходить, він краде зерно по-

розумному. То ви, пане відьмак, дізнайтеся, чого йому треба. Адже він того зерна не жере, у жодному разі — не стільки. То навіщо йому зерно? Нам на зло, чи як? Чого він хоче? Довідайтеся й виженіть його з округи яким-небудь відьмацьким способом. Зробите?

— Спробую,— зважився Геральт.— Але…

— Але що?

— Ваша книга, дорогі мої, застаріла. Розумієте, куди я хилю?

— По правді-то,— буркнув Дхун,— не дуже.

— Я вам роз'ясню. Отож, шановний Дхуне, шановний Кропивко, якщо ви думаєте, що моя допомога обійдеться вам у срібний гріш або півтора, то глибоко помиляєтеся.

5

— Агов!

У заростях почувся шурхіт, гнівне «ук-ук» і потріскування жердин.

— Агов!— повторив відьмак, завбачливо сховавшись.— Покажись-но, лісовику!

— Сам ти лісовик!

— Тоді хто? Чорт?

— Сам ти чорт!— козеріг виставив голову з конопель, скалячи зуби.— Чого треба?

— Поговорити хочу.

— Смієшся, чи як? Думаєш, не знаю, хто ти такий? Хлопці найняли тебе, щоб мене звідси викинув, еге?

— Вірно,— спокійно погодився Геральт.— Саме про це я й хотів поговорити. А раптом — домовимося?

— Он воно що!— промекав дідько.— Хочеш відскіпатися малою ціною? Без зусиль? Зі мною такі штучки не пройдуть, ме-е-е! Життя, чоловіче, це змагання. Виграє кращий. Хочеш у мене виграти — доведи, що ти кращий. Ніж базікати — давай влаштуємо змагання. Переможець диктує умови. Я пропоную перегони звідси до старої верби на дамбі.

— Не знаю, де дамба й де стара верба.

— Якщо б знав, я пропонувати б не став. Люблю змагатися, але не люблю програвати.

— Це я помітив. Ні, не станемо грати в наздоганялки. Спекотно сьогодні.

— Шкода. То, може, позмагаємося в чому іншому?— дідько ощирив жовті зуби й підняв із землі великий кругляк.— Знаєш гру «Хто голосніше гукне»? Чур, я гукаю перший. Закрий очі.

— У мене інша пропозиція.

— Ну, ну?

— Ти заберешся звідси без змагань, перегонів і гукання. Сам, без примусу.

— Засунь свою пропозицію a d’yeabl aep arse,— дідько виявив знання Старшої Мови.— Нікуди я не заберуся. Мені й тут добре.

— Але ти тут вже занадто начудив. Переборщив з жартами.

— Duwelsheyss тобі до моїх жартів,— лісовик, виявляється, знав і мову краснолюдів.— І ціна твоїй пропозиції така ж, як і duwelsheyss’у. Нікуди я не заберуся. Інша річ, якщо переможеш у якій-небудь грі. Дати тобі шанс? Пограємо в загадки, коли не любиш силових ігор. Зараз я тобі загадку загадаю, якщо відгадаєш — виграєш, а я піду. Якщо ні — я залишуся, а ти заберешся. Ну, напруж мізки, бо загадка не з легких.

Не встиг Геральт заперечити, як дідько мекнув, затупотів копитцями, мазнув землю хвостом і продекламував:

Пухкенькі стручечки, рожеві листочки,
Росте в м'якій глині, поруч зі струмочком.
На довгій стебелині у крапинку цвіт,
Не давай коту, бо він зразу з’їсть.

— Ну що це? Угадай.

— Уявлення не маю,— байдуже зізнався відьмак, навіть не намагаючись подумати.

— Кепсько. Ти програв.

— А вірна відповідь? У чого бувають… гм… у крапинку стручечки?

— Капуста.

— Слухай,— буркнув Геральт,— твої жарти починають нервувати мене.

— Я попереджав,— зареготав дідько,— що загадка не з легких. Сорт такий. Що вдієш, я виграв, залишаюся. А ти йдеш. Низько кланяюся.

— Хвилиночку,— відьмак непомітно засунув руку до кишені.— А моя загадка? Напевно, у мене є право на реванш?

— Немає,— запротестував дідько.— Навіщо? А раптом я не відгадаю? За дурня мене маєш?

— Ні,— похитав головою Геральт.— Маю тебе за злобливого, зарозумілого йолопа. Зараз пограємо в зовсім нову, невідому тобі гру.

— Невже? Ти диви! Ну й що ж це за гра?

— Гра називається,— повільно вимовив відьмак,— «Не роби іншому те, що тобі самому неприємно». Закривати очі не обов'язково.

Геральт нахилився, розмахнувся, у повітрі різко просвистіла дюймова металева кулька й із дзенькотом гепнулася дідькові точно між рогами. Сильван звалився як підкошений. Геральт щукою ковзнув між жердин і схопив дідька за кошлату ногу. Лісовик забебекав і брикнувся, відьмак прикрив голову передпліччям, але в нього однак задзвеніло у вухах, тому що дідько, незважаючи на незграбну фігуру, брикався із силою розлютованого мула. Геральт спробував схопити копита, але не зумів. Козеріг розійшовся, заколотив по землі руками й брикнув його знову, цього разу прямо в чоло. Відьмак вилаявся, відчуваючи, як нога дідька виривається з його пальців. Обоє вони, розчепившись, покотилися в різні боки, із тріском вивертаючи жердини й заплутуючись у пагонах конопель.

Дідько підхопився першим і кинувся на відьмака, опустивши увінчану рогами голову. Але Геральт уже твердо стояв на ногах і легко ухилився, схопив лісовика за ріг, міцно рвонув, повалив на землю й притис колінами. Дідько мекнув і плюнув йому в очі, та так, що цього не посоромився б і верблюд, що страждає слинотоком. Відьмак автоматично відступив, не відпускаючи, однак, дідькових рогів. Лісовик, мотаючи головою, брикнув його двома копитами відразу і — що найдивніше — обома поцілив. Геральт дико вилаявся, але рук не розтиснув. Підняв дідька із землі, припер до тріскотливих жердин і з усією сили копнув ногою по кошлатому коліну, а потім нахилився й наплював йому прямо у вухо. Диявол завив і заклацав тупими зубами.

— Не роби іншому… — видихнув відьмак,— що тобі неприємно! Продовжуємо гру?

— Блеблебле-е-е!— дідько булькав, вив і плювався, але Геральт міцно тримав його за роги й притискав голову донизу, тому плювки попадали дідькові на власні копита, що здіймали хмари пилу й трави.

Наступні кілька хвилин пішли на бурхливу метушню, обмін лайками й стусанами. Геральт якщо й міг чомусь радіти, то винятково тому, що ніхто його не бачить, тому що картинка була насправжки кретинською.

Черговий стусан розняв їх і розкидав у різні боки, у гущавину конопель. Дідько знову випередив відьмака — підхопився й кинувся навтьоки, помітно накульгуючи. Геральт, важко дихаючи й витираючи обличчя, кинувся навздогін. Вони продерлися крізь коноплі, влетіли в хміль. Відьмак почув тупіт коня, що мчав галопом. Звук, якого він чекав.

— Тут! Жовтцю! Я тут!— крикнув він.— У хмелю!

І тут він побачив над собою груди коня, а в наступну секунду на нього наїхали. Він відштовхнувся від коня, як від скелі, і звалився горілиць. Від удару об землю стемніло в очах. Незважаючи на це, він зумів відкотитися вбік, за жердини, ухиляючись від удару копит. Спритно підхопився, але тут на нього налетів інший вершник і знову повалив. А потім раптом хтось насів на нього, притис до землі.

А потім був спалах і пронизуючий біль у потилиці.

І пітьма.

6

Рот був повен піску. Коли Геральт спробував його виплюнути, то зрозумів, що лежить обличчям до землі. Коли захотів поворухнутися, зрозумів, що зв'язаний. Злегка підняв голову. Почув голоси.

Він лежав на землі біля стовбура сосни. Кроків за двадцять стояло кілька розсідланих коней. Він бачив їх крізь пір'ясту папороть, нечітко, але один з коней, безсумнівно, був гнідий Жовтця.

— Три мішки кукурудзи,— почув він.— Добре, Торкве. Дуже добре. Ти постарався.

— Це ще не все,— сказав мекаючий голос, який міг належати тільки дідькові сильвану. — Подивися на це, Галарре. Начебто б квасоля, але зовсім біла. І яка велика! А ось це називається рапс. Вони з нього олію роблять.

Геральт сильно замружився, потім знову відкрив очі. Ні, це був не сон. Дідько і Галарр, ким би він не був, користувалися Старшою Мовою ельфів. Але слова «кукурудза», «квасоля» і «рапс» були вимовлені загальною.

— А це що таке?— запитав той, кого звали Галарр.

— Лляне насіння. Льон, розумієш? Сорочки роблять із льону. Набагато дешевше, ніж із шовку, і носяться довше. Спосіб обробки, здається, досить складний, але я випитаю, що і як.

— Тільки б взявся цей твій льон, тільки б не пропав у нас, як ріпа,— поскаржився Галарр, як і раніше користуючись чудернацьким волапюком.— Постарайся роздобути нові саджанці ріпи, Торкве.

— Легко,— мекнув дідько.— Ніяких проблем, усе росте як на дріжджах. Доставлю, не бійся.

— І ще одне,— сказав Галарр.— Довідайся нарешті, у чому суть їхнього трипілля.

Відьмак обережно підняв голову й спробував повернутися.

— Геральте… — почув він шепіт.— Опам'ятався?

— Жовтцю,— теж пошепки відгукнувся він.— Де ми… Що з нами…

Жовтець тихо застогнав. Геральт не витримав, вилаявся, напружився й перевернувся на бік.

Посеред галявини стояв дідько, що носив, як він уже знав, дзвінке ім'я Торкве. Він був зайнятий навантаженням на коней мішків, кошиків і в’юків. Допомагав йому високий сухорлявий чоловік, який міг бути тільки Галарром. Той, почувши рух відьмака, повернувся. Його чорне волосся помітно відливало темно-синім. На кутастому обличчі горіли великі очі. Вуха загострювалися догори.

Галарр був ельфом. Ельфом з гір. Чистої крові Aen Seidhe — представник Старшого Народу.

Галарр не був єдиним ельфом у межах видимості. На краю галявини сиділо ще шестеро. Один був зайнятий тим, що потрошив в’юки Жовтця, інший тренькав на лютні трубадура. Інші, зібравшись навколо розв'язаного мішка, жадібно пожирали ріпу й сиру моркву.

— Yanadain, Toruviel,— сказав Галарр, рухом голови вказуючи на бранців.— Vedrai! Enn'le!

Торкве підскочив і мекнув.

— Ні, Галарре! Ні! Філавандрель заборонив! Ти забув?

— Ні, не забув,— Галарр перекинув два зв'язані мішки через спину коня.— Але треба

перевірити, не чи ослабли петлі.

— Чого ви від нас хочете?— простогнав трубадур, доки один з ельфів, притиснувши його до землі коліном, перевіряв вузли.— Навіщо зв'язуєте? Що вам треба? Я — Жовтець, тру…

Геральт почув звук удару. Повернувся, викручуючи шию.

У ельфійки, що стояла над Жовтцем, теж були чорні очі й рясно спадаюче на плечі волосся кольору воронячого крила, тільки на скронях заплетене у дві тоненькі кіски. На ній була коротка шкіряна куртка, надягнута на вільну сорочку із зеленого сатину, і облягаючі шовкові штанці, заправлені в чоботи для верхової їзди. Стегна обмотані кольоровою хусткою.

— Que glosse?— запитала вона, дивлячись на відьмака й граючись руків'ям довгого кинджала, що висів на поясі.— Que l'en pavienn ell'ea?

— Nell'ea,— заперечив він.— T'en pavienn, Aen Seidhe.

— Чув?— повернулася ельфійка до товариша, високого сеїдхе, який, і не думаючи перевіряти вузли Геральта, з байдужою гримасою на витягнутому обличчі продовжував бриньчати на лютні Жовтця.— Ти чув, Ванадайне? Мавполюдин вміє говорити! До того ж нахабно!

Сеїдхе повів плечима. Пір'я, що прикрашало його куртку, зашелестіло.

— Ще один привід заткнути йому пельку, Торув'єль.

Ельфійка нахилилася над Геральтом. У неї були довгі вії, неприродно бліда шкіра, обвітрені губи, що потріскалися. Вона носила намисто з фігурних шматочків золотавої бронзи, нанизаних на ремінець, кілька разів обгорнений навколо шиї.

— Ану скажи що-небудь, мавполюдине,— прошипіла вона.— Подивимося, чого варта твоя звикла гавкати горлянка.

— Тобі що, привід потрібен?— відьмак із зусиллям перевернувся на спину, виплюнув пісок,— щоб ударити зв'язаного? А так, без приводу, не можеш? Я ж бачив, тобі це подобається. Ну, потіш себе.

Ельфійка випрямилася.

— На тобі я вже потішилася, коли в тебе були вільні руки,— сказала вона.— Це я пройшлася по тобі конем і дала по морді. Знай, що саме я прикінчу тебе, коли прийде час.

Він не відповів.

— Найохочіше я б штрикнула тебе кинджалом зараз, дивлячись в очі,— продовжувала ельфійка.— Але від тебе страшно тхне, людино. Я прикінчу тебе з лука.

— Воля твоя,— знизав плечима відьмак, наскільки це дозволяли пута.— Як хочеш, шляхетна Aen Seidhe. У зв'язаного й нерухомого ти мала б поцілити.

Ельфійка встала над ним, розставивши ноги, і нахилилася, блиснувши зубами.

— Мала б,— прошипіла вона.— І поцілю, куди захочу. Але будь певен, від першої стріли ти не здохнеш. І від другої теж. Постараюся зробити так, щоб ти відчував, що вмираєш.

— Не підходь так близько,— поморщився він, зображуючи відразу.— Від тебе по-звірячому тхне, Aen Seidhe.

Ельфійка відскочила, гойднулася й з розмаху штовхнула його в стегно. Геральт скорчився й скрутився, бачачи, куди вона збирається поцілити тепер. Це йому вдалося, він дістав по нозі, та так, що брязнули зуби. Високий ельф, що стояв поруч, акомпанував ударам різкими акордами на струнах лютні.

— Облиш його, Торув'єль,— мекнув дідько.— Збожеволіла? Галарре, вели їй припинити!

— Thaess!— скрикнула Торув'єль і штовхнула відьмака ще раз. Високий сеїдхе сильно рвонув струни, одна з протяжним стогоном лопнула.

— Досить! Досить, о боги!— нервово крикнув Жовтець, смикаючись у путах.— Навіщо ти знущаєшся з нього, дурна дівко! Дайте нам спокій! А ти дай спокій моїй лютні, чуєш?

Торув'єль повернулася до нього зі злою гримасою на потрісканих губах.

— Музикант!— проворчала вона.— Людина, а музикант! Лютняр! Треба ж!

Вона мовчки вихопила інструмент із рук високого ельфа й, з розмаху розбивши його об стовбур сосни, кинула обплутані струнами залишки Жовтцю на груди.

— На коров'ячому рогові тобі грати, дикуне, не на лютні!

Поет сполотнів, губи в нього затремтіли. Геральт, відчуваючи холодну лють, що здіймалася десь усередині, притягнув поглядом чорні очі Торув'єль.

— Чого витріщаєшся?— прошипіла ельфійка, нахиляючись.— Брудний мавполюдине! Хочеш, щоб я виколола твої гадючі баньки?

Намисто нависло над ним. Відьмак напружився, різко піднявся, схопив намисто зубами й сильно рвонув, підігнувши ноги й вивертаючись на бік. Торув'єль, втративши рівновагу, звалилася на нього. Геральт метався в узах, як викинута на берег риба. Він притис собою ельфійку, відкинув голову так, що хруснуло в шийних хребцях, і із усієї сили вдарив її чолом в обличчя. Торув'єль завила, захлинулася повітрям.

Його грубо стягли з неї, тягнучи за одяг і волосся. Підняли, хтось ударив, він відчув, як персні рвуть шкіру на вилиці, в очах затанцював і поплив ліс. Він побачив, як Торув'єль зводиться на коліна, побачив кров, що текла в неї з носа й рота. Ельфійка вихопила з піхов кинджал, згорбилася, але раптом розридалася, знітилася, схопилася за обличчя й опустила голову на коліна.

Високий ельф у прикрашеній строкатим пір'ям куртці взяв у неї з руки кинджал і підійшов до утримуваного іншими відьмака. Посміхнувся, піднімаючи клинок. Геральт бачив його крізь червоний туман, кров, що сочилася з розбитого об зуби Торув'єль чола, заливала йому очі.

— Ні!— мекнув Торкве, підскакуючи до ельфа й повисаючи в нього на руці.— Не вбивай! Ні!

— Voe'rle, Vanadain,— пролунав раптом звучний голос.— Quess aen? Caelm, evellienn! Galarr!

Геральт повернув голову, наскільки це дозволяла п'ятірня, що вчепилася йому у волосся.

На галявинку виїхав сніжно-білий, довгогривий кінь. Грива, м'яка навіть на вигляд, здавалася шовковистою, як жіноче волосся. Шевелюра сидячого в багатому сідлі вершника була того ж кольору. Волосся було перехоплене на чолі пов'язкою, всіяною смарагдами.

Торкве, помекуючи, підскочив до коня, схопив його за стремено й засипав білоголового ельфа потоком слів. Сеїдхе, перервавши його владним жестом, зістрибнув із сідла. Наблизився до Торув'єль, обережно відняв від її обличчя закривавлену хустку. Торув'єль несамовито охнула. Сеїдхе покрутив головою, повернувся до відьмака, підійшов ближче. Його чорні палаючі очі, що горіли на блідому обличчі немов зірки, були обведені синіми колами, начебто він кілька ночей підряд не знав сну.

— Кусаєшся навіть зв'язаний,— сказав він без акценту, тихо, загальною мовою.— Як василіск. Я зроблю з цього висновки.

— Торув’єль сама почала,— замекав дідько.— Вона штовхнула його, зв'язаного, немов божевільна…

Ельф жестом велів йому замовкнути. За його коротким наказом інші сеїдхе перетягли відьмака до сосни й прив'язали ременями до стовбура. Потім усі присіли поруч із лежачою Торув’єль, заслонивши її. Геральт чув, як вона раптом скрикнула, смикаючись у їхніх руках.

— Я цього не хотів,— сказав дідько, що усе ще стояв поруч із ними.— Не хотів, людино. Я не знав, що вони з'являться саме тоді, коли ми… Коли тебе оглушили, а твого друга зв'язали мотузкою, я просив, щоб вас залишили там, у хмелі. Але…

— Вони не могли залишити свідків,— пробурчав відьмак.

— Може, нас не вб'ють?— простогнав Жовтець.— Може, нас не…

Торкве мовчав, чмихаючи м'яким носом.

— От холера,— знову застогнав поет.— Уб'ють? У чому справа, Геральте? Свідками чого ми були?

— Наш козлорогий друг виконує в Долині Квітів особливу місію. Вірно, Торкве? За дорученням ельфів він краде насіння, саджанці, розсаду, вивуджує сільськогосподарські знання… Що ще, чорте?

— Що вдасться,— мекнув Торкве.— Усе, що вони схочуть. А ти скажи мені, чого вони не хочуть? Вони голодують у горах, особливо взимку. А про землеробство поняття не мають. Поки вони приручать тварин або птахів, поки що-небудь виростять на своїх ділянках… У них немає на це часу, людино.

— Чхав я на їхній час. Що я їм зробив? Особисто я?— простогнав Жовтець.— Що поганого зробив їм я?

— Подумай гарненько,— сказав білоголовий ельф, що якраз беззвучно підійшов,— і, може, сам собі відповіш.

— Він просто мстить за всі несправедливості, які ельфи зазнавали від людей,— криво посміхнувся відьмак.— Йому однаково, кому мстити. Не дай обдурити себе шляхетною зовнішністю й вишуканою мовою, Жовтцю. Він нічим не відрізняється від тієї чорноокої, яка била нас ногами. Йому треба на комусь розрядити свою безсилу ненависть.

Ельф підняв зламану лютню Жовтця. Якийсь час розглядав покручений інструмент, потім відкинув його в кущі.

— Якщо б я хотів дати волю ненависті або бажанню помститися,— сказав він, граючись рукавичками з м'якої білої шкіри,— я напав би на долину вночі, спалив селища й вирізав жителів. Дитяча забава, вони навіть не виставляють охорони. Вони не бачать і не чують нас, коли ходять у ліс. Хіба може бути щось простіше, легше, ніж швидка тиха стріла, пущена з-за дерев? Але ми не полюємо на вас. Це ти, людино з дивними очами, улаштував полювання на нашого друга, сильвана Торкве.

— А, та що там,— мекнув дідько,— яке там полювання. Ми трохи пограли…

— Це ви, люди, ненавидите всіх, хто відрізняється від вас хоча б тільки формою вух,— спокійно продовжував ельф, не звертаючи уваги на козерога.— Тому відібрали в нас землю, вигнали з будинків, витіснили в дикі гори. Зайняли нашу Dol Blathanna, Долину Квітів. Я — Filavandrel aen Fidhail зі Срібних Веж, з роду Feleaorn’ів з Білих Кораблів. Тепер, вигнаний і відтиснутий на край світу, я просто Філавандрель із Краю Світу.

— Світ великий,— буркнув відьмак.— Можемо поміститися. Місця вистачить.

— Світ великий,— повторив ельф.— Це вірно, людино. Але ви змінили цей світ. Спочатку змінювали його силою, чинили з ним так, як з усім, що траплялось вам під руку.

Тепер, схоже, світ почав пристосовуватися до вас. Схилився перед вами. Підкорився вам.

Геральт не відповідав.

— Торкве сказав правду,— продовжував Філавандрель.— Так, ми голодуємо. Так, нам загрожує загибель. Сонце світить інакше, повітря — інше, вода — уже не та, якою була. Те, що ми колись їли, чим користувалися, гине, вироджується, хиріє, пропадає. Ми ніколи не займалися землеробством, ніколи, на відміну від вас, людей, не роздирали землю мотиками й сохами. Вам земля платить криваву данину. Нас вона обдаровувала. Ви вириваєте в землі її багатства силою. Для нас земля родила й цвіла, тому що любила нас. Що ж, жодна любов не триває вічно. Але ми хочемо вижити.

— Замість того щоб красти зерно, його можна купити. Скільки треба. У вас безліч того, що дуже цінують люди. Ви могли б торгувати.

Філавандрель гидливо поморщився.

— З вами? Ніколи.

Геральт насупився, розриваючи запечену на щоці кров.

— Ідіть ви до чорта разом з вашою нахабністю й презирством. Не бажаючи співіснувати, ви самі прирікаєте себе на загибель. Співіснувати, домовитися — от ваш єдиний шанс.

Філавандрель сильно нахилився вперед, очі в нього блиснули.

— Співіснувати на ваших умовах?— запитав він інакшим, але усе ще спокійним голосом.— Визнати вашу перевагу? Співіснувати як раби? Парії? Співіснувати з вами, залишаючись за межами стін, якими ви відгороджуєтеся від нас у своїх містах? Співмешкати із вашими жінками і йти за це на шибеницю? І бачити, що відбувається з дітьми, що з'явилися на світ в результаті такого співжиття? Чому ти уникаєш мого погляду, дивна людино? Як тобі вдається співіснувати із ближніми, від яких ти, до речі, трохи відрізняєшся?

— Намагаюся помаленьку,— подивився йому в очі відьмак.— Справляюся. Тому що повинен. Тому що іншого виходу в мене немає. Тому що зміг придушити в собі пиху й зазнайство, які хоч і дають мені захист від «інакшості», але захист жалюгідний. Тому що я зрозумів, що сонце світить інакше, що щось змінюється, але не я є віссю цих змін. Сонце світить інакше й буде світити, і безглуздо кидатися на нього з мотикою. Треба визнавати факти, ельфе, треба цьому навчитися.

— Саме цього ви й домагаєтеся, вірно?— Філавандрель обтер піт, що виступив на блідому чолі над білястими бровами.— Саме це ви прагнете нав'язати іншим? Переконати всіх, що от вона прийшла, ваша година, ваша, людська, епоха, що те, як ви чините з іншими расами, настільки ж природно, як сходи й заходи сонця? Що всі зобов'язані із цим погодитися, змиритися? І ти ще звинувачуєш мене в пихатості? А що ж тоді проповідуєш ти? Чому ви, люди, не зрозумієте нарешті, що ваше панування над світом не більш природнє, ніж у вошей, що розплодилися в кожусі? З тим же успіхом ти міг би запропонувати мені співіснувати з вошами, з такою ж увагою я слухав би вошей, якщо б в обмін на визнання їх верховенства ми погодилися на спільне користування кожухом…

— Знаєш що, ельфе, не витрачай дарма свій дорогоцінний час на суперечки з такою бридкою комахою, як я,— сказав відьмак, ледь стримуючи лють.— Мене дивує, як сильно тобі хочеться в такій воші, як я, розбудити почуття провини й каяття. Ти жалюгідний, Філавандрелю. Ти розгарячився, ти жадаєш помсти й усвідомлюєш власне безсилля. Ну давай, штрикни мене мечем. Відіграйся на мені за всю людську расу. Побачиш, як тобі полегшає. А для початку удар мене по яйцях або по зубах, як це зробила твоя Торув’єль.

— Торув'єль хвора,— сказав Філавандрель, відвернувшись.

— Знаю я цю хворобу і її ознаки,— Геральт сплюнув через плече.— Те, що я запропонував, повинно допомогти.

— І вірно, безглузда розмова,— Філавандрель підвівся.— Шкода, але ми змушені вас убити. Помста тут ні до чого, це чисто практичне рішення. Торкве продовжить виконувати своє завдання, і ніхто не повинен підозрювати, для кого він це робить. Ми не в змозі воювати з вами, а на торгівлі й обміні ошукати себе не дамо. Ми не настільки наївні, щоб не знати, чиїми авангардами є ваші купці. Хто за ними йде. І якого роду співіснування приносить.

— Слухай, ельфе,— тихо проговорив поет, що мовчав дотепер.— У мене є друзі. Люди, які дадуть за нас викуп. Якщо хочеш, то і їжею. У будь-якому вигляді. Подумай про це. Адже украдене насіння вас не врятує…

— Їх уже ніщо не врятує,— перервав його Геральт.— Не плазуй перед ними, Жовтцю, не канюч. Це безглуздо й гідно жалю.

— Для того, хто живе коротко,— посміхнувся Філавандрель, але посмішка вийшла вимученою,— ти виявляєш разюче презирство до смерті, людино.

— Двом смертям не бувати, однієї не минути,— спокійно сказав відьмак.— Філософія якраз для воші, вірно? А твоє довголіття? Шкода мені тебе, Філавандрелю.

— Це чому ж?— підняв брови ельф.

— Ви жалюгідно смішні зі своїми украденими мішечками насіння на в'ючних конях, із жменькою зерна, з тими крихтами, за рахунок яких маєте намір вижити. І з вашою місією, яка служить тільки тому, щоб відволікти ваші думки від близької загибелі. Адже ти-то знаєш, що це вже кінець. Ніщо не зійде й не вродиться на плоскогір'ях, ніщо вас уже не врятує. Але ви — довговічні, ви будете жити довго, дуже довго у власноручно й зарозуміло вибраній ізоляції, усе більш слабкі, нечисленні, усе більш озлоблені. І ти знаєш, що відбудеться, Філавандрелю. Знаєш, що тоді зневірені молодики з очами столітніх старців і відцвілі, бездітні й хворі, як Торув'єль, дівчата поведуть у долини тих, хто ще зможе утримати в руках меч і лук. Ви спуститеся у квітучі долини назустріч смерті, бажаючи вмерти гідно, у бою, а не в постелях, на які повалять вас анемія, туберкульоз і цинга. І тоді, довгожителю Aen Seidhe, ти згадаєш про мене. Згадаєш, що мені було тебе шкода. І зрозумієш, що я був правий.

— Час покаже, хто був правий,— тихо проговорив ельф.— І в цьому перевага довголіття. У мене є можливість переконатися особисто. Хоча б завдяки украденим жменям зерна. У тебе такої можливості не буде. Зараз ти вмреш.

— Пощади хоча б його,— Геральт указав на Жовтця порухом голови.— Ні, не з патетичного милосердя, а з міркувань глузду. Про мене ніхто не згадає, але за нього захочуть помститися.

— Ти невірно оцінюєш мій розум,— сказав ельф.— Якщо він виживе завдяки тобі, він, безсумнівно, відчує себе зобов'язаним помститися за тебе.

— Можеш бути певен!— вибухнув Жовтець, блідий як смерть.— Можеш бути певен, сучий сину! Убий мене теж, тому що, клянуся, інакше я підніму проти тебе увесь світ. Ти побачиш, на що здатні воші з кожуха! Ми переб'ємо вас, навіть якщо для цього доведеться зрівняти із землею ваші гори! Можеш бути певен!

— Ну й дурний же ти, Жовтцю!— зітхнув відьмак.

— Двом смертям не бувати, однієї не минути,— гордо сказав поет, причому ефект

трохи зіпсували зуби, що стукали, як кастаньєти.

— Це вирішує справу,— Філавандрель вийняв рукавички з-за поясу і натягнув їх.— Настав час завершувати цей прикрий епізод.

За його коротким наказом ельфи з луками вишикувалися навпроти. Зробили вони це швидко: явно вже давно очікували наказу. Один, як помітив відьмака, усе ще жував ріпу. Торув’єль, у якої рот і ніс були хрест-навхрест закриті смужками тканини й берестом, устала поруч із лучниками. Але без лука.

— Зав'язати вам очі?— запитав Філавандрель.

— Відійди,— буркнув відьмак.— Іди ти в…

— A d’yeabl aep arse,— докінчив Жовтець, стукаючи зубами.

— Е, ні!— раптом мекнув дідько, підбігаючи й заслоняючи собою засуджених.— Вам що, розум відбило? Філавандрелю! Ми так не домовлялися! Ти повинен був вивезти їх у гори, потримати де-небудь у печерах, поки ми не закінчимо тут…

— Торкве,— сказав ельф,— не можу. Я не можу ризикувати. Ти ж бачив, що він, зв'язаний, зробив з Торув’єль? Я не можу ризикувати.

— Мені начхати, що ти можеш, а чого ні! Що ви собі придумали? Думаєте, я дозволю вам скоїти вбивство? Тут, на моїй землі? Тут, поруч із моїм селищем? Ви, прокляті дурні! Забирайтеся звідси разом зі своїми луками, інакше на роги підніму, ук, ук!!!

— Торкве,— Філавандрель витер руки об пояс,— те, що ми збираємося зробити,— необхідність.

— Duwelsheyss, а не необхідність!

— Відійди вбік, Торкве!

Козеріг потряс вухами, мекнув ще голосніше, витріщив очі й зігнув лікоть популярним у краснолюдів образливим жестом.

— Нікого ви тут убивати не станете! Сідайте на коней і забирайтеся в гори, за перевали! А якщо ні, то вам доведеться вбити й мене!

— Ну розсуди,— повільно проговорив біловолосий ельф.— Якщо ми залишимо їх живими, люди довідаються про тебе, про те, що ти робиш. Вони піймають тебе й замучать. Ти їх знаєш.

— Знаю,— буркнув дідько, усе ще заслоняючи собою Геральта й Жовтця.— Виходить, що я знаю їх краще, ніж ви! І не знаю, слово честі, кого слід триматися. Шкодую, що зійшовся з вами, Філавандрелю!

— Ти сам цього хотів,— холодно сказав ельф, подаючи знак лучникам.— Ти сам хотів, Торкве.

Ельфи витягнули стріли із сагайдаків.

— Відійди, Торкве,— сказав Геральт, стискуючи зуби.— Це безглуздо. Відійди убік.

Дідько, не рухаючись, показав йому краснолюдский же жест.

— Я чую музику… — раптом заплакав Жовтець.

— Таке буває,— сказав відьмак, дивлячись на наконечники стріл.— Не бери в голову. Не соромно подуріти від страху.

Обличчя Філавандреля змінилося, скорчилося в дивну гримасу. Біловолосий сеїдхе різко повернувся, щось крикнув лучникам, коротко, уривчасто. Ті опустили зброю.

На галявину вийшла Лілiє.

Це вже не було худе сільське дівчисько в грубій полотняній сорочці. По вкриваючій галявину траві йшла — ні, не йшла — пливла до них Королева, сяюча, золотокоса,

вогненноока Королева Полів, прикрашена гірляндами квітів, колосся, трав, від якої перехоплювало подих. Біля її лівої ноги тупцювало на неслухняних ніжках оленя, біля правої шелестів великий їжак.

— Dana Meabdh,— шанобливо вимовив ФІлавандрель. Потім нахилив голову й опустився на одне коліно.

Схилили коліна й інші ельфи, повільно, ніби неохоче, один за одним, низько й шанобливо схиляючи голови. Останньою, хто опустився на коліна, була Торув’єль.

— Hael, Dana Meabdh,— повторив Філавандрель.

Лілієне відповіла. Вона зупинилася за кілька кроків від ельфа, повела блакитним поглядом по Жовтцю й Геральту. Торкве, хоч і він теж зігнувся в поклоні, відразу взявся розв'язувати вузли. Ніхто із сеїдхе не поворухнувся.

Лілієпродовжувала стояти перед Філавандрелем. Вона не вимовила ні слова, не видала ні звуку, але відьмак бачив, як змінюються обличчя ельфів, відчув обволікаючу їх ауру й не сумнівався, що між цією парою відбувається обмін думками. Дідько раптом потягнув його за рукав.

— Твій друг,— тихо промекав він,— призволив зомліти. Саме час. Що робити?

— Дай йому кілька разів по пиці.

— Із задоволенням.

Філавандрель піднявся з колін. За його наказом ельфи миттєво кинулися сідлати коней.

— Ходімо з нами, Дана Меабдх,— сказав біловолосий ельф.— Ти нам потрібна. Не залишай нас, Споконвічна. Не позбавляй нас своєї милості. Ми загинемо без неї.

Лілієповільно похитала головою, указала на схід, у бік гір. Ельф вклонився, смикаючи в руках прикрашені віжки свого білогривого коня.

Підійшов Жовтець, блідий і мовчазний, підтримуваний дідьком. Лілієглянула на нього, посміхнулася. Подивилася в очі відьмакові, дивилася довго. Не вимовила ні слова. Слова були не потрібні.

Більшість ельфів уже були в сідлах, коли підійшли Філавандрель і Торув’єль. Геральт подивився в чорні очі ельфійки, що горіли над бинтами.

— Торув’єль … — почав він. І не докінчив.

Ельфійка кивнула, зняла з луки сідла лютню, прекрасний інструмент із легкого, майстерно інкрустованого дерева з витонченим, різьбленим грифом і мовки вручила Жовтцю. Поет прийняв інструмент, поклонився. Теж мовчки, але його очі говорили багато про що.

— Вибачай, дивна людино,— тихо сказав Філавандрель Геральту.— Ти правий. Слова не потрібні. Вони нічого не змінять.

Геральт мовчав.

— Після довгих роздумів,— додав сеїдхе,— я дійшов висновку, що ти був правий. Коли пошкодував нас. Тому до побачення. До швидкого побачення. У той день, коли ми спустимося з гір у долину, щоб умирати з гідністю. Тоді ми будемо шукати тебе, я й Торув’єль. Не підведи нас.

Вони довго мовчали, дивлячись один на одного. Потім відьмак відповів коротко й просто:

— Я постараюся.

7

— О боги, Геральте,— Жовтець перестав перебирати струни, пригорнув лютню, торкнувся її щокою.— Це дерево співає саме! Його струни живуть! Який дивний звук. Холера, за таку лютенку кілька стусанів і трохи страху — дуже низька ціна. Я дозволив би бити себе з ранку до вечора, якщо б знав, що отримаю. Геральте! Ти взагалі мене слухаєш?

— Важко вас не чути,— Геральт відірвався від книги, глянув на дідька, який увесь час заядло пищав на якійсь дивній дудці, виготовленій зі шматочків очерету різної довжини.— Та чую я вас, уся округа вас чує.

— Duwelsheyss, а не округа,— Торкве відклав дудку.— Пустир, і все тут. Глушина. Ех, шкода мені моїх конопель.

— Конопель йому шкода!— засміявся Жовтець, обережно підкручуючи вкриті майстерним різьбленням колки лютні.— Треба було сидіти в кущі, як миша під мітлою, а не лякати дівок, руйнувати дамби й споганювати колодязі. Думаю, тепер ти будеш обережнішим і припиниш свої фокуси, га, Торкве?

— Я люблю фокуси,— повідомив дідько, вищірившись.— І життя собі, без них не уявляю. Але хай вам, обіцяю, що на нових землях буду обережнішим. Буду… відколювати більш продумані номери.

Ніч була хмарна й вітряна, вітер валив очерет, шумів у кущах, у яких вони розбили бівуак. Жовтець підкинув у багаття хмизу, Торкве вертівся на підстилці, відмахуючись хвостом від комарів. В озері плеснулася риба.

— Нашу поїздку на край світу я опишу в баладі,— повідомив Жовтець.— І тебе в ній теж не забуду, Торкве.

— Не думай, що це тобі так легко зійде з рук,— буркнув дідько.— Я тоді теж напишу баладу й не забуду тебе, та так не забуду, що ти дванадцять років не зможеш з'являтися в пристойному товаристві. Тоді побачиш. Геральте?

— Га?

— Ти вичитав щось цікаве в книзі, яку обманом вивудив у безграмотних селян?

— Егеж.

— То прочитай і нам, доки ще вогонь не згас.

— Так, так,— задзвенів Жовтець на лютні Торув’єлі.— Почитай, Геральте.

Відьмак сперся на лікоть, підсунув книгу ближче до вогню.

— «Побачити її можна,— почав він,— літньою порою, із днів травня і червня до днів кострицьь, але найчастіше це трапляється у свято Серпа, яке прадавні називали „Ламмас“. Являється вона у вигляді Діви Світловолосої, у квітах уся, і все живе слідує за нею й горнеться до неї, однаково, чи трави, чи звір. Тому й ім'я в неї Живія. Прадавні кличуть її „Данамебі“ і особливо шанують. Навіть бородані, хоч вони й усередині гір, не серед полів знаходяться, поважають її й іменують „Bloëmenmagde“.

— Данамебі,— буркнув Жовтець.— Dana Meabdh, Діва Полів.

— «Куди Живія ступить, там земля цвіте й родить і буйно плодиться звірина всяка, така в ній сила. Люди всякі жертви їй приносять із урожаю, у надії незгасимій, що до них, а не в чужі краї Живія навідається. Тому що кажуть також, що осяде нарешті Живія серед того люду, котрий вище інших піднесеться, але все це так, порожні словеса. Тому правду мудреці кажуть, що Живія землю тільки любить і те, що росте на ній і живе, однак без різниці, чи

травичка то дрібна, чи хробак найтихіший, а люди всякі для неї значать не більш, ніж найменша билина, тому що й вони підуть коли-небудь, а нові після них, інші прийдуть племена. А Живія вічно є, була й буде, завжди, до кінця часів».

— До кінця часів!— проспівав трубадур і бренькнув на лютні. Торкве приєднався високою трелью на своїй очеретяній пищалці.— Дякую тобі, Діво Полів! За врожай, за квіти й Діл Блатанна й за шкуру нижчепідписаного, яку ти врятувала від стріл. Знаєте, що я вам скажу?

Він перестав грати, обійняв лютню, немов дитину, і похмурнів.

— Мабуть, не стану я згадувати в баладі ні ельфів, ні труднощі, з якими їм доводиться боротися. А то ще знайдуться охочі до гір… Навіщо прискорювати…

Трубадур замовк.

— Докінчи,— гірко сказав Торкве.— Ти хотів сказати: прискорювати те, що неминуче. Неминуче.

— Не будемо про це,— перервав Геральт.— Навіщо? Слова не потрібні. Беріть приклад з Лілліє.

— Вона розмовляла з ельфом телепатично,— буркнув бард.— Я відчував. Правда, Геральте? Адже ж ти сприймаєш такий зв'язок. Ти зрозумів, про що… Що вона передавала ельфам?

— Дещо.

— Про що вона говорила?

— Про надію. Про те, що все оновлюється й не перестає оновлюватися.

— І все?

— Цього було достатньо.

— Гм… Геральте? Лілліє живе в селі, серед людей. Не чи думаєш ти, що…

— Що так і залишиться серед них? Тут, у Долині Квітів? Можливо. Якщо…

— Якщо що?

— Якщо люди виявляться того гідні. Якщо край світу залишиться краєм світу. Якщо ми будемо поважати межу. Ну, досить базікати, хлопці. Спати пора.

— Вірно. Північ близько, багаття вгасає. А я посиджу ще, у мене завжди рими краще підбираються біля багаття, що догоряє. А для моєї балади потрібна назва. Гарна назва.

— Може, «Край світу»?

— Банально,— фиркнув поет.— Навіть якщо це дійсно край, потрібно його назвати інакше. Метафорично. Думаю, ти знаєш, що таке метафора, Геральте? Гм… Треба подумати… «Там, де…» От холера. «Там, де…»

— Надобраніч,— сказав дідько.

Голос розуму – 6

Відьмак розшнурував сорочку, відліпив від шиї намоклий льон. У гроті було дуже тепло, навіть спекотно, у повітрі висів важкий, вологий пар, що краплями осідав на замшілих валунах і базальтових плитах стін.

Навколо були рослини. Вони тяглися з видовбаних в основі заповнених торфом заглиблень, з величезних ящиків, корит і горщиків. Піднімалися по стінах, дерев'яних ґратах і жердинах. Геральт із цікавістю оглядався, впізнавав деякі рідкісні екземпляри — ті, що входили до складу відьмацьких ліків і еліксирів, магічних фільтрів і чаклунських декоктів. І ті, ще більш рідкісні, про властивості яких він міг лише здогадуватися. Були тут і такі, яких він взагалі не знав і про які навіть не чув. Стіни гроту вкривали плями зірколисного буркуну, з гігантських горщиків випирали щільні кулі пустоголову й пагони всипаної криваво-червоними ягодами аренарії. Він впізнавав м'ясисте, з товстими прожилками, листя подорожнику, бордово-жовті овали безмиру і темні стрілки пилоритки. Бачив притулений до кам'яних брил пір'ястий мох ставикрову, виблискуючі шишечки воронячого ока й тигрово-смугасті пластинки мишохвостого зозулинцю.

У затіненій частині гроту пузирилися сірі, немов польовий кругляк, шапки гриба-шитнацця. Неподалік ріс живиград — рослина, здатна нейтралізувати будь-який відомий токсин або отруту. Сіро-жовті, непоказні волоті, що стирчали із заглиблених у ґрунт ящиків, видавали раноґ — корінь із сильними й універсальними лікувальними властивостями.

Середину грота займали водяні рослини. Тут розташовувалися діжки, повні куширу й жовтуватої ряски, басейни, вкриті щільним килимом ричії — їжі для паразитуючої куркуми, скляні посудини, повні поплутаних кореневищ галюциногенного двострілу, струнких темно-зелених криптокорин і клубків нематод, грязьові, затінені корита, розплідники незліченних видів цвілі, найпростіших болотних рослин.

Неннеке, засукавши рукави жрецького одягу, дістала з кошика ножиці й кістяні грабельки й мовчки взялася за роботу. Геральт присів на лавочку між стовпчиками світла, що падало крізь великі кришталеві плити в стелі гроту.

Жриця муркотала собі під ніс, спритно занурювала руки в гущавину листя і пагонів, швидко клацала ножицями, заповнюючи кошик пучками рослин. Принагідно поправляла палички й рамки, що підтримували стебла, рихлила землю ручкою грабельок. Іноді, роздратовано гарчачи, виривала засохлі або підгнилі стеблинки, кидала їх у збірник гумусу для їжі грибам і якимсь незнайомим відьмакові лускатим і змієподібним рослинам. Він навіть не був впевнений, що це взагалі рослини, йому здавалося, що виблискуюче коріння слабко ворушилося й тягнулося до рук жриці волосатими відростками.

Було тепло. Дуже тепло.

— Геральте?

— Слухаю,— він поборов сонливість. Неннеке, граючись ножицями, дивилася на нього через величезне пір'ясте листя мухокуща.

— Почекай трохи. Зостанься. На кілька днів.

— Не можу, Неннеке. Мені пора.

— Що тебе так жене? Геревардом можеш не перейматися. А цей бурлака, Жовтець, нехай їде один. Зоставайся, Геральте.

— Ні, Неннеке.

Жриця клацнула ножицями.

— Чи вже не тому ти тікаєш із храму, що боїшся, як би вона тебе тут не знайшла?

— Так,— зізнався він одразу.— Вгадала.

— Загадка не з важких,— пробурчала Неннеке.— Заспокойся, Йєннефер уже була. Два місяці тому. Та скоро не повернеться. Ми посварилися. Ні, не через тебе, про тебе вона навіть не запитувала.

— Не запитувала?

— Он де в тебе болить,— засміялася жриця.— Ти егоцентрист, як і будь-який чоловік. Найгірше для вас, коли вами не цікавляться, вірно? Гірше байдужості. Не зневірюйся. Я досить добре знаю Йєннефер. Вона не запитувала, але уважно дивилася, намагаючись відшукати сліди твоєї присутності. А на тебе була страшно зла, я це відчула.

— Через що посварилися?

— Ні через що, що могло б тебе стосуватися?

— Я й сам знаю.

— Сумніваюся,— спокійно сказала Неннеке, поправляючи кілочки.— Ти знаєш її досить поверхово. Вона тебе, правду кажучи, теж. Досить типово для уз, які вас зв'язують або колись зв'язували. Обох вас не вистачає ні на що, окрім як на надто емоційну оцінку наслідків при одночасному ігноруванні причин.

— Вона була тут, щоб вилікуватися,— сказав він холодно.— Через це ви й посварилися, визнай.

— Нічого я не визнаю.

Відьмак устав і застиг під однією із кришталевих плит у покрівлі гроту.

— Підійди на хвилинку, Неннеке. Глянь на це.

Він розгорнув потаємну кишеньку в поясі, витяг маленький згорточок — мініатюрний мішечок з козячої шкіри, висипав уміст на долоню.

— Два діаманти, рубін, три пристойні нефрити, цікавий агат,— Неннеке розбиралася у всьому.— Скільки віддав?

— Дві з половиною тисячі темерських оренів. Плата за упирицю з Визими.

— За роздерту шию,— поморщилася жриця.— Ну що ж, питання ціни. Але ти правильно зробив, обернувши готівку в каміння. Орен тримається слабко, а ціни на каміння у Визимі невисокі, занадто близько від гномових копалень у Магакамі. Продавши камінці в Новіграді, отримаєш ніяк не менше п'ятисот новіградських крон, а крона зараз тягне на шість із половиною оренів і постійно росте в ціні.

— Я хочу, щоб ти це взяла.

— На зберігання?

— Ні. Нефрити — для храму, як, скажімо, моє пожертвування богині Мелітеле. Інші камені… для неї. Для Йєннефер. Віддай, коли вона відвідає тебе, що, імовірно, трапиться незабаром.

Неннеке глянула йому прямо в очі.

— На твоєму місці я б не стала цього робити. Повір, ти її ще сильніше розлютиш, якщо таке взагалі можливо. Залиш все як є, ти вже нічого не можеш ні виправити, ні поліпшити. Утікши від неї, ти повів себе… ну, скажімо, не цілком гідно для зрілого чоловіка. Намагаючись загладити провину коштовностями, ти поводишся як чоловік дуже, дуже перезрілий. Повір, я не знаю, який тип чоловіка мені менше до душі.

— Вона занадто властолюбна,— пробурчав Геральт, відвернувшись.— Я не міг цього

стерпіти. Вона ставилася до мене, як…

— Перестань,— обірвала Неннеке.— Не скигли. Я тобі не матуся, скільки можна повторювати? Твоєю повіреною теж не маю наміру бути. Мені байдуже, як вона до тебе ставилася. А твоє до неї ставлення цікавить мене ще менше. Бути посередником або ж вручати їй ці дурні камінці я не збираюся. Якщо хочеш бути дурнем — будь ласка, але без мене.

— Ти не зрозуміла. Я не збираюся догоджати їй або купувати. Просто я їй дещо винен, а лікування, на яке вона розраховує, коштує, здається, дуже дорого. Я хочу їй допомогти, от і все.

— Ти, виявляється, ще більший дурень, ніж я думала,— Неннеке підняла кошик.— Дороге лікування? Допомога? Геральте, для неї твої камінці — дріб'язок, що не вартує плювка. Чи знаєш ти, скільки Йєннефер може отримати за переривання вагітності у світської дами?

— Це я якраз знаю. Як і те, що за лікування безплідності вона бере ще більше. Шкода, собі не в змозі допомогти. Тому шукає допомоги в інших, у тому числі й у тебе.

— Їй не допоможе ніхто, це зовсім виключено. Вона чарівниця. Як у більшості магів, у неї атрофовані, зовсім непродуктивні гонади, і це незворотно. У неї ніколи не буде дитини.

— Не всі чарівниці мають такого роду дефекти. Я дещо знаю про це. Ти — теж.

— Вірно,— Неннеке прищулилася.— Знаю.

— Не може бути правилом те, із чого є винятки. І, будь ласка, не треба казати, що, мовляв, винятки підтверджують правила. Краще розкажи про винятки з них.

— Про винятки,— холодно відповіла служителька,— можна сказати тільки одне: вони є. Нічого більше. А Йєннефер… Ну що ж, на жаль, вона в число винятків не входить. У всякому разі, у тому роді дефектності, про який ми говоримо. Тому що у всьому іншому важко знайти винятки більші, ніж вона.

— Чарівникам,— Геральт не образився ні на холод, ні на натяки,— вдавалося воскрешати мертвих. Мені відомі документально підтверджені випадки. А воскрешати мертвих, здається, важче, ніж ліквідувати атрофію залоз або органів.

— Невірно тобі здається. Я не знаю жодного задокументованого вдалого випадку лікування атрофії або регенерації залоз внутрішньої секреції. Геральте, досить, наша бесіда починає бути схожою на консиліум. Ти на цьому не розумієшся, а я розуміюся. І якщо кажу, що Йєннефер заплатила за набуття певних здібностей втратою інших, виходить, так воно і є.

— Якщо це настільки очевидно, то не розумію, чому вона все намагається…

— Ти взагалі страшно мало розумієш,— перервала жриця.— Страшно мало. Перестань турбуватися про недуги Йєннефер, подумай про свої. Твій організм теж піддали необоротним змінам. Тебе дивує вона, а що скажеш про себе самого? Адже тобі має бути ясно, що ти ніколи не будеш людиною, а однак ти тільки те й робиш, що намагаєшся бути нею. І робиш людські помилки. Помилки, які відьмак робити не повинен.

Геральт притулився до стіни грота, обтер піт із чола.

— Не відповідаєш,— помітила Неннеке, посміхнувшись.— Не дивно. Важко сперечатися із голосом розуму. Ти хворий, Геральте. Ти неповноцінний. Погано реагуєш на еліксири. У тебе прискорений пульс, уповільнена акомодація очей, заповільнені реакції. У тебе не виходять найпростіші Знаки. І ти маєш намір вийти на битий шлях? Тобі треба лікуватися. Необхідна терапія. Але передусім — транс.

— То от для чого ти послала до мене Іолю? Заради терапії? Для полегшення трансу?

— Дурень ти!

— Не настільки.

Неннеке відвернулася, засунула руку поміж м'ясисті пагони незнайомих відьмакові кучерявих рослин.

— Ну добре. Так, я послала її до тебе. Заради терапії, як ти виразився. І скажу тобі, це вдалося. Вранці ти реагував набагато краще. Був спокійнішим. Крім того, Іоля теж потребує терапії. Не злися.

— Я не злюся ні на… терапію, ні на Іолю.

— А на голос розуму, який чуєш?

Геральт не відповів.

— Транс необхідний,— повторила Неннеке, оглядаючи свій печерний сад.— Іоля готова. Вона встановила з тобою фізичний і психічний контакт. Якщо хочеш поїхати, ми зробимо це сьогодні вночі.

— Не хочу. Зрозумій, Неннеке, у трансі Іоля може почати віщувати. Пророкувати, читати майбутнє.

— Саме це й мається на увазі.

— От-от. А я не хочу знати майбутнього. Як я стану після цього робити те, що роблю? Втім, я знаю його й без того.

— Ти певен?

Він промовчав.

— Ну добре,— зітхнула жриця.— Ходімо. Геральте? Не хочеться бути безтактною, але скажи мені… Скажи, як ви познайомилися? Ти й Йєннефер? Як це почалося?

Відьмак посміхнувся.

— Почалося з того, що нам з Жовтцем нічого було їсти, і ми вирішили наловити риби.

— Треба розуміти, замість риби ти піймав Йєннефер?

— Не зовсім так. Я розповім, як було. Але, якщо не заперечуєш, після вечері — я трохи зголоднів.

— Тоді ходімо. Я взяла все, що було потрібно.

Відьмак попрямував до виходу, ще раз повів очима по печерній теплиці.

— Неннеке?

— Га?

— Половина того, що тут росте, не зустрічається ніде у світі. Я не помиляюся?

— Не помиляєшся. Більше половини.

— У чому причина?

— Якщо я скажу, що причиною тому милість богині Мелітеле, тобі, імовірно, цього буде недостатньо?

— Швидше за все, так.

— Так я й думала,— Неннеке посміхнулася.— Бачиш, Геральте, наше яскраве сонце усе ще світить. Але вже не так, як раніше. Хочеш, почитай книжки. А коли не хочеш витрачати на це часу, то, може, тебе задовольнить, якщо я скажу, що кришталь, з якого зроблені вікна в покрівлі, діє як фільтр. Він відсіває вбивчі промені, яких у сонячному світлі усе більше. Тому тут живуть рослини, яких у природних умовах ніде у світі вже не зустріти.

— Зрозумів,— кивнув відьмак.— А ми, Неннеке? Як з нами? Адже й на нас світить те ж сонце. Чи не належно й нам поховатися під таке скло?

— Взагалі, належно,— зітхнула жриця.— Але…

— Що «але»?
— Але вже пізно.

Останнє бажання

1

Сом виставив вусату голову, сильно рвонув, забився, схвилював воду, блиснув білим черевом.

— Обережніше, Жовтцю!— крикнув відьмак, упираючись підборами в мокрий пісок.— Тримай, холера…

— Тримаю… — прокректав поет.— Матінко, ну чудовисько! Не риба — левіафан! Їжі буде, боги!

— Послаблюй, послаблюй, а то линва лусне!

Сом прилинув до дна, ривком кинувся вниз за течією, убік закруту. Линва задзвеніла, рукавички Жовтця й Геральта задимілися.

— Тягни, Геральте, тягни! Не відпускай, заплутається в корінні!

— Линва лусне!

— Не лусне! Тягни!

Вони напружилися, потягнули. Линва зі свистом розсікала воду, вібрувала, розкидала краплі, що блищали, немов ртуть, у променях сонця, що сходило. Сом раптом виринув, закружляв під самою поверхнею води, напруга линви ослабла. Вони взялися швидко вибирати слабину.

— Зав'ялимо,— засопів Жовтець.— Відвеземо в село й велимо зав'ялити. А голова піде на юшку!

— Обережніше!

Відчуваючи під черевом мілководдя, сом вивалився з води до половини двосаженевого тіла, смикнув головою, хльоснув пласким хвостом, різко ринув на глибину. Рукавички знову задиміли.

— Тягни! Тягни! На берег його, риб'ячу душу!!!

— Линва тріщить! Послаблюй, Жовтцю!

— Витримає! Не бійся! А з голови… юшку зваримо…

Знову підтягнутий ближче до берега сом завертівся й взявся люто рвати линву, немов даючи зрозуміти, що так легко не дасть засунути себе в горщик. Бризки здійнялися на сажень вгору.

— Шкіру продамо… — Жовтець, упираючись і почервонівши від натуги, тягнув линву обома руками.— А вуса… З вусів зробимо…

Ніхто ніколи не довідався, що збирався поет зробити із сомових вусів. Линва з тріском луснула, і рибалки, втративши рівновагу, повалилися на мокрий пісок.

— А, щоб тебе!— гаркнув Жовтець так, що луна пішла по очерету.— Скільки їжі пропало! Щоб ти здох, риб'ячий хвосте!

— Казав я,— Геральт обтрусив штани,— казав, не тягни силою! Зіпсував ти все, друже. Рибалка з тебе, як з козячої задниці труба.

— Неправда,— образився трубадур.— Те, що це чудовисько взагалі заковтнуло наживку — моя заслуга.

— Цікаво. Ти й пальцем не поворухнув, щоб допомогти закинути гак. Бренькав на лютні й дер горлянку на всю округу, нічого більше.

— Помиляєшся,— посміхнувся Жовтець.— Коли ти заснув, я зняв з гачка живця й начепив дохлу ворону, яку знайшов у кущах. Хотів ранком подивитися на тебе, коли ти цю

ворону витягнеш. А сом піймався на ворону. На твого живця хіба б лайно клюнуло.

— Клюнуло б, клюнуло,— відьмак сплюнув у воду і взявся намотувати линву на дерев'яну хрестовину.— А порвалась, бо ти тягнув по-дурному. Ніж базікати, згорни краще решту линв. Сонце зійшло, пора в дорогу. Я пішов збиратися.

— Геральте!

— Що?

— На другий линві теж щось є… Ні, дідько, просто зачепилась. Холера, тримає як камінь, не впораюсь! Ну… пішло. Ха, ха, глянь, що тягну! Не інакше човен часів короля Дезмода! А велика, зараза! Глянь, Геральте!

Жовтець, звичайно, перебільшував. Витягнутий з води клубок прогнилих мотузок, залишків сіток і водоростей був великий, але до човна часів легендарного короля йому було далеко. Бард розпластав здобич на піску й почав порпатися в ній носком черевика. Водорості кишіли п'явками, бокоплавами й маленькими рачками.

— Агов! Глянь, що я знайшов!

Геральт, зацікавившись, підійшов. Знахідка виявилася щербатим глиняним глечиком, чимсь на зразок дворучної амфори, що заплуталася в сітці, чорній від згнилих водоростей, колонії волохокрильців і равликів, вкритій смердючим мулом.

— Ха!— гордо вигукнув Жовтець.— Знаєш, що це?

— А як же! Старий горщик.

— Помиляєшся,— сповістив трубадур, тріскою зіскрібаючи з посудини раковини й скам'янілу глину.— Це не що інше, як чарівний глечик. Усередині сидить джин, який виконає три мої бажання.

Відьмак гигикнув.

— Смійся-смійся.— Жовтець упорався з очищенням, нахилився й постукав по амфорі. — Слухай-но, на пробці печатка, а на печатці чарівний знак.

— Який? Покажи.

— Чорта з два!— поет сховав глечик за спину.— Ще чого. Я його знайшов, і мені належні всі бажання.

— Не займай тієї печатки! Облиш!

— Пусти, кажу! Він мій!

— Жовтцю, обережніше!

— Аякже!

— Не займай! О, ясна холера!

Із глечика, який під час метушні впав на пісок, вирвався світний червоний дим.

Відьмак відскочив і кинувся за мечем. Жовтець, схрестивши руки на грудях, навіть не ворухнувся.

Дим запульсував і на рівні голови поета зібрався в неправильної форми кулю. Потім перетворився в карикатурну безносу голову з величезними очиськами й чимсь наподобі дзьоба. Голова мала близько сажня в діаметрі.

— Джин,— проговорив Жовтець, тупнувши ногою,— я тебе звільнив, і відтепер я — твій володар. Мої бажання…

Голова заклацала дзьобом, який був зовсім не дзьобом, а чимсь наподобі обвислих, деформованих губ, що змінювали форму.

— Тікай,— крикнув відьмак.— Тікай, Жовтцю!

— У мене,— продовжував Жовтець,— наступні бажання. По-перше, нехай якомога

швидше шляк трафить Вальдо Маркса, трубадура із Цидариса. По-друге, у Каєльфі проживає графська донька Віргінія, яка нікому не хоче давати. Нехай мені дасть. По-третє…

Ніхто ніколи не довідався, яким було третє бажання Жовтця. Потворна голова витворила з себе дві ще потворніші лабети й схопила барда за горло. Жовтець захрипів.

Геральт у три стрибки підскочив до голови, змахнув срібним мечем і рубонув від вуха, через середину. Повітря завило, голова пихнула димом і різко виросла, подвоюючись у розмірах. Моторошна паща, що теж значно збільшилася, розкрилася, заклацала й звизгнула, лабети смикнули Жовтця, що виривався, і притисли його до землі.

Відьмак склав пальці Знаком «Аард» і послав у голову максимальну енергію, яку тільки йому вдалося сконцентрувати. Енергія ударила в ціль, перетворившись у сліпучий промінь у світінні, що охопило голову. Гримнуло так, що в Геральта задзвеніло у вухах, а від вибухової хвилі аж зашуміли верби. Чудовисько оглушливо заричало, ще більше роздулося, але відпустило поета, зметнулося вгору, закружляло й відлетіло до поверхні води, розмахуючи лабетами.

Відьмак кинувся відтягати нерухомо лежачого Жовтця, і тут його пальці наткнулися на засипаний піском круглий предмет. Це була латунна печатка, прикрашена знаком зламаного хреста й дев'ятипроменевої зірки.

Голова, що висіла над рікою, розрослася вже до розмірів копиці сіна, а її розкрита паща, що кричала, нагадувала ворота клуні середніх розмірів. Витягнувши лабети, чудовисько напало.

Геральт, не зовсім знаючи, що робити, затис печатку в кулаці й, виставивши руку убік нападаючого, викрикнув формулу екзорцизму, якої колись його навчила одна знайома жриця. Ніколи раніше він цією формулою не користувався, оскільки в марновірства принципово не вірив. Ефект перевершив усі очікування.

Печатка засичала й розжарилася, обпалюючи долоню. Гігантська голова завмерла в повітрі над водою. Повисівши так з хвилину, вона завила, заричала й перетворилася в пульсуючий клуб диму, у величезну пухку хмару. Хмара тонко звизгнула й з неймовірною швидкістю помчала вгору за течією ріки, залишаючи на поверхні води вирuючу смугу. Через кілька секунд зникла вдалині, тільки вода ще якийсь час приносила потроху затихаюче виття.

Відьмак нахилився до поета, що стояв на колінах на піску.

— Жовтцю! Ти живий? Жовтцю, холера! Що з тобою?

Поет замотав головою, замахав руками й розкрив рот для крику. Геральт поморщився й прикрив очі — у Жовтця був добре поставлений, звучний тенор, а при сильному переляку він міг досягати неймовірних висот. Але те, що вирвалося з горла барда, було ледь чутним скрипом.

— Жовтцю! Що з тобою? Ну не мовчи ж!

— Х-х-х… е-е-е… кх-х-х… кх-х-уррва!

— Тобі боляче? Що з тобою, Жовтцю?

— Х-Х-Х… кх-х-х …

— Не кажи нічого. Якщо все в порядку, кивни.

Жовтець зморщився, із превеликим зусиллям кивнув, перевернувся на бік, скорчився, і його відразу вирвало кров'ю.

Геральт вилаявся.

2

— Боги милостиві!— вартовий позадкував і опустив ліхтар.— Що з ним?

— Пропусти нас, добрий чоловіче,— тихо сказав відьмак, підтримуючи Жовтця, що скорчився в сідлі.— Ти ж бачиш, ми поспішаємо.

— Бачу,— ковтнув слину вартовий, дивлячись на бліде обличчя поета і його заляпане чорною запеченою кров'ю підборіддя.— Поранений? Це кепсько виглядає, пане.

— Я поспішаю,— повторив Геральт.— Ми в дорозі зі світанку. Пропустіть нас, будь ласка.

— Не можемо,— сказав інший вартовий.— Через ворота можна входити тільки від сходу до заходу. Уночі не можна. Наказ. Не можна нікому, хіба що зі знаком короля чи бургомістра. Ну й ще, якщо гербовий вельможа.

Жовтець захрипів, скорчився ще більше, оперся чолом об гриву коня, затрясся, сіпнувся в сухому позиві. По шиї коня, прикрашеній засохлими «виверженнями», потекла чергова цівка.

— Люди,— сказав Геральт як можна спокійніше,— ви ж бачите, йому погано. Мені потрібен хто-небудь, хто його вилікує. Пропустіть нас, прошу.

— Не просіть,— вартовий сперся на алебарду.— Наказ є наказ. Пропущу, а мене поставлять до ганебного стовпа й виженуть зі служби. Чим я тоді буду дітей годувати? Ні, милостиві пани, не можу. Стягніть друга з коня й відведіть у вартову вежу перед фортечною стіною. Там є кімната. Ми його перев'яжемо, до світанку протягне, коли судилося. Чекати залишилося недовго.

— Тут перев'язати мало,— скрипнув зубами відьмак.— Потрібен знахар, жрець, здібний медик…

— Такого вночі однаково не добудитеся,— сказав другий вартовий.— Усе, що ми можемо зробити, це не змушувати вас перед воротами до світанку стирчати. У будинку тепло й знайдеться, куди покласти пораненого, легше йому буде, ніж в сідлі. Давайте допоможемо стягнути з коня.

У кімнаті барбакану дійсно було тепло, задушливо й затишно. Вогонь весело потріскував у каміні, за яким завзято співав цвіркун.

За важким квадратним столом, заставленим глечиками й тарілками, сиділи троє.

— Вибачте, шановні,— сказав вартовий, що підтримував Жовтця,— як завадили… Може, не будете проти… Тут лицар, гм… Ну і другий, поранений, я подумав…

— Правильно подумав,— один із чоловіків повернув до них худорляве, кутасте обличчя, підвівся.— Давайте, кладіть його на лежанку.

Чоловік був ельфом. Як і другий, що сидів за столом, на що вказував їхній одяг, що являв собою характерну суміш людської й ельфійської моди. Обидва були ельфами. Осілими. Асимільваними. Третій чоловік, на вигляд старший, був людиною. Лицарем, про що говорив його одяг і сивувате волосся, пострижене так, щоб можна було надягти шолом.

— Я Хіреадан,— представився більш високий з ельфів, той, що з виразним обличчям. Як звичайно із представниками Старшого Народу, його вік визначити було неможливо. Йому з однаковим успіхом можна було дати й двадцять, і сто двадцять років.— А це мій родич, Еррділь. А он той вельможа — Вратимир.

— Вельможа,— з надією буркнув Геральт, але уважний погляд на герб, вишитий на

туніці, розвіяв його надії: розділений на чотири частини щит із золотими ліліями був навскіс пересічений срібною смугою. Вратимир був не тільки незаконнонародженим, але більш того — дитиною від змішаного людсько-нелюдського зв'язку. І як такий, хоч і гербовий, не міг вважатися повноправним вельможею і явно не користувався привілеєм проходу в місто після настання сутінків.

— На жаль,— від уваги ельфа не вислизнув погляд відьмака,— і ми теж змушені чекати світанку. Закон не знає виключень, у всякому разі, для таких, як ми. Приєднуйтеся, пане лицар.

— Геральт з Ривії,— представився відьмак.— Я відьмак, не лицар.

— Що з ним?— Хіреадан указав на Жовтця, якого тим часом вартові уклали на тапчан. — Схоже на отруєння. Якщо так, можу допомогти. У мене є гарні ліки.

Геральт сів, потім коротко й обачно виклав події біля ріки. Ельфи переглянулися. Сивоволосий лицар сплюнув крізь зуби й поморщився.

— Неймовірно,— сказав Хіреадан.— Що б це могло бути?

— Джин із пляшки,— буркнув Вратимир.— Прямо як у казці…

— Не зовсім,— Геральт показав на Жовтця, що скорчився на тапчані.— Не знаю ні однієї казки, яка б закінчувалася так.

— У бідолахи ушкодження явно магічного характеру,— сказав Хіреадан.— Боюся, мої медикаменти навряд згодяться. Але полегшити страждання можуть. Ти вже давав йому які-небудь ліки, Геральте?

— Протибольовий еліксир.

— Ходімо, допоможеш. Підтримай йому голову.

Жовтець жадібно випив змішані з вином ліки, вдавився останнім ковтком, розкашлявся й обплював подушку.

— Я його знаю,— сказав другий з ельфів, Еррділь.— Це Жовтець, трубадур і поет. Колись я слухав його при дворі короля Етайна в Цидарисі.

— Трубадур,— повторив Хіреадан, дивлячись на Геральта.— Паршиво, дуже. У нього ушкоджені м'язи шиї й гортань. Починаються зміни в голосових зв'язках. Необхідно якомога швидше припинити дію чарів, інакше… Це може бути незворотно.

— Тобто… Він що, не зможе говорити?

— Говорити зможе. Але співати — ні.

Геральт, не кажучи ні слова, сів на стілець, опустив голову на стиснуті кулаки.

— Чаклун потрібен,— сказав Вратимир.— Ліки, або лікувальне заклинання. Ти повинен відвезти його в яке-небудь інше місто, відьмаче.

— Це чому ж?— підняв Геральт голову.— А тут, у Ринді? Нема, чи що, чаклуна?

— У всій Ринді скрутно з магами,— сказав лицар.— Вірно, добродії ельфи? Після того як король Ериберт наклав розбійницький податок на чари, маги бойкотують столицю й міста, які завзято виконують усякі королівські розпорядження. А радники в Ринді, я чув, славляться своєю ретельністю. Вірно? Хіреадане, Еррділю, я правий?

— Правий,— підтвердив Еррділь.— Але… Хіреадане, можна?

— Навіть треба,— сказав Хіреадан, дивлячись на відьмака.— Нічого робити таємницю з того, що й так уся Ринда знає. У місті, Геральте, тимчасово живе одна чарівниця.

— Імовірно, інкогніто?

— Не зовсім,— посміхнувся ельф.— Особа, про яку я говорю, велика оригіналка. Нехтує й бойкотом, який рада чарівників оголосила Ринді, і розпорядженням міських радників, і

почувається чудово, тому що в результаті тут виник великий попит на магічні послуги. Звичайно, чарівниця ніяких податків у скарбницю не платить.

— Міська рада терпить?

— Чарівниця живе в будинку великого купця, торговельного фактора з Новіграду і одночасно титулярного радника. Ніхто не сміє її там чіпати. Вона користується правом притулку.

— Скоріше домашній арешт, ніж притулок,— поправив Еррділь.— Практично вона там в ув'язненні. Але на брак клієнтів не ремствує. Багатих клієнтів. На радників демонстративно чхає, влаштовує бали й гулянки…

— А радники зляться, під'юджують проти неї кого тільки можуть, усіма способами підривають її репутацію,— додав Хіреадан.— Розпускають про неї огидні чутки, сподіваючись, що вищий богослужитель із Новіграду заборонить купцеві надавати їй притулок.

— Не люблю лізти в такі справи,— буркнув Геральт.— Але вибору в мене немає. Як звуть того купця-посланника?

— Бо Берран,— відьмакові здалося, що Хіреадан поморщився, виголошуючи ім'я фактора.— Що ж, дійсно, це твій єдиний шанс. Вірніше, єдиний шанс того бідолахи, що там лежить. Але чи захоче чарівниця допомогти… Не знаю.

— Будь уважний, коли підеш,— сказав Еррділь.— Шпигуни бургомістра спостерігають за будинком. Якщо затримають, сам знаєш, що робити. Гроші відкривають будь-які двері.

— Піду, як тільки відкриють ворота. Як звуть чарівницю?

Геральту здалося, що на виразному обличчі Хіреадана заграв легкий рум'янець. Але це міг бути й відблиск вогню з каміна.

— Йєннефер з Венгербергу.

3

— Хазяїн спить,— повторив воротар, дивлячись на Геральта зверху. Він був на голову вищим й майже вдвічі ширшим в плечах.— Ти що, оглух, бурлако? Спить хазяїн, кажу.

— Ну й нехай його спить,— погодився відьмак.— У мене діло не до твого хазяїна, а до дами, яка у вас… квартирує.

— Діло, значить,— воротар, виявляється, був людиною швидкою на жарти, що при такій фігурі й зовнішності було дивним.— Ну то йди в бордель і задовольняйся. Забирайся!

Геральт відстебнув від пояса мішечок і підкинув його в руці, не випускаючи ремінця.

— Мене не купиш,— гордо вимовив цербер.

— А я й не збираюся.

Воротар був занадто громіздкий, аби мати рефлекс, що дозволив би ухилитися або закритися від швидкого удару звичайної людини. А від удару відьмака він не встиг навіть замружитися. Важкий мішок з металевим дзенькотом саднув його в скроню. Він звалився на двері, обома руками хапаючись за стулку. Геральт відірвав його ударом у коліно, штовхнув плечем і вдарив мішечком ще раз. Очі у воротаря помутніли й розбіглися в комічній косоокості, ноги склалися, як два складні ножики. Відьмак, бачачи, що здоровило хоч уже майже знепритомнів, але усе ще намагається розмахувати руками, дав йому з розмаху втретє, прямо по тім'ячку.

— Гроші,— буркнув він при цьому,— відкривають будь-які двері.

У сінях було темнувато. Через двері ліворуч доносився голосний храп. Відьмак обережно заглянув туди. На розібраній лежанці спала, виводячи носом вигадливі рулади, товста жінка в нічній сорочці, задертій вище стегон. Картина не з найвишуканіших. Геральт затяг воротаря в кімнату й замкнув зовні двері на засув.

Праворуч розташовувалися наступні двері, напіввідчинені, а за ними кам'яні сходи, що вели вниз. Відьмак уже збирався було пройти повз, коли знизу долетіла невиразна лайка, гуркіт і сухий тріск битого посуду.

Приміщення виявилося великою кухнею, заповненою смолистими дровами й травами, що сильно пахли. На кам'яній підлозі, між черепків глиняного глечика, низько нахиливши голову, плазував на колінах зовсім голий чоловік.

— Яблучний сік, матір її,— вимовив він так, що важко було розібрати, вертячи при цьому головою, як баран, який помилково буцнув фортечну стіну.— Сік… яблучний… бажає… Де слуги?

— Чого бажаєте?— чемно запитав відьмак.

Чоловік підняв голову й ікнув. Очі в нього були тупі й червоні.

— Вона бажає яблучного соку,— повідомив він і, ледве піднявшись, сів на прикриту овчиною скриню, обпершись об піч.— Треба… віднести їй наверх, а то…

— Я маю задоволення розмовляти з купцем Бо Берраном, фактором і посланником?

— Тихіше,— болісно поморщився чоловік.— Не верещи. Слухай, там, у барилі… сік… яблучний. Налий у що-небудь… і допоможи мені піднятися сходами, добре?

Геральт знизав плечима, потім співчутливо похитав головою. Сам він, по можливості, уникав алкогольних пригод, але стан, у якому перебував купець, не був йому зовсім вже чужим. Він відшукав серед посудин глечик і олов'яний кубок, зачерпнув з барила соку. Почув храп і повернувся. Голий чоловік спав, звісивши голову на груди.

У відьмака з'явилася дурна думка облити його соком і розбудити, але він відразу роздумав. Взяв глечик і вийшов з кухні. Коридор закінчувався важкими, інкрустованими дверима. Він обережно увійшов, розкривши їх рівно настільки, щоб можна було прослизнути в кімнату. Було темно, довелося розширити зіниці. І відразу скривити ніс.

У повітрі висів важкий запах прокислого вина, свічок і переспілих плодів. І чогось на зразок суміші аромату бузку з аґрусом.

Він озирнувся. На столі посеред кімнати громадилися глечики, графини, кубки, келихи, срібні тарелі й вази, тарілки, качани й ножі з ручками зі слонової кістки. Пом'ята, зсунута скатертина була залита вином, поцяткована фіолетовими плямами, тверда від воску, що стікав зі свічників. Апельсинова шкірка блищала немов квіти серед кісточок слив і абрикосів, хвостиків від груш і обібраних від ягід виноградних грон. Один кубок був перевернутий і розбитий. Інший цілий, наполовину повний, і з нього стирчала індича кістка. Поруч із кубком стояла чорна туфелька на високому підборі. Туфелька була зроблена зі шкіри василіска. Дорожчого матеріалу для взуття на світі не існувало.

Друга туфелька валялася під столом на недбало кинутому чорному платті з білими оборками й шиттям на тему рослинних мотивів.

Геральт постояв хвилину, нерішуче, борючись із почуттям незручності, бажанням розвернутися й піти. Але це означало б, що цербер у сінях дістав своє марно. Відьмак не любив робити що-небудь марно. У кутку кімнати він помітив ґвинтові сходи, на сходинках яких лежали чотири зів'ялі троянди й серветка, забруднена вином і карміновою губною помадою. Запах бузку й аґрусу посилювався.

Сходи вели в спальню, підлогу якої покривала велика кудлата шкура. На шкурі валялася біла сорочка з мереживними манжетами й кілька білих троянд. І чорна панчоха.

Друга панчоха звисала з одного із чотирьох різьблених стовпчиків, що підтримували балдахін над ложем. Рельєфи на стовпчиках зображували фавнів і німф у різних позах. Деякі позиції були досить цікавими. Інші — ідіотськи смішними. Деякі повторювалися. В принципі.

Геральт голосно кашлянув, дивлячись на кучму чорних локонів, що вибивалися з-під адамашкової ковдри. Ковдра поворухнулася й застогнала. Геральт кашлянув голосніше.

— Бо?— невиразно спитала кучма чорних локонів.— Приніс сік?

— Приніс.

З-під чорних локонів з'явилося бліде трикутне обличчя, фіалкові очі й вузькі губи, що злегка кривилися.

— О-о-ох…— губи скривилися ще сильніше.— О-о-ох… Умру від спраги…

— Прошу.

Жінка сіла, вибравшись з-під ковдри. У неї були ладні плечі й гарна шия, на шиї — чорна оксамитка із зіркоподібною прикрасою, що іскрилася діамантами. Крім оксамитки, на жінці не було нічого.

— Дякую,— вона взяла кубок, жадібно випила, потім підняла руку й доторкнулася до скроні. Ковдра зсунулася ще більше. Геральт відвів очі. Тактовно, але без особливого бажання.

— Хто ти, власне, такий?— запитала чорноволоса жінка, мружачи очі й прикриваючись ковдрою.— Що тут робиш? Де в біса Берран?

— На яке питання слід відповідати в першу чергу?

Він одразу ж пошкодував про іронію. Жінка підняла руку, з пальців вистрелила золота

стрічка. Геральт рефлекторно відреагував, склавши долоні Знаком Геліотропу, вихопив чари вже перед самим обличчям, але розряд виявився настільки сильним, що його відкинуло назад, на стіну. Він сповз на підлогу.

— Не треба!— крикнув він, бачачи, що жінка піднімає руку знову.— Пані Йєннефер! Я прийшов з миром, без злих намірів!

Від сходів почувся тупіт, у дверях виникли фігури слуг.

— Пані Йєннефер!

— Йдіть,— спокійно кинула чарівниця.— Ви більше не потрібні. Я плачу вам за те, щоб ви охороняли будинок. Але якщо цей тип все-таки зумів увійти, я займуся ним сама. Передайте це панові Беррану. А для мене підготуйте лазню.

Відьмак насилу встав. Йєннефер, прищулившись, мовчки дивилася на нього.

— Ти відбив моє заклинання,— сказала вона нарешті.— Ти не чарівник, це видно. Але відреагував неймовірно швидко. Кажи, хто ти, незнайомцю. І раджу, кажи швидко.

— Я Геральт з Ривії. Відьмак.

Йєннефер звісилась із ліжка, схопивши вирізаного на стовпчику фавна за непогано для цієї мети пристосовану анатомічну деталь. Не спускаючи очей з Геральта, підняла з підлоги халат з хутряним коміром. Щільно обгорнувшись, підвелася. Не поспішаючи, налила собі ще соку, випила залпом, відкашлялася, підійшла. Геральт непомітно масажував криж, який хвилину тому досить болісно зіткнувся зі стіною.

— Геральт з Ривії,— повторила чарівниця, дивлячись на нього з-під чорних вій.— Як ти сюди потрапив? І навіщо? Сподіваюся, нічого поганого Беррану не зробив?

— Не зробив. Пані Йєннефер, мені потрібна твоя допомога.

— Відьмак,— пробурчала вона, підходячи ближче й щільніше закутуючись у халат.— Мало того, що ти взагалі перший відьмак, якого я бачу в натурі, так до того ж ще й знаменитий Білий Вовк. Чула про тебе дещо.

— Уявляю собі.

— Не знаю, що ти собі уявляєш,— позіхнула вона й присунулася зовсім близько.— Ти дозволиш?— Вона торкнулася рукою його щоки, заглянула в очі. Він сціпив зуби.— Зіниці автоматично пристосовуються до освітлення або ти звужуєш їх за бажанням?

— Йєннефер,— спокійно сказав Геральт,— я їхав у Ринду цілий день, не зупиняючись. Я чекав усю ніч, поки відчинять ворота. Я дав по черепу воротареві, який не хотів мене впускати. Неввічливо й нахабно порушив твій сон і спокій. І все тому, що моєму другові потрібна допомога, яку в змозі надати тільки ти. Надай її, прошу, а потім, якщо хочеш, ми побалакаємо про мутації й аберації.

Вона відступила на крок, негарно скривила губи.

— Про якого роду допомогу мова йде?

— Про відновлення магічно уражених органів. Горла, гортані й голосових зв'язок. Ураження таке, немов його викликав пурпуровий туман. Або щось схоже.

— Схоже,— повторила вона.— Коротше кажучи, не пурпурний магічний туман уразив твого друга. То що це було? Ну, розповідай. Коли мене будять на світанку, у мене немає сил і бажання зондувати твій мозок.

— Гм… Краще буде, якщо я все почну спочатку…

— О ні,— перервала вона. — Якщо все так складно, то трохи почекай. У роті бридко, волосся скуйовджене, очі злипаються, та й інші ранкові турботи сильно обмежують мою здатність сприймати сказане. Спустися в лазню й почекай. Я зараз там буду, і ти мені все

розповіш.

— Йєннефер, я не хотів би здатися нахабою, але час іде. Мій друг…

— Геральте,— перервала вона,— заради тебе я вилізла з постелі, хоч і не збиралася робити цього до обіду. Я готова відмовитися від сніданку. Знаєш чому? Тому що ти приніс мені яблучний сік. Ти поспішав, ти страждав через муки друга, ти ввірвався сюди силою, б'ючи людей по черепах і, незважаючи на це, приділив увагу спраглій жінці. Ти прихилив мене цим, і, можливо, я тобі допоможу. Але від води й мила не відмовлюся. Іди в лазню. Прошу.

— Добре.

— Геральте?

— Так?— він затримався на порозі.

— Скористайся оказією й викупайся теж. За запахом я можу визначити не тільки породу й вік, але й масть твого коня.

4

Вона увійшла в той момент, коли Геральт, сидячи голим на маленькій табуретці, споліскувався із цебра. Він кашлянув і скромно відвернувся.

— Не соромся,— сказала вона, кидаючи оберемок одягу на вішалку.— Я не втрачаю свідомості побачивши голого чоловіка. Трісс Мерігольд, моя подружка, каже, що якщо ти бачила одного, виходить, бачила всіх.

Він підвівся, обернувшись рушником навколо стегон.

— Чарівний рубець,— посміхнулася Йєннефер, побачивши його груди.— Що це було? Потрапив під пилку на лісопилці?

Він не відповів. Чарівниця продовжувала його розглядати, кокетливо нахиливши голову.

— Перший відьмак, якого мені вдалося розглянути зблизька, до того ж зовсім роздягненого. Ого-го!— вона нахилилася, прислухалася.— Як дивно б'ється твоє серце! Дуже повільний ритм. Ти можеш регулювати виділення адреналіну? Ах, вибач, професійна цікавість. Схоже, тебе дратують розмови про властивості твого організму. І ти звик ці властивості називати словами, яких я дуже не люблю, і при цьому впадаєш у патетичний сарказм, якого я не люблю ще більше.

Він не відповідав.

— Ну досить. Моя ванна холоне,— Йєннефер зробила такий рух, немов хотіла скинути халат, але завагалася.— Я буду купатися, ти будеш розповідати. Заощадимо час. Але… Не хочу тебе бентежити, до того ж ми майже незнайомі. Тому, дотримуючись правил пристойності…

— Я відвернуся,— непевно запропонував він.

— Ні. Я повинна бачити очі співрозмовника. У мене є краща ідея.

Він почув, як вона вимовила заклинання, відчув, як затремтів медальйон, і побачив чорний халат, що м'яко падав на підлогу. А потім почув плескіт води.

— Тепер я не бачу твоїх очей, Йєннефер,— сказав він,— шкода.

Невидима чарівниця, фиркнувши, заплескалася в бадді.

— Розповідай.

Геральт припинив боротьбу зі штанами, сів на табурет. Застібаючи пряжки черевиків, викладав пригоду біля ріки, скорочуючи до мінімуму опис боротьби із сомом. Йєннефер не видавалася людиною, що цікавиться рибальством.

Коли він дійшов до того місця, де істота-хмара вибралася із глечика, велика губка, що намилювала невидимість, завмерла.

— Так, так,— почув він.— Цікаво. Джин, замкнений у пляшці.

— Який там джин,— заперечив він.— Якийсь різновид пурпурної імли. Якийсь новий, невідомий її вид…

— Новий і невідомий вид заслуговує того, щоб його якось назвати,— вимовила невидима Йєннефер.— Джин — назва нітрохи не гірша за інші. Продовжуй, будь ласка.

Мило в бадді пінилося, поки він розповідав, вода хлюпалася через край. В один з моментів щось привернуло його увагу, він придивився й помітив контури й форми, виявлені милом, що покривало невидимість. Контури й форми так захопили його, що він онімів.

— Розповідай!— підстьобнув його голос, що пролунав із нічого поверх контурів і форм. — Що далі?

— Це все,— сказав він.— Я прогнав цього, як ти кажеш, джина…

— Яким чином?— черпак піднявся й вилив воду. Мило зникло, форми теж. Геральт зітхнув.

— Заклинанням.

— Яким?— Черпак знову вилив воду. Відьмак взявся стежити за діями черпака, тому що вода, хоч і ненадовго, теж дещо проявляла. Він повторив заклинання, заради безпеки заміняючи голосну «е» вдихом. Думав сподобатися чарівниці знанням цього принципу й сильно здивувався, почувши з бадді дикий регіт.

— Що тут смішного?

— Твоє заклинання… — рушник піднявся з вішалки й взявся витирати залишки контурів.— Трісс лусне від сміху, коли я їй розповім! Хто тебе навчив, відьмаче? Цьому… заклинанню?

— Одна жриця із храму Гулдри. Це таємна храмова мова…

— Кому таємна — тому таємна,— рушник хльоснув по краю бадді, вода хлюпнула на підлогу, сліди босих ступень позначили кроки чарівниці.— Ніяке це не заклинання, Геральте. І не раджу повторювати його в інших храмах.

— Якщо не заклинання, то що?— запитав він, спостерігаючи за тим, як дві чорні панчохи створюють із повітря одну чорну ніжку за іншою.

— Дотепний вислів,— трусики з оборками дуже цікаво щось охопили,— хоч і дещо нецензурний.

Біла блузка з великим жабо у формі квітки пурхнула вгору й створила форми. Як відьмак помітив, Йєннефер не користувалася ніякими штучками з китовим вусом, які так люблять жінки. Їй це було ні до чого.

— Який вислів?— запитав він.

— Давай не будемо про це.

Із кришталевої чотиригранної пляшки, що стояла на столику, вилетіла пробка. У лазні запахло бузком і аґрусом. Пробка описала кілька кіл і стрибнула на місце. Чарівниця застебнула манжети нижньої сорочки, натягнула плаття й матеріалізувалася.

— Застебни,— повернулася вона спиною, розчісуючи волосся черепашачим гребенем. У гребеня, як помітив Геральт, був довгий загострений кінець, який, у разі потреби, міг замінити кинджал.

Він навмисно повільними рухами, пряжка за пряжкою, застібав плаття, вдихаючи аромат її волосся, що чорним каскадом спадало до половини спини.

— Повернімось до твоєї «пляшкової» істоти,— сказала Йєннефер, одягаючи у вуха діамантові сережки.— Звичайно ж, не твоє смішне заклинання змусило його тікати. Швидше за все, він просто розрядив лють на твоєму дружку й полетів, оскільки це йому набридло.

— Правдоподібно,— тужно погодився Геральт.— Не думаю, щоб він полетів у Цидарис уколошкати Вальдо Маркса.

— Хто такий Вальдо Маркс?

— Трубадур, який вважає мого друга, теж поета й трубадура, нездарою, що потурає ницим смакам юрби.

Чарівниця повернулася, дивно блиснувши фіалковими очима.

— А твій друг встиг висловити бажання?

— Навіть два, і обидва страшно глупі. Чому ти запитуєш? Адже очевидна ж нісенітниця: здійснення бажань геніями, д'їні, духами лампи…

— Очевидна нісенітниця,— посміхнувшись, повторила Йєннефер.— Звичайно. Вигадка дурна, безглузда казка, як і всі легенди, у яких добрі духи й ворожки виконують бажання. Такі казки придумують нещасні простачки, які навіть і не думають про те, щоб свої численні бажання й мрії здійснювати власними силами. Приємно знати, що ти не з їхнього числа, Геральте з Ривії. Тому ти близький мені за духом. Я, якщо чогось хочу, не мрію, а дію. І завжди домагаюся того, чого бажаю.

— Не сумніваюся. Ти готова?

— Готова,— чарівниці підтягла ремінці туфельок і встала.

Навіть на підборах вона була не занадто висока. Труснула волоссям, яке, незважаючи на активне розчісування, зберегло мальовничу, звивисту безладність.

— Є питання, Геральте. Печатка, яка закривала пляшку. Вона усе ще у твого друга?

Відьмак задумався. Печатка була не в Жовтця, а в нього, до того ж зараз. Але досвід вчив, що чарівникам не слід говорити занадто багато чого.

— Гм… Думаю, так,— забарившись, відповів він.— Так, мабуть, у нього. А що? Ця печатка така важлива?

— Дивне питання,— різко сказала вона,— для відьмака, фахівця з надприродних чудовиськ, якому варто було б знати, що така печатка досить серйозна, щоб до неї не доторкатися.

Він стиснув зуби. Удар був точним.

— Ну що ж,— проговорила Йєннефер трохи м'якше.— Видно, відьмакам, як простим смертним, властиво помилятися. Ну, можна йти. Де твій друг?

— Тут, у Ринді. У домі декого Еррділя. Ельфа.

— В Еррділя,— скривила вона губи, уважно подивившись на нього.— Знаю, де це. Думаю, там же перебуває і його брат, Хіреадан?

— Вірно. А що…

— Нічого,— перервала вона й, примруживши очі, підняла руки. Медальйон на шиї відьмака засмикався, рвонув ланцюжок.

На вологій стіні лазні розгорівся світний квадрат, що обрамляв фосфоруюче молочно-біле ніщо.

Відьмак тихо вилаявся. Він не любив порталів і переміщень із їхньою допомогою.

— Хіба обов'язково… — кашлянув він.— Тут недалеко…

— Я не можу ходити по вулицях,— відрізала вона.— Тут мене не люблять, можуть образити, закидати камінням, а то й чим-небудь гіршим. Кілька людей псують мені реноме, думаючи, що це мине їм безкарно. Не бійся, мої портали безпечні.

Геральт був свідком того, як одного разу крізь безпечний портал пролетіла половина людини. Другу так і не знайшли. Він знав кілька випадків, коли люди входили в портали, і про них більше ніхто ніколи й нічого не чув.

Чарівниця в черговий раз поправила волосся, пристебнула до пояса розшитий перлами мішечок. Мішечок здавався замалим, аби умістити що-небудь, крім жмені мідяків та губної помади, але Геральт знав, що це незвичайний мішечок.

— Обійми мене. Сильніше, я не порцелянова. В дорогу!

Медальйон завібрував, щось блиснуло, і Геральт поринув у чорне ніщо, у пронизуючий холод. Він нічого не бачив, не чув, не відчував. Холод був тим єдиним, що реєстрували органи чуттів.

Він хотів вилаятися, але не встиг.

5

— Уже година, як вона туди увійшла.— Хіреадан перевернув клепсидру, що стояла на столі.— Починаю хвилюватися. Невже з горлом Жовтця все настільки погано? Як думаєш, чи не заглянути до них?

— Вона явно не бажає цього,— Геральт насилу допив кубок із трав'яним настоєм. Він цінував і любив осілих ельфів за розум, витримку й специфічне почуття гумору, але їх смаків, що стосувалися їжі й напоїв, не розумів і не розділяв.— Я б не став заважати, Хіреадане. Магія потребує часу. Нехай на це піде навіть доба, аби тільки Жовтець видужав.

— Ну що ж, ти правий.

Із сусіднього приміщення доносився стукіт молотків, Еррділь жив у занедбаній корчмі, яку купив, сподіваючись її відремонтувати й в'їхати разом із дружиною, тихою й неговіркою ельфійкою. Лицар Вратимир, який після спільно проведеної в кордеґардії ночі пристав до компанії, добровільно запропонував Еррділю допомогу в ремонтних роботах. Разом із подружжям він узявся оновлювати буазері зразу ж, щойно пройшло сум'яття, викликане несподіваною й ефектною появою відьмака й Йєннефер, що вискочили зі стіни в блискові порталу.

— Якщо чесно,— почав Хіреадан,— не думав, що в тебе так вдало піде. Йєннефер не з тих, хто бажає надавати допомогу. Турботи ближніх не надто вже її хвилюють і турбують сон. Коротше кажучи, не чув, щоб вона коли-небудь кому-небудь чим-небудь допомогла безкорисливо. Цікаво, заради чого вона взялася допомагати тобі й Жовтцю?

— Ти не перебільшуєш?— посміхнувся відьмак.— Вона не справила на мене такого вже кепського враження. Вищість, вірно, любить показувати, але в порівнянні з іншими чаклунами, з усією їхньою нахабною зграєю, вона прямо-таки ходяча чарівність і доброзичливість.

Хіреадан посміхнувся.

— Твої слова звучать так,— сказав він,— буцім ти вважаєш, ніби скорпіон краще павука, бо в нього такий чарівний хвостик. Будь уважний, Геральте. Ти не перший, хто так про неї думає, не знаючи, що зі своєї краси й доброзичливості вона зробила зброю. Зброю, якою користується досить спритно й безпринципно. Що, зрозуміло, аж ніяк не применшує того факту, що вона напрочуд гарна жінка. Думаю, не заперечуєш?

Геральт швидко глянув на ельфа. Йому вже вдруге здалося, що він помічає на обличчі Хіреадана слід рум'янцю. Це здивувало його не менше, ніж слова. Чистокровні ельфи звичайно не захоплюються жінками людей. Навіть дуже гарними. Йєннефер же, хоч на свій манер і приваблива, красунею вважатися не могла.

Смаки смаками, але в дійсності мало хто називав чаклунок «красунями». Зрештою, усі вони походили з тих соціальних верств, у яких Призначенням доньок було винятково заміжжя. Хто подумає засуджувати дочку на роки кропіткого навчання й катування соматичними змінами, якщо її можна просто вдало видати заміж? Кому захочеться мати в рідні чаклунку? Незважаючи на повагу, якою користувалися маги, батьки чарівниць не отримували ніякої вигоди, тому що на той час, коли дівчина завершувала навчання, її переставало що-небудь зв'язувати з родиною, у розрахунок йшло тільки братство таких самих, як і вона. Тому чарівницями ставали, як правило, доньки з нульовими шансами на заміжжя.

На противагу жрицям і друїдкам, які неохоче брали на виховання некрасивих або потворних дівчат, чарівники приймали будь-яку, яка виявляла схильність. Якщо ж дитина проходила крізь сито перших років навчання, у справу вступала магія — така, що випрямляла й вирівнювала ноги, що виправляла неправильно зрощені кістки, що латала заячі губи, що згладжувала рубці, шрами й сліди перенесеної віспи.

Молода чарівниця ставала «привабливою», тому що того вимагав престиж професії. Результатом були псевдокрасиві жінки зі злими й холодними очима поганульь. Поганульь, нездатних забути про свою некрасиву зовнішність, прикриту магічною маскою, причому не для того, щоб їх ощасливити, а винятково заради згаданого престижу.

Ні, Геральт не розумів Хіреадана. Його очі, очі відьмака, помічали занадто багато деталей.

— Ні, Хіреадане,— відповів він на запитання.— Не заперечую. І дякую за попередження. Але зараз справа винятково в Жовтці. Він постраждав при мені, у моїй присутності. Я не зумів його вберегти, не зміг допомогти. Якщо б я знав, що це його вилікує, я сів би на скорпіона голим задом.

— Саме цього ти й повинен побоюватися найбільше,— загадково посміхнувся ельф.— Тому що Йєннефер знає про це й любить використовувати своє знання. Не довіряй їй, Геральте. Вона небезпечна.

Геральт не відповів.

Нагорі скрипнули двері. Йєннефер стояла на сходах, спершись на поручні.

— Відьмаче, можеш на хвилинку заглянути?

— Звичайно.

Чарівниця притулилася спиною до дверей однієї з більш-менш обставлених кімнат, у якій помістили бідолашного трубадура. Відьмак підійшов, мовчки глянув. Він бачив, що її ліве плече трохи вище, ніж праве. Ніс, трохи довгуватий. Губи, трохи вузькуваті. Підборіддя, скошене трохи більше, ніж варто було б. Брови, не дуже правильні. Очі…

Він бачив забагато деталей. Зовсім непотрібних.

— Що з Жовтцем?

— Ти сумніваєшся в моїх здібностях?

Він продовжував дивитися. У неї була фігура двадцятирічної дівчини, хоча її справжнього віку він волів не вгадувати. Рухалася вона із природньою, невимушеною грацією. Ні, неможливо було вгадати, якою вона була раніше, що в ній виправили. Він перестав про це думати, не було сенсу.

— Твій талановитий друг буде здоровий,— сказала вона.— Його вокальні здібності відновляться.

— Я вдячний тобі, Йєннефер.

— У тебе ще буде нагода це довести,— посміхнулася вона.

— До нього можна?

Вона трохи повагалася, дивлячись на нього з дивною посмішкою й постукуючи пальцями по дверній рамі.

— Звичайно. Заходь.

Медальйон на шиї відьмака почав різко, ритмічно тремтіти.

Посеред підлоги лежала скляна куля розміром з невеликий кавун, що світилася молочною білизною. Куля відзначала середину ретельно вимальованої дев’ятипроменевої зірки, що сягала променями кутів і стін кімнати. У зірку була вписана намальована червона

пентаграма. Кінці пентаграми були позначені чорними свічками, укріпленими у свічниках дивної форми. Чорні свічки горіли також в узголів'ї постелі, на якій лежав укритий овечими шкурами Жовтець. Поет дихав спокійно, уже не стогнав і не хрипів, з його обличчя зійшла гримаса болю, тепер її змінила блаженна посмішка ідіота.

— Він спить,— сказала Йєннефер.— І бачить сон.

Геральт придивився до зображень, накреслених на підлозі. Відчувалася уміщена в них магія, але він знав, що це була магія дрімаюча, нерозбуджена. Вона була наче подих сплячого лева, але в ній відчувався й схований до часу левиний рик.

— Що це, Йєннефер?

— Пастка.

— На кого?

— Поки на тебе,— чарівниця повернула ключ у замку, покрутила його в руці. Ключ зник.

— Отже, мене піймали,— холодно сказав він.— І що далі? Почнеш замірятися на мою цноту?

— Не лести собі,— Йєннефер присіла на край ліжка. Жовтець, усе ще ідіотськи посміхаючись, тихо застогнав. Це, безсумнівно, був стогін блаженства.

— У чому справа, Йєннефер? Якщо це гра, я не знаю правил.

— Я говорила,— почала вона,— що завжди отримую те, чого хочу. Так уже сталося, що я захотіла мати те, чим володіє Жовтець. Я заберу це в нього, і ми розійдемося. Не бійся, я не заподію йому шкоди…

— Те, що ти влаштувала на підлозі,— перервав Геральт,— служить принадою для демонів. Там, де викликають демонів, завжди комусь заподіюють шкоду. Я не допущу цього.

— … у нього волосина з голови не впаде,— продовжувала чарівниця, не звертаючи ніякої уваги на його слова.— Голосок у нього стане ще гарнішим, і він буде дуже задоволений, навіть щасливий. Усі ми будемо щасливі. І розійдемося без жалю, але й без образи.

— Ах, Віргініє,— застогнав Жовтець, не відкриваючи очей.— Чарівні твої груди, ніжніші за лебединий пух… Віргініє…

— Здурів, чи що? Марить?

— Він бачить сон,— посміхнулася Йєннефер.— Його мрія збувається уві сні. Я прозондувала його мозок до самого дна. Не надто багато чого там виявилося. Трішки мотлоху, кілька бажань, безліч поезії. Але не в тому річ. Печатка, якою була запечатана пляшка із джином, Геральте. Я знаю, що вона не в трубадура, а в тебе. Попрошу віддати її мені.

— Навіщо вона тобі?

— Ну, як би тобі сказати?— чарівниця кокетливо посміхнулася.— Може, так: не твоя це справа, відьмаче. Така відповідь влаштує?

— Ні,— теж посміхнувся Геральт.— Не влаштує. Але не картай себе за це, Йєннефер. Мене нелегко задовольнити. Дотепер це вдавалося тільки особам більш, ніж середнього рівня.

— Шкода. Значить, так і зостанешся невдоволеним. Що зробиш? Прошу печатку. І не посміхайся так. Це не пасує ні до твоєї краси, ні до твоєї зачіски. Якщо ти ще не помітив, то знай, що саме зараз почала виконуватися подяка, якою ти мені зобов'язаний. Печатка — перший внесок за голос співуна.

— Дивлюся, ти розкидала ціну на багато внесків,— холодно проговорив він.— Добре. Цього можна було очікувати, і я очікував. Але нехай це буде чесна торгівля, Йєннефер. Я купив твою допомогу, і я заплачу.

Вона скривила губи в посмішці, але її фіалкові очі залишалися холодними.

— Вже в цьому, відьмаче, не сумнівайся.

— Я,— повторив він,— а не Жовтець. Я забираю його звідси в безпечне місце. Зробивши це, повернуся, виплачу другий внесок і наступні. Що ж стосується першого… — Він засунув руку до секретної кишеньки на поясі, дістав латунну печатку зі знаком зірки й ламаного хреста.— Будь ласка. Але не як перший внесок. Прийми це від відьмака як знак подяки за те, що хоч і з розрахунком, але ти поставилася до нього доброзичливіше, ніж це зробила б більшість твоєї братії. Прийми це як доказ доброї волі, покликаний переконати тебе, що, подбавши про безпеку друга, я повернуся сюди, щоб розплатитися. Я не помітив скорпіона у квітах, Йєннефер. І готовий розплачуватися за свою неуважність.

— Прекрасна промова,— чаклунка схрестила руки на грудях.— Зворушлива й патетична. Шкода тільки, марна. Жовтець мені потрібен і залишиться тут.

— Він уже одного разу зіткнувся з тим, кого ти маєш намір сюди притягти,— Геральт указав на зображення на підлозі.— Коли ти закінчиш і притягнеш сюди джина, то незалежно від твоїх обіцянок Жовтець постраждає, можливо, ще більше. Адже тебе цікавить та істота із пляшки, вірно? Ти маєш намір заволодіти ним, змусити служити собі? Не відповідай, я знаю, мені начхати на це. Роби що хочеш, притягни хоч десяток демонів. Але без Жовтця. Якщо ти підставиш Жовтця, це вже не буде чесною угодою, Йєннефер, і ти не маєш права за таку вимагати плати. Я не допущу…— він осікся.

— Мене цікавило, коли ж ти нарешті відчуєш,— хихикнула чарівниця.

Геральт напружився, зібрав всю свою волю, до болю стиснувши зуби. Не допомогло. Його немов паралізувало, він раптом перетворився в кам'яну статую, у вкопаний в землю стовп. Не міг ворухнути навіть пальцем у черевику.

— Я знала, що ти зумієш відбити чари, кинуті відкрито,— сказала Йєннефер.— Знала також, що, перш ніж почнеш що-небудь робити, ти постараєшся прихилити мене до себе красномовством. Ти базікав, а навислі над тобою чари діяли й потроху ламали тебе. Тепер ти можеш тільки говорити. Але тобі вже немає потреби мені подобатися. Я знаю, ти красномовний. І не треба продовжувати, це тільки знизить ефект!

— Хіреадан… — ледве проговорив він, усе ще намагаючись боротися з магічним паралічем.— Хіреадан зрозуміє, що ти щось замислюєш. Зрозуміє швидко, запідозрить у будь-який момент, тому що не довіряє тобі. Він не довіряв із самого початку…

Чарівниця повела рукою. Стіни кімнати затуманилися й набули одноманітної мутно-сірої барви. Зникли двері, зникли вікна, зникли навіть порохняві фіранки й засиджені мухами картинки на стінах.

— Ну й що, якщо Хіреадан зрозуміє?— зловісно поморщилася вона.— Поспішить на допомогу? Крізь мій бар'єр не пройде ніхто. Але, запевняю тебе, Хіреадан нікуди не побіжить, не зробить нічого мені на шкоду. Нічого. Він зачарований мною. Ні, справа не в чорнокнижництві, я не причаровувала його. Звичайна хімія організму. Він закохався в мене, дурень. Ти не знав? Він навіть хотів викликати Бо на двобій, уявляєш? Ельф, а ревнивий. Таке зустрічається рідко. Геральте, я не випадково вибрала цей будинок.

— Бо Берран, Хіреадан, Еррділь, Жовтець. Дійсно, ти йдеш до мети найпрямішим шляхом. Але мною, Йєннефер, не скористаєшся.

— Скористаюся, скористаюся,— чарівниця встала з ліжка, підійшла, старанно обходячи накреслені на підлозі знаки.— Я ж сказала, ти мені дещо винен за лікування поета. Так, дріб'язок, невелику послугу. Після того, що я зараз збираюся зробити, я відразу ж зникну з Ринди, а в мене в цьому містечку ще є деякі… неоплачені борги, назвемо це так. Деяким людям я тут дещо пообіцяла, а я завжди виконую обіцянки. Однак, оскільки сама я не встигну, ти виконаєш мої обіцянки за мене.

Він боровся, боровся щосили. Марно.

— Не смикайся, відьмаче,— єхидно посміхнулася вона.— Марно. У тебе сильна воля й гарна опірність магії, але зі мною й моїми заклинаннями ти помірятися не в змозі. І не ламай комедію. Не намагайся скорити мене демонстрацією своєї непохитної й гордої мужності. Ти тільки самому собі здаєшся непохитним і гордим. Заради друга ти зробив би все й без чарів, заплатив би будь-яку ціну, вилизав би мені туфлі. А може, і ще дещо, якщо б мені раптом заманулося повеселитися.

Він мовчав. Йєннефер стояла, посміхаючись і граючись пришпиленою до оксамитки обсидіановою зіркою, що іскрилася діамантами.

— Уже в спальні Бо,— продовжувала вона,— перекинувшись із тобою декількома словами, я зрозуміла, хто ти такий. І знала, якою монетою взяти з тебе плату. Розрахуватися за мене в Ринді міг би кожен, наприклад той же Хіреадан. Але зробиш це ти, тому що ти повинен мені заплатити. За вдавану зарозумілість, за холодний погляд, за саркастичний тон. За думку, начебто ти можеш стояти віч-на-віч із Йєннефер з Венгербергу, вважати її самозакоханою нахабою, розважливою відьмою й одночасно витріщатися на її намилені груди. Плати, Геральте з Ривії!

Вона схопила його обома руками за волосся й палко поцілувала в губи, уп’явшись в них, немов вампір. Медальйон на шиї засмикався. Геральту здалося, що ланцюжок коротшає й стискає горло, мов гаррота. У голові блиснуло, у вухах дико зашуміло. Фіалкові очі чарівниці зникли, і він поринув у пітьму…

Геральт стояв на колінах. Йєннефер зверталася до нього м'яким, ніжним голосом.

— Запам'ятав?

— Так, пані.

Це був його власний голос.

— То йди і виконай моє доручення.

— Слухаюся, пані.

— Можеш поцілувати мені руку.

— Дякую тобі, пані.

Він поповз до неї, не піднімаючись із колін. У голові гуділи десятки тисяч бджіл. Її рука розливала аромат бузку й аґрусу… Бузку й аґрусу… Спалах. Пітьма.

Балюстрада, сходи. Обличчя Хіреадана.

— Геральте! Що з тобою? Геральте, ти куди?

— Я повинен… — його власний голос.— Повинен іти…

— О боги! Гляньте на його очі!

Обличчя Вратимира, перекручене здивуванням. Обличчя Еррділя. І голос Хіреадана.

— Ні! Еррділю, ні! Не торкайся до нього й не намагайся затримати! З дороги, Еррділю! Геть з його дороги!

Запах бузку й аґрусу…

Двері. Спалах сонця. Спекотно. Задушливо. Запах бузку й аґрусу.

«Буде буря»,— подумав він. І це була його остання свідома думка.

6

Пітьма. Запах…

Запах? Ні — сморід. Сморід сечі, гнилої соломи й мокрого лахміття. Сморід димного смолоскипа, уткнутого в залізний тримач, закріплений у стіні із грубо обтесаних кам'яних блоків. Тінь, котру відкидав смолоскип на вкриту соломою земляну підлогу…

Тінь ґратів.

Відьмак вилаявся.

— Нарешті,— він відчув, що хтось піднімає його, притуляє спиною до вологої стіни.— Я вже став побоюватися. Ти так довго не приходив до тями.

— Хіреадане? Де… Чорт, голова розколюється… Де ми?

— А ти як думаєш?

Геральт обтер обличчя долонею й оглядівся. Біля протилежної стіни сиділи троє обшарпанців. Він бачив їх смутно, вони приткнулися якнайдалі від смолоскипа, майже в повній темряві. Під ґратами, що відокремлювали всіх їх від освітленого коридору, примостилось щось, що на перший погляд нагадувало купу ганчір'я. Насправді це був старий з носом, схожим на дзьоб лелеки. Довжина звислого бурульками волосся й стан одягу говорили про те, що він перебуває тут не перший день.

— Нас кинули в яму,— тужно сказав Геральт.

— Радий, що до тебе повернулася здатність робити логічні висновки,— кинув ельф.

— Холера… А Жовтець? Давно ми тут сидимо? Скільки часу пройшло з тих пір…

— Не знаю. Коли мене кинули, я теж був без свідомості,— Хіреадан підгорнув солому, сів зручніше.— Хіба це важливо?

— Ще як, чорт забирай. Йєннефер… І Жовтець. Жовтець там, з нею, а вона збирається… Агов, ви. Нас давно тут замкнули?

Обшарпанці пошепталися, але не відповіли.

— Ви що, оглухли?— Геральт сплюнув, все ще не в змозі відскіпатися від присмаку металу в роті.— Я запитую, який зараз час дня? Або ночі? Напевно, знаєте, коли вам приносять жерти?

Обшарпанці знову пошепталися, покашляли.

— Пане,— сказав нарешті один,— дайте нам спокій і, будь ласка, не розмовляйте з нами. Ми — чесні злодії, ми не політичні. Ми супроти влади не йшли. Не… замірялися. Ми тіки крали.

— Угу,— сказав другий.— У вас свій кут, у нас свій. Кожному своє.

Хіреадан фиркнув. Відьмак сплюнув.

— Так воно і є,— промимрив зарослий старий з довгим носом.— У тюрязі кожен стереже свій кут і тримається своїх.

— А ти, діду,— глумливо запитав ельф,— тримаєшся їх або нас? Ти до якої групи себе відносиш? До чесних або політичних?

— Ні до якої,— гордо відповів старий.— Бо я невинний.

Геральт знову сплюнув.

— Хіреадане,— запитав він, масуючи скроні,— із цим замахом на владу… Вірно?

— Абсолютно. Ти нічого не пам'ятаєш?

— Ну, вийшов на вулицю… Люди на мене поглядали… Потім… Потім був якийсь

магазин…

— Ломбард,— понизив голос ельф.— Ти увійшов у ломбард. І відразу ж дав по зубах лихварю. Міцно. Навіть дуже міцно.

Відьмак стримав проклін.

— Лихвар упав,— тихо продовжував Хіреадан.— Ти дав йому кілька разів ногою по чутливих місцях. На допомогу прибіг слуга. Ти викинув його через вікно на вулицю.

— Боюся,— буркнув Геральт,— цим справа не обмежилася.

— Побоювання цілком обґрунтоване. Ти вийшов з ломбарду й попрямував по середині вулиці, розштовхуючи перехожих і викрикуючи якісь дурниці відносно честі дами. За тобою тягся солідний хвіст. Там же були я, Еррділь і Вратимир. Ти зупинився перед будинком аптекаря Лавроносика, увійшов і через хвилину знову вийшов, тягнучи Лавроносика за ногу. Потім звернувся до юрби, що зібралася, із чимсь на зразок промови.

— Якої?

— Кажучи найбільш зрозуміло, ти повідомив, що поважаючий себе чоловік не повинен називати шльондрою навіть професійну повію, тому що це низько й огидно. Що застосовувати визначення «шльондра» стосовно жінки, якої ти ніколи не знав і ніколи їй за це не давав грошей, справа брудна й абсолютно неприпустима. Екзекуція, повідомив ти всім, буде проведена негайно, і це буде покарання якраз для такого гівнюка, як Лавроносик. Після чого затис голову аптекаря між колін, стягнув з нього штани й врізав по задниці ременем.

— Продовжуй, Хіреадане. Продовжуй, не шкодуй мене.

— Лупцював ти Лавроносика по задниці, не шкодуючи сил, а аптекар вив і верещав, плакав, волав про допомогу господню й людську, благав зглянутися, обіцяв навіть виправитися, але ти йому явно не вірив. Тут підбігли кілька озброєних бандитів, яких у Ринді прийнято називати гвардією.

— А я,— покачав головою Геральт,— саме тоді й замахнувся на владу?

— Куди там! Ти замахнувся набагато раніше. І лихвар, і Лавроносик значаться в міській раді. Імовірно, тобі цікаво буде довідатися, що обоє вимагали викинути Йєннефер з міста. Вони не тільки голосували за це в раді, але говорили про неї всяку гидоту по корчмам і обговорювали її вельми невишуканим чином.

— Про це я здогадувався вже давно. Розповідай. Ти зупинився на гвардійцях. Це вони кинули мене в яму?

— Хотіли. Ох, Геральте, це було видовище. Що ти з ними витворяв, описати неможливо. У них були мечі, дрюки, ціпки, сокири, а в тебе тільки ясенова тростина з ручкою, яку ти відібрав у якогось франта. І коли всі вже лежали на землі, ти пішов далі. Більшість із нас знали, куди ти прямуєш.

— Хотів би знати і я.

— Ти йшов у храм. Тому що богослужитель Крепп, теж член ради, приділяв Йєннефер багато місця у своїх проповідях. Втім, ти зовсім і не приховував своєї думки відносно богослужителя Креппа. Ти обіцяв прочитати йому лекцію, що стосується поваги до прекрасної статі. Говорячи про нього, ти впускав його офіційний титул, але додавав інші епітети, що викликали помітне пожвавлення в дітвори, що йшла за тобою.

— Так,— пробурчав Геральт.— Значить, додалося й богохульство. Що ще? Осквернiння храму?

— Ні. Увійти ти не встиг. Перед храмом чекала рота міської варти, озброєна всім, що тільки знайшлося в цойґгавзі, крім катапульти, як мені здається. Схоже було на те, що тебе

просто скалічать. Але ти не дійшов до них. Зненацька схопився обома руками за голову й знепритомнів.

— Можеш не закінчувати. Але, Хіреадане, ти-то як опинився в ямі?

— Коли ти впав, кілька вартових підскочили, щоб подірявити тебе списами. Я вступив з ними в суперечку. Дістав по голові алебардою й опинився тут, у ямі. Мені, безсумнівно, пришиють обвинувачення в участі в протилюдській змові.

— Ну, якщо вже ми потрапили в обвинувачувані,— заскреготав зубами відьмак,— то, як думаєш, що нам загрожує?

— Якщо Невілл, бургомістр, встиг повернутися зі столиці,— буркнув Хіреадан,— то хто зна… Ми знайомі. Але якщо не встиг, вирок винесуть політики, у тому числі, зрозуміло, Лавроносик і лихвар. А це значить…

Ельф зробив короткий жест у районі шиї. Незважаючи на півморок, що панував у підвалі, цей жест залишав мало місця для домислів. Відьмак помовчав. Злодії пошепки переговорювалися. Сидячий за «безвинність» дідок, здавалося, спав.

— Прекрасно,— сказав нарешті Геральт і брудно вилаявся.— Мало того, що я буду висіти, так ще й знаючи, що став причиною твоєї смерті, Хіреадане. І, імовірно, Жовтцевої. Не переривай. Я знаю, що це справа рук Йєннефер, але винуватий однаково я. Моя дурість. Вона обкрутила мене, зробила з мене, як кажуть краснолюди, дуба.

— Гм,— пробурчав ельф.— Ні додати, ні забрати. Я тебе попереджав. Чорт забирай, тебе попередив, а сам виявився таким же, користуючись твоїм виразом, дубом. Ти ремствуєш на те, що я потрапив сюди через тебе. Я міг зупинити тебе на вулиці, обеззброїти, не допустити… Я цього не зробив. Боявся, що, коли розвіються чари, які вона на тебе навела, ти повернешся й… заподієш їй зло. Вибач.

— Вибачаю великодушно. Бо ти поняття не маєш, яка сила була в її заклинанні. Я, дорогий ельфе, звичайну примову перериваю за кілька хвилин і при цьому не втрачаю свідомості. Заклинання Йєннефер тобі б не вдалося зламати, а щоб мене обеззброїти… Згадай гвардію.

— Повторюю, я думав не про тебе. Я думав про неї.

— Хіреадане?

— Так?

— Ти її… Ти її…

— Я не люблю високих слів,— перервав ельф, сумно посміхнувшись.— Я нею, скажімо так, сильно захоплений. Ти, імовірно, здивуєшся, як можна захопитися такою, як вона?

Геральт прикрив очі, щоб викликати в пам'яті образ. Образ, який його якось незрозуміло, скажімо так, не використовуючи високих слів, приваблював.

— Ні, Хіреадане,— сказав він.— Не здивуюся.

З коридору почулися важкі кроки, дзенькіт металу. На підлогу підвалу лягли тіні чотирьох вартових. Проскрипів ключ, безневинний старий різко відскочив від ґрат і сховався поміж чесних грабіжників.

— Так швидко?— пошепки здивувався ельф.— Я думав, на те, щоб поставити ешафот, знадобиться більше часу…

Один із вартових, лисий як коліно, здоровило з істинно кабанячою щетиною на морді, тицьнув у відьмака.

— Цей.

Двоє інших схопили Геральта, грубо підняли й приперли до стінки. Злодюжки

втиснулися в кут, довгоносий дідок зарився в солому. Хіреадан хотів підхопитися, але впав на підстилку, відповзаючи від приставленого до грудей корду.

Лисий вартовий зупинився перед відьмаком, підкотив рукави й помасував кисть руки.

— Пан радник Лавроносик,— сказав він,— велів спитати, як тобі у нас в ямі? Може, чого бракує? Може, холод докучає? Га?

Геральт не визнав доцільним відповідати. Штовхнути лисого він теж не міг, тому що вартові, котрі його утримували, наступили йому на ноги важкими черевиками.

Лисий коротко розмахнувся й саднув його під дих. Не допомогло захисне напруження м'язів. Геральт, ледве хапаючи повітря, якийсь час розглядав пряжку власного паска, потім вартові випрямили його знову.

— Нічого не треба?— продовжував лисий, тхнучи цибулею і гнилими зубами.— Пан радник буде радий, що ти не скаржишся.

Другий удар, туди ж. Відьмак закашлявся, і його, напевно, вирвало б, якби було чим. Лисий повернувся боком. Змінив руку. Удар! Геральт знову витріщився на пряжку власного паска. Хоч це й здавалося дивним, але вище пряжки не з'явилася діра, крізь яку просвічувала б стіна.

— Ну як?— лисий трохи відступив, явно збираючись розмахнутися сильніше.— Немає ніяких побажань? Пан Лавроносик велів запитати, чи немає яких? А чому це ти мовчиш? Язик у вузол зав’язався? Зараз я тобі його розв’яжу.

Удар!

Геральт і цього разу не втратив свідомості. А треба було б, бо внутрішні органи ще могли йому знадобитися. Однак, щоб знепритомніти, треба було змусити лисого…

Вартовий сплюнув, вишкірив зуби, знову помасував п'ятірню.

— Ну як? Ніяких бажань?

— Є одне…— простогнав відьмак, ледве піднімаючи голову.— Щоб ти луснув, покидьку.

Лисий заскреготав зубами, відступив і замахнувся, тепер уже, як і хотів Геральт, приміряючись до голови. Але удар не відбувся. Вартовий раптом забулькав, немов індик, почервонів, схопився обома руками за живіт, завив, заричав від болю…

І луснув.

7

— Ну й що мені з вами робити?

Потемніле небо прорізала сліпуче яскрава стріла блискавки, після короткої паузи пролунав сильний, протяжливий грім. Злива набирала силу, над Риндою пропливала дощова хмара.

Геральт і Хіреадан, що сиділи на лаві під великим гобеленом, що зображав пророка Лободу, що пасе овець, мовчали, скромно потупившись. Бургомістр Невілл походжав по кімнаті, фиркаючи й гнівно соплячи.

— Ви, чортові чарівники!— раптом вибухнув він, зупинившись.— Не злюбили моє місто, чи як? Немає інших міст на світі, чи що?

Ельф і відьмак мовчали.

— Щоб таке… — захлинувся бургомістр.— Щоб ключника… Як помідор! На м’язгу! У червону кашку! Це нелюдяно!

— Нелюдяно й безбожно,— підтакнув богослужитель Крепп, що був присутній у канцелярському покої ратуші.— Так нелюдяно, що будь-який дурень здогадається, хто за цим стоїть. Так, бургомістре. Хіреадана ми знаємо обидва, а цьому, що видає себе за відьмака, бракувало б Сили, аби так розправитись із ключником. Це все робота Йєннефер, тієї проклятої богами відьми!

За вікном, ніби підтверджуючи слова Креппа, гримнуло.

— Вона й ніхто інший,— продовжував богослужитель.— Безсумнівно. Хто ж, якщо не Йєннефер, здумав би відігратися на пану раднику Лавроносику?

— Га-га-га!— розреготався бургомістр.— На це я найменше злюся. Лавроносик підкопувався під мене, на моє місце мітив. Тепер його вже люди слухати не стануть. Як згадають, як він по заду дістав…

— Бракувало ще, щоб ви почали аплодувати цьому злочину, пане Невілл,— поморщився Крепп.— Нагадую, якщо б я на відьмака не наслав заклинання екзорцизму, він підняв би руку на мене й на честь храму…

— Але ж ти теж кепсько відзивався про неї у своїх проповідях, Креппе. Навіть Берран скаржився. Але що правда, то правда. Чуєте, поганці?— бургомістр знову повернувся до Геральта й Хіреадана.— Немає вам прощення! Не подумаю потурати таким фокусам! Ну, давайте кажіть, що у вас є на своє виправдання, бо як ні, то я, клянусь всіма реліквіями, улаштую вам таке, що ви до смерті не забудете. А ну викладайте все негайно, як на сповіді!

Хіреадан важко зітхнув і глянув на відьмака багатозначно й з запитанням. Геральт теж зітхнув, відкашлявся.

І розповів усе. Ну, майже все.

— Значить, он які пироги,— вимовив богослужитель, трохи помовчавши.— Гарненька історія. Геній, звільнений із ув’язнення. І чарівниця, яка накинула на цього генія оком. Недурна комбінація. Це може кепсько скінчитися, дуже кепсько.

— Що таке геній?— запитав Невілл.— І що потрібно цій Йєннефер?

— Чарівники,— пояснив Крепп,— черпають свою міць із сил Природи, точніше, з так званих Чотирьох Основ, тобто елементів, популярно іменованих стихіями Повітря, Води, Вогню й Землі. У кожної із цих стихій є свій Вимір, на чаклунському жаргоні Площиною іменований. Існують, значить, Площина Води, Площина Вогню і так далі. Виміри ці нам

недоступні й заселені істотами, яких називають геніями…

— Називають в легендах,— перервав відьмак.— Тому що, наскільки мені відомо…

— Не переривай,— обрізав його Крепп.— Те, що тобі відомо мало, було ясно вже із самого початку твоєї розповіді, відьмаче. Так що помовч і послухай тих, хто розумніший за тебе. Отже, генії. Їх чотири роди, як і чотири Площини. Існують д'їні, істоти повітря, мариди, пов'язані зі стихією Води, іфрити, котрі є геніями Вогню, і д'ао — генії Землі…

— Ну ти й розійшовся, Креппе,— вставив Невілл.— Тут тобі не недільна школа, не вчи нас. Скажи коротко: чого Йєннефер хоче від того генія?

— Такий геній, бургомістре, є живим збірником магічної енергії. Чарівник, що має можливість за бажанням призивати генія, може цю енергію спрямовувати у вигляді заклинань. Йому не треба важко витягати Силу із Природи, за нього це робить геній. Тоді могутність такого чарівника стає величезною, майже безмежною.

— Щось я не чув про всесильних магів,— поморщився Невілл.— Зовсім навіть навпаки, сила більшості з них явно перебільшена. Цього не можуть, те не до снаги.

— Чарівник Стаммельфорд,— перервав богослужитель, знову впадаючи в менторський тон і ставши в позу лектора,— колись пересунув гору, яка затуляла йому вид з вежі. Нікому ні до, ні після не вдавалося зробити подібне. Тому що Стаммельфорд, як кажуть, користувався послугами д'ао — генія Землі. Збереглися записи про подібні дії інших магів. Гігантські хвилі й катастрофічні проливні дощі, безсумнівно, справа рук маридів. Вогненні стовпи, пожежі й вибухи — робота вогненних іфритів…

— Смерчі, урагани, польоти над землею,— пробурчав Геральт.— Джоффрей Монк.

— Вірно. Однак, бачу, дещо ти все-таки знаєш,— Крепп подивився на нього прихильніше.— Кажуть, старий Монк знайшов спосіб змусити служити собі й д'їні — генія Повітря. Ходили слухи, що не одного. Він, нібито, тримав їх у суліях і використовував у разі потреби, по три бажання від кожного генія. Тому що генії, дорогі мої, виконують тільки три бажання, а потім вільні й тікають у свої виміри.

— Той, над рікою, нічого не виконав,— рішуче сказав Геральт,— відразу схопив Жовтця за горло.

— Генії,— задер ніс Крепп,— істоти злобливі й підступні. Не люблять тих, хто заганяє їх у пляшки й велить пересувати гори. Вони роблять все, щоб не допустити проголошення бажань, і виконують їх таким чином, що його важко опанувати чи передбачити. Іноді виконують їх буквально, тому треба стежити за тим, що кажеш. Щоб генія приборкати, потрібна залізна воля, сталеві нерви, могутня Сила й чимале вміння. Зі сказаного тобою випливає, що твої вміння, відьмаче, були невеликі.

— Занадто малі, щоб цю заразу приборкати,— погодився Геральт.— Але все-таки я вигнав його, так так, що повітря вило. А це чого-небудь та вартує. Йєннефер, щоправда, висміяла мій екзорцизм…

— Який екзорцизм? А ну повтори.

Відьмак повторив слово в слово.

— Що?!— богослужитель сполотнів, потім почервонів і нарешті посинів.— Так як ти смієш! Бешкетник!

— Вибачте,— знітився Геральт.— Чесно кажучи, я не знаю… значення цих слів.

— То не повторюй, коли не знаєш! І де тільки ти міг їх почути!

— Ну досить,— махнув рукою бургомістр.— Марно гаємо час. Добре. Тепер ми знаємо, навіщо чарівниці знадобився ваш геній. Але ви казали, Креппе, що це кепсько. Що саме

кепсько? То нехай вона його піймає й забирається до всіх чортів, мені яке діло? Я думаю…

Ніхто ніколи не дізнався, що в цей момент думав Невілл, якщо навіть це не було хвастощами. На стіні біля гобелена із пророком Лободою зненацька виник світний чотирикутник, щось блиснуло — і на середину кімнати вивалився… Жовтець.

— Він невинен!— крикнув поет чистісіньким дзвінким тенором, сидячи на підлозі й водячи навколо дурним поглядом.— Невинен! Відьмак невинен. Я бажаю, щоб у це повірили!

— Жовтцю,— ойкнув Геральт, утримуючи Креппа, що явно збирався викрикувати екзорцизми, а може, і закляття.— Ти звідки звалився… Жовтцю?

— Геральте!— бард підхопився з підлоги.

— Жовтцю!

— Це ще хто такий?— буркнув Невілл.— Чорт забирай, якщо ви не припините чаклувати, я за себе не відповідаю. Я сказав, у Ринді чаклувати не можна! Спочатку треба подати письмове прохання, потім оплатити мито і гербовий збір… Агов! А це, випадково, не співак, заручник відьми?

— Жовтцю,— повторив Геральт, тримаючи поета за руки.— Як ти сюди потрапив?

— Не знаю,— зізнався бард із глупим і стурбованим виразом на обличчі.— Чесно кажучи, я не зовсім розумію, що зі мною коїться. Пам'ятаю небагато, але хай мені грець, якщо знаю, що з того було явою, а що жахіттям. Однак пригадую нічогеньку чорнявку з палаючими очима…

— Знайшли час базікати про чорнявок,— перервав Невілл.— До справи, шановні, до справи. Ти кричав, що відьмак невинний. Як це розуміти? Що, Лавроносик сам власноруч надавав собі по задниці? Тому що коли відьмак невинний, то інакше бути не могло. Хіба що колективна галюцинація.

— Мені нічого не відомо ні про задниці, ні про галюцинації,— гордо проговорив Жовтець,— ні про лаврові носики. Повторюю, останнє, що я пам'ятаю — елегантна жінка, зі смаком одягнена в чорне й біле. Вищезгадана дама грубо кинула мене у світну діру, явно магічного порталу. А до того дала чітку і ясну вказівку: після прибуття на місце я повинен був негайно повідомити, цитую: «Бажаю, щоб мені повірили, що відьмак не винен у тому, що відбулося. Таке, а не інше моє бажання». Кінець цитати. Буквально так. Так, я запитав, у чім річ й навіщо все це. Чорнявка не дала мені говорити. Вилаяла невишукано, схопила за комір і кинула в портал. Це все. А тепер…

Жовтець випрямився, обтрусив куртку, поправив комір і дивовижне, хоча й брудне жабо.

— …призвольте мені сказати, як називається й де знаходиться кращий у цьому місті шинок.

— У моєму місті немає поганих шинків,— повільно вимовив Невілл.— Але перш ніж переконатися в цьому, ти познайомишся із кращою в моєму місті ямою. Ти й твої дружки. Ви ще не на волі, негідники, нагадую! Гляньте-но! Один плете небилиці, інший вискакує зі стіни й кричить про невинність, бажає, врешті, щоб йому повірили. Він має сміливість бажати …

— О боги!— богослужитель раптом ляснув себе по лисині.— Зрозумів! Бажання! Останнє бажання!

— Що з тобою, Креппе?— насупився бургомістр.— Захворів?

— Останнє бажання!— повторив богослужитель.— Вона змусила барда висловити

останнє, третє бажання. Генієм не можна було заволодіти, доки він не виконав цього бажання. А Йєннефер поставила магічну пастку і, ймовірно, піймала генія, перш ніж той встиг утекти у свій вимір! Пане Невілл, необхідно обов'язково…

За вікном гримнуло. Та так, що затремтіли стіни.

— Холера,— пробурчав бургомістр, підходячи до вікна.— Близько гримнуло. Тільки б не в який-небудь будинок, мені ще пожежі не вистачає… Боги! Гляньте! Ви тільки гляньте на це! Креппе!!! Що це?

Всі кинулися до вікна.

— Матінко!— викликнув Жовтець, хапаючись за горло.— Це він! Той сучий син, котрий мене душив!

— Д'їні!— крикнув Крепп.— Геній Повітря!

— Над корчмоюЕррділя!— закричав Хіреадан.— Над дахом!

— Впіймала його!— богослужитель висунувся так сильно, що ледь не вивалився.— Бачите магічне світло? Чарівниця піймала генія в пастку!

Геральт мовчки дивився.

Одного разу, багато років тому, коли він, ще будучи цілковитим шмаркачем, навчався в Каер Морхені, в Обителі Відьмаків, він і його товариш Ескель спіймали великого лісового джмеля і прив'язали до глечика, що стояв на столі, довгою ниткою, витягнутою із сорочки. Дивлячись, які штучки виробляє джміль на прив'язі, вони надривалися від реготу до того моменту, поки їх не застав на цією справою Весемир, вихователь, і надавав обом ременем.

Джин, що кружляв над дахом майбутнього трактиру Еррділя, поводився точно як той джміль. Він піднімався і опускався, злітав і пікірував, люто гудучи, носився по колу. Тому що джин, як і джміль із Каер Морхена, був прив'язаний скрученими нитками зі сліпуче яскравих різнобарвних променів світла, що щільно обплітали його, й закінчувалися на даху. Однак джин мав у своєму розпорядженні більші можливості, ніж прив'язаний до глечика джміль. Джміль не міг руйнувати навколишніх дахів, розвалювати труби, розносити вдрузки башточки й мансарди. Джин міг. І робив це.

— Він знищує моє місто!— завив Невілл.— Це чудовисько знищує моє місто!

— Хе-хе!— засміявся богослужитель.— Здається мені, найшла коса на камінь! Це винятково сильний д'їні! По правді, не знаю, хто кого піймав, відьма його або він відьму! Ха, скінчиться тим, що д'їні зітре її в порошок, і дуже добре зробить! Здійсниться справедливість!

— До чорта справедливість!— гаркнув бургомістр, не звертаючи уваги на те, що під вікнами могли зібратися потенційні виборці.— Дивися, Креппе, що діється! Паніка, руїни! Цього ти мені не сказав, лисий дурню! Мудрував собі, базікав, а про найголовніше ані слова! Чому не сказав, що демон… Відьмаче! Зроби що-небудь! Чуєш, невинний чаклуне? Наведи лад з тим чортом! Вибачаю тобі всі провини, але…

— Тут нічого не зробиш, пане Невілл,— фиркнув Крепп.— Ви не звертали уваги на те, що я говорив, от і все. Ніколи не прислухалися до моїх слів. Це, повторюю, неймовірно сильний д'їні, інакше б чарівниця його вже взяла. Я вам кажу, її закляття зараз ослабнуть, і тоді д'їні роздавить її й утече. І настане спокій.

— А тим часом місто перетвориться в руїни?

— Треба чекати,— повторив богослужитель.— Але не склавши руки. Віддайте наказ, бургомістре. Нехай люди покинуть навколишні будинки й приготуються гасити пожежі. Те, що там зараз діється, дрібниці в порівнянні з пеклом, котре почнеться, щойно геній

покінчить із чарівницею.

Геральт підняв голову, зустрів погляд Хіреадана, опустив очі.

— Пане Крепп,— зважився він раптом.— Мені необхідна ваша допомога. Я кажу про портал, яким сюди прибув Жовтець. Портал усе ще з'єднує ратушу з…

— Порталу вже й сліду нема,— холодно проговорив богослужитель, вказуючи на стіну. — Не бачиш?

— Портал, навіть невидимий, залишає слід. Заклинанням можна цей слід стабілізувати. Я пройду по ньому.

— Та ти, мабуть, несповна розуму! Навіть якщо такий прохід не розірве тебе на шматки, то чого ти хочеш домогтися? Виявитися в центрі циклону?

— Я питаю, ви можете вимовити заклинання, що стабілізує слід?

— Заклинання?— богослужитель гордо підняв голову.— Я не безбожний чаклун! Я не виголошую заклинань! Моя могутність виникає з віри й молитов!

— Можете чи ні?

— Можу.

— То за діло! Час не чекає!

— Геральте,— вклинився Жовтець,— ти й справді збожеволів! Тримайся подалі від того бісового душителя!

— Прошу тиші!— проговорив Крепп.— І серйозності. Я молюся.

— До чорта твої молитви!— не витримав Невілл.— Я біжу збирати народ! Треба щось робити, а не стояти й марно молоти язиками. О боги, що за день! Що за бісів день!

Відьмак відчув, як Хіреадан торкнувся його рукою. Повернувся. Ельф подивився йому прямо в очі, потім опустив погляд.

— Ти йдеш туди… тому що повинен, правда?

Геральт вагався. Йому здалося, що він вловлює аромат бузку й аґрусу.

— Мабуть, так,— забарився він.— Повинен. Вибач, Хіреадане…

— Не вибачайся. Я знаю, що ти відчуваєш.

— Сумніваюся. Бо ж я і сам цього не знаю.

Ельф посміхнувся. Посмішка вийшла не дуже радісною.

— У тому то й річ, Геральте. Саме в тому.

Крепп випрямився, глибоко зітхнув.

— Готово,— сказав він гордо, вказавши на ледь видимий контур на стіні.— Але портал нестійкий і довго не протягне. До того ж, немає ніякої впевненості в його міцності. Може розірватися. Перш ніж туди ступити, пане відьмак, подумайте про свої гріхи. Можу, звичайно, благословити, але відпустити гріхи…

— Бракує часу,— докінчив Геральт.— Знаю, пане Крепп. На це завжди бракує часу. Вийдіть усі з кімнати. Якщо портал вибухне, у вас лопнуть барабанні перетинки.

— Я залишуся,— сказав Крепп, коли за Жовтцем і ельфом закрилися двері. Він поворухнув у повітрі руками, створюючи навколо себе пульсуючу ауру.— Про всяк випадок невеликий захист. А якщо портал вибухне… Спробую витягти, пане відьмак. Теж мені, велике діло — перетинки. Перетинки зростаються.

Геральт глянув на нього привітніше. Богослужитель посміхнувся.

— Мужня ви людина,— сказав він, переходячи на «ви».— Хоч і відьмак. Хочете її врятувати, вірно? Але мужність вам навряд чи допоможе. Джини — істоти мстиві. Чарівниці кінець. Та й ви, якщо підете туди, теж загинете. Подумайте, чи чиста у вас совість.

— Уже подумав.— Геральт став перед порталом, що слабко світився.— Пане Крепп?

— Слухаю?

— Той екзорцизм, який вас так обурив… Що вони значать, ті слова?

— Дійсно, підходяща пора для жартів і забав…

— Прошу вас, пане Крепп.

— Що робити,— сказав богослужитель, прикриваючись важким дубовим столом бургомістра.— Ваше останнє бажання. Відмовити не можу. Це значить… Гм… Гм… «Іди звідси і… відтрахай себе сам».

Геральт вступив у ніщо, і холод приглушив сміх, що тряс його.

8

Портал, ревучи й бушуючи, як ураган, стрімко викинув його, виплюнув із силою, що розривала легені. Відьмак безсило звалився на підлогу, насилу хапаючи повітря розкритим ротом.

Підлога тремтіла. Спочатку він подумав, що трясся він сам після подорожі крізь роздираюче пекло порталу, але швидко зрозумів помилку. Вібрував, трясся й тріщав весь будинок.

Він озирнувся. Це була не та кімнатка, у якій він останній раз бачив Йєннефер і Жовтця, а велика загальна зала ремонтованої Еррділем корчми.

Побачив її. Вона стояла на колінах між стільцями, схилившись над магічною кулею. Куля випромінювала сильне молочне сяйво, просвічуючи червоним крізь пальці чаклунки. Світло, що відкидалося кулею, створювало образ. Миготливий, хисткий, але виразний. Геральт бачив кімнатку із зіркою і розжареною зараз добіла пентаграмою, накресленою на підлозі. Бачив різнобарвні вогняні струмені, що вилітали із пентаграми, потріскували, зникали угорі над дахом, звідки доносилося люте ревіння пійманого джина.

Йєннефер побачила його, підхопилася й підняла руку.

— Ні!— крикнув він.— Не треба! Я хочу допомогти тобі!

— Допомогти?— зло фиркнула вона.— Ти?

— Так.

— Незважаючи на те, що я тобі зробила?

— Незважаючи.

— Дивно, але, в принципі, неважливо. Мені не потрібна твоя допомога. Забирайся негайно.

— Ні!

— Забирайся!— вигукнула чарівниця, зловісно скривившись.— Тут стає небезпечно! Я не можу його взяти, не розумію, але мерзотник не слабшає. Я піймала його після того, як він виконав третє бажання трубадура. Йому вже належить сидіти у мене в кулі. А він взагалі не слабшає. Схоже, стає ще сильнішим! Але однаково, я його… подужаю, зламаю…

— Не подужаєщ, Йєннефер. Він уб'є тебе.

— Мене не так легко вбити…

Вона змовкла. Стеля корчми раптом засвітилася і заблищала. Картина, яку проектувала куля, розпливлася. На зробленій з колод стелі вимальовувався великий вогняний чотирикутник. Чарівниця лайнулася, підняла руку, з її пальців посипалися іскри.

— Біжи, Геральте!

— Що відбувається, Йєннефер?

— Він намацав мене… — простогнала вона, червоніючи від зусилля.— Хоче до мене дістатися. Створює власний портал, щоб пробитися сюди. Розірвати нитки він не може, але крізь портал пройде. Я не можу… Не можу його стримати!

— Йєннефер!

— Не відволікай! Мені треба зосередитися… Геральте, біжи. Я розкрию свій портал. Для тебе. Будь уважний, це випадковий портал, на інший у мене немає ні сил, ні часу… Не знаю, де ти опустишся… але ти будеш у безпеці… Приготуйся…

Великий портал на стелі раптом сліпуче розгорівся, розширився і деформувався, з

порожнечі виникла знайома відьмакові безформна паща, що ляскала обвислими губами, і вила так, що занило у вухах. Йєннефер підхопилася, замахала руками й викрикнула заклинання. З її руки вирвалвся клубок світла, що охопив джина немов тенета.

Джин заричав і видав із себе довгі лабети, які, немов нападаючі кобри, потягнулися до горла чарівниці. Йєннефер не відступила.

Геральт кинувся до неї, відштовхнув і заслонив собою. Джин, обплутаний магічним світлом, вискочив з порталу, як пробка із пляшки, кинувся на них, роззявляючи пащу. Відьмак стиснув зуби й ударив його Знаком, без видимого результату. Але геній не напав. Він завис під самою стелею, роздувся до гігантських розмірів, витріщив на Геральта білі очиська й заричав. У цьому рику був ніби наказ, розпорядження. Геральт не зрозумів яке.

— Сюди!— крикнула Йєннефер, вказуючи на портал, який вона начаклувала на стіні біля сходів. У порівнянні з порталом генія її портал виглядав бідно, непоказно й навіть примітивно.— Сюди, Геральте! Біжи!

— Тільки з тобою!

Йєннефер, водячи в повітрі руками, викрикнула заклинання, різнобарвні нитки із тріском розсипали іскри. Джин закружляв, як ґедзь, напружив пута, розтяг їх. Повільно, але вірно він наближався до чарівниці. Йєннефер не відступала.

Відьмак підскочив, спритно підставив їй ногу, схопив за талію однією рукою, іншою вчепився у волосся на потилиці. Йєннефер брудно вилаялася й ударила його ліктем по горлу. Він не відпустив. Різкий запах озону, породженого заклинанням, не заглушив аромату бузку й аґрусу. Геральт підсік чарівниці ногу й стрибнув, несучи її прямо в опалесцентне й миготливе ніщо меншого порталу.

Порталу, що вів в невідоме.

Вони вилетіли, злившись в обіймах, упали на мармурову підлогу, ковзнули по ній, перевернувши величезний канделябр, а потім стіл, з якого з гуркотом і дзенькотом посипалися кришталеві кубки, вази із фруктами й величезна миска, заповнена товченим льодом, водоростями й устрицями. Хтось скрикнув, хтось запищав.

Вони лежали в самому центрі яскраво освітленої бальної зали. Багато виряджені чоловіки, і виблискуючі коштовностями дами, перервавши танець, ошелешено дивилися на них. Музиканти в галереї обірвали мелодію какофонією, що розривала вуха.

— Ти кретин!— крикнула Йєннефер, намагаючись видряпати йому очі.— Ідіот! Ти мені все споганив! Я його вже майже піймала!

— Лайно ти піймала!— крикнув у відповідь він, не на жарт розлючений.— Я врятував тебе, дурна відьмо!

Вона пирхнула, як розлючена кішка, її руки сипанули іскрами. Геральт, відвернувшись, вчепився їй у кисті рук, і вони взялися качатися серед устриць, зацукрованих фруктів і товченого льоду.

— У вас є запрошення?— запитав огрядний чоловік із золотим ланцюгом камергера на грудях, дивлячись на них зверху із гордовитим виразом.

— Відчепись, дурню!— знову звизгнула Йєннефер, усе ще намагаючись видряпати Геральту очі.

— Це неподобство!— докірливо проговорив камергер.— Повірте, ви трохи переграєте зі своєю телепортацією. Я буду змушений подати скаргу в Раду Чарівників. Попрошу…

Ніхто ніколи не дізнався, що попросить камергер. Йєннефер вирвалася, розкритою рукою тріснула відьмакові по вусі, щосили штовхнула в щиколотку й стрибнула в згасаючий

на стіні портал. Геральт кинувся слідом, уже випробуваним на практиці рухом схопивши її за волосся й талію. Йєннефер, що теж набралася досвіду, ударила його по ліктю. Від різкого руху в неї під пахвою луснуло плаття, відкривши гарні дівочі груди. З розірваного декольте вислизнула устриця.

Вони влетіли в небуття порталу. Геральт ще почув слова камергера:

— Музика! Продовжуйте грати! Все в порядку. Прошу не звертати уваги на прикрий інцидент.

Відьмак був певен, що з кожним черговим польотом через портал збільшується ймовірність нещастя, і він не помилився. Вони потрапили куди хотіли, у корчму Еррділя, але матеріалізувалися під самою стелею. Ламаючи поручні сходів, з оглушливим гуркотом звалилися на стіл. Стіл не міг цього витримати і не витримав.

У момент падіння Йєннефер опинилася внизу. Геральт був впевнений, що вона знепритомніла. Він помилився.

Вона вдарила його кулаком в око й кинула прямо в обличчя цілий оберемок образ, яких не посоромився б краснолюдський гробар, а краснолюдські гробарі були незрівнянними плюгавцями. Лайка супроводжувалася лютими й безладними ударами, що завдавалися наосліп, куди попало. Геральт схопив її за руки і, намагаючись уникнути удару в чоло, втиснув обличчя чарівниці в декольте, що пахло бузком, аґрусом і устрицями.

— Пусти,— крикнула вона, звиваючись, немов вугор.— Ідіот, дурень, ґвалтівник! Пусти, кажу! Прив'язь зараз лусне, її треба підсилити, інакше джин втече.

Геральт не відповів, хоча дуже хотілося. Він стиснув її сильніше, намагаючись притиснути до підлоги. Йєннефер бридко вилаялася, рвонулася із усієї сили й ударила його коліном у пах. Перш ніж він зумів вдихнути, вона вирвалася, крикнула заклинання. Він відчув, як оскаженіла сила піднімає його з підлоги й кидає через усю залу, а потім з приголомшливою силою гепнувся об різьблену дводверну шафу й розбив її в друзки.

9

— Що там коїться?— Жовтець, вчепившись у підвіконня, намагався пробити поглядом завісу зливи.— Скажіть, холера, що там відбувається?

— Б'ються,— крикнув один з цікавих перехожих, відскакуючи від вікна корчми немов ошпарений. Його дружки-обшарпанці теж кинулися бігти, шльопаючи по болоту босими ногами.— Чаклун і відьма б'ються!

— Б'ються?— здивувався Невілл.— Вони там б'ються, а цей чортів демон тим часом перетворює моє місто в руїни! Дивіться, він повалив ще одну трубу! І розкидав черепицю. Агов, люди! Бігцем туди! О боги, щастя, що дощ, точно була б пожежа!

— Це вже недовго триватиме,— тужно вимовив богослужитель Крепп.— Магічне світло слабшає, прив'язь зараз порветься. Пане Невілл! Накажіть людям відступати! Там зараз розкриється пекло! Від будинку залишаться руїни! Пане Еррділь, над чим ви смієтеся? Це ж ваш будинок. Що вас так розвеселило?

— Я руїну застрахував на купу грошей!

— З урахуванням магічних і надприродних випадків?

— Звичайно.

— Розумно, пане ельф. Дуже розумно. Вітаю. Агов, люди, ховайтеся. Кому життя миле, не підходьте близько!

З еррділевого господарства донісся оглушливий гул, блиснула блискавка. Юрба позадкувала, ховаючись за стовпами.

— Навіщо Геральт туди поліз?— охнув Жовтець.— Якого чорта? Навіщо взявся рятувати чаклунку? Чорт забирай, навіщо? Хіреадане, ти розумієш?

Ельф смутно посміхнувся.

— Розумію, Жовтцю, розумію.

10

Геральт відскочив від чергової помаранчево-вогняної стріли, що вилетіла з пальців чарівниці. Вона явно стомилася, стріли були слабкі й повільні, він ухилявся від них без особливих зусиль.

— Йєннефер!— крикнув він.— Заспокойся! Та зрозумій же ти нарешті, що я хочу тобі сказати! Ти не зможеш…

Він не докінчив. З рук чарівниці вирвалися тоненькі червоні блискавочки, уп'ялися в нього в декількох місцях і буквально обмотали. Одяг засичав і задимівся.

— Не зможу?— процідила вона, ставши над ним.— Зараз побачиш, на що я здатна. Досить, якщо ти просто полежиш і не будеш мені заважати.

— Зніми це з мене!— заричав він, намагаючись вирватися з вогняної павутини.— Я горю, чорт забирай!

— Не ворушися,— порадила вона, важко дихаючи.— Це палить тільки коли рухаєшся… Я не можу приділити тобі більше часу, відьмаче. Побешкетували — і досить, хорошого потрошку. Я повинна зайнятися джином, він готовий втекти…

— Втекти?— крикнув Геральт.— Це ти повинна тікати! Джин… Йєннефер, послухай мене. Я повинен тобі де в чому зізнатися… Повинен сказати тобі правду. Ти здивуєшся.

11

Джин рвонувся на прив'язі, облетів коло, натягнув утримуючі його нитки й змів башточку з будинку Бо Беррана.

— Ну й ричить!— поморщився Жовтець, мимоволі хапаючись за горло.— Як ричить! Жах! Схоже, він скажено розлютований!

— Тому що розлютований,— вимовив богослужитель.

Хіреадан швидко глянув на нього.

— Що?

— Він розлютований,— повторив Крепп.— І не дивно. Я б теж сказився, якби мені довелось в точності виконувати перше бажання, яке випадково висловив відьмак…

— Що?— крикнув Жовтець.— Геральт? Бажання?

— Адже в нього в руці була печатка, яка утримувала джина в пляшці. Геній виконує його бажання. Тому чарівниця й не може здолати джина. Але відьмак не повинен їй цього казати, навіть якщо він уже здогадався. Не повинен їй цього казати.

— Дідько,— буркнув Хіреадан.— Я починаю розуміти. Ключник у підвалі… Луснув…

— Це було друге бажання відьмака. У нього залишилося ще одне. Останнє. Але, боги, він не повинен видавати цього Йєннефер!

12

Вона стояла нерухомо, нахилившись до нього й не звертаючи ніякої уваги на джина, що метався на прив'язі над дахом корчми. Будинок тряся, зі стелі сипалося вапно, меблі повзали по підлозі, безладно трусилися.

— Он воно що,— прошипіла вона.— Дякую. Тобі вдалося мене обдурити. Не Жовтець, а ти! От чому джин так бореться! Але я ще не програла, Геральте. Ти недооцінюєш моєї сили. Поки що в мене в руках і джин, і ти. У тебе є ще одне, останнє бажання? То вислови його. Звільни джина, і тоді я зажену його в пляшку.

— Тобі не вистачить сил, Йєннефер.

— Ти недооцінюєш мої сили. Бажання, Геральте, бажання!

— Ні, Йєннефер. Не можу… Джин, може, і виконає його, але тобі не вибачить. Звільнившись, він уб'є тебе, відіграється на тобі. Ти ослаблена, ледве тримаєшся на ногах. Ти загинеш, Йєннефер.

— Це мій ризик!— люто крикнула вона.— Яке тобі діло до того, що станеться зі мною? Подумай краще про те, що джин може дати тобі! У тебе в запасі ще одне бажання! Ти можеш побажати що завгодно! Скористайся можливістю! Використай її, відьмаче! Ти можеш мати все! Все!

13

— Вони обоє загинуть?— завив Жовтець.— Як це? Пане Скрепп або як вас там… Чому? Адже відьмак… Чому, я просто слів не знаходжу, він не тікає? Чому? Що його там тримає? Це ж нерозумно…

— Нерозумно й безглуздо,— гірко проговорив Хіреадан.— Зовсім.

— Самогубство і звичайний ідіотизм!

— Це його професія,— вставив Невілл.— Відьмак рятує моє місто. Призиваю богів у свідки: якщо він переможе чарівницю й прожене демона, я щедро його винагороджу…

Жовтець зірвав з голови шапочку, прикрашену пером чаплі, плюнув на неї, кинув у болото і розтоптав, повторюючи при цьому різні слова на різних мовах.

— Але ж він…— раптом простогнав бард.— У нього ж у запасі є ще одне бажання. Він міг би врятувати і її, і себе! Пане Крепп!

— Все не так просто,— задумався богослужитель.— Але якби він якось зв'язав свою долю з долею… Ні, не думаю, щоб він здогадався. І краще, мабуть, щоб не здогадався.

14

— Бажання, Геральте! Скоріше! Чого ти бажаєш? Безсмертя? Багатства? Слави? Влади? Могутності? Почестей? Скоріше, ми не маємо часу!

Він мовчав.

— Ти хочеш стати людиною,— раптом сказала вона, бридко посміхаючись.— Я вгадала, вірно? От чого ти хочеш, от про що мрієш! Про звільнення, про свободу бути тим, ким хочеш, а не тим, ким бути змушений. Джин виконає це бажання, Геральте. Вислови його.

Він мовчав.

Вона стояла над ним у миготливому світлі чарівної кулі, у магічному світлі, у розблисках утримуючих джина променів, з волоссям, що розвівалося й палаючими фіолетовим вогнем очима, випрямлена, струнка, чорна, страшна…

І прекрасна.

Вона різко нахилилася, глянула йому в очі. Він відчув аромат бузку й аґрусу.

— Мовчиш? То чого ти бажаєш, відьмаче! От яке твоє найпотаємніше бажання! Ти не знаєш або не можеш зважитися? Пошукай у собі, пошукай глибоко й ретельно, тому що, клянуся Силою, іншої нагоди у тебе не буде!

А він раптом дізнався правду. Він знав. Знав, ким вона була колись. Про що пам'ятала, про що не могла забути, з чим жила. Ким була в дійсності, перш ніж стала чарівницею.

Бо на нього дивилися холодні, пронизуючі, злі й мудрі очі горбунки.

Він жахнувся. Ні, не від правди. Він жахнувся тому, що вона прочитає його думки, що вона дізнається, що він угадав. Що ніколи йому цього не вибачить. Він заглушив у собі цю думку, убив її, викинув з пам'яті, назавжди, без сліду, відчуваючи при цьому величезне полегшення. Відчуваючи, що…

Стеля провалилася. Джин, обплутаний сіткою вже гаснучих променів, звалився прямо на них, ричачи, і в ричанні цьому було торжество і жага вбивства. Йеннефер кинулася йому назустріч, з її рук вирвалося світло. Дуже слабке світло.

Джин роззявив пащу і простягнув до неї лабети. А відьмак раптом зрозумів, чого хоче.

І виговорив бажання.

15

Будинок вибухнув, цегла, балки й дошки злетіли вверх в хмарі диму й іскор. З пилу виплив джин, величезний, як клуня. Ричачи й заливаючись торжествуючим реготом, геній Повітря — д'їні, уже не зв'язаний ніякими зобов'язаннями й нічиєю волею, зробив над містом три кола, зірвав шпиль із вежі ратуші, злетів у небо й полетів, пропав, зник.

— Утік! Утік!— викликнув богослужитель Крепп.— Відьмак домігся свого! Геній полетів! Більше він нікому не загрожує!

— Ох,— вимовив Еррділь зі щирим замилуванням.— Які мальовничі руїни!

— Холера! Холера!— крикнув Жовтець, скорчившись за стіною.— Розвалив весь будинок! Ніхто не міг цього пережити! Ніхто, кажу вам!

— Відьмак Геральт з Ривії пожертвував собою заради порятунку міста,— урочисто проговорив бургомістр Невілл.— Ми не забудемо його, ми вшануємо його. Ми подумаємо про пам'ятник…

Жовтець стряхнув з рукава шматок заляпаного глиною очеретяного мату, отряхнув курточку від пластівців змоченої дощем штукатурки, глянув на бургомістра й кількома ретельно підібраними словами висловив свою думку про жертву, почесті, пам'ять і всі пам'ятники світу.

16

Геральт озирнувся. З діри в стелі повільно капала вода. Навколо валявся мотлох і купи дерев’яччя. За дивною випадковістю те місце, де лежали вони, було зовсім чистим. На них не впала жодна дошка, жодна цегла. Усе було так, немов їх охороняв невидимий щит.

Йєннефер, що злегка почервоніла, опустилася поруч, уперши руки в коліна.

— Відьмаче,— кашлянула вона.— Ти живий?

— Живий,— Геральт обтер пил з обличчя, засичав.

Йєннефер повільним рухом торкнулася його зап'ястя, ніжно провела пальцями по долоні.

— Я тебе обпекла…

— Дріб'язок. Кілька пухирів…

— Вибач. Знаєш, джин забрався. Остаточно й безповоротно.

— Ти шкодуєш?

— Не дуже.

— Ну й добре. Допоможи мені підвестися, будь ласка.

— Зачекай,— прошептала вона.— А твоє бажання… Я чула, чого ти побажав. Я вражена, просто вражена. Усього я могла очікувати, але щоб… Що тебе змусило так зробити, Геральте? Чому… Чому я?

— Не знаєш?

Вона нахилилася, торкнулася його, він відчув на обличчі дотик її волосся, що пахло бузком і аґрусом, і раптом зрозумів, що ніколи не забуде цього аромату, цього м'якого дотику, зрозумів, що ніколи вже не зможе зрівняти їх з іншими запахами й іншими дотиками. Йєннефер поцілувала його, і він зрозумів, що ніколи не побажає інших губ, крім цих м'яких, вологих і солодких від помади. Він раптом зрозумів, що із цієї хвилини для нього буде існувати тільки вона, її шия, її руки й груди, що вивільнилися з-під чорного плаття, її ніжна, прохолодна шкіра, не порівнянна з жодною з тих, яких він торкався. Він зблизька дивився в її фіалкові очі, найпрекрасніші очі у світі, очі, які, він так цього боявся, стануть для нього… Всім. Він це знав.

— Твоє бажання,— шепнула вона, приклавши губи до самого його вуха.— Не знаю, чи може взагалі здійснитися твоє бажання. Не знаю, існує чи в Природі Сила, здатна виконати таке бажання. Але якщо може, то ти засудив себе. Засудив себе… на мене.

Він перервав її поцілунком, обіймами, дотиком, ласкою, пестощами, а потім уже всім, всім собою, кожною своєю думкою, єдиною думкою, всім, всім, всім. Вони порушили тишу зітханнями й шелестом одягу, що розкидався по підлозі, перервали тишу дуже м'яко й неквапливо, старанно, дбайливо й ніжно, і, хоч обоє не надто знали, що таке дбайливість і ніжність, це їм вдалося, тому що вони дуже хотіли. І взагалі, вони не поспішали — і увесь світ навколо перестав існувати, перестав існувати на коротку, зовсім коротку мить, а їм здавалося, що це була ціла вічність, тому що це дійсно була ціла вічність.

А потім світ знову став існувати, але тепер він існував уже зовсім інакше.

— Геральте?

— Гммм…

— І що тепер?

— Не знаю.

— Я теж не знаю. Тому що, розумієщ, я… Я не певна, чи варто було тобі прирікати себе на мене. Я не вмію… Почекай, що ти робиш… Я хотіла тобі сказати…

— Йєннефер… Йєн…

— Йєн,— повторила вона, повністю підкоряючись йому.— Ніхто ніколи мене так не називав. Скажи ще раз, будь ласка.

— Йєн…

— Геральте…

17

Дощ припинився. Над Риндою зайнялася веселка, вона перетнула небо обірваною багатобарвною дугою. Здавалося, вона виростає прямо зі зруйнованого даху корчми.

— О боги,— буркнув Жовтець.— Яка тиша… Вони мертві, кажу вам. Або повбивали одне одного, або мій джин їх прикінчив.

— Треба б глянути,— сказав Вратимир, витираючи чоло пом'ятою шапкою.— Вони можуть бути поранені. Може, викликати медика?

— Радше гробаря,— сказав Крепп.— Знаю я цих чаклунок, та й у відьмака в очах теж чортики бігали. Що поробиш, треба копати на цвинтарі дві могили. Правда, цю Йєннефер я порадив би перед похованням проткнути осиковим кілком.

— Яка тиша,— повторив Жовтець.— Щойно дошки літали, а тепер мертва тиша, чутно, як муха пролетить.

Вони підійшли до руїн майбутньої корчми. Обережно й повільно.

— Нехай столяр готує труни,— сказав Крепп.— Скажіть столяру.

— Тихіше,— перервав Еррділь.— Я щось чув. Що це було, Хіреадане?

Ельф відкинув волосся з гострого вуха, нахилив голову.

— Не певен… Підійдімо ближче.

— Йєннефер жива,— раптом сказав Жовтець, напружуючи свій музичний слух.— Я чув, як вона застогнала. О, знову!

— Вірно,— підтвердив Еррділь.— Я теж чув. Застогнала. Імовірно, сильно страждає Хіреадане, куди ти?! Побережися!

Ельф обережно заглянув у розбите вікно й відразу відступив.

— Ходімо звідси,— сказав він коротко.— Не будемо їм заважати.

— То вони обоє живі? Хіреадане? Що вони там роблять?

— Ходімо звідси,— повторив ельф.— Залишимо їх ненадовго вдвох. Нехай залишаться, вона, він і його останнє бажання. Перечекаємо в якій-небудь корчмі, пройде трохи часу, і вони до нас приєднаються. Обоє.

— Ні, що вони там роблять?— зацікавився Жовтець.— Скажи ж, чорт забирай!

Ельф посміхнувся. Дуже, дуже смутно.

— Не люблю високих слів,— сказав він.— Але іншими словами цього не передати.

Голос розуму – 7

1

На галявині у всеозброєнні, без шолома, у відкинутому на плече карміновому плащі ордену стояв Фальвік. Поруч, схрестивши руки на грудях,— щільний бородатий краснолюд у лисячій шубі, кольчузі й шоломі з бармицею із залізних кілець.

Тайлес, без обладунків, у короткому стьобаному камзолі, повільно проходжувався, час від часу помахуючи оголеним мечем.

Відьмак озирнувся, зупинив коня. Навколо поблискували напівлати і плаські каски озброєних піками солдат, що оточували галявину.

— Холера,— пробурчав Геральт.— Можна було сподіватися.

Жовтець розвернув коня, тихо вилаявся, побачивши пикинерів, що відрізали їм відступ.

— У чому справа, Геральте?

— Ні в чому. Тримай рот на замку й не встрявай. Я спробую як-небудь відбрехатися.

— Я питаю, у чому справа? Знову пригода?

— Заткнися.

— Дурна була думка з'їздити в місто,— простогнав трубадур, поглядаючи на виступаючі над лісом недалекі башточки храму.— Треба було сидіти в Неннеке й не висовувати носа…

— Я ж сказав, заткнися. От побачиш, все з'ясується.

— Не схоже.

Жовтець був правий. Не схоже було. Тайлес, розмахуючи мечем, продовжував походжати, не дивлячись на них. Солдати, спершись на піки, дивилися тужно й байдуже, з мінами професіоналів, у яких убивство не викликає посиленого виділення адреналіну.

Геральт і Жовтець злізли з коней. Фальвік і краснолюд повільно підійшли.

— Ви образили шляхетного Тайлеса, відьмаче,— сказав граф без передмов і необхідних вітань.— А Тайлес, як ви, імовірно, пам'ятаєте, кинув вам рукавичку. На території храму не годилося наполягати, тому ми почекали, доки ви визирнете з-під спідниці служительки. Тайлес чекає. Ви повинні битися.

— Повинен?

— Повинні.

— А вам не здається, пане Фальвік,— криво посміхнувся Геральт,— що шляхетний Тайлес виявляє мені занадто багато честі? Я не мав задоволення бути посвяченим у лицарі, а що до народження, то вже краще не згадувати про обставини, що його супроводжували. Боюся, навряд я гідний того, щоб… Як це говориться, Жовтцю?

— Недостатньо гідний того, щоб дати сатисфакцію й зійтися на арені,— продекламував поет, роздмухуючи щоки.— Лицарський кодекс говорить…

— Капітул ордена керується власним кодексом,— перервав Фальвік.— Якщо б лицаря ордена викликали ви, він міг би відмовити вам у сатисфакції або ні, залежно від свого бажання. Однак інша справа: лицар викликає вас, а тим самим піднімає до свого рівня, зрозуміло, винятково на час, необхідний для того, щоб змити образу. Ви не можете відмовитися. Відмова тимчасово зрівнятися з ним у гідності робить вас негідним.

— Досить логічно,— сказав Жовтець, скорчивши чисто мавпячу гримасу.— Схоже, ви вивчали філософів, шляхетний лицарю.

— Не лізь,— Геральт підняв голову, глянув в очі Фальвіку.— Закінчуйте, лицарю. Я хотів би знати, до чого ви хилите. Що відбудеться, якщо я раптом виявлюся… негідним?

— Що відбудеться?— Фальвік єхидно посміхнувся.— А те відбудеться, що я накажу повісити тебе на гілляці, негіднику.

— Спокійніше,— раптом хрипло проговорив краснолюд.— Без нервів, пане граф. І без образ, гаразд?

— Не вчи мене манерам, Кранмере,— процідив лицар.— І пам'ятай, князь віддав тобі накази, які ти повинен виконувати скрупульозно.

— Це ви не учіть мене, графе,— краснолюд поклав руку на засунуту за пояс двосічну сокиру.— Я знаю, як виконувати накази, обійдуся без повчань. Пане Геральт, дозвольте. Я Денніс Кранмер, капітан варти князя Гереварда.

Відьмак манірно поклонився, дивлячись краснолюду в очі, ясно-сірі, що відливали сталлю під палевими кущистими бровами.

— Задовольніть бажання Тайлеса, пане відьмак,— спокійно продовжував Денніс Кранмер.— Так буде краще. Мета — не вбити, а лише обеззброїти супротивника. Прийміть виклик і дозвольте йому вас обеззброїти.

— Вибачте, що зробити? Не зрозумів.

— Лицар Тайлес — улюбленець князя,— сказав Фальвік, зловісно посміхаючись.— Якщо ти, вилупку, торкнешся його в ході двобою мечем, будеш покараний. Капітан Кранмер заарештує тебе й доставить перед ясні очі його високості. Для покарання. Такий наказ.

Краснолюд навіть не глянув на лицаря, він не відривав від Геральта своїх холодних сталевих очей. Відьмак слабко, але досить презирливо посміхнувся.

— Якщо я вірно зрозумів,— сказав він,— я повинен погодитися на двобій, тому що, якщо відмовлюся, мене повісять. Якщо ж буду битися, то повинен дозволити супротивникові мене скалічити, бо якщо раню його я, то мене колесують. Суцільно радісні перспективи. А може, полегшити вам справу? Вдаритися головою об стовбур сосни й самому собе… роззброїти? Вас це влаштує?

— Без жартів,— прошипів Фальвік.— Не погіршуй свого становища. Ти образив орден, бурлако, і повинен бути покараний, сподіваюся, дійшло? А юному Тайлесу потрібна слава переможця відьмака, тому Капітул вирішив надати йому таку можливість. Інакше б ти вже висів. Даси себе перемогти — збережеш своє погане життя. Нам не потрібен твій труп, ми хочемо, щоб Тайлес залишив мітку на твоїй шкірі. А твоя шкіра, шкіра мутанта, заростає швидко. Ну, давай. Вирішуй, вибору в тебе немає.

— Ви так думаєте, пане граф?— Геральт посміхнувся ще бридкіше, оглянувся, пройшовся по солдатах оцінюючим поглядом.— А я думаю, є.

— Так, це правда,— визнав Денніс Кранмер.— Є. Але тоді проллється кров, багато крові. Як у Блавікені. Ви цього прагнете? Ви хочете обтяжити совість кров'ю й смертю? Тому що вибір, про який ви думаєте, пане Геральт, це кров і смерть.

— Аргументуєте чарівно, навіть захоплююче,— поглузував Жовтець.— Людину, на яку напали в лісі, ви намагаєтеся взяти на гуманізм, звертаєтеся до її вищих почуттів. Просите, як я розумію, не проливати кров розбійників, що напали на нього? Має змилуватися над бандитами, бо вони, бідні, мають дружин, дітей, а хто й матір? А чи не здається вам, пане Кранмер, що рано про це турбуватися? Бо я дивлюся ваших пікінерів і бачу, як тремтять у них коліна при одній тільки думці про бійку з Геральтом з Ривії, відьмаком, який управляється з упирями голими руками. Тут не проллється ні краплі крові, ніхто нітрохи не постраждає. За винятком тих, хто зламає ноги, утікаючи в місто.

— Я,— спокійно проговорив краснолюд і молодцювато задер бороду,— не можу

сказати нічого поганого про свої коліна. Дотепер я не тікав ні від кого й звичок не зміню. Я не одружений, про дітей нічого не знаю, та й мати, малознайому мені жінку, волів би не втягувати в цю історію. Але дані мені накази виконую. Як завжди, скрупульозно. Не звертаючись ні до яких почуттів, ні до вищих, ні до нижчих, прошу вас, пане Геральт з Ривії, ухвалити рішення. Я погоджуся з кожним і поведуся відповідно.

Вони дивилися один одному в очі, краснолюд і відьмак.

— Ну добре,— сказав нарешті Геральт.— Давайте кінчати. Шкода втрачати день.

— Значить, згоден,— Фальвік підняв голову, очі в нього заблищали.— Згоден на двобій зі шляхетним Тайлесом з Дорндалю?

— Так.

— Прекрасно. Приготуйтеся.

— Я готовий.— Геральт натягнув рукавичку.— Не будемо втрачати часу. Жовтцю, зберігай спокій. Ти до цього взагалі не маєш ніякого відношення. Правда, пане Кранмер?

— Абсолютно,— твердо сказав краснолюд і подивився на Фальвіка.— Абсолютно, пане Геральт. Як би там не було, це стосується тільки вас.

Відьмак витягнув меч через спину.

— Ні,— сказав Фальвік, дістаючи свій.— Своєю бритвою ти битися не будеш. Візьми мій.

Геральт знизав плечима. Взяв зброю графа й махнув нею для проби.

— Важкий,— відзначив він холодно.— З таким же успіхом можна битися заступами.

— У Тайлеса такий самий. Шанси рівні.

— Який же ви дотепний, пане Фальвік. Неймовірно!

Солдати оточили галявину рідким ланцюгом. Тайлес і відьмак стали один навпроти одного.

— Пане Тайлес? Як щодо вибачень?

Лицарик сціпив зуби, заклав ліву руку за спину, завмер у позиції фехтувальника.

— Ні?— посміхнувся Геральт.— Не послухаєтеся голосу розуму? Шкода.

Тайлес присів, стрибнув, напав блискавично, без попередження. Відьмак навіть не подумав парирувати, відхилився від плаского удару швидким півобертом. Лицарик широко розмахнувся, клинок знову розсік повітря. Геральт спритним піруетом вийшов з-під вістря, м'яко відскочив, зробив короткий фінт і вибив Тайлеса з ритму. Тайлес вилаявся, рубонув широко, справа, на мить заточився, спробував відновити рівновагу, ніяково й високо заслонившись мечем. Відьмак ударив зі швидкістю й силою блискавки, саднув прямо, викинув руку на всю довжину. Важка зброя із дзенькотом зіштовхнулася із клинком Тайлеса так, що той сильно вдарив лицаря по обличчю. Тайлес завив, упав на коліна й торкнувся чолом трави. Фальвік підбіг до нього. Геральт уткнув меч у землю й відвернувся.

— Варто!— викрикнув Фальвік.— Взяти його!

— Стояти! Ні з місця!— крикнув Денніс Кранмер, кладучи руку на сокиру.

Солдати завмерли.

— Ні, графе,— повільно сказав краснолюд.— Я завжди виконую накази… скрупульозно. Відьмак не доторкнувся до лицаря Тайлеса. Хлопчисько вдарився об власну сталь. Йому не пощастило.

— У нього поранене обличчя! Він спотворений на все життя!

— Шкіра зростається,— Денніс Кранмер уп'явся у відьмака сталевими очима й оголив у посмішці зуби.— А рубець? Шрами для лицаря — почесна пам'ять, привід для слави й хвали,

яких так бажав йому Капітул. Лицар без шраму — пшик, не лицар. Запитайте його, графе, переконайтеся, що він радий.

Тайлес звивався на землі, плювався кров'ю, стогнав і вив, зовсім не скидаючись на обрадуваного.

— Кранмере!— гаркнув Фальвік, вириваючи свій меч із землі.— Ти пошкодуєш про це, клянуся!

Краснолюд відвернувся, повільно витяг з-за поясу сокиру, відкашлявся й соковито поплював у праву руку.

— Ох, пане граф,— проскрипів він.— Не кляніться марно. Терпіти не можу клятвопорушників, а князь Геревард дав мені право карати таких з ходу. Я пропущу ваші дурні слова повз вуха. Але не повторюйте їх, переконливо прошу.

— Відьмаче,— Фальвік, задихаючись від люті, повернувся до Геральта,— забирайся з Елландеру. Негайно. Незволікаючи!

— Я рідко коли погоджуюся з ним,— буркнув Денніс, підходячи до відьмака й віддаючи йому меч,— але в цьому випадку він правий. Їдьте звідси якомога швидше.

— Приймаємо вашу пораду,— Геральт перекинув ремінь через плече.— Але спочатку… Мені треба дещо сказати шляхетному графові. Пане Фальвік!

Лицар Білої Троянди нервово заморгав, витер руки об плащ.

— Повернімося на хвильку до кодексу вашого Капітулу,— продовжував відьмак, намагаючись не посміхатися.— Дуже мене цікавить одне дільце. Якщо б, припустимо, я відчув себе незадоволеним й ображеним вашою поведінкою у всій цій афері і якщо б, припустимо, викликав вас на бій тут, зараз, на місці, як би ви зробили? Визнали б мене досить… гідним того, щоб схрестити зі мною клинки? Або відмовилися б, знаючи, що в такому випадку я визнав би вас негідним навіть того, щоб на вас плюнути, відшмагати по морді й дати стусана під зад на очах кнехтів? Га? Графе Фальвік, будьте настільки люб'язні, задовольніть мою цікавість?

Фальвік сполотнів, відступив на крок, оглянувся. Солдати уникали його поглядів, Денніс Кранмер скривився, висолопив язик й плюнув на солідну відстань.

— Мовчите,— продовжував Геральт,— але я чую у вашому мовчанні голос розуму, пане Фальвік. Ви задовольнили мою цікавість, а тепер я задовольню вашу. Якщо вас цікавить, що буде, коли орден побажає яким-небудь чином досадити матері Неннеке або її жрицям і послушницям, або ж занадто вже грубо обійдеться з капітаном Кранмером, то знайте, графе, я відшукаю вас і, не подивившись ні на який кодекс, випущу з вас кров, як з поросяти.

Лицар сполотнів ще сильніше.

— Не забувайте про мою обіцянку, пане Фальвік. Ходімо, Жовтцю. Нам пора. Бувай, Деннісе.

— Успіху, Геральте,— широко посміхнувся краснолюд.— Бувай! Радий нашій зустрічі, сподіваюся, не останній.

— Взаємно, Деннісе. Тоді до зустрічі.

Вони навмисне повільно, не оглядаючись, від'їхали. На рись перейшли тільки коли сховалися в лісі.

— Геральте,— раптом проговорив поет,— думаю, ми не поїдемо прямо на південь? Думаю, треба обійти стороною Елландер і володіння Гереварда. Га? Або ти маєш намір продовжувати спектакль?

— Ні, Жовтцю, не маю наміру. Поїдемо лісами, потім звернемо на Купецький тракт.

Пам'ятай, при Неннеке про сьогоднішню бійку ні слова. Ні слівця.

— Сподіваюся, ми рушимо відразу ж?

— Негайно.

2

Геральт нахилився, перевірив виправлену скобу стремена, підігнав стремінний ремінь, котрий ще не розім'явся і туго йшов у пряжці. Підправив попругу, торби, згорнуту за сідлом попону й приторочений до неї срібний меч. Неннеке нерухомо стояла поруч, схрестивши руки на грудях.

Підійшов Жовтець, ведучи на вуздечку свого темно-гнідого мерина.

— Дякуємо за гостинність, шановна,— серйозно сказав він.— І не злись вже на мене. Я ж бо однаково знаю, що ти мене любиш.

— Звичайно,— серйозно відповіла Неннеке.— Люблю тебе, шалапута, хоч і сама не знаю за що. Ну, бувайте…

— До зустрічі, Неннеке.

— До зустрічі, Геральте. Стеж за собою.

Відьмак гірко посміхнувся.

— Волію стежити за іншими. Це взагалі-то корисніше.

З-за храму, з-за оплетених плющем колон вийшла Іоля в супроводі двох молодших послушниць. Вона несла скриньку відьмака. Іоля ніяково уникала його погляду, збентежена посмішка то з'являлася, то збігала з її веснянкуватого, пухленького, покритого рум'янцем личка. Супроводжуючі її послушниці не ховали багатозначних поглядів, ледве стримуючись, щоб не розсміятися.

— Велика Мелітеле,— зітхнула Неннеке.— Ціла прощальна процесія. Візьми скриньку, Геральте. Я поповнила запаси твоїх еліксирів, там усе, чого бракувало. І ті ліки, знаєш, про що я. Приймай регулярно кожні два тижні. Не забувай. Це важливо.

— Не забуду. Дякую, Іоле.

Дівчина опустила голову, подала йому скриньку. Їй так сильно хотілося щось сказати. Але вона не знала, що саме, які слова вимовити. І не знала, що сказала б, якщо б могла. Не знала. І хотіла.

Їхні руки зіткнулися.

Кров. Кров. Кров. Кості немов білі поламані прутики. Сухожилля немов білясті мотузки, що вириваються з-під шкіри, яку роздирають величезні гострі зуби й пазуристі лабети. Жахливий звук тіла, що розривається, і крик — безсоромний і жахливий у своїй безсоромності. У безсоромності кінця. Смерті. Кров і крик. Крик. Кров. Крик…

— Іоле!!!

Неннеке з неймовірною при її комплекції швидкістю припала до лежачої на землі, напруженої дівчини, що тряслася в конвульсіях, притримуючи її за плечі й волосся. Одна з послушниць зупинилася немов громом уражена, інша, більш швидка, опустилася на коліна біля ніг Іолі. Іоля вигнулася дугою, розкривши рот у беззвучному крику.

— Іоле!— кричала Неннеке.— Іоле! Говори! Говори, дитинко! Говори!

Дівчина напружилася ще сильніше, закусила губу, тонка цівка потекла по її щоці. Неннеке, почервонівши від зусилля, крикнула щось, чого відьмак не зрозумів, але його медальйон смикнув шию так, що він мимоволі нахилився, зігнутий, придавлений невидимим вантажем.

Іоля застигла.

Жовтець, блідий як полотно, голосно зітхнув. Неннеке піднялася з колін. Важко.

Повільно.

— Заберіть її,— кинула вона послушницям. Їх було вже більше, вони збіглися, серйозні, здивовані й мовчазні.

— Заберіть її,— повторила жриця.— Обережно. І не залишайте одну. Я зараз прийду.

Вона повернулася до Геральта. Відьмак стояв нерухомо, смикаючи віжки зіпрілою рукою.

— Геральте… Іоля…

— Мовчи, Неннеке.

— Я теж це бачила… Якусь мить. Геральте, не їдь.

— Я повинен.

— Ти бачив… бачив це?

— Так. Не вперше.

— І що?

— Нема сенсу озиратися назад.

— Не їдь, прошу тебе.

— Я повинен. Займися Іолею. До побачення, Неннеке.

Жриця повільно похитала головою, хлюпнула носом і витерла рукою сльозу різким, уривчастим рухом.

— Прощавай,— шепнула вона, дивлячись йому в очі.